

UNIVERSITATEA DE STAT DE MEDICINĂ
ȘI FARMACIE „NICOLAE TESTEMIȚANU”
DIN REPUBLICA MOLDOVA

Cătălina CROITORU

G

GLOSAR DE TERMENI

privind schimbările climatice asociate
domeniului medical

GLOSSAIRE DES TERMES
concernant le changement climatique
au domaine médical

GLOSSARY OF TERMS
Regarding climate change
related to the medical field

român-francez-englez

Chișinău, 2024

Cătălina CROITORU

GLOSAR DE TERMENI
privind
schimbările climatice
asociate
domeniului medical

GLOSSAIRE DES TERMES
concernant
le changement climatique
lié
au domaine médical

GLOSSARY OF TERMS
Regarding
climate change
related to
the medical field

român-francez-englez

EDIȚIA – I

Chișinău, 2024

CZU: 551.583:61(038)=00

Aprobat la ședința *Consiliului de Management al Calității al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”*,
proces-verbal nr. 6 din 27.06.2024

Autor:

CROITORU Cătălina, dr. șt. med., conf. univ., Disciplina de igienă, DMP, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”,
Chișinău, Republica Moldova

Referenți:

OVERCENCO Ala, dr. șt. geonimice, Laboratorul Igiena Radiațiilor și Radiobiologie. Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Chișinău,
Republica Moldova.

VLASYK Leonid, dr. hab. șt. med., profesor universitar, Departamentul de Igienă și Ecologie, Universitatea de Stat de Medicină din Bucovina,
Cernăuți, Ucraina.

Scopul lucrării este de a facilita înțelegerea termenilor tematici și de a promova utilizarea lor corectă. Glosarul este destinat studenților de cursul opțional „Sănătatea și Schimbările climatice”, celor de la Disciplina de igienă care își fac studiile în limba română și franceză, dar poate fi util tuturor specialiștilor în domeniul medical, rezidenților și doctoranzilor, climatologilor, cercetătorilor științifici din domeniu, factoriilor de decizie, jurnaliștilor, părților interesate ale procesului de adaptare și chiar populației generale.

Termenii sunt prezentați în trei limbi – română, franceză și engleză, în ordinea alfabetică a limbii române, având o utilizare internațională.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

Croitoru, Cătălina.

Glosar de termeni privind *schimbările climatice* asociate *domeniului medical* = Glossary of terms Regarding *climate change* related to *the medical field* = Glossaire des termes concernant *le changement climatique* lié au *domaine médical* : român-francez-englez / Croitoru Cătălina ; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie «Nicolae Testemițanu». – Ed. 1-a. – Chișinău : [S. n.], 2024 (Print-Caro). – 348 p. Aut. indicat pe verso f. de tit. – Referințe bibliogr.: p. 345-347. – Editat cu sprijinul Agenției Universitare a Francofoniei. – [30] ex.

ISBN 978-5-85748-017-5.

551.583:61(038)=135.1=111=161.1

C 90

Tipar executat la Tipografia Print Caro, mun. Chișinău, str. Columna, 170

Glosarul este elaborat și editat cu sprijinul Agenției Universitare a Francofoniei, ca parte a proiectului „Réseau de recherche international sur les déterminants de la santé dans le contexte du changement climatique” (ReSanClim). Nu este destinat comercializării.

Republica Moldova este vulnerabilă la impactul schimbărilor climatice

Republica Moldova este una dintre țările cele mai vulnerabile în Europa la impactul schimbărilor climatice. Impactul social, economic și de mediu al schimbărilor climatice adverse devine din ce în ce mai vizibil în toată țara.

Schimbările climatice pun în pericol sănătatea umană prin destabilizarea sistemelor ecologice și sociale care asigură nevoile umane de bază. Schimbările climatice sunt un domeniu care a depășit granița planetară în creșterea riscului și a incertitudinii. La fel ca modificările aduse biosferei, schimbările climatice sunt deosebit de îngrijorătoare, deoarece riscă o schimbare bruscă majoră a mediului, care ar putea fi catastrofală.

Schimbările climatice afectează sănătatea într-o multitudine de moduri. Riscurile pot fi clasificate ca riscuri imediate și directe, riscuri indirecte, riscuri amânate și difuze și riscuri asociate cu fluxurile de conflicte și de refugiați. Riscurile imediate și directe includ valurile de căldură, evenimente meteorologice extreme și calitatea aerului alterată. Intensitatea și frecvența în creștere a extremelor au potențialul de a copleși capacitatea de adaptare și de a provoca mortalitate prematură considerabilă, așa cum a fost evident în inundațiile din Pakistan din 2010 sau valul de căldură european din 2003. Riscurile indirecte pentru sănătate apar prin modificări ale ecosistemelor și sistemelor biofizice, care afectează distribuția bolilor infecțioase, randamentul culturilor, stocurile de pește, aeroalergenii, calitatea și debitele apei și ratele de creștere a bacteriilor. În cele din urmă, schimbările climatice provoacă stres și perturbă mijloacele de trai, ducând la riscuri amânate și difuze pentru sănătatea mentală și fizică. Pentru sănătatea mintală: evenimentele extreme pot provoca stres și traume; și preocupările existențiale legate de umanitate și planetă pot provoca anxietate și depresie. Schimbările climatice prezintă riscuri suplimentare pentru sănătate prin creșterea conflictelor civile și a instabilității sociale și a migrației forțate.

Efectele asupra sănătății pot fi considerate sensibile la climă sau induse de climă. Bolile sensibile la climă cuprind exacerbări ale bolilor respiratorii, cardiovasculare și renale, care pot fi declanșate de valuri de căldură sau de poluarea aerului. Bolile induse de climă includ bolile infecțioase, malnutriția, insolația și bolile mintale.

Schimbările climatice intervin și ca amplificator de risc, exacerbează inechitățile existente și abilitățile vulnerabile. În ultimele decenii, seceta, ploile abundente și inundațiile au afectat țara, în medie, fiecare 2 ani și au redus producția agricolă cu aproximativ 3% din PIB-ul anual.

Guvernul Republicii Moldova a priorizat investițiile și soluțiile care abordează impactul pe termen scurt și cel pe termen lung privind schimbările climatice.

Marcarea cheltuielilor legate de climă fortifică capacitatea Ministerului Finanțelor (MF) și a Ministerului Mediului (MM) de a monitoriza cheltuielile legate de climă, precum și de a asigura progresul în domeniul schimbărilor climatice, în raport cu obiectivele de dezvoltare naționale ale Republicii Moldova și angajamentele ei internaționale. Acest proces sprijină, de asemenea, elaborarea documentelor financiare necesare pentru a consolida un cadru de finanțare pentru climă.

Politici care sprijină monitorizarea cheltuielilor legate de schimbările climatice: Hotărârea de Guvern privind mecanismul de coordonare a activităților legate de schimbările climatice solicită ca toate sectoarele, ministerele guvernamentale, instituțiile și agențiile să monitorizeze cheltuielile climatice în cadrul bugetului anual sectorial.

Este timpul ca medicii să ia inițiativă și să se angajeze în discuții cu colegii și comunitățile lor despre faptul că schimbările climatice se referă la oamenii de care au grijă și comunitățile lor. Conștientizarea este piatra de temelie pe care se sprijină toate celelalte acțiuni. Cel puțin, deoarece medicii sunt furnizori de informații pentru un public extins, ei ar trebui să aibă cunoștințe care să le permită să își îndeplinească rolul de comunicatori de încredere pentru pacienții lor și comunitățile lor. Pe măsură ce efectele schimbărilor climatice asupra țării noastre și asupra lumii devin mai evidente, publicul va avea nevoie de îndrumări care să-l ajute să înțeleagă, să evite și să minimizeze efectele potențiale asupra sănătății ale schimbării climatice. Vor avea nevoie de încurajare pentru a face schimbări de comportament care sunt necesare pentru a atenua problema. A conduce prin exemplu este o abordare respectată în timp. Întâlnirile societății medicale, întâlnirile cu personalul spitalului și canalele de educație medicală continuă oferă canale eficiente bine-cunoscute pentru discuții, dezvoltarea consensului și diseminarea de informații utile în întreaga țară. Aceste căi ar trebui folosite fără întârziere.

Medicii au un rol crucial în atenuarea schimbărilor climatice și în adaptarea sistemului de sănătate pentru a se pregăti pentru amenințările emergente pentru sănătate și pentru un viitor limitat de carbon. Această lucrare susține că schimbările climatice ar trebui integrate în educația medicală din trei motive: în primul rând, pentru a pregăti studenții pentru practica clinică într-o lume care se schimbă climatul; în al doilea rând, să promoveze sănătatea publică și alfabetizarea în domeniul sănătății ecologice; și, în sfârșit, să aprofundeze învățarea existentă și să consolideze atribuțiile absolvenților. Această lucrare se bazează pe literatura existentă și pe experiența autorilor pentru a sublinia potențiale obiective de învățare, metode de predare și sarcini de evaluare.

Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la ele a devenit o necesitate imperioasă. Măsurile de adaptare tot mai mult se integrează în politicile de dezvoltare în baza necesităților sectoriale (sănătate, agricultură, managementul apei, energie, transport, biodiversitate, dezvoltare regională etc.) și geografice specifice, precum și în baza principiilor de conștientizare, solidaritate și coeziune socială.

Adaptarea la Schimbările Climatice include răspunsuri sau măsuri care au ca scop să reducă vulnerabilitatea sistemelor umane sau naturale la impactul schimbărilor climatice și a riscurilor legate de climă, prin menținerea sau creșterea capacității de adaptare și de rezistență. Aceste măsuri vor aborda factorii de vulnerabilitate prin utilizarea sistemelor de gestionare a inundațiilor, vor aborda, în mod direct, impactul schimbărilor climatice prin relocarea comunităților predispuse la inundații în zone sigure, consolida capacitatea de adaptare la riscurile actuale și viitoare climatice prin proiectarea standardelor climatice rezistente pentru locuințe și infrastructură.

Atenuarea Schimbărilor Climatice include răspunsuri sau măsuri care au ca scop în mod direct sau indirect să stabilizeze sau să reducă emisiile de gaze cu efect de seră (GES). Aceste măsuri vor reduce emisiile de GES utilizând structuri energetice eficiente; vor spori efectele de sechestrare a GES prin împădurire și reîmpădurire; și vor promova eforturi de limitare a emisiilor de carbon prin utilizarea vehiculelor electrice.

République de Moldavie est vulnérable aux impacts du changement climatique

La République de Moldavie est l'un des pays d'Europe les plus vulnérables aux effets du changement climatique. L'impact social, économique et environnemental des changements climatiques néfastes devient de plus en plus visible dans tout le pays.

Le changement climatique menace la santé humaine en déstabilisant les systèmes écologiques et sociaux qui répondent aux besoins humains fondamentaux. Le changement climatique est le fait que l'homme dépasse les limites planétaires en augmentant les risques et l'incertitude. Tout comme les changements dans la biosphère, le changement climatique est particulièrement inquiétant car il risque de provoquer des changements environnementaux soudains, majeurs et potentiellement catastrophiques.

Le changement climatique affecte la santé de multiples façons. Les risques peuvent être classés en risques immédiats et directs, risques indirects, risques différés et diffus et risques associés aux conflits et aux flux de réfugiés. Les risques immédiats et directs comprennent les vagues de chaleur, les événements météorologiques extrêmes et l'altération de la qualité de l'air. L'intensité et la fréquence croissantes des phénomènes extrêmes peuvent potentiellement submerger la capacité d'adaptation et provoquer une mortalité prématurée considérable, comme cela a été évident lors des inondations au Pakistan en 2010 ou de la vague de chaleur en Europe en 2003. Les risques indirects pour la santé résultent de changements dans les écosystèmes et les systèmes biophysiques, affectant la répartition des maladies infectieuses, les rendements des cultures, les stocks de poissons, les aéroallergènes, la qualité et les débits de l'eau et les taux de croissance bactérienne. Enfin, le changement climatique provoque du stress et perturbe les moyens de subsistance, entraînant des risques différés et diffus pour la santé mentale et physique. Pour la santé mentale : les événements extrêmes peuvent provoquer du stress et des traumatismes ; et les préoccupations existentielles concernant l'humanité et la planète peuvent provoquer de l'anxiété et de la dépression. Le changement climatique présente des risques sanitaires supplémentaires en augmentant les conflits civils, l'instabilité sociale et les migrations forcées.

Les effets sur la santé peuvent être considérés comme sensibles au climat ou induits par le climat. Les maladies sensibles au climat comprennent les exacerbations de maladies respiratoires, cardiovasculaires et rénales, qui peuvent être déclenchées par des vagues de chaleur ou la pollution de l'air. Les maladies induites par le climat comprennent les maladies infectieuses, la malnutrition, les coups de chaleur et les maladies mentales.

Le changement climatique agit également comme un amplificateur de risque, exacerbant les inégalités existantes et les compétences vulnérables.

Au cours des dernières décennies, la sécheresse, les fortes pluies et les inondations ont touché le pays en moyenne tous les deux ans et ont réduit la production agricole d'environ 3 % du PIB annuel.

Le gouvernement de la République de Moldavie a donné la priorité aux investissements et aux solutions qui répondent aux impacts à court et à long terme du changement climatique.

Le signalement des dépenses liées au climat renforce la capacité du ministère des Finances (MF) et du ministère de l'Environnement (MM) à surveiller les dépenses liées au climat, ainsi qu'à garantir les progrès dans le domaine du changement climatique, en relation avec le développement national. Les objectifs de la République de Moldavie et ses engagements sont internationaux. Ce processus soutient également l'élaboration des documents financiers nécessaires pour renforcer un cadre de financement climatique.

Politiques qui soutiennent le suivi des dépenses liées au changement climatique : La décision gouvernementale sur le mécanisme de coordination des activités liées au changement climatique exige que tous les secteurs, ministères, institutions et agences du gouvernement surveillent les dépenses climatiques dans le cadre du budget sectoriel annuel.

Il est temps que les médecins prennent l'initiative et engagent des discussions avec leurs collègues et les communautés sur la manière dont le changement climatique affecte les personnes dont ils soignent et leurs communautés. La conscience est la pierre angulaire sur laquelle reposent toutes les autres actions. À tout le moins, puisque les médecins fournissent des informations à un large public, ils devraient posséder des connaissances qui leur permettent de remplir leur rôle de communicateurs de confiance auprès de leurs patients et de leurs communautés. À mesure que les effets du changement climatique sur notre pays et sur le monde deviennent plus évidents, le public aura besoin de

conseils pour l'aider à comprendre, éviter et minimiser les effets potentiels du changement climatique sur la santé. Ils auront besoin d'encouragements pour apporter les changements de comportement nécessaires pour atténuer le problème. Donner l'exemple est une approche consacrée. Les réunions de la société médicale, les réunions du personnel hospitalier et les canaux de formation médicale continue constituent des canaux efficaces et bien connus de discussion, de recherche de consensus et de diffusion d'informations utiles dans tout le pays. Ces voies devraient être utilisées sans délai.

Les médecins ont un rôle crucial à jouer dans l'atténuation du changement climatique et dans l'adaptation du système de santé afin de se préparer aux menaces sanitaires émergentes et à un avenir à faibles émissions de carbone. Ce matériel soutient que le changement climatique devrait être intégré à la formation médicale pour trois raisons : premièrement, préparer les étudiants à la pratique clinique dans un monde climatique en changement ; deuxièmement, promouvoir les connaissances en matière de santé publique et de santé environnementale.

Atténuer le changement climatique et s'y adapter est devenu une nécessité impérieuse. Les mesures d'adaptation sont de plus en plus intégrées dans les politiques de développement fondées sur des besoins sectoriels (santé, agriculture, gestion de l'eau, énergie, transports, biodiversité, développement régional, etc.) et géographiques spécifiques, ainsi que sur les principes de sensibilisation, de solidarité et de cohésion sociale.

L'adaptation au changement climatique comprend des réponses ou des mesures visant à réduire la vulnérabilité des systèmes humains ou naturels aux impacts du changement climatique et aux risques liés au climat en maintenant ou en augmentant la capacité d'adaptation et la résilience. Ces mesures s'attaqueront aux facteurs de vulnérabilité grâce à l'utilisation de systèmes de gestion des inondations, s'attaqueront directement à l'impact du changement climatique en relocalisant les communautés sujettes aux inondations vers des zones sûres, renforceront la capacité d'adaptation aux risques climatiques actuels et futurs en concevant des normes de résilience climatique pour le logement et l'infrastructure.

The Republic of Moldova is vulnerable to the impact of climate change

The Republic of Moldova is one of the most vulnerable countries in Europe to the impact of climate change. The social, economic and environmental impact of adverse climate changes is becoming more and more visible throughout the country.

Climate change threatens human health by destabilizing the ecological and social systems that provide for basic human needs. Climate change is a human overstepping the planetary boundary in increasing risk and uncertainty. Like changes to the biosphere, climate change is particularly worrisome because it risks sudden, major, potentially catastrophic environmental change.

Climate change affects health in a multitude of ways. Risks can be classified as immediate and direct risks, indirect risks, deferred and diffuse risks, and risks associated with conflict and refugee flows. Immediate and direct risks include heat waves, extreme weather events and altered air quality. The increasing intensity and frequency of extremes have the potential to overwhelm adaptive capacity and cause considerable premature mortality, as was evident in the 2010 Pakistan floods or the 2003 European heat wave. Indirect health risks arise through changes in ecosystems and biophysical systems, affecting the distribution of infectious diseases, crop yields, fish stocks, aeroallergens, water quality and flows, and bacterial growth rates. Finally, climate change causes stress and disrupts livelihoods, leading to delayed and diffuse risks to mental and physical health. For mental health: extreme events can cause stress and trauma; and existential concerns about humanity and the planet can cause anxiety and depression. Climate change poses additional health risks by increasing civil conflict and social instability and forced migration.

Health effects can be considered climate sensitive or climate induced. Climate-sensitive diseases include exacerbations of respiratory, cardiovascular and kidney diseases, which can be triggered by heat waves or air pollution. Climate-induced diseases include infectious diseases, malnutrition, heatstroke and mental illness.

Climate change also acts as a risk amplifier, exacerbating existing inequities and vulnerable skills.

In recent decades, drought, heavy rains and floods have affected the country on average every 2 years and reduced agricultural production by about 3% of annual GDP.

The Government of the Republic of Moldova has prioritized investments and solutions that address the short-term and long-term impacts of climate change.

Flagging climate-related expenditure strengthens the capacity of the Ministry of Finance (MF) and the Ministry of Environment (MM) to monitor climate-related expenditure, as well as to ensure progress in the field of climate change, in relation to the national development objectives of the Republic of Moldova and commitments they are international. This process also supports the development of the financial documents needed to strengthen a climate finance framework.

Policies that support the monitoring of climate change-related expenditures: The Government Decision on the mechanism for coordinating climate change-related activities requires that all sectors, government ministries, institutions and agencies monitor climate expenditures within the annual sectoral budget.

It is time for physicians to take the initiative and engage in discussions with their colleagues and communities about how climate change affects the people they care for and their communities. Awareness is the cornerstone upon which all other actions rest. At the very least, since physicians are providers of information to a wide audience, they should have knowledge that enables them to fulfil their role as trusted communicators for their patients and their communities. As the effects of climate change on our country and the world become more apparent, the public will need guidance to help them understand, avoid, and minimize the potential health effects of climate change. They will need encouragement to make the behavioural changes that are necessary to alleviate the problem. Leading by example is a time-honoured approach. Medical society meetings, hospital staff meetings, and continuing medical education channels provide well-known effective channels for discussion, consensus building, and dissemination of useful information throughout the country. These avenues should be used without delay.

Physicians have a crucial role in mitigating climate change and adapting the health system to prepare for emerging health threats and a low-carbon future. This material argues that climate change should be integrated into medical education for three reasons: first, to prepare students for clinical practice in a changing climate world; second, to

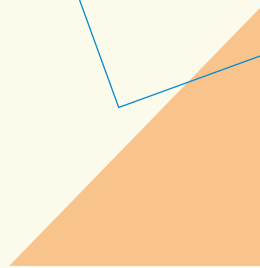
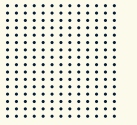
promote public health and environmental health literacy; and finally, to deepen existing learning and strengthen the attributes of graduates. This paper draws on existing literature and the authors' experience to outline potential learning objectives, teaching methods and assessment tasks.

Mitigating climate change and adapting to it has become an imperative necessity. Adaptation measures are increasingly integrated into development policies based on specific sectoral (health, agriculture, water management, energy, transport, biodiversity, regional development, etc.) and geographic needs, as well as on the principles of awareness, solidarity and cohesion social.

Adaptation to Climate Change includes responses or measures that aim to reduce the vulnerability of human or natural systems to the impacts of climate change and climate-related risks by maintaining or increasing adaptive capacity and resilience. These measures will address vulnerability factors using flood management systems, directly address the impact of climate change by relocating flood-prone communities to safe areas, strengthen the capacity to adapt to current and future climate risks by designing climate resilient standards for housing and infrastructure.

Climate Change Mitigation includes responses or measures that aim directly or indirectly to stabilize or reduce greenhouse gas (GHG) emissions. These measures will reduce GHG emissions by using efficient energy structures; they will increase the GHG sequestration effects through afforestation and reforestation; and will promote efforts to limit carbon emissions by electric vehicles.

Absorbție (ro)

Reținerea unei substanțe într-o soluție, corp solid sau într-un amestec de gaze de către părțile lor componente.

Absorption (fr)

Rétention d'une substance dans une solution, un corps solide ou dans un mélange de gaz par ses composants.

Absorption (en)

The retention of a substance in a solution, solid body or in a mixture of gases by their component parts.

Abordare de ecosistem (ro)

O strategie pentru managementul integrat al resurselor de pământ, de apă și de organisme, care promovează conservarea și utilizarea durabilă într-un mod echitabil. Abordarea de ecosistem se bazează pe aplicarea unor metodologii științifice axate pe ierarhia biologică de organizare, care cuprinde aspectele fundamentale de structură, procese, funcții, interacțiuni între organisme și mediu lor de viață. Este recunoscut faptul că oamenii, cu diversitatea lor culturală, sunt o parte integrantă a multor ecosisteme. Abordarea de ecosistem necesită un management flexibil care ar lua în considerare atât natura complexă și dinamică a ecosistemelor, cât și insuficiența de cunoștințe sau de înțelegere a funcționării lor. Obiectele țintă sunt conservarea biodiversității și organizarea structural-funcțională a ecosistemelor, în scopul de a menține serviciile de ecosistem.

Approche écosystémique (fr)

Une stratégie pour la gestion intégrée des terres, de l'eau et des ressources vivantes qui promeut la conservation et l'utilisation durable de manière équitable. L'approche écosystémique repose sur l'application de méthodologies scientifiques axées sur la hiérarchie biologique de l'organisation, qui comprend les aspects fondamentaux de la structure, des processus, des fonctions, de l'interaction entre les organismes et leur milieu de vie. Il est reconnu que les humains, avec leur diversité culturelle, font partie intégrante de nombreux écosystèmes. L'approche écosystémique nécessite une gestion flexible qui prendrait en compte à la fois la nature complexe et dynamique des écosystèmes et l'insuffisance de la connaissance ou de la compréhension de leur fonctionnement. Les objets cibles sont la conservation de la biodiversité et l'organisation structurale-fonctionnelle des écosystèmes, afin de maintenir les services écosystémiques.

Ecosystem approach (en)

A strategy for the integrated management of land, water and living resources that promotes conservation and sustainable use in an equitable manner. The ecosystem approach is based on the application of scientific methodologies focused on the biological hierarchy of organization, which includes the fundamental aspects of structure, processes, functions, interaction between organisms and their living environment. It is recognized that humans, with their cultural diversity, are an integral part of many ecosystems. The ecosystem approach requires flexible management that would take into account both the complex and dynamic nature of ecosystems and the insufficiency of knowledge or understanding of their functioning. The target objects are the conservation of biodiversity and the structural-functional organization of ecosystems, in order to maintain ecosystem services.

Acidifierea oceanelor (ro)

Se referă la o reducere a pH-ului apelor oceanice pe o perioadă extinsă, de obicei decenii sau mai mult, care este cauzată în principal de absorbția dioxidului de carbon din atmosferă, dar poate fi cauzată și de alte adaosuri chimice sau de extracții oceanice.

L'acidification des océans (fr)

Fait référence à une réduction du pH des eaux océaniques sur une période prolongée, généralement des décennies ou plus, causée principalement par l'absorption du dioxyde de carbone de l'atmosphère, mais peut également être causée par d'autres ajouts chimiques ou par l'extraction océanique.

Ocean acidification (en)

It refers to a reduction in the pH of ocean waters over an extended period, usually decades or longer, that is caused primarily by the absorption of carbon dioxide from the atmosphere, but may also be caused by other chemical additions or ocean extraction.

Acidifierea antropogenă a oceanelor (ro)

Se referă la componenta de reducere a pH-ului, care este cauzată de activitatea umană. Unul dintre procesele cunoscute ca fiind sensibile la acidifierea oceanelor este procesul de biocalcificare – un proces vital pentru corali, moluște, alge și crustacee.

Acidification anthropique des océans (fr)

Fait référence à la composante de réduction du pH, causée par l'activité humaine. L'un des processus connus pour être sensible à l'acidification des océans est la biocalcification – un processus vital pour les coraux, les mollusques, les algues et les crustacés.

Anthropogenic ocean acidification (en)

It refers to the pH reduction component that is caused by human activity. One of the processes known to be sensitive to ocean acidification is biocalcification – a vital process for corals, molluscs, algae and crustaceans.

Aclimatizare (ro)

- Schimbare în însușirile funcționale sau morfologice care apare o dată sau în mod repetat (de exemplu, sezonier) pe durata de viață a unui individ în mediul său natural. Prin aclimatizare individul își menține performanța într-un set de condiții de mediu. Pentru o diferențiere clară între constatările studiilor de laborator și de teren, termenul “aclimatizare” este folosit în ecofiziologie în cazul în care fenomenul respectiv a fost observat în condiții experimentale bine definite.
- Procesul prin care un organism viu se adaptează la o schimbare a mediului climatic.
- Adaptări fenotipice la componentele climatice specificate.
- Adaptarea treptată a organismului la noile condiții ale mediului înconjurător.

Acclimatation (fr)

- *Modification des caractéristiques fonctionnelles ou morphologiques qui se produit une fois ou de manière répétée (par exemple de façon saisonnière) au cours de la vie d'un individu dans son environnement naturel. Par acclimatation, l'individu maintient ses performances dans un ensemble de conditions environnementales. Pour une différenciation claire entre les résultats des études en laboratoire et sur le terrain, le terme « acclimatation » est utilisé en écophysiologie lorsque le phénomène respectif a été observé dans des conditions expérimentales bien définies.*
- *Le processus par lequel un organisme vivant s'adapte à un changement de l'environnement climatique.*
- *Adaptations phénotypiques à des composants climatiques spécifiés.*
- *L'adaptation progressive de l'organisme aux nouvelles conditions environnementales.*

Acclimatization (en)

- *Change in functional or morphological characteristics that occurs once or repeatedly (eg seasonally) during the lifetime of an individual in its natural environment. By acclimatization the individual maintains its performance in a set of environmental conditions. For a clear differentiation between the findings of laboratory and field studies, the term "acclimatization" is used in ecophysiology when the respective phenomenon has been observed under well-defined experimental conditions.*
- *The process by which a living organism adapts to a change in the climatic environment.*
- *Phenotypic adaptations to the specified climatic components.*
- *The gradual adaptation of the body to the new environmental conditions.*

Activitate solară (ro)

Totalitatea fenomenelor fizice care au loc la suprafața Soarelui. Activitatea solară se manifestă prin: pete solare, facule, flocule, protuberanțe și schimbări în starea coroanei solare, ce reprezintă de fapt manifestarea exterioară a reacțiilor și proceselor din interiorul Soarelui. Când activitatea solară crește, fluxul de corpusculi și radiația ultravioletă se măresc considerabil, factor ce prezintă o deosebită importanță pentru atmosfera Pământului.

Activité solaire (fr)

L'ensemble des phénomènes physiques qui se déroulent à la surface du Soleil. L'activité solaire se manifeste par : des taches solaires, des facules, des flocules, des saillies et des changements dans l'état de la couronne solaire, qui représentent en réalité la manifestation externe des réactions et des processus à l'intérieur du Soleil. Lorsque l'activité solaire augmente, le flux de corpuscules et le rayonnement ultraviolet augmentent considérablement, un facteur particulièrement important pour l'atmosphère terrestre.

Solar activity (en)

The totality of the physical phenomena that take place on the surface of the Sun. Solar activity is manifested by: sunspots, faculae, floccules, protrusions and changes in the state of the solar corona, which actually represent the external manifestation of the reactions and processes inside the Sun. When solar activity increases, the flow of corpuscles and ultraviolet radiation increase considerably, a factor that is of particular importance for the Earth's atmosphere.

Acțiuni de adaptare defectuoasă (ro)

Acțiuni cu intenții de adaptare dar, care pot duce la creșterea riscului efectelor adverse legate de climă, la creșterea vulnerabilității la schimbările climatice sau la diminuarea bunăstării, prezente sau de viitor. Contrar acțiunilor de adaptare tipică, cele de adaptare defectuoasă sunt mai mult dăunătoare decât utile, dar de fapt, însăși creșterea vulnerabilității reprezintă adaptarea defectuoasă. Ca și în cazul adaptării tipice, adaptarea defectuoasă poate fi privită la scară de timp geologic sau pe durata de viață a unui individ (ontogeneză) sau a unui grup de indivizi.

Actions inadaptées (fr)

Actions ayant des intentions d'adaptation mais qui peuvent conduire à un risque accru d'effets négatifs liés au climat, à une vulnérabilité accrue au changement climatique ou à une diminution du bien-être, présent ou futur. Contrairement aux actions adaptatives typiques, les actions inadaptées sont plus nuisibles qu'utiles, mais en fait l'augmentation même de la vulnérabilité est inadaptée. Comme pour l'adaptation typique, la maladaptation peut être considérée sur des échelles de temps géologiques ou sur la vie d'un individu (ontogénie) ou d'un groupe d'individus.

Maladaptive actions (en)

Actions with adaptation intentions but which may lead to increased risk of climate-related adverse effects, increased vulnerability to climate change, or decreased well-being, present or future. Contrary to typical adaptive actions, maladaptive ones are more harmful than helpful, but in fact the very increase in vulnerability is maladaptive. As with typical adaptation, maladaptation can be viewed on geological time scales or over the lifetime of an individual (ontogeny) or a group of individuals.

Adaptarea la schimbările climatice (ro)

- Schimbări fiziologice sau comportamentale care apar în interiorul unui organism, care măresc rezistența la acțiunea evenimentelor climatice extreme.
- Răspunsuri sau măsuri care au ca scop să reducă vulnerabilitatea sistemelor umane sau naturale la impactul schimbărilor climatice și la riscurile legate de climă, prin menținerea sau creșterea capacității de adaptare și de reziliență.
- Procesul de ajustare la clima actuală sau așteptată și efectele acesteia, în scopul de a modera daunele sau de a exploata oportunitățile benefice, conform Grupul Interguvernamental pentru Schimbări Climatice (GISC/ IPCC) în sistemele umane.
- Procesul de ajustare la clima actuală și efectele sale și observă că intervenția umană poate facilita adaptarea la clima așteptată, conform Grupul Interguvernamental pentru Schimbări Climatice în sistemele naturale.
- Include aclimatizarea fiziologică la temperaturi mai calde/rece, precum și o serie de adaptări comportamentale (de exemplu, îmbrăcarea adecvată pe vreme caldă/rece) și adaptări tehnologice (de ex. aer condiționat, introducerea sistemelor de avertizare și adaptarea infrastructurii, cum ar fi construcția de acoperișuri verzi pentru a reduce magnitudinea insulei de căldură urbană).

Adaptation au changement climatique (fr)

- *Les changements physiologiques ou comportementaux qui se produisent au sein d'un organisme, qui augmentent la résistance à l'action d'événements climatiques extrêmes.*
- *Réponses ou mesures visant à réduire la vulnérabilité des systèmes humains ou naturels aux impacts du changement climatique et aux risques liés au climat en maintenant ou en augmentant la capacité d'adaptation et la résilience.*
- *Le processus d'ajustement au climat actuel ou attendu et à ses effets, afin de modérer les dommages ou d'exploiter les opportunités bénéfiques, selon le Groupe d'experts intergouvernemental sur l'évolution du climat dans les systèmes humains.*
- *Le processus d'adaptation au climat actuel et à ses effets et note que l'intervention humaine peut faciliter l'adaptation au climat attendu, selon le Groupe d'experts intergouvernemental sur l'évolution du climat dans les systèmes naturels.*
- *Comprend l'acclimatation physiologique à des températures plus chaudes/plus froides ainsi qu'une gamme d'adaptations comportementales (par exemple, des vêtements appropriés par temps chaud/froid) et des adaptations technologiques (par exemple, la climatisation, l'introduction de systèmes d'alerte et l'adaptation des infrastructures telles que la construction de toits verts réduire l'ampleur de l'îlot de chaleur urbain.*

Adaptation to climate change (en)

- *Physiological or behavioral changes that occur within an organism, which increase resistance to the action of extreme climatic events.*
- *Responses or measures that aim to reduce the vulnerability of human or natural systems to climate change impacts and climate-related risks by maintaining or increasing adaptive capacity and resilience.*
- *The process of adjusting to current or expected climate and its effects, in order to moderate damages or exploit beneficial opportunities, according to the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) in human systems.*
- *The process of adjusting to the current climate and its effects and notes that human intervention can facilitate adaptation to the expected climate, according to the Intergovernmental Panel on Climate Change in Natural Systems.*
- *Includes physiological acclimation to warmer/colder temperatures as well as a range of behavioral adaptations (e.g. clothing appropriately in hot/cold weather) and technological adaptations (e.g. air conditioning, introduction of warning systems and infrastructure adaptation such as be the construction of green roofs to reduce the magnitude of the urban heat island).*

Adaptare la schimbările climatice și efectele lor (ro)

Procesul de ajustare a sistemelor antropice sau naturale la clima actuală sau cea prognozată, precum și la efectele ei. În sistemele umane, adaptarea urmărește să modereze sau să evite potențialele daune sau să profite de oportunitățile benefice. În unele sisteme naturale, intervenția umană poate facilita adaptarea la clima prognozată și la efectele ei. Adaptarea la schimbările climatice se clasifică în: anticipativă și reactivă, privată și publică, autonomă și planificată (vezi în Glosar).

Adaptation au changement climatique et à ses effets (fr)

Processus d'ajustement des systèmes humains ou naturels au climat actuel ou projeté et à ses effets. Dans les systèmes humains, l'adaptation vise à modérer ou à éviter les dommages potentiels ou à tirer parti des opportunités bénéfiques. Dans certains systèmes naturels, l'intervention humaine peut faciliter l'adaptation au climat projeté et à ses effets. L'adaptation au changement climatique est classée en : anticipative et réactive, privée et publique, autonome et planifiée (voir Glossaire).

Adaptation to climate change and its effects (en)

The process of adjusting human or natural systems to current or projected climate and its effects. In human systems, adaptation aims to moderate or avoid potential harm or take advantage of beneficial opportunities. In some natural systems, human intervention can facilitate adaptation to projected climate and its effects. Adaptation to climate change is classified into: anticipatory and reactive, private and public, autonomous and planned (see Glossary).

Adaptare anticipativă (ro)

Adaptarea care are loc înainte ca impactul schimbărilor climatice să fie observat, are ca scop reducerea vulnerabilității unui sistem fie prin minimalizarea riscului, fie prin maximalizarea capacității de adaptare a sistemului.

Adaptation anticipée (fr)

L'adaptation, qui se produit avant que l'impact du changement climatique ne soit observé, vise à réduire la vulnérabilité d'un système en minimisant les risques ou en maximisant la capacité d'adaptation du système.

Anticipatory adaptation (en)

Adaptation, which occurs before the impact of climate change is observed, aims to reduce the vulnerability of a system by either minimizing risk or maximizing the system's adaptive capacity.

Adaptare autonomă (ro)

Adaptare ca răspuns la schimbările climatice și efectele sale, fără o planificare axată în mod explicit sau conștient pe combaterea schimbărilor climatice, este interpretată mai degrabă ca inițiativă din partea sistemului privat, decât a guvernelor, declanșată, de obicei, de schimbările pe piață sau ale bunăstării în rezultatul schimbărilor climatice efective sau anticipate. Adaptarea autonomă formează linia de bază față de care pot fi evaluate necesitățile adaptării planificate anticipate.

Adaptation autonome (fr)

L'adaptation en réponse au changement climatique et à ses effets, sans planification explicitement ou consciemment axée sur la lutte contre le changement climatique, est interprétée comme une initiative du système privé plutôt que des gouvernements, généralement déclenchée par des changements sur le marché ou du bien-être résultant de changement climatique réel ou anticipé. L'adaptation autonome constitue la référence par rapport à laquelle les besoins d'une adaptation planifiée et anticipée peuvent être évalués.

Autonomous adaptation (en)

Adaptation in response to climate change and its effects, without planning explicitly or consciously focused on combating climate change, is interpreted as an initiative by the private system rather than by governments, usually triggered by changes in the market or well-being as a result of actual or anticipated climate change. Autonomous adaptation forms the baseline against which the needs of anticipatory planned adaptation can be assessed.

Adaptare evolutivă (ro)

Pentru populație sau specie, adaptarea reprezintă schimbarea caracteristicilor funcționale în rezultatul acțiunii selecției naturale asupra trăsăturilor ereditare. Rata de adaptare evolutivă depinde de factori cum ar fi intensitatea selecției, viteza de înlocuire a generațiilor.

Adaptation évolutive (fr)

Pour la population ou l'espèce, l'adaptation est le changement des caractéristiques fonctionnelles résultant de l'action de la sélection naturelle sur les traits héréditaires. Le taux d'adaptation évolutive dépend de facteurs tels que l'intensité de la sélection, le taux de remplacement des générations.

Evolutionary adaptation (en)

For the population or species, adaptation is the change in functional characteristics as a result of the action of natural selection on hereditary traits. The rate of evolutionary adaptation depends on factors such as the intensity of selection, the rate of replacement of generations.

Adaptare planificată (ro)

Adaptare ca rezultat al politicilor deliberate, bazate pe conștientizarea că condițiile s-au schimbat sau sunt pe cale să se schimbe și că sunt necesare măsuri de adaptare pentru a se reveni, menține sau realiza o stare care se dorește. Pentru a face față schimbărilor climatice este necesar în mod deliberat a planifica măsuri de adaptare la nivel național, de sector și local. Aceste acțiuni pot implica acțiuni de adaptare a cadrului decizional, cum ar fi dezvoltarea infrastructurii instituționale sau dezvoltarea capacităților de a se adapta la nivel național sau de sector, cât și acțiuni de modificare a mediului de luare a deciziilor pe perioada în care se implementează acțiunile de adaptare.

Adaptation prévue (fr)

L'adaptation est le résultat de politiques délibérées, fondées sur la conscience que les conditions ont changé ou sont sur le point de changer et que des mesures d'adaptation sont nécessaires pour rétablir, maintenir ou atteindre un état souhaité. Faire face au changement climatique nécessite une planification délibérée de mesures d'adaptation aux niveaux national, sectoriel et local. Ces actions peuvent impliquer des actions d'adaptation du cadre décisionnel, telles que le développement d'infrastructures institutionnelles ou le développement de capacités d'adaptation au niveau national ou sectoriel, ainsi que des actions visant à modifier l'environnement décisionnel pendant la période pendant laquelle les actions d'adaptation.

Planned adaptation (en)

Adaptation as the result of deliberate policies, based on the awareness that conditions have changed or are about to change and that adaptation measures are needed to recover, maintain or achieve a desired state. Coping with climate change requires deliberate planning of adaptation measures at national, sectoral and local levels. These actions may involve actions to adapt the decision-making framework, such as the development of institutional infrastructure or the development of capacities to adapt at the national or sector level, as well as actions to modify the decision-making environment during the period in which the actions of adaptation.

Adaptare privată (ro)

Adaptare care este inițiată și pusă în aplicare de către persoane fizice, gospodării sau companii private. Adaptarea privată este, de obicei, în interesul propriu al actorului.

Adaptation privée (fr)

Adaptation initiée et mise en œuvre par des particuliers, des ménages ou des entreprises. L'hébergement privé est généralement dans l'intérêt de l'acteur.

Private adaptation (en)

Adaptation that is initiated and implemented by private individuals, households or companies. Private accommodation is usually in the actor's own interest.

Adaptare publică (ro)

Adaptare inițiată și pusă în aplicare de guverne, la toate nivelurile. Adaptarea publică este, de obicei, îndreptată spre nevoile colective.

Adaptation publique (fr)

Adaptation initiée et mise en œuvre par les gouvernements à tous les niveaux. L'adaptation publique est généralement orientée vers les besoins collectifs.

Public adaptation (en)

Adaptation initiated and implemented by governments at all levels. Public adaptation is usually directed towards collective needs.

Adaptare reactivă (ro)

Adaptare care are loc după ce au fost observate efectele schimbărilor climatice. În sistemele naturale, adaptarea este prin definiție reactivă (este mijlocul prin care speciile și comunitățile răspund la modificarea condițiilor de mediu), iar în sistemele umane se observă o adaptare atât reactivă, cât și anticipativă.

Adaptation réactive (fr)

Adaptation qui se produit après que les effets du changement climatique ont été observés. Dans les systèmes naturels, l'adaptation est par définition réactive (c'est le moyen par lequel les espèces et les communautés réagissent aux conditions environnementales changeantes), et dans les systèmes humains, une adaptation à la fois réactive et anticipative est observée.

Reactive adaptation (en)

Adaptation that occurs after the effects of climate change have been observed. In natural systems, adaptation is by definition reactive (it is the means by which species and communities respond to changing environmental conditions), and in human systems both reactive and anticipatory adaptation is observed.

Adaptare la nivel de comunitate (ro)

Adaptarea la nivel comunitar (local) se concentrează pe abilitarea și pe asistența potențialului de adaptare a comunităților. Din moment ce schimbările climatice afectează comunitățile diferit în funcție de vulnerabilitățile lor și capacitățile de adaptare respective, adaptarea trebuie să fie specifică.

Adaptation au niveau communautaire (fr)

L'adaptation communautaire (locale) se concentre sur l'autonomisation et l'assistance au potentiel d'adaptation des communautés. Puisque le changement climatique affecte différemment les communautés en fonction de leurs vulnérabilités respectives et de leurs capacités d'adaptation, l'adaptation doit être spécifique.

Adaptation at the community level (en)

Community (local) adaptation focuses on empowering and assisting the adaptive potential of communities. Since climate change affects communities differently depending on their respective vulnerabilities and adaptive capacities, adaptation must be specific.

Advecție termică (ro)

Încălzirea sau răcirea locală a atmosferei determinată de advecția aerului.

Advection thermique

Chauffage ou refroidissement local de l'atmosphère déterminé par l'advection de l'air.

Thermal advection (en)

The local heating or cooling of the atmosphere determined by air advection.

Aer (ro)

Amestec fizic de gaze care formează atmosfera Pământului.

Air (fr)

Mélange physique de gaz qui composent l'atmosphère terrestre.

Air (en)

The physical mixture of gases that make up the Earth's atmosphere.

Aerosoli (ro)

- Particule solide sau lichide aflate în suspensie în atmosferă, cu dimensiuni tipice cuprinse între 0,01 μm și 10 μm , al căror timp de viață în atmosferă este de cel puțin câteva ore. Aerosolii pot fi de origine naturală sau rezultați în urma activității umane (de origine antropică). Aerosolii pot influența clima fie în mod direct, prin absorbția și disiparea radiației, fie în mod indirect, acționând ca nuclee de condensare sau modificând proprietățile optice și durata de viață a norilor.
- Starea în care particule foarte fine ale unui lichid, unei soluții sau unui solid se găsesc dispersate într-un gaz.
- Sistem coloidal în care mediul de dispersiune este un gaz și în care se găsesc, în suspensie, particule lichide sau solide.

Aérosols (fr)

- *Particules solides ou liquides en suspension dans l'atmosphère, de tailles typiques comprises entre 0,01 μm et 10 μm , dont la durée de vie dans l'atmosphère est d'au moins plusieurs heures. Les aérosols peuvent être d'origine naturelle ou résulter de l'activité humaine (anthropique). Les aérosols peuvent influencer le climat soit directement en absorbant et en dissipant les rayonnements, soit indirectement en agissant comme noyaux de condensation ou en modifiant les propriétés optiques et la durée de vie des nuages.*
- *L'état dans lequel de très fines particules d'un liquide, d'une solution ou d'un solide sont dispersées dans un gaz.*

Aerosols (en)

- *Solid or liquid particles in suspension in the atmosphere, with typical sizes between 0.01 μm and 10 μm , whose lifetime in the atmosphere is at least several hours. Aerosols can be of natural origin or result from human activity (anthropogenic). Aerosols can influence climate either directly by absorbing and dissipating radiation, or indirectly by acting as condensation nuclei or changing the optical properties and lifetime of clouds.*
- *The state in which very fine particles of a liquid, a solution or a solid are dispersed in a gas.*

Agravarea timpului (ro)

Schimbarea mai mult sau mai puțin bruscă a timpului caracterizată prin faptul că elementele meteorologice ating anumite valori limită sau că se produc fenomene periculoase pentru diferitele ramuri de activitate.

Aggravation du temps (fr)

Le changement plus ou moins brutal de temps caractérisé par le fait que les éléments météorologiques atteignent certaines valeurs limites ou que des phénomènes dangereux surviennent pour les différentes branches d'activité.

Aggravation of time (en)

The more or less sudden change in weather characterized by the fact that the meteorological elements reach certain limit values or that dangerous phenomena occur for the various branches of activity.

Afebrilă (ro)

Starea de termoreglare a unui organism în care temperatura centrală este normală, iar termoeffectorii nu încearcă să crească sau să mențină temperatura centrală la un nivel ridicat.

Fébrile (fr)

L'état de thermorégulation d'un organisme dans lequel la température centrale est normale et les thermoeffecteurs ne tentent pas d'augmenter ou de maintenir la température centrale à un niveau élevé.

Feverish (en)

The thermoregulatory state of an organism in which the core temperature is normal and the thermoeffectors do not attempt to increase or maintain the core temperature at a high level.

Alitudine (ro)

Distanță verticală între un nivel sau un punct de pe suprafața uscatului și nivelul mijlociu al mării, exprimată în unități liniare.

Altitude (fr)

Distance verticale entre un niveau ou un point de la surface terrestre et le niveau moyen de la mer, exprimée en unités linéaires.

Altitude (en)

Vertical distance between a level or point on the land surface and mean sea level, expressed in linear units.

Alunecare de teren (ro)

Orice fel de mișcare moderată până la rapidă a solului, mișcarea solului sau a rocii controlată de gravitație, iar viteza de mișcare variază de obicei între lentă și rapidă, dar nu foarte lentă.

Glissement de terrain (fr)

Tout type de mouvement de sol modéré à rapide, le mouvement du sol ou de la roche contrôlé par la gravité et la vitesse de déplacement varie généralement entre lent et rapide, mais pas très lent.

Landslide (en)

Any kind of moderate to rapid ground movement, the movement of soil or rock controlled by gravity, and the speed of movement usually varies between slow and fast, but not very slow.

Amplitudine (ro)

Pentru mărimi alternative simetrice, amplitudinea reprezintă jumătatea dintre valorile maximă și minimă atinse. Pentru mărimi alternative asimetrice se folosește amplitudinea totală, adică diferența dintre valorile maximă și minimă atinse.

Amplitude (fr)

Pour les grandeurs alternées symétriques, l'amplitude est la moitié des valeurs maximales et minimales atteintes. Pour les grandeurs alternatives asymétriques, on utilise l'amplitude totale, c'est-à-dire la différence entre les valeurs maximales et minimales atteintes.

Amplitude (en)

For symmetrical alternating quantities, the amplitude is half of the maximum and minimum values reached. For asymmetric alternative quantities, the total amplitude is used, i.e. the difference between the maximum and minimum values reached.

Amplitudinea anuală absolută (ro)

Diferența între valoarea cea mai ridicată și cea mai scăzută a unui element meteorologic înregistrată în cursul unui an.

Amplitude annuelle absolue (fr)

La différence entre la valeur la plus élevée et la plus basse d'un élément météorologique enregistrée au cours d'une année.

Absolute annual amplitud (en)

The difference between the highest and lowest value of a meteorological element recorded during a year.

Amplitudinea anuală medie (ro)

Diferența între valorile medii lunare cea mai ridicată și cea mai scăzută a unui element meteorologic.

Amplitude annuelle moyenne (fr)

La différence entre les valeurs moyennes mensuelles les plus élevées et les plus basses d'un élément météorologique.

Amplitude annuelle moyenne (en)

The difference between the highest and lowest monthly mean values of a meteorological element.

Amplitudinea diurnă (zilnică) (ro)

- Diferența între valorile cea mai ridicată și cea mai scăzută a unui element meteorologic înregistrată în cursul unei zile.
- Analiza de serii temporale.
- O metodă pentru analiza datelor măsurate în mod obișnuit în timpi succesivi distanțați la intervale uniforme. Exemple de serii cronologice sunt observațiile indicatorilor de vreme și sănătate sau producția de culturi. Scopul său este de a determina modelul de progresie prin construirea unui model. Cea mai simplă abordare (descriptiv-deterministă) ia în considerare direcția generală a dezvoltării pe termen lung (tendință), un impuls ciclic într-un anumit timp (de exemplu, sezonabilitate) și o componentă neregulată, care conține valori aberante sau fluctuații aleatorii. Prin descrierea observațiilor, regularitatea și schimbările pot fi detectate, iar evoluțiile viitoare pot fi estimate și prognozate.

Amplitude diurne (quotidienne) (fr)

- *La différence entre les valeurs les plus élevées et les plus basses d'un élément météorologique enregistrées au cours d'une journée.*
- *Analyse des séries chronologiques.*

- *Une méthode d'analyse de données régulièrement mesurées à des moments successifs espacés à intervalles uniformes. Des exemples de séries chronologiques sont les observations d'indicateurs météorologiques et sanitaires ou la production agricole. Son objectif est de déterminer le schéma de progression en construisant un modèle. L'approche la plus simple (descriptive-déterministe) prend en compte la direction générale du développement à long terme (tendance), une impulsion cyclique dans un certain temps (par exemple, la saisonnalité) et une composante irrégulière, qui contient des valeurs aberrantes ou des fluctuations aléatoires. En décrivant les observations, la régularité et les changements peuvent être détectés, et les développements futurs peuvent être estimés et prévus.*

Diurnal (daily) amplitude (en)

- *The difference between the highest and lowest values of a meteorological element recorded during a day.*
- *Time series analysis.*
- *A method for analyzing data routinely measured at successive times spaced at uniform intervals. Examples of time series are observations of weather and health indicators or crop production. Its purpose is to determine the pattern of progression by building a model. The simplest approach (descriptive-deterministic) takes into account the general direction of long-term development (trend), a cyclical impulse in a certain time (for example, seasonality) and an irregular component, which contains outliers or random fluctuations. By describing observations, regularity and changes can be detected, and future developments can be estimated and forecast.*

Amplitudine termică diurnă (ro)

Diferența dintre temperatura maximă și minimă în timpul unei perioade de 24 de ore.

Amplitude thermique diurne (fr)

La différence entre la température maximale et minimale sur une période de 24 heures.

Diurnal thermal amplitude (en)

The difference between the maximum and minimum temperature during a 24-hour period.

Antropogen (ro)

Indică un efect care rezultă din activitățile umane sau este produs de activitățile umane. Impactul uman asupra mediului sau impactul antropic asupra mediului include impactul asupra mediului înconjurător, biodiversității biofizice și altor resurse.

Anthropique (fr)

Indique un effet résultant d'activités humaines ou produit par des activités humaines. L'impact humain sur l'environnement ou l'impact anthropique sur l'environnement comprend l'impact sur l'environnement, la biodiversité biophysique et d'autres ressources.

Anthropogenic (en)

Indicates an effect that results from human activities or is produced by human activities. Human impact on the environment or anthropogenic impact on the environment includes impact on the environment, biophysical biodiversity and other resources.

Apă de scurgere (ro)

Acea parte din precipitații care nu se evaporă și nu este transpirată, dar curge prin sol (prin straturile acvifere sau pe suprafața solului și se întoarce în rezervoarele de apă.

Eau de drainage (fr)

Partie des précipitations qui ne s'évapore pas et ne transpire pas, mais s'écoule à travers le sol (à travers les aquifères ou à la surface du sol) et retourne vers les réservoirs d'eau.

Drainage water (en)

That part of the precipitation that does not evaporate and is not transpired, but flows through the soil (through the aquifers or on the surface of the soil) and returns to water reservoirs.

Analog (ro)

Situație sinoptică, proces sau variație a unui element meteorologic asemănăto(a)r(e) cu cele ce se cercetează.

Analogue (fr)

Situation synoptique, processus ou variation d'un élément météorologique similaire à ceux recherchés.

Analogous (en)

Synoptic situation, process or variation of a meteorological element similar to those being researched.

Anemorumbometru (ro)

Instrument folosit pentru determinarea vitezei și direcției vântului la un moment dat sau într-un interval de timp dat.

Anémorhumbomètre (fr)

Instrument utilisé pour déterminer la vitesse et la direction du vent à un instant donné ou dans un intervalle de temps donné.

Anemorhumbometer (en)

Instrument used to determine the speed and direction of the wind at a given moment or in a given time interval.

Anomalie (ro)

Termen folosit în meteorologie pentru a indica:

- diferența între valoarea medie (diurnă, lunară etc) a elementului meteorologic în punctul respectiv și valoarea medie a paralelei corespunzătoare punctului;
- diferența între valoarea medie (diurnă, lunară etc.) a elementului meteorologic și valoarea medie plurianuală a aceluiași element, într-un punct dat.

Anomalie (fr)

Terme utilisé en météorologie pour indiquer :

- *la différence entre la valeur moyenne (diurne, mensuelle, etc.) de l'élément météorologique en ce point et la valeur moyenne du parallèle correspondant à ce point ;*
- *la différence entre la valeur moyenne (journalière, mensuelle, etc.) de l'élément météorologique et la valeur moyenne pluriannuelle de ce même élément, en un point donné.*

Abnormality (en)

Term used in meteorology to indicate:

- *the difference between the average value (diurnal, monthly, etc.) of the meteorological element at that point and the average value of the parallel corresponding to the point;*
- *the difference between the average value (daily, monthly, etc.) of the meteorological element and the multiannual average value of the same element, at a given point.*

Anticlon (ro)

Câmp de înaltă presiune limitat de izobare închise de formă aproape eliptică sau circulară, unde presiunea crește de la periferie spre centru. Acest câmp este caracterizat prin vânturi ce se rotesc în jurul unui centru de înaltă presiune, de la care aerul diverge orizontal și în care predomină mișcările descendente. Aceste vânturi bat în sensul acelor unui ceasornic în emisferă nordică și în sens contrar în emisferă sudică. În general, A. determină un timp cu nebulozitate redusă, călduros vara și rece iarna.

Anticyclone (fr)

Champ anticyclonique délimité par des isobares fermées de forme presque elliptique ou circulaire, où la pression augmente de la périphérie vers le centre. Ce champ est caractérisé par des vents tournant autour d'un centre anticyclonique, à partir duquel l'air s'écarte horizontalement et dans lequel prédominent les mouvements descendants. Ces vents soufflent dans le sens des aiguilles d'une montre dans l'hémisphère nord et dans le sens inverse des aiguilles d'une montre dans l'hémisphère sud. En général, A. détermine une période peu nuageuse, chaude en été et froide en hiver.

Anticyclone (en)

almost elliptical or circular shape, where the pressure increases from the periphery to the center. This field is characterized by winds rotating around a high pressure center, from which the air diverges horizontally and in which downward movements predominate. These winds blow clockwise in the northern hemisphere and counterclockwise in the southern hemisphere. In general, A. determines a time with little cloudiness, warm in summer and cold in winter.

Atenuare (ro)

Reducerea impactului negativ potențial al pericolelor fizice (inclusiv a celor care sunt induse de om) prin acțiuni care reduc pericolul, expunerea și vulnerabilitatea (definită de GISC).

Atténuation (fr)

Réduire l'impact négatif potentiel des dangers physiques (y compris ceux d'origine humaine) grâce à des actions qui réduisent les dangers, l'exposition et la vulnérabilité (définis par le GISC).

Attenuation (en)

Reducing the potential negative impact of physical hazards (including those that are human-induced) through actions that reduce hazard, exposure and vulnerability (defined by GISC).

Atenuarea schimbărilor climatice (ro)

- Include răspunsuri sau măsuri care au ca scop în mod direct sau indirect să stabilizeze sau să reducă concentrația de gaze cu efect de seră.
- O intervenție umană pentru a reduce sursele sau a îmbunătăți absorbția de gaze cu efect de seră, conform GISC (definită de GISC).
- Intervenție umană de reduce a surselor emisiilor de gaze cu efect de seră sau a spori captatorii de GES. Opțiunile de atenuare sunt disponibile în fiecare sector.

Atténuation du changement climatique (fr)

- *Comprend les réponses ou mesures visant directement ou indirectement à stabiliser ou à réduire la concentration de gaz à effet de serre.*
- *Une intervention humaine pour réduire les sources ou améliorer l'absorption des gaz à effet de serre, selon le GISC (défini par le GISC).*
- *Intervention humaine pour réduire les sources d'émissions de gaz à effet de serre ou augmenter les puits de GES. Des options d'atténuation sont disponibles dans chaque secteur.*

Climate change mitigation (en)

- *Includes responses or measures that aim directly or indirectly to stabilize or reduce the concentration of greenhouse gases.*
- *A human intervention to reduce sources or enhance absorption of greenhouse gases, according to GISC (defined by GISC).*
- *Human intervention to reduce the sources of greenhouse gas emissions or increase GHG sinks. Mitigation options are available in each sector.*

Atenuare a riscului de dezastre și a dezastrelor (ro)

Diminuarea impacturilor negative potențiale ale pericolelor fizice (inclusiv a celor induse de om) prin acțiuni care reduc pericolul, expunerea și vulnerabilitatea.

Risque de catastrophe et atténuation des catastrophes (fr)

Réduire les impacts négatifs potentiels des dangers physiques (y compris ceux d'origine humaine) grâce à des actions qui réduisent les dangers, l'exposition et la vulnérabilité.

Disaster risk and disaster mitigation (en)

Reducing the potential negative impacts of physical (including human-induced) hazards through actions that reduce hazard, exposure and vulnerability.

Atmosfera (ro)

Învelișul de aer al Pământului, obiectul de studii al meteorologiei. Nu are o limită superioară precis delimitată, prezența gazelor atmosferice constatându-se la înălțimi de câteva mii de kilometri. Pe verticală, se deosebesc următoarele straturi principale ale atmosferei: troposfera – 8-17 km, stratosfera – de la 8-17 km până la 40 km, mezosfera – de la 40 până la 80 km, termosfera (ionosfera) – de la 80 km până la 800-1000 km și exosfera – > 1000 km. Trecerea de la un strat la altul al atmosferei se face prin intermediul unor straturi de tranziție numite tropopauză, stratopauză, mezopauză, termopauză.

Atmosphère (fr)

La couverture aérienne de la Terre, objet d'étude de la météorologie. Elle n'a pas de limite supérieure précisément définie, la présence de gaz atmosphériques se retrouvant à plusieurs milliers de kilomètres d'altitude. Verticalement, on distingue les principales couches suivantes de l'atmosphère : troposphère - 8-17 km, stratosphère - de 8-17 km à 40 km, mésosphère - de 40 à 80 km, thermosphère (ionosphère) - de 80 km jusqu'à 800- 1000 km et l'exosphère – > 1000 km. Le passage d'une couche de l'atmosphère à une autre se fait par des couches de transition appelées tropopause, stratopause, mésopause, thermopause.

Atmosphere (en)

The air covering of the Earth, the object of study of meteorology. It does not have a precisely defined upper limit, the presence of atmospheric gases being found at heights of several thousand kilometers. Vertically, the following main layers of the atmosphere are distinguished: troposphere - 8-17 km, stratosphere - from 8-17 km to 40 km, mesosphere - from 40 to 80 km, thermosphere (ionosphere) - from 80 km up to 800-1000 km and the exosphere - > 1000 km. The transition from one layer of the atmosphere to another is done through transition layers called tropopause, stratopause, mesopause, thermopause.

Atmosfera uscată (ro)

Constă din azot (78,1 %) și oxigen (20,9%), dar, în proporție mult mai mică (sub 1%), sunt și alte gaze, ca argonul (0,93%), heliul, gazele active din punct de vedere radioactiv; dioxidul de carbon (0,035%) și ozonul. În plus, atmosfera conține și vapori de apă, a căror cantitate și distribuție spațială sunt variabile, în general însă, vaporii de apă reprezintă 1% din volumul atmosferei. Pe lângă componentele gazoase, în atmosferă sunt prezente componente lichide (picături de apă, aerosoli) și componente solide (particule de gheață, aerosoli).

Ambiance sèche (fr)

Il est constitué d'azote (78,1 %) et d'oxygène (20,9 %), mais, dans une proportion beaucoup plus faible (inférieure à 1 %), il existe également d'autres gaz, comme l'argon (0,93 %), l'hélium, les gaz actifs du point radioactif. de vue; dioxyde de carbone (0,035%) et ozone. De plus, l'atmosphère contient également de la vapeur d'eau dont la quantité et la répartition spatiale sont variables, mais en général la vapeur d'eau représente 1 % du volume de l'atmosphère. Outre les composants gazeux, des composants liquides (gouttelettes d'eau, aérosols) et des composants solides (particules de glace, aérosols) sont présents dans l'atmosphère.

Dry atmosphere (en)

It consists of nitrogen (78.1%) and oxygen (20.9%), but, in a much smaller proportion (below 1%), there are also other gases, such as argon (0.93%), helium, the active gases of radioactive point of view; carbon dioxide (0.035%) and ozone. In addition, the atmosphere also contains water vapor, the amount and spatial distribution of which is variable, but in general, water vapor represents 1% of the volume of the atmosphere. In addition to gaseous components, liquid components (water droplets, aerosols) and solid components (ice particles, aerosols) are present in the atmosphere.

Afectat (ro)

Persoană care necesită asistență imediată în timpul unei perioade de urgență, adică necesită nevoi de supraviețuire de bază, cum ar fi hrană, apă, adăpost, salubritate și asistență medicală.

Affecté (fr)

Personne nécessitant une assistance immédiate en cas d'urgence, c'est-à-dire ayant besoin de besoins de survie de base tels que de la nourriture, de l'eau, un abri, des installations sanitaires et une assistance médicale.

Affected (en)

Person requiring immediate assistance during a time of emergency, i.e. requiring basic survival needs such as food, water, shelter, sanitation and medical assistance.

Avalanșă (ro)

O masă mare de sol, zăpadă, gheață sau resturi de rocă și alte componente, care alunecă, curge sau cade rapid pe versantul unui munte sub forța gravitației

- avalanșă de zăpadă: mișcare rapidă în jos a unui amestec de zăpadă și gheață,
- avalanșă de resturi: mișcarea bruscă și foarte rapidă în jos a masei nesortate de rocă și sol. Există două tipuri generale de avalanșă de resturi – o avalanșă de resturi reci rezultă de obicei dintr-o pantă instabilă care se prăbușește brusc, în timp ce o avalanșă de resturi fierbinți rezultă din activitatea vulcanică care duce la instabilitatea și colapsul pantei.

Avalanche (fr)

Une grande masse de sol, de neige, de glace ou de débris rocheux et d'autres composants qui glisse, coule ou tombe rapidement sur le flanc d'une montagne sous la force de gravité.

- *avalanche de neige : mouvement descendant rapide d'un mélange de neige et de glace,*
- *avalanche de débris : mouvement soudain et très rapide vers le bas d'une masse non triée de roches et de sol. Il existe deux types généraux d'avalanche de débris : une avalanche de débris froids résulte généralement de l'effondrement soudain d'une pente instable, tandis qu'une avalanche de débris chauds résulte d'une activité volcanique entraînant une instabilité et un effondrement de la pente.*

Avalanche (en)

A large mass of soil, snow, ice, or rock debris and other components that slides, flows, or falls rapidly down a mountainside under the force of gravity

- *snow avalanche: rapid downward movement of a mixture of snow and ice,*
- *debris avalanche: the sudden and very rapid downward movement of unsorted mass of rock and soil. There are two general types of debris avalanche – a cold debris avalanche usually results from an unstable slope collapsing suddenly, while a hot debris avalanche results from volcanic activity leading to slope instability and collapse.*

Aversa de ploaie (ro)

Precipitații de scurtă durată și adesea puternice, care cad mai ales din nori convectivi; picăturile care le compun sânt în general mari. Aversele sunt caracterizate prin începutul și sfârșitul lor brusc, prin variațiile lor de intensitate în general mari și rapide și cel mai des, prin aspectul cerului.

Pluie (fr)

Précipitations de courte durée et souvent fortes, provenant principalement de nuages convectifs ; les gouttelettes qui les composent sont généralement grosses. Les averses se caractérisent par leur début et leur fin soudains, par leurs variations d'intensité généralement importantes et rapides et le plus souvent, par l'aspect du ciel.

Rain shower (en)

Short-term and often strong precipitation, which falls mainly from convective clouds; the droplets that compose them are generally large. Showers are characterized by their sudden beginning and end, by their generally large and rapid intensity variations and most often, by the appearance of the sky.

Azimut (ro)

Unghiul format de planul meridianului punctului de observație cu planul vertical care trece prin acest punct și prin obiectul vizat, se măsoară de la 0 până la 360 grade, în astronomie de la S spre V și în geodezie și aerologie de la N spre E.

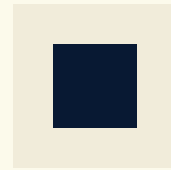
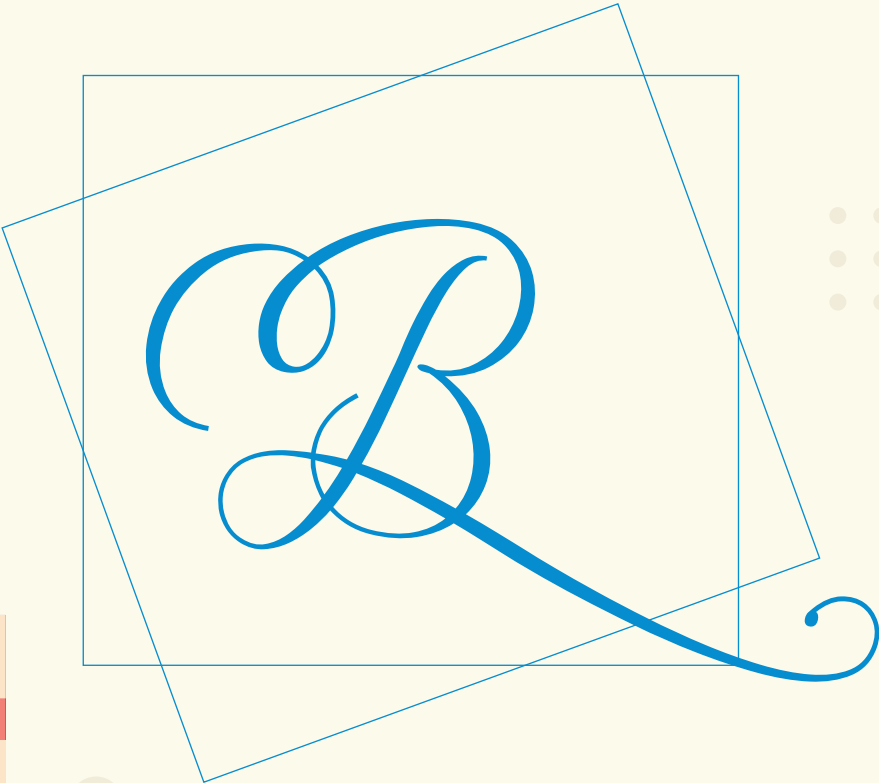
Azimut (fr)

L'angle formé par le plan du méridien du point d'observation avec le plan vertical passant par ce point et par l'objet visé, se mesure de 0 à 360 degrés, en astronomie du S à l'Ouest et en géodésie et aérologie du N à E.

Azimut (en)

The angle formed by the plane of the meridian of the observation point with the vertical plane that passes through this point and through the targeted object, is measured from 0 to 360 degrees, in astronomy from S to W and in geodesy and aerology from N to E.

Balanța de căldură umană (ro)

O ecuație matematică care descrie debitul net al schimburilor de căldură (acumulări și pierderi) către un om într-un mediu dat. Când rata de stocare a căldurii este zero, corpul este în echilibru termic (adică, temperatură constantă). Dacă există o acumulare netă (pierdere) de căldură, atunci stocarea va fi pozitivă (negativă), iar temperatura corpului va crește (scădea).

Bilan thermique humain (fr)

Équation mathématique qui décrit le flux net d'échange de chaleur (gains et pertes) pour une personne dans un environnement donné. Lorsque le taux de stockage de chaleur est nul, le corps est en équilibre thermique (c'est-à-dire à température constante). S'il y a une accumulation (perte) nette de chaleur, alors le stockage sera positif (négatif) et la température corporelle augmentera (diminuera).

Human heat balance (en)

A mathematical equation that describes the net flow of heat exchange (gains and losses) to a person in a given environment. When the heat storage rate is zero, the body is in thermal equilibrium (ie, constant temperature). If there is a net accumulation (loss) of heat, then the storage will be positive (negative) and the body temperature will rise (fall).

Bar (ro)

Unitate absolută de măsură a presiunii: $1 \text{ bar} = 10^6 \text{ dyne/cm}^2 = 10^6 \text{ bari}$.

Bar (fr)

Unité absolue de mesure de pression : $1 \text{ bar} = 10^6 \text{ dynes/cm}^2 = 10^6 \text{ bari}$.

Bar (en)

Absolute unit of pressure measurement: $1 \text{ bar} = 10^6 \text{ dyne/cm}^2 = 10^6 \text{ bari}$.

Balanța energetică a orașului (ro)

Un model dezvoltat de Masson (2000) pentru a explica interacțiunea fluxului turbulent dintre atmosferă și zonele urbane. Schema de bilanț energetic al orașului (TEB) utilizează geografia canionului urban (un drum mărginit de clădiri înalte). Modelul imită efectul clădirilor prin găsirea unui echilibru energetic specific pentru trei tipuri de suprafețe: acoperiș, perete și drum. Intrările sunt parametri geometrici, radioactivi și termici ai suprafeței urbane. Ieșirea modelului include fluxul de căldură turbulent, radiația de unde lungi de ieșire și radiația de unde scurte de ieșire.

Le bilan énergétique de la ville (fr)

Un modèle développé par Masson (2000) pour expliquer l'interaction des écoulements turbulents entre l'atmosphère et les zones urbaines. Le dispositif City Energy Balance (TEB) utilise la géographie du canyon urbain (une route bordée d'immeubles de grande hauteur). Le modèle imite l'effet des bâtiments en trouvant un bilan énergétique spécifique pour trois types de surfaces : toit, mur et route. Les entrées sont des paramètres géométriques, radioactifs et thermiques de la surface urbaine. Les résultats du modèle incluent le flux de chaleur turbulent, le rayonnement sortant à ondes longues et le rayonnement sortant à ondes courtes.

The energy balance of the city (en)

A model developed by Masson (2000) to explain the interaction of turbulent flow between the atmosphere and urban areas. The City Energy Balance (TEB) scheme uses the geography of the urban canyon (a road bordered by tall buildings). The model imitates the effect of buildings by finding a specific energy balance for three types of surfaces: roof, wall and road. The inputs are geometric, radioactive and thermal parameters of the urban surface. Model output includes turbulent heat flux, outgoing longwave radiation, and outgoing shortwave radiation.

Barometru (ro)

Instrument destinat măsurării presiunii atmosferice. În general barometrele sânt construite după două principii: principiul variației înălțimii unei coloane de mercur și principiul deformării unei capsule aneroide.

Baromètre (fr)

Instrument de mesure de la pression atmosphérique. En général, les baromètres sont construits selon deux principes : le principe de la variation de la hauteur d'une colonne de mercure et le principe de la déformation d'une capsule anéroïde.

Barometer (en)

Instrument for measuring atmospheric pressure. In general, barometers are built according to two principles: the principle of the variation of the height of a column of mercury and the principle of the deformation of an aneroid capsule.

Beneficii de adaptare (ro)

Costurile prejudiciilor evitate sau beneficiile acumulate ca urmare a adoptării și punerii în aplicare a măsurilor de adaptare. Calculele beneficiilor de adaptare se efectuează de către planificatori, utilizând diverse metode, cele mai tipice fiind analiza cost-beneficiu, analiza cost-eficacitate și analiza pe criterii multiple.

Avantages de l'adaptation (fr)

Coûts des dommages évités ou avantages résultant de l'adoption et de la mise en œuvre de mesures d'adaptation. Les calculs des avantages de l'adaptation sont effectués par les planificateurs à l'aide de diverses méthodes, les plus courantes étant l'analyse coûts-avantages, l'analyse coût-efficacité et l'analyse multicritère.

Adaptation benefits (en)

Costs of damage avoided or benefits accrued as a result of the adoption and implementation of adaptation measures. Calculations of adaptation benefits are carried out by planners using various methods, the most typical being cost-benefit analysis, cost-effectiveness analysis and multi-criteria analysis.

Biometeorologie (ro)

Știință interdisciplinară care ia în considerare interacțiunile dintre procesele atmosferice și organismele vii (plante, animale și oameni) (definiția Societății Internaționale de Biometeorologie).

Biométéorologie (fr)

Science interdisciplinaire qui considère les interactions entre les processus atmosphériques et les organismes vivants (plantes, animaux et humains) (définition de la Société internationale de biométéorologie).

Biometeorology (en)

Interdisciplinary science that considers the interactions between atmospheric processes and living organisms (plants, animals and humans) (International Society of Biometeorology definition).

Biocombustibil (ro)

Combustibil, de obicei în formă lichidă, provenit din materie organică sau uleiuri combustibile produse de plante vii. Exemple de biocombustibili: bioalcooli (bioetanolul), biodiesel, lemn, uleiuri vegetale. Prima generație de biocombustibili fabricați prin tehnologii avansate de conversie derivă din cereale, semințe oleaginoase, grăsimi animale și uleiuri vegetale folosite. A doua generație de biocombustibili folosește procese netradiționale de conversie biochimică și termochimică și materii prime derivate preponderent din fracțiile lignocelulozice ale reziduurilor agricole și forestiere, deșeurilor municipale solide etc. A treia generație de biocombustibili ar fi derivat din materii prime, cum ar fi algele și culturile energetice prin procese avansate, încă în curs de dezvoltare. Unii biocombustibili din a doua generație și biocombustibilii din a treia generație sunt încadrați în clasa biocombustibililor de nouă generație (next-generation or advanced biofuels).

Biocarburants (fr)

Carburant, généralement sous forme liquide, dérivé de matières organiques ou de fiouls produits par des plantes vivantes. Exemples de biocarburants : bioalcools (bioéthanol), biodiesel, bois, huiles végétales. La première génération de biocarburants fabriqués grâce à des technologies de conversion avancées provient de céréales, d'oléagineux, de graisses animales et d'huiles végétales usées. La deuxième génération de biocarburants utilise des procédés de conversion biochimiques et thermochimiques non traditionnels et des matières premières dérivées principalement des fractions lignocellulosiques des résidus agricoles et forestiers, des déchets solides municipaux, etc. La troisième génération de biocarburants serait dérivée de matières premières telles que les algues et les cultures énergétiques grâce à des procédés avancés, encore en cours de développement. Certains biocarburants de deuxième génération et biocarburants de troisième génération sont classés comme biocarburants de nouvelle génération ou avancés.

Biofuels (en)

Fuel, usually in liquid form, derived from organic matter or fuel oils produced by living plants. Examples of biofuels: bioalcohols (bioethanol), biodiesel, wood, vegetable oils. The first generation of biofuels manufactured through advanced conversion technologies derives from grains, oilseeds, animal fats and used vegetable oils. The second generation of biofuels uses non-traditional biochemical and thermochemical conversion processes and raw materials derived mainly from the lignocellulosic fractions of agricultural and forestry residues, municipal solid waste, etc. The third generation of biofuels would be derived from raw materials such as algae and energy crops through advanced processes, still under development. Some second-generation biofuels and third-generation biofuels are classified as next-generation or advanced biofuels.

Bioergie (ro)

Energie derivată din orice formă de biomasă, cum ar fi organismele de curând vii sau produsele lor metabolice. În condițiile unei procesări industriale adecvate, biomasa proaspăt recoltată, precum și deșeurile și reziduurile de origine biologică din agricultură (inclusiv substanțe vegetale și animale), silvicultură și industriile conexe, inclusiv pescuitul și acvacultura, precum și fracțiunea biodegradabilă a deșeurilor industriale și municipale pot fi convertite în produse similare cu gazul natural sau cu combustibilii lichizi sau solizi. Prin aplicarea unor variate procese de transformare, cum ar fi arderea, gazeificarea sau piroliza, biomasa poate fi transformată în “bio-combustibili” pentru transport, “bio-căldură” sau “bio-electricitate”. Bioenergia are un potențial de diminuare semnificativă a emisiilor de gaze cu efect de seră, cu condiția ca sursele bioenergetice să fie folosite în funcție de rata lor de regenerare, precum și utilizarea acestora în sistemele bioenergetice să fie cât mai eficientă.

Bioénergie (fr)

Énergie dérivée de toute forme de biomasse, comme les organismes récemment vivants ou leurs produits métaboliques. Dans des conditions de transformation industrielle appropriée, la biomasse fraîchement récoltée, ainsi que les déchets et résidus d'origine biologique issus de l'agriculture (y compris les substances végétales et animales), de la sylviculture et des industries connexes, y compris la pêche et l'aquaculture, ainsi que la fraction biodégradable des matières industrielles et les déchets municipaux peuvent être transformés en produits similaires au gaz naturel ou aux combustibles liquides ou solides. En appliquant différents procédés de transformation, comme la combustion, la gazéification ou la pyrolyse, la biomasse peut être transformée en « biocarburants » pour le transport, en « biochaleur » ou en « bioélectricité ». La bioénergie a le potentiel de réduire considérablement les émissions de gaz à effet de serre, à condition que les sources de bioénergie soient utilisées en fonction de leur taux de régénération et que leur utilisation dans les systèmes bioénergétiques soit aussi efficace que possible.

Bioenergy (en)

Energy derived from any form of biomass, such as recently living organisms or their metabolic products. Under the conditions of appropriate industrial processing, freshly harvested biomass, as well as waste and residues of biological origin from agriculture (including plant and animal substances), forestry and related industries, including fishing and aquaculture, as well as the biodegradable fraction of industrial and municipal waste can be converted into products similar to natural gas or liquid or solid fuels. By applying various transformation processes, such as combustion, gasification or pyrolysis, biomass can be transformed into "bio-fuels" for transport, "bio-heat" or "bio-electricity". Bioenergy has the potential to significantly reduce greenhouse gas emissions, provided that bioenergy sources are used according to their regeneration rate, and their use in bioenergy systems is as efficient as possible.

Biodiversitate (ro)

Variabilitatea organismelor vii din ecosistemele terestre, marine și alte ecosisteme. Biodiversitatea include variabilitatea la nivel de gene, specii și ecosisteme (definiția GISC). Diversitatea genetică include toate tipurile de gene conținute în toate speciile vii, inclusiv plante, animale, fungi și microorganisme. Diversitatea speciilor include toate speciile, precum și diferențele intraspecifice și interspecifice. Diversitatea ecosistemică include toate tipurile de habitate, comunități biologice și procese ecologice, precum și variațiile în cadrul ecosistemelor individuale.

Biodiversité (fr)

Variabilité des organismes vivants dans les écosystèmes terrestres, marins et autres. La biodiversité comprend la variabilité au niveau des gènes, des espèces et des écosystèmes (définition du GISC). La diversité génétique comprend tous les types de gènes contenus dans toutes les espèces vivantes, notamment les plantes, les animaux, les champignons et les micro-organismes. La diversité des espèces comprend toutes les espèces ainsi que les différences intraspécifiques et interspécifiques. La diversité des écosystèmes comprend tous les types d'habitats, de communautés biologiques et de processus écologiques, ainsi que les variations au sein des écosystèmes individuels.

Biodiversity (en)

Variability of living organisms in terrestrial, marine and other ecosystems. Biodiversity includes variability at gene, species and ecosystem levels (GISC definition). Genetic diversity includes all types of genes contained in all living species, including plants, animals, fungi and microorganisms. Species diversity includes all species as well as intraspecific and interspecific differences. Ecosystem diversity includes all types of habitats, biological communities and ecological processes, as well as variation within individual ecosystems.

Biom (ro)

Reprezintă componenta regională majoră a biosferei, de obicei, format din mai multe ecosisteme (de exemplu, păduri, râuri, iazuri, mlaștini dintr-o regiune), având un teritoriu mare, factori abiotici specifici și o floră și o faună specifică.

Biome (fr)

Représente la composante régionale majeure de la biosphère, généralement constituée de plusieurs écosystèmes (par exemple, forêts, rivières, étangs, marécages dans une région), ayant un vaste territoire, des facteurs abiotiques spécifiques et une flore et une faune spécifiques.

Biome (en)

Represents the major regional component of the biosphere, usually consisting of several ecosystems (eg, forests, rivers, ponds, swamps in a region), having a large territory, specific abiotic factors, and a specific flora and fauna.

Biomasă (ro)

Reprezintă masa totală a organismelor vii de pe o anumită unitate de suprafață sau volum a ecosistemului, totodată, materialul vegetal mort poate fi inclus ca biomasă moartă. Biomasă se măsoară în cantități de substanță uscată sau energie, carbon sau azot.

Biomasse (fr)

Il représente la masse totale d'organismes vivants sur une certaine unité de surface ou de volume de l'écosystème. Le matériel végétal mort peut également être inclus dans la biomasse morte. La biomasse se mesure en quantités de matière sèche ou d'énergie, de carbone ou d'azote.

Biomass (en)

It represents the total mass of living organisms on a certain unit of area or volume of the ecosystem, also dead plant material can be included as dead biomass. Biomass is measured in amounts of dry matter or energy, carbon or nitrogen.

Biosferă (ro)

Componentă a geosistemului ce cuprinde toate ecosistemele și organismele vii din atmosferă, de pe uscat (biosfera terestră) și din oceane (biosfera marină), inclusiv materia organică moartă derivată din acestea, materia organică din sol și detritusul oceanic.

Biosphère (fr)

Composante du géosystème qui comprend tous les écosystèmes et organismes vivants de l'atmosphère, sur terre (biosphère terrestre) et dans les océans (biosphère marine), y compris la matière organique morte qui en dérive, la matière organique du sol et les détritiques océaniques.

Biosphere (en)

Component of the geosystem that includes all ecosystems and living organisms in the atmosphere, on land (terrestrial biosphere) and in the oceans (marine biosphere), including dead organic matter derived from them, soil organic matter and oceanic detritus.

Boli transmise prin vectori (ro)

Aceste boli sunt frecvent întâlnite în regiunile tropicale și subtropicale, unde accesul la sistemele de apă potabilă și canalizare este problematică. Potrivit Organizației Mondiale a Sănătății, în fiecare an, la nivel mondial, se înregistrează peste un miliard de cazuri de malarie, febră *Dengue*, boala *Lyme* sau febra galbenă, boli purtate de țânțari, muște, căpușe și alți vectori, modificarea practicilor agricole și urbanizarea rapidă și neplanificată, intensificarea călătoriilor și comerțului la nivel internațional, au făcut ca unele boli să reapară sau să se răspândească în noi zone ale lumii.

Maladies à transmission vectorielle (fr)

Ces maladies sont courantes dans les régions tropicales et subtropicales, où l'accès à l'eau potable et aux systèmes d'assainissement est problématique. Selon l'Organisation mondiale de la santé, on compte chaque année dans le monde plus d'un milliard de cas de paludisme, de dengue, de maladie de Lyme ou de fièvre jaune, de maladies véhiculées par les moustiques, les mouches, les tiques et d'autres vecteurs, l'évolution des pratiques agricoles et l'urbanisation, des changements rapides et imprévus, l'augmentation des voyages et du commerce internationaux ont provoqué la réémergence de certaines maladies ou leur propagation dans de nouvelles régions du monde.

Vector-borne diseases (en)

These diseases are commonly found in tropical and subtropical regions, where access to drinking water and sanitation systems is problematic. According to the World Health Organization, every year worldwide there are more than one billion cases of malaria, dengue fever, Lyme disease or yellow fever, diseases carried by mosquitoes, flies, ticks and other vectors, changing agricultural practices and urbanization rapid and unplanned changes, increased international travel and trade, have caused some diseases to re-emerge or spread to new areas of the world.

Boală (ro)

O creștere neobișnuită, adesea bruscă, a numărului de afecțiuni pe o specialitate, ale unei boli infecțioase care a existat deja în regiune (de exemplu, gripă, enteocolită), fie apariția unei boli infecțioase absente anterior din regiune (de exemplu, ciumă, poliomielite).

Maladie (fr)

Augmentation inhabituelle, souvent soudaine, du nombre de cas dans une spécialité d'une maladie infectieuse déjà existante dans la région (ex. grippe, entéocolite), ou apparition d'une maladie infectieuse auparavant absente de la région (ex. peste, polio).

Disease (en)

An unusual, often sudden, increase in the number of cases in a specialty of an infectious disease that already existed in the region (eg, influenza, enterocolitis), or the appearance of an infectious disease previously absent from the region (eg, plague, polio).

Boala bacteriană (ro)

O creștere neobișnuită a numărului de incidente cauzate de expunerea la bacterii fie prin contact cu pielea, ingerare sau inhalare. Exemplele includ, printre altele, salmonella, holera.

Maladie bactérienne (fr)

Une augmentation inhabituelle du nombre d'incidents causés par l'exposition à la bactérie, soit par contact cutané, par ingestion ou par inhalation. Les exemples incluent, sans s'y limiter, la salmonelle et le choléra.

Bacterial disease (en)

An unusual increase in the number of incidents caused by exposure to the bacteria either through skin contact, ingestion or inhalation. Examples include, but are not limited to, salmonella, cholera.

Boala parazitară (ro)

Expunerea la un parazit (un organism care trăiește pe sau într-o gazdă) – provoacă o creștere neobișnuită a numărului de incidente. Expunerea la paraziți are loc în mare parte prin apă contaminată, alimente sau contact cu insecte, animale (zoonotice), animale de companie etc. Exemple sunt malaria, boala Chagas, giardioza și trichineloză.

Maladie parasitaire (fr)

L'exposition à un parasite (un organisme qui vit sur ou dans un hôte) provoque une augmentation inhabituelle des incidents. L'exposition aux parasites se fait principalement par l'eau contaminée, les aliments ou le contact avec des insectes, des animaux (zoonotiques), des animaux de compagnie, etc. Les exemples sont le paludisme, la maladie de Chagas, la giardiase et la trichinellose.

Parasitic disease (en)

Exposure to a parasite (an organism that lives on or in a host) – causes an unusual increase in incidents. Exposure to parasites occurs mostly through contaminated water, food or contact with insects, animals (zoonotic), pets, etc. Examples are malaria, Chagas disease, giardiasis and trichinellosis.

Boli cardiovasculare și respiratorii legate de poluarea aerului (ro)

O serie de tensiuni asupra sistemelor cardiovasculare și respiratorii au fost legate de concentrații ridicate de poluanți atmosferici. Cercetările de până acum au subliniat în mod special relațiile cu ozonul. Bolile specifice legate de poluarea aerului includ cele etichetate drept „Boli ale sistemului circulator” și „Boli ale sistemului respirator” în clasificarea ICD-10 (codurile I00-I99 și respectiv J00-J99), în special insuficiența cardiacă, tulburările de ritm cardiac, evenimente cerebrovasculare, boală cardiacă ischemică, boală vasculară periferică, boală pulmonară obstructivă cronică, infecții ale tractului respirator, pneumonie.

Maladies cardiovasculaires et respiratoires liées à la pollution de l'air (fr)

Un certain nombre de stress sur les systèmes cardiovasculaire et respiratoire ont été associés à des concentrations élevées de polluants atmosphériques. Jusqu'à présent, les recherches ont particulièrement mis l'accent sur les relations avec l'ozone. Les maladies spécifiques liées à la pollution de l'air comprennent celles appelées « Maladies du système circulatoire » et « Maladies du système respiratoire » dans la classification CIM-10 (codes I00-I99 et J00-J99 respectivement), en particulier l'insuffisance cardiaque, les troubles du rythme cardiaque, événements cérébrovasculaires, cardiopathie ischémique, maladie vasculaire périphérique, maladie pulmonaire obstructive chronique, infections des voies respiratoires, pneumonie.

Cardiovascular and respiratory diseases related to air pollution (en)

A number of stresses on the cardiovascular and respiratory systems have been linked to high concentrations of air pollutants. Research to date has particularly emphasized ozone relationships. Specific diseases related to air pollution include those labeled as "Diseases of the circulatory system" and "Diseases of the respiratory system" in the ICD-10 classification (codes I00-I99 and J00-J99 respectively), especially heart failure, heart rhythm disorders, cerebrovascular events, ischemic heart disease, peripheral vascular disease, chronic obstructive pulmonary disease, respiratory tract infections, pneumonia.

Briză (ro)

Circulație locală a aerului cu perioadă diurnă, cauzată de neomogenitățile suprafeței subiacente, care determină o încălzire diferențiată a straturilor inferioare ale troposferei. Datorită gradientului baric care ia naștere, se stabilește mișcarea aerului în apropierea solului de la zona rece spre cea caldă, iar la înălțime în sens contrar. Brizele sunt evidente mai ales în zona de litoral, a lacurilor și a marilor fluvii.

Brise (fr)

Circulation locale de l'air à période diurne, provoquée par les inhomogénéités de la surface sous-jacente, qui provoque un échauffement différentiel des couches inférieures de la troposphère. En raison du gradient barique qui se produit, le mouvement de l'air près du sol s'établit de la zone froide vers la zone chaude, et en hauteur dans la direction opposée. Les brises sont particulièrement visibles dans la zone côtière, les lacs et les grandes rivières.

Breeze (en)

Local air circulation with a diurnal period, caused by the inhomogeneities of the underlying surface, which causes a differential heating of the lower layers of the troposphere. Due to the baric gradient that arises, the movement of air near the ground is established from the cold zone to the warm one, and at height in the opposite direction. Breezes are evident especially in the coastal area, lakes and large rivers.

Brumă (ro)

Depunere de gheață cu aspect cristalin, care ia în cele mai multe cazuri forma de coajă, de ace, de pene sau de evantai. Acest hidrometeor ce formează într-un mod analog cu roua, dar la temperaturi mai joase de 0°C.

Givre (fr)

Dépôt de glace d'aspect cristallin, qui prend dans la plupart des cas la forme de coquilles, d'aiguilles, de plumes ou d'éventails. Cet hydrométéore se forme d'une manière analogue à la rosée, mais à des températures inférieures à 0°C.

Rime (en)

Ice deposition with a crystalline appearance, which in most cases takes the form of shells, needles, feathers or fans. This hydrometeor forms in a way analogous to dew, but at temperatures lower than 0°C.

Buletin meteorologic (ro)

Informare care cuprinde condițiile meteorologice dintr-un interval de timp trecut și evoluția probabilă a timpului pentru diferite perioade.

Bulletin météorologique (fr)

Informations qui incluent les conditions météorologiques d'un intervalle de temps passé et l'évolution probable de la météo pour différentes périodes.

Meteorological bulletin (en)

Information that includes weather conditions from a past time interval and the likely evolution of the weather for different periods.

Burniță (ro)

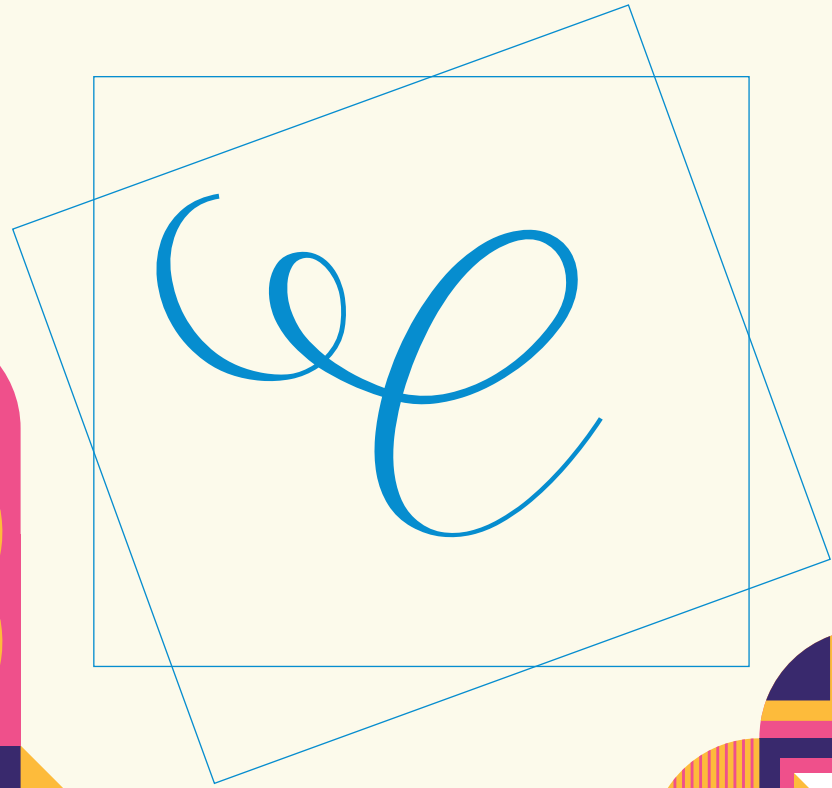
Precipitații atmosferice sub formă de picături foarte mici de apă (cu diametrul mai mic de 0,5 mm) care cad din norii formați în interiorul maselor de aer, de obicei nori Stratus, mai rar Stratocumulus și chiar din ceață. Picăturile de burniță sunt foarte dese și foarte lente, încât par a fi suspendate în aer. Ele se formează direct prin unirea picăturilor de apă din nori, fără a trece prin faza solidă.

Bruine (fr)

Précipitations atmosphériques sous forme de très petites gouttelettes d'eau (d'un diamètre inférieur à 0,5 mm) qui tombent des nuages formés à l'intérieur des masses d'air, généralement des stratus, rarement des stratocumulus et même du brouillard. Les gouttes de bruine sont très fréquentes et très lentes, de sorte qu'elles semblent suspendues dans l'air. Ils se forment directement par la réunion des gouttelettes d'eau des nuages, sans passer par la phase solide.

Drizzle (en)

Atmospheric precipitation in the form of very small water droplets (with a diameter of less than 0.5 mm) that fall from clouds formed inside air masses, usually Stratus clouds, rarely Stratocumulus and even fog. The drops of drizzle are very frequent and very slow, so that they seem to be suspended in the air. They are formed directly by the joining of water droplets from clouds, without passing through the solid phase.

Calitatea aerului din interior (ro)

Se referă la componenții aerului din interiorul unei încăperi sau unui spațiu închis, care afectează sănătatea utilizatorilor. Acest lucru este din ce în ce mai îngrijorător, deoarece oamenii petrec mai mult timp în interior, unde pot fi produse și apoi acumulate gaze și particule dăunătoare. Poluanții sunt eliberați în aer dintr-o varietate de activități, surse. Locațiile cu cea mai mare îngrijorare sunt cele care implică expunere prelungită și continuă, cum ar fi acasă, școală și locul de muncă. poate determina Calitatea aerului din interior poate fi măsurată și monitorizată prin particule și gaze – cum ar fi mușchii, radonul, monoxidul de carbon, compușii organici volatili, fibrele de azbest, dioxidul de carbon și ozonul. Aerul exterior poate pătrunde în interior prin sistemele de ventilație ale clădirilor și, prin urmare, trebuie luat în considerare.

Qualité de l'air intérieur (fr)

Il fait référence aux constituants de l'air intérieur d'une pièce ou d'un espace clos qui affectent la santé des utilisateurs. Ceci est de plus en plus préoccupant à mesure que les gens passent plus de temps à l'intérieur, où des gaz et des particules nocifs peuvent être produits puis s'accumuler. Les polluants sont rejetés dans l'air par diverses activités et sources. Les endroits les plus préoccupants sont ceux qui impliquent une exposition prolongée et continue, comme la maison, l'école et le lieu de travail. peut déterminer La qualité de l'air intérieur peut être mesurée et surveillée par les particules et les gaz, tels que les moisissures, le radon, le monoxyde de carbone, les composés organiques volatils, les fibres d'amiante, le dioxyde de carbone et l'ozone. L'air extérieur peut pénétrer à l'intérieur par les systèmes de ventilation du bâtiment et doit donc être pris en compte.

Indoor air quality (en)

It refers to the constituents of the air inside a room or enclosed space that affect the health of users. This is of increasing concern as people spend more time indoors, where harmful gases and particles can be produced and then accumulate. Pollutants are released into the air from a variety of activities, sources. Locations of greatest concern are those involving prolonged and continuous exposure, such as home, school, and the workplace. can determine Indoor air quality can be measured and monitored by particles and gases – such as moulds, radon, carbon monoxide, volatile organic compounds, asbestos fibres, carbon dioxide and ozone. Outdoor air can enter the interior through building ventilation systems and must therefore be considered.

Calotă glaciară (ro)

Masă de gheață de dimensiuni continentale care este suficient de groasă pentru a acoperi cea mai mare parte a stratului terestru de bază (roca de bază), astfel, încât forma sa este determinată în principal de dinamica acestuia. Singurele calote glaciare din prezent se întâlnesc în Antarctica și Groenlanda.

Calotte glaciaire (fr)

Masse de glace de taille continentale suffisamment épaisse pour recouvrir la majeure partie du substrat rocheux de la Terre, de sorte que sa forme est déterminée principalement par sa dynamique. Les seules calottes glaciaires se trouvent aujourd'hui en Antarctique et au Groenland.

Icecap (en)

Continental-sized mass of ice that is thick enough to cover most of the Earth's bedrock (bedrock) so that its shape is determined primarily by its dynamics. The only ice sheets today are found in Antarctica and Greenland.

Canionul urban (ro)

Spații în aer liber între clădirile din zonele metropolitane care sunt situate deasupra străzilor, trotuarelor și aleilor. Mișcarea aerului prin oraș este controlată în mare măsură de geometria spațiilor deschise, iar formele clădirilor și intersecțiilor creează fluxuri care diferă semnificativ de vântul mediu regional. Clima termică a canionului urban este influențată de compoziția structurală și de forma clădirilor care îl înconjoară, în special de înălțimea și distanța lor în determinarea tiparelor de lumină solară și umbră în interiorul canionului.

Le canyon urbain (fr)

Espaces en plein air entre les bâtiments des zones métropolitaines situés au-dessus des rues, des trottoirs et des ruelles. Le mouvement de l'air à travers la ville est largement contrôlé par la géométrie des espaces ouverts, et la forme des bâtiments et des intersections crée des flux qui diffèrent considérablement du vent moyen régional. Le climat thermique du canyon urbain est influencé par la composition structurelle et la forme des bâtiments qui l'entourent, en particulier par leur hauteur et leur espacement qui déterminent la lumière du soleil et les modèles d'ombrage dans le canyon.

The urban canyon (en)

Open air spaces between buildings in metropolitan areas that are located above streets, sidewalks, and alleys. The movement of air through the city is largely controlled by the geometry of open spaces, and the shapes of buildings and intersections create flows that differ significantly from the regional average wind. The thermal climate of the urban canyon is influenced by the structural composition and shape of the buildings that surround it, particularly their height and spacing in determining sunlight and shading patterns within the canyon.

Cantitate de precipitații (ro)

Grosimea stratului de apă provenit din precipitațiile solide sau lichide căzute într-un interval de timp. Cantitatea de precipitații se măsoară cu pluviometrul și se exprimă în milimetri strat de apă.

Quantité de précipitations (fr)

L'épaisseur de la couche d'eau résultant de la précipitation solide ou liquide tombée dans un intervalle de temps. La quantité de précipitations est mesurée avec le pluviomètre et exprimée en millimètres de couche d'eau.

Amount of precipitation (en)

The thickness of the layer of water resulting from the solid or liquid precipitation that fell in a time interval. The amount of precipitation is measured with the pluviometer and expressed in millimeters of water layer.

Capacitatea de adaptare (Capacitate adaptivă) (ro)

- Capacitatea unui sistem de a se adapta la schimbările climatice (inclusiv variabilitatea și extremele climatice) pentru a modera daunele potențiale, de a profita de oportunități sau de a face față consecințelor.
- Impactul schimbării climei se percepe diferențiat în funcție de măsura în care societatea poate face față acestei provocări sau se poate adapta, ceea ce este determinat de capacitatea adaptivă a societății/țării.

- Abilitatea sistemelor naturale și antropice de a răspunde efectelor schimbărilor climatice, incluzând variabilitatea climatică și fenomenele meteorologice extreme, pentru a reduce potențialele pagube, a profita de oportunități sau a face față consecințelor schimbărilor climatice (definiția GISC).
- Capacitatea sistemelor, instituțiilor, oamenilor și altor organisme de a se adapta la potențialele pagube, pentru a profita de oportunități sau pentru a face față consecințelor.

Adaptabilité (capacité d'adaptation) (fr)

- *La capacité d'un système à s'adapter au changement climatique (y compris la variabilité et les extrêmes climatiques) pour modérer les dommages potentiels, tirer parti des opportunités ou faire face aux conséquences.*
- *L'impact du changement climatique est perçu différemment selon la mesure dans laquelle la société peut faire face à ce défi ou s'adapter, qui est déterminée par la capacité d'adaptation de la société/du pays.*
- *La capacité des systèmes naturels et anthropiques à répondre aux effets du changement climatique, y compris la variabilité climatique et les événements météorologiques extrêmes, à réduire les dommages potentiels, à tirer profit des opportunités ou à faire face aux conséquences du changement climatique (définition du GISC).*
- *La capacité des systèmes, des institutions, des personnes et d'autres organismes à s'adapter aux dommages potentiels, à tirer parti des opportunités ou à faire face aux conséquences.*

Adaptability (Adaptive capacity) (en)

- *The ability of a system to adapt to climate change (including climate variability and extremes) to moderate potential damage, take advantage of opportunities or cope with consequences.*
- *The impact of climate change is perceived differently depending on the extent to which society can face this challenge or adapt, which is determined by the adaptive capacity of the society/country.*
- *The ability of natural and anthropogenic systems to respond to the effects of climate change, including climate variability and extreme weather events, to reduce potential damages, take advantage of opportunities or cope with the consequences of climate change (GISC definition).*
- *The ability of systems, institutions, people and other organisms to adapt to potential damage, to take advantage of opportunities or to cope with consequences.*

Căi de reziliență climatică (ro)

Procese iterative de gestionare a schimbărilor în cadrul sistemelor complexe, în scopul de a reduce perturbările și de a spori oportunitățile asociate cu schimbările climatice. Căile de reziliență climatică sunt traiectorii de dezvoltare, care combină adaptarea și atenuarea pentru a realiza obiectivul dezvoltării durabile. Ele includ strategii, opțiuni și acțiuni care reduc schimbările climatice și impactul acestora; asigură punerea în aplicare a managementului riscului de dezastru și al adaptării. Acțiunile de adaptare și atenuare au potențialul atât de a contribui, cât și de a împiedica dezvoltarea durabilă, precum și strategiile și opțiunile de dezvoltare durabilă au potențialul atât de a contribui cât și de a afecta răspunsurile la schimbările climatice (de exemplu, producerea sporită a aerului condiționat bazată pe combustibili fosili, ca răspuns la creșterea temperaturilor; disponibilitatea redusă a energiei în țările cu populații în creștere). Căile de reziliență climatică pot prezenta compromisuri între adaptare și atenuare, precum și între obiectivele economice și obiectivele de mediu. Integrarea răspunsurilor de adaptare și de atenuare pot, în unele cazuri, să genereze beneficii reciproce, precum și co-beneficii cu politicile de dezvoltare. În multe cazuri, reducerea riscului schimbărilor climatice poate consolida capacitățile de gestionare a altor riscuri. Oportunitățile de a profita de sinergii pozitive pot să scadă în timp, în special în cazul în care limitele de adaptare la schimbările climatice sunt depășite. În cazul în care efectele schimbărilor climatice sunt relativ severe, căile de reziliență climatică ar putea cere schimbări de transformare în sistemele aflate în pericol.

Moyens de résilience climatique (fr)

Processus itératifs de gestion du changement au sein de systèmes complexes afin de réduire les perturbations et d'améliorer les opportunités associées au changement climatique. Les voies de résilience climatique sont des trajectoires de développement qui combinent adaptation et atténuation pour atteindre l'objectif de développement durable. Ils comprennent des stratégies, des options et des actions qui réduisent le changement climatique et ses impacts ; assure la mise en œuvre de la gestion des risques de catastrophe et de l'adaptation.

Les mesures d'adaptation et d'atténuation peuvent à la fois contribuer au développement durable ou l'entraver, et les stratégies et options de développement durable peuvent à la fois contribuer et affecter les réponses au changement climatique (par exemple, production accrue de climatisation à base de combustibles fossiles en réponse à l'augmentation des émissions de gaz à effet de serre). températures ; disponibilité énergétique réduite dans les pays à population croissante). Les trajectoires de résilience climatique peuvent présenter des compromis entre l'adaptation et l'atténuation, ainsi qu'entre les objectifs économiques et environnementaux. L'intégration des réponses d'adaptation et d'atténuation peut, dans certains cas, générer des bénéfices mutuels ainsi que des co-bénéfices avec les politiques de développement. Dans de nombreux cas, l'atténuation des risques liés au changement climatique peut renforcer les capacités de gestion d'autres risques. Les opportunités de tirer parti de synergies positives peuvent diminuer avec le temps, surtout si les limites de l'adaptation au changement climatique sont dépassées. Lorsque les effets du changement climatique sont relativement graves, les voies de résilience climatique peuvent nécessiter des changements transformationnels dans les systèmes à risque.

Ways of climate resilience (en)

Iterative processes for managing change within complex systems to reduce disruptions and enhance opportunities associated with climate change. Climate resilience pathways are development trajectories that combine adaptation and mitigation to achieve the goal of sustainable development. They include strategies, options and actions that reduce climate change and its impacts; ensures the implementation of disaster risk management and adaptation. Adaptation and mitigation actions have the potential to both contribute to and hinder sustainable development, and sustainable development strategies and options have the potential to both contribute to and affect responses to climate change (e.g. increased production of fossil fuel-based air conditioning in response to rising temperatures; reduced energy availability in countries with growing populations). Climate resilience pathways may present trade-offs between adaptation and mitigation, as well as between economic and environmental objectives. Integrating adaptation and mitigation responses can, in some cases, generate mutual benefits as well as co-benefits with development policies. In many cases, climate change risk mitigation can strengthen capacities to manage other risks. Opportunities to take advantage of positive synergies may decrease over time, especially if the limits of adaptation to climate change are exceeded. Where the effects of climate change are relatively severe, climate resilience pathways may require transformational changes in systems at risk.

Ceață (ro)

Picături foarte mici de apă suspendate în atmosferă, care reduc în general vizibilitatea orizontală, la suprafața Pământului, la mai puțin de 1 km.

Le brouillard (fr)

De très petites gouttelettes d'eau en suspension dans l'atmosphère qui réduisent généralement la visibilité horizontale à la surface de la Terre à moins de 1 km.

The fog (en)

Very small water droplets suspended in the atmosphere that generally reduce horizontal visibility at the Earth's surface to less than 1 km.

Cer (ro)

În meteorologie termen de uz curent pentru a indica gradul de acoperire și felul norilor (cer senin, cer acoperit, cer noros etc.).

Ciel (fr)

En météorologie, terme couramment utilisé pour indiquer le degré de couverture et le type de nuages (ciel clair, ciel couvert, ciel nuageux, etc.).

Sky (en)

In meteorology, a term in current use to indicate the degree of coverage and type of clouds (clear sky, overcast sky, cloudy sky, etc.).

Chiciură (ro)

Cristale de gheață, albe, fărâmicioase, asemănătoare cu zăpada, care se formează cu precădere de ramuri, pe conductori, pe colțurile și muchiile obiectelor, de obicei pe timp geros, în prezența ceții și a vântului slab.

Givre (fr)

Cristaux de glace, blancs, friables, semblables à la neige, qui se forment principalement sur les branches, sur les conducteurs, sur les coins et les bords des objets, généralement par temps glacial, en présence de brouillard et de vent léger.

Hoar-frost (en)

Ice crystals, white, crumbly, similar to snow, which form mainly on branches, on conductors, on the corners and edges of objects, usually in frosty weather, in the presence of fog and light wind.

Chiciurometru (ro)

Instalație utilizată pentru măsurarea depunerilor de gheață pe conductori.

Chiciuromètre (fr)

Installation permettant de mesurer les dépôts de glace sur les conducteurs.

Chiciurometer (en)

Installation used to measure ice deposits on conductors.

Ciclón, depresiune (ro)

Perturbație atmosferică cu presiune scăzută și cu o circulație a aerului în jurul centrului în sensul invers acelor de ceasornic în emisfera nordică și în sensul acelor de ceasornic în emisfera sudică. În stratul de frecare vântul are componenta orientată către centru conform gradientului baric. Datorită orientării vântului către centrul ciclónului, în partea sa centrală domină mișcările ascendente. Față de anticiclóni, ciclónii determină un timp în general închis, cu precipitații și vânturi intense.

Cyclone, dépression (fr)

Perturbation atmosphérique à basse pression avec une circulation d'air autour du centre dans le sens inverse des aiguilles d'une montre dans l'hémisphère nord et dans le sens des aiguilles d'une montre dans l'hémisphère sud. Dans la couche de friction, le vent a une composante dirigée vers le centre selon le gradient barique. En raison de l'orientation du vent vers le centre du cyclone, les mouvements ascendants dominent dans sa partie centrale. Comparés aux anticyclones, les cyclones provoquent un temps généralement fermé, avec des précipitations et des vents intenses.

Cyclone, depression (en)

Low pressure atmospheric disturbance with an air circulation around the center counterclockwise in the Northern Hemisphere and clockwise in the Southern Hemisphere. In the friction layer the wind has the component directed towards the center according to the baric gradient. Due to the orientation of the wind towards the center of the cyclone, upward movements dominate in its central part. Compared to anticyclones, cyclones cause generally closed weather, with precipitation and intense winds.

Ciclón tropical (ro)

Perturbare puternică în formă de vârtej, cu diametrul uneori până la câțiva mii de kilometri, cu vânturi de suprafață cu viteză medie între 18 și 32 ms⁻¹, care se formează într-o zonă depresionată tropicală de la suprafața oceanelor tropicale. Dacă viteza vântului depășește 32 ms⁻¹, ciclónul tropical este numit uragan, taifun sau ciclón, în funcție de localitatea geografică.

Cyclone tropical (fr)

Forte perturbation de type vortex, atteignant parfois plusieurs milliers de kilomètres de diamètre, avec des vents de surface d'une moyenne de 18 à 32 ms⁻¹, qui se forme dans une dépression tropicale à la surface des océans tropicaux. Si la vitesse du vent dépasse 32 ms⁻¹, le cyclone tropical est appelé ouragan, typhon ou cyclone, selon la situation géographique.

Tropical cyclone (en)

A strong vortex-like disturbance, sometimes up to several thousand kilometers in diameter, with surface winds averaging 18 to 32 ms⁻¹, that forms in a tropical depression at the surface of tropical oceans. If the wind speed exceeds 32 ms⁻¹, the tropical cyclone is called a hurricane, typhoon or cyclone, depending on the geographical location.

Ciclul carbonului (ro)

Termen folosit pentru a descrie fluxul de carbon (sub diverse forme, de exemplu, sub formă de dioxid de carbon) în atmosferă, ocean, biosferă terestră și marină și litosferă. Carbonul circulă în interiorul biocenozelor prin intermediul rețelelor trofice. Astfel, alături de ciclul azotului și cel al apei, ciclul carbonului cuprinde o secvență de evenimente, care sunt esențiale pentru a face posibilă viața pe Pământ. Carbonul reprezintă elementul biogen primordial, fiind prezent în natură sub formă de roci calcaroase de origine biogenă, carbonați minerali și sub formă gazoasă. Dioxidul de carbon (CO₂) este cel mai important gaz cu efect de seră de natură antropică care afectează echilibrul radioactiv al Pământului.

Le cycle du carbone (fr)

Terme utilisé pour décrire le flux de carbone (sous diverses formes, par exemple sous forme de dioxyde de carbone) dans l'atmosphère, l'océan, la biosphère terrestre et marine et la lithosphère. Le carbone circule au sein des biocénoses à travers des réseaux trophiques. Ainsi, outre les cycles de l'azote et de l'eau, le cycle du carbone comprend une séquence d'événements essentiels pour rendre possible la vie sur Terre. Le carbone représente l'élément biogénique primordial, étant présent dans la nature sous forme de roches calcaires d'origine biogénique, de carbonates minéraux et sous forme gazeuse. Le dioxyde de carbone (CO₂) est le gaz à effet de serre anthropique le plus important affectant l'équilibre radioactif de la Terre.

The carbon cycle (en)

Term used to describe the flow of carbon (in various forms, eg as carbon dioxide) in the atmosphere, ocean, terrestrial and marine biosphere and lithosphere. Carbon circulates within biocenoses through trophic networks. Thus, along with the nitrogen and water cycles, the carbon cycle includes a sequence of events that are essential to make life on Earth possible. Carbon represents the primordial biogenic element, being present in nature in the form of calcareous rocks of biogenic origin, mineral carbonates and in gaseous form. Carbon dioxide (CO₂) is the most important anthropogenic greenhouse gas affecting the Earth's radioactive balance.

Ciclul hidrologic (circuitul apei) (ro)

Ciclul în care apa evaporată din oceane și de pe suprafața uscatului este transportată deasupra Pământului prin circulația atmosferică sub formă de vapori de apă, care se condensează pentru a forma nori, precipită peste ocean și suprafața uscatului sub formă de ploaie sau zăpadă, care pe uscat este interceptată de copaci și vegetație, formează scurgeri de suprafață, se infiltrează în sol, reîncarcă apele subterane, se revarsă în râuri și, în cele din urmă, în oceane, de pe suprafața cărora se va evapora din nou. Diferitele sisteme implicate în ciclul hidrologic sunt de obicei denumite sisteme hidrologice.

Cycle hydrologique (cycle de l'eau) (fr)

Cycle dans lequel l'eau évaporée des océans et de la surface terrestre est transportée au-dessus de la Terre par la circulation atmosphérique sous forme de vapeur d'eau, qui se condense pour former des nuages, se précipite sur l'océan et la surface terrestre sous forme de pluie ou de neige, ce qui sur terre est intercepté par les arbres et la végétation, forme un ruissellement de surface, s'infiltre dans le sol, recharge les eaux souterraines, se jette dans les rivières et, enfin, dans les océans, de la surface desquels il s'évapore à nouveau. Les différents systèmes impliqués dans le cycle hydrologique sont généralement appelés systèmes hydrologiques.

Hydrological cycle (water cycle) (en)

The cycle in which water evaporated from the oceans and land surface is transported above the Earth by atmospheric circulation in the form of water vapor, which condenses to form clouds, precipitates over the ocean and land surface as rain or snow, which on land it is intercepted by trees and vegetation, forms surface runoff, seeps into the soil, recharges the groundwater, flows into rivers and, finally, into the oceans, from the surface of which it will evaporate again. The different systems involved in the hydrological cycle are usually referred to as hydrological systems.

Circulația generală a atmosferei (ro)

Ansamblu de mișcări la scară mare a atmosferei. În sens larg, circulația atmosferică principală sau primară. Circulația generală a atmosferei este în linii mari, legată de apariția și de deplasarea ciclonilor și anticiclonilor, din care cauză ea are un caracter complex și schimbător. Circulația generală ia naștere sub influența bilanțului radioactiv neomogen de la diferitele latitudini pe uscat și pe oceane; mecanismul ei se complică datorită influenței frecării și a rotației Pământului asupra curenților de aer și ca urmare a formării de unde și turbionare.

La circulation générale de l'atmosphère (fr)

Ensemble de mouvements à grande échelle de l'atmosphère. Au sens large, la circulation atmosphérique principale ou primaire. La circulation générale de l'atmosphère est largement liée à l'apparition et au mouvement des cyclones et des anticyclones, c'est pourquoi elle présente un caractère complexe et changeant. La circulation générale se produit sous l'influence du bilan radioactif inhomogène des différentes latitudes terrestres et océaniques ; son mécanisme est compliqué en raison de l'influence du frottement et de la rotation de la Terre sur les courants d'air et de la formation de vagues et de tourbillons.

The general circulation of the atmosphere (en)

Ensemble of large-scale movements of the atmosphere. In a broad sense, the main or primary atmospheric circulation. The general circulation of the atmosphere is broadly related to the appearance and movement of cyclones and anticyclones, which is why it has a complex and changing character. The general circulation arises under the influence of the inhomogeneous radioactive balance from the different latitudes on land and oceans; its mechanism is complicated due to the influence of friction and the Earth's rotation on air currents and as a result of the formation of waves and eddies.

Câmp baric (ro)

Distribuție spațială a presiunii atmosferice. Câmpul baric este un câmp scalar care se caracterizează printr-un sistem de suprafețe de egală presiune (izobarice). Câmpul baric se reprezintă la sol prin izobare, iar la înălțimi prin izohipse.

Champ barique (fr)

Distribution spatiale de la pression atmosphérique. Le champ barique est un champ scalaire caractérisé par un système de surfaces d'égale pression (isobare). Le champ barique est représenté au sol par des isobares, et en hauteur par des isohypses.

Baric field (en)

Spatial distribution of atmospheric pressure. The baric field is a scalar field that is characterized by a system of surfaces of equal pressure (isobaric). The baric field is represented on the ground by isobars, and at heights by isohypses.

Clasificarea climatelor (ro)

Împărțirea tipurilor de climate, observate pe suprafața globului pământesc sau pe porțiuni ale acestuia după diferite criterii, unele după indici indirecti, iar altele după indici genetici.

Classification des climats (fr)

La répartition des types de climats, observés à la surface du globe ou sur ses portions selon différents critères, les uns selon des indices indirects, et d'autres selon des indices génétiques.

Classification of climates (en)

The division of the types of climates, observed on the surface of the globe or on its portions according to different criteria, some according to indirect indices, and others according to genetic indices.

Clasificarea Internațională a Bolilor, Revizuirea a 10-a (ICD-10)

Clasificarea standardă de diagnostic este utilizată pentru toate stările epidemiologice generale. În ICD-10 a fost introdus un sistem alfanumeric pentru a codifica bolile și alte probleme de sănătate. Exemplu: **J**: Boli ale aparatului respirator J30: Rinita vasomotorie și alergică J30.1: Rinita alergică datorată polenului (febra fânului, polinoza).

Clasificarea Internațională a Bolilor, Revizuirea a 10-a (ICD-10) (fr)

La classification diagnostique standard est utilisée pour toutes les conditions épidémiologiques générales. Un système alphanumérique a été introduit dans la CIM-10 pour coder les maladies et autres problèmes de santé. Exemple : J : Maladies de l'appareil respiratoire J30 : Rhinite vasomotrice et allergique J30.1 : Rhinite allergique due au pollen (rhume des foins, pollinose).

International Classification of Diseases, 10th Revision (ICD-10) (en)

The standard diagnostic classification is used for all general epidemiological conditions. An alphanumeric system was introduced in ICD-10 to code diseases and other health problems. Example: J: Diseases of the respiratory system J30: Vasomotor and allergic rhinitis J30.1: Allergic rhinitis due to pollen (hay fever, pollinosis).

Climă (ro)

Clima în sensul îngust al cuvântului, reprezintă media caracteristicilor de vreme sau, definită într-un mod mai riguros, reprezintă descrierea statistică în termeni de valori medii și variabilitate a mărimilor fizice relevante legate de vreme, pe o perioadă ce poate varia de la luni la mii sau milioane de ani. Perioada clasică de mediere a acestor variabile este de 30 de ani, conform definiției Organizației Mondiale a Meteorologiei. Mărimile fizice relevante se referă cel mai des la variabile de suprafață precum temperatura, precipitațiile, vântul. Într-un sens mai larg, clima reprezintă starea fizică medie a sistemului climatic.

Climat (fr)

Le climat au sens étroit du terme, représente la moyenne des caractéristiques météorologiques ou, plus rigoureusement défini, représente la description statistique en termes de valeurs moyennes et de variabilité des grandeurs physiques pertinentes liées à la météo, sur une période qui peut varier de plusieurs mois, à des milliers ou des millions d'années. La période classique de moyenne de ces variables est de 30 ans, selon la définition de l'Organisation météorologique mondiale. Les grandeurs physiques pertinentes font le plus souvent référence à des variables de surface telles que la température, les précipitations, le vent. Dans un sens plus large, le climat représente l'état physique moyen du système climatique.

Climate (en)

Climate in the narrow sense of the word, represents the average of weather characteristics or, more rigorously defined, represents the statistical description in terms of average values and variability of relevant physical quantities related to weather, over a period that can vary from months to thousands or millions of years. The classical averaging period of these variables is 30 years, according to the definition of the World Meteorological Organization. The relevant physical quantities most often refer to surface variables such as temperature, precipitation, wind. In a broader sense, climate represents the average physical state of the climate system.

Climatologie (ro)

Știința despre climă care se ocupă cu descrierea climatelor diferitelor regiuni ale globului pământesc, clasificarea și studiul răspândirii acestora legat de procesele genetice și de factorii geografici, studiul climatelor trecutului istoric și geologic al Pământului.

Climatologie (fr)

Science du climat qui s'occupe de la description des climats de différentes régions du globe, de la classification et de l'étude de leur propagation liée aux processus génétiques et aux facteurs géographiques, de l'étude des climats du passé historique et géologique de la Terre.

Climatology (en)

The science of climate that deals with the description of the climates of different regions of the globe, the classification and study of their spread related to genetic processes and geographical factors, the study of the climates of the Earth's historical and geological past.

Crampe de căldură (ro)

Spasme dureroase ale mușchilor scheletici legate de stresul termic prelungit. Crampele de căldură sunt de obicei contracții tetanice dureroase puternice ale grupurilor de extremități sau ale mușchilor abdominali. Acestea sunt legate de stresul termic prelungit, transpirația termică profundă și înlocuirea deficitului de apă, dar nu de sare.

Crampes de chaleur (fr)

Spasmes douloureux des muscles squelettiques liés à un stress thermique prolongé. Les crampes de chaleur sont généralement de fortes contractions tétaniques douloureuses de groupes de membres ou de muscles abdominaux. Ceux-ci sont liés à un stress thermique prolongé, à une transpiration thermique profonde et au remplacement du déficit hydrique mais pas du sel.

Heat cramps (en)

Painful skeletal muscle spasms related to prolonged heat stress. Heat cramps are usually strong painful tetanic contractions of groups of extremities or abdominal muscles. These are related to prolonged heat stress, deep heat sweating, and replacement of water deficit but not salt.

Co-beneficii (ro)

Efectele pozitive pe care o politică sau o activitate, care vizează un anumit obiectiv, le-ar putea avea și asupra altor obiective, indiferent de efectul net asupra bunăstării sociale în ansamblu. Co-beneficiile sunt adesea supuse incertitudinii și depind, pe lângă alți factori, de circumstanțele locale și practicile de implementare. Co-beneficiile, de asemenea, sunt interpretate ca beneficii auxiliare.

Co-bénéfices (fr)

Les effets positifs qu'une politique ou une activité visant un objectif particulier pourraient également avoir sur d'autres objectifs, quel que soit l'effet net sur le bien-être social dans son ensemble. Les co-bénéfices sont souvent sujets à incertitude et dépendent, entre autres facteurs, des circonstances locales et des pratiques de mise en œuvre. Les co-bénéfices sont également interprétés comme des bénéfices accessoires.

Co-benefits (en)

The positive effects that a policy or activity, which aims at a particular objective, could also have on other objectives, regardless of the net effect on social welfare as a whole. Co-benefits are often subject to uncertainty and depend, among other factors, on local circumstances and implementation practices. Co-benefits are also interpreted as ancillary benefits.

Cod de avertizare meteorologică (ro)

Codurile de culori reflectă estimările pe care le fac meteorologii cu privire la gravitatea evenimentelor meteorologice ce ar urma să aibă loc în următoarele ore sau chiar zile. Codurile pornesc de la verde, trec la galben și portocaliu și ajung la roșu. Codul roșu se anunță doar atunci când sunt prognozate fenomene meteorologice periculoase de intensitate foarte mare (vânt, ploi abundente, descărcări electrice, grindină, caniculă, ger, risc de inundații majore etc.) și sunt posibile daune materiale de proporție și numeroase victime omenești.

Code d'avertissement météo (fr)

Les codes de couleur reflètent les estimations des météorologues concernant la gravité des événements météorologiques qui se produiraient dans les heures, voire les jours à venir. Les codes commencent par le vert, passent au jaune et à l'orange et finissent en rouge. Le code rouge n'est annoncé que lorsque des phénomènes météorologiques dangereux de très haute intensité sont annoncés (vent, fortes pluies, décharges électriques, grêle, canicule, gel, risque d'inondations majeures, etc.) et que des dégâts matériels importants et de nombreuses victimes humaines sont possibles.

Weather warning code (en)

The color codes reflect the estimates that meteorologists make regarding the severity of the weather events that would occur in the next hours or even days. Codes start from green, go to yellow and orange, and end up in red. Code red is only announced when dangerous meteorological phenomena of very high intensity are forecast (wind, heavy rain, electrical discharges, hail, heat wave, frost, risk of major floods, etc.) and significant material damage and numerous human casualties are possible.

Cod roșu pentru incendii de vegetație (ro)

Condiții meteorologice potrivite pentru declanșarea și susținerea incendiilor de vegetație, de obicei, pe baza unui set de indicatori și combinații de indicatori, printre care temperatura, umiditatea solului, umiditatea aerului și vântul. Vremea de pericol de incendiu nu include prezența sau absența materialului combustibil.

Code rouge des feux de végétation (fr)

Conditions météorologiques propices au déclenchement et à l'entretien d'incendies de forêt, généralement basées sur un ensemble d'indicateurs et de combinaisons d'indicateurs, notamment la température, l'humidité du sol, l'humidité de l'air et le vent. Les conditions météorologiques à risque d'incendie n'incluent pas la présence ou l'absence de matériaux combustibles.

Red code for vegetation fires (en)

Weather conditions suitable for starting and sustaining wildfires, usually based on a set of indicators and combinations of indicators, including temperature, soil moisture, air humidity and wind. Fire hazard weather does not include the presence or absence of combustible material.

Condiții extreme de iarnă (ro)

Conduc la daune cauzate de zăpadă și gheață, deseori sunt aduse clădirilor, infrastructurii, traficului sub formă de presiunea zăpezii, ploii înghețate, căi navigabile înghețate etc.

Conditions hivernales extrêmes (fr)

Ils entraînent des dommages causés par la neige et la glace, souvent causés aux bâtiments, aux infrastructures, à la circulation sous forme de pression de neige, de pluie verglaçante, de voies navigables gelées, etc.

Extreme winter conditions (en)

They lead to snow and ice damage, often brought to buildings, infrastructure, traffic in the form of snow pressure, freezing rain, frozen waterways, etc.

Condiții de timp (ro)

Totalitatea și succesiunea elementelor și fenomenelor meteorologice la u moment dat sau într-un interval de timp dat.

Conditions temporelles (fr)

Ensemble et séquence d'éléments et de phénomènes météorologiques à un instant donné ou dans un intervalle de temps donné.

Time conditions (en)

The totality and sequence of meteorological elements and phenomena at a given moment or in a given time interval.

Confortul termic (ro)

Starea de spirit care exprimă satisfacția față de mediul termic; totuși, din cauza variațiilor mari fiziologice și psihologice de la o persoană la alta, este dificil să se mențină confortul termic într-un spațiu dat pentru toți, indiferent dacă este în interior sau în exterior. Este esențial pentru ființele umane să mențină o temperatură centrală constantă a corpului de 37°C. Cu toate acestea, temperatura departe de miez, cum ar fi pielea și extremitățile, de exemplu, poate varia considerabil în funcție de încărcăturile termice din mediu și metabolice. Pentru a menține temperatura centrală a corpului, căldura este schimbată cu mediul prin respirație (fluxuri de căldură latentă și sensibilă), radiații (unde lungi și unde scurte), evaporare (flux de căldură latentă), conducție (contact cu solidele) și convecție (flux de căldură sensibilă). În acest scop, sistemul uman de termoreglare poate fi separat în sisteme de interacțiune active și pasive. Sistemul activ se referă la răspunsul de termoreglare (de exemplu, frison sau transpirație), iar sistemul pasiv se ocupă de transferurile de căldură la suprafața corpului. Când corpul se află în condiții de confort termic, corpul este supus cel mai puțin la efort, deoarece sistemul activ este la cel mai scăzut nivel de activitate. Cu toate acestea, creșterea disconfortului este asociată cu creșterea tensiunii. Cercetările arată că oamenii iau măsuri pentru a-și îmbunătăți condițiile de confort, modificându-și îmbrăcămintea și rata metabolică atunci când sunt în aer liber, sau interacționând cu clădirea când sunt în interior, care sunt considerate acțiuni de adaptare. Când oportunitatea de adaptare este limitată, îndepărtarea de la neutralitate provoacă stres și nemulțumire. Factori intrinseci precum experiența trecută, așteptările și timpul de expunere sunt, de asemenea, importanți pentru confortul termic.

Totalitatea condițiilor meteorologice și alte condiții în care omul se simte comod și confortabil. Situații confortabile pot fi observate pe tot parcursul anului (ca în perioadă caldă, la fel și în perioadă rece). Pentru acest confort este nevoie de:

- soare
- calm atmosferic
- aerul curat
- vestimentație după vreme.

Confort thermique (fr)

L'état d'esprit qui exprime la satisfaction face à l'environnement thermique ; cependant, en raison des grandes variations physiologiques et psychologiques d'une personne à l'autre, il est difficile de maintenir un confort thermique dans un espace donné pour chacun, que ce soit à l'intérieur ou à l'extérieur. Il est essentiel pour les êtres humains de maintenir une température corporelle constante de 37°C. Cependant, la température à l'écart du noyau, comme la peau et les extrémités, par exemple, peut varier considérablement en fonction des charges thermiques environnementales et métaboliques. Pour maintenir la température corporelle centrale, la chaleur est échangée avec l'environnement par la respiration (flux de chaleur latente et sensible), le rayonnement (ondes longues et courtes), l'évaporation (flux de chaleur latente), la conduction (contact avec des solides) et la convection (flux de chaleur sensible). . À cette fin, le système de thermorégulation humaine peut être séparé en systèmes d'interaction actifs et passifs. Le système actif s'occupe de la réponse thermorégulatrice (par exemple, les frissons ou la transpiration) et le système passif s'occupe des transferts de chaleur à la surface du corps. Lorsque le corps est en confort thermique, le corps est soumis au moindre effort car le système actif est à son niveau d'activité le plus bas. Cependant, un inconfort accru est associé à une tension accrue. La recherche montre que les gens prennent des mesures pour améliorer leurs conditions de confort en changeant leurs vêtements et leur taux métabolique lorsqu'ils sont à l'extérieur, ou en interagissant avec le bâtiment lorsqu'ils sont à l'intérieur, ce qui est considéré comme une action adaptative. Lorsque les possibilités d'adaptation sont limitées, la sortie de la neutralité provoque du stress et de l'insatisfaction. Des facteurs intrinsèques tels que l'expérience passée, les attentes et le temps d'exposition sont également importants pour le confort thermique.

L'ensemble des conditions météorologiques et autres conditions dans lesquelles une personne se sent à l'aise et à l'aise. Des situations confortables peuvent être observées tout au long de l'année (aussi bien en période chaude qu'en période froide). Pour ce confort il vous faut :

- *soleil*
- *calme atmosphérique*
- *air frais*
- *des vêtements adaptés à la météo.*

Thermal comfort (en)

The state of mind that expresses satisfaction with the thermal environment; however, due to the large physiological and psychological variations from one person to another, it is difficult to maintain thermal comfort in a given space for everyone, whether indoors or outdoors. It is essential for human beings to maintain a constant core body temperature of 37°C. However, the temperature away from the core, such as the skin and extremities, for example, can vary considerably depending on environmental and metabolic heat loads. To maintain core body temperature, heat is exchanged with the environment through respiration (latent and sensible heat fluxes), radiation (longwave and shortwave), evaporation (latent heat flux), conduction (contact with solids), and convection (sensible heat flux). For this purpose, the human thermoregulatory system can be separated into active and passive interaction systems. The active system deals with the thermoregulatory response (eg, shivering or sweating), and the passive system deals with heat transfers to the body surface. When the body is in thermal comfort, the body is subjected to the least effort because the active system is at its lowest level of activity. However, increased discomfort is associated with increased tension. Research shows that people take steps to improve their comfort conditions by changing their clothing and metabolic rate when outdoors, or interacting with the building when indoors, which are considered adaptive actions. When the opportunity for adaptation is limited, the departure from neutrality causes stress and dissatisfaction. Intrinsic factors such as past experience, expectations and exposure time are also important for thermal comfort.

The totality of weather conditions and other conditions in which man feels comfortable and convenient. Comfortable situations can be observed throughout the year (as in the warm period, as well as in the cold period). For this comfort you need:

- *sun*
- *atmospheric calm*
- *fresh air*
- *clothing according to the weather.*

Constantă solară (ro)

Intensitatea radiației solare (I_0) în afara atmosferei, la o distanță medie între Pământ și Soare. $I_0 \approx 1,98 \text{ cal/cm}^2 \times \text{min}$.

Constante solaire (fr)

L'intensité du rayonnement solaire (I_0) en dehors de l'atmosphère, à une distance moyenne entre la Terre et le Soleil. $I_0 \approx 1,98 \text{ cal/cm}^2 \times \text{min}$.

Solar constant (en)

The intensity of solar radiation (I_0) outside the atmosphere, at an average distance between the Earth and the Sun. $I_0 \approx 1.98 \text{ cal/cm}^2 \times \text{min}$.

Convecție (termică) (ro)

Mișcări verticale lente ale aerului, provocate de încălzirea neomogenă a acestuia în straturile inferioare. Datorită diferențelor de temperatură, aerul cald se ridică iar cel rece coboară luându-i locul. Mișcările convective ascendente și descendente formează așa numitele celule de convecție.

Convection (thermique) (fr)

Mouvements verticaux lents de l'air, provoqués par son échauffement inhomogène dans les couches inférieures. En raison des différences de température, l'air chaud monte et l'air froid descend pour prendre sa place. Les mouvements convectifs ascendants et descendants forment ce que l'on appelle les cellules de convection.

Convection (thermal) (en)

Slow vertical movements of the air, caused by its inhomogeneous heating in the lower layers. Due to the temperature differences, the warm air rises and the cold air descends taking its place. The ascending and descending convective movements form the so-called convection cells.

Comisia Interguvernamentală pentru Schimbări Climatice (CISC) (ro)

Organism științific însărcinat cu evaluarea riscurilor asupra încălzirii globale din cauza efectelor activității umane. Grupul a fost constituit în 1988 de către Organizația Meteorologică Mondială și de Programul Națiunilor Unite pentru mediul ambiant. Rolul organizației este publicarea unor rapoarte cu privire la implementarea Convenției-Cadru a Națiunilor Unite asupra Schimbărilor Climatice (CONUSC) (United Nations Framework Convention on Climate Change – UNFCCC), un tratat internațional care recunoaște posibilitățile modificărilor climatice dăunătoare. CISC are în componența sa trei Grupuri de Lucru specializate în domeniul științelor climei (WG-I); impacturi, adaptare și vulnerabilitate (WG-II); elaborarea de strategii pentru prevenirea efectelor schimbărilor climatice (WG-III). Începând cu anul 1988 și până în prezent, au fost date publicității șase Rapoarte: în 1990, 1995, 2001, 2007 și 2014, 2022 fiecare dintre acestea dezvoltând progresiv problematica schimbărilor climatice în funcție de complexitatea datelor și a modelelor utilizate în fundamentarea științifică a rezultatelor.

Groupe d'Experts Intergouvernemental sur l'Évolution du Climat (GEIEC) (fr)

Organisme scientifique chargé d'évaluer les risques de réchauffement climatique dus aux effets de l'activité humaine. Le groupe a été créé en 1988 par l'Organisation météorologique mondiale et le Programme des Nations Unies pour l'environnement. Le rôle de l'organisation est de publier des rapports sur la mise en œuvre de la Convention-cadre des Nations Unies sur les changements climatiques, un traité international qui reconnaît le potentiel de changements climatiques néfastes. Le CISC compte dans sa composition trois groupes de travail spécialisés dans le domaine des sciences du climat (WG-I) ; impacts, adaptation et vulnérabilité (GT-II) ; élaborer des stratégies pour prévenir les effets du changement climatique (GT-III). Depuis 1988 et jusqu'à aujourd'hui, six rapports ont été publiés : en 1990, 1995, 2001, 2007 et 2014, 2022, chacun développant progressivement la question du changement climatique en fonction de la complexité des données et des modèles utilisés dans la justification scientifique. des résultats.

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) (en)

Scientific body charged with assessing the risks of global warming due to the effects of human activity. The group was established in 1988 by the World Meteorological Organization and the United Nations Environment Programme. The organization's role is to publish reports on the implementation of the United Nations Framework Convention on Climate Change (CONUSC), an international treaty that recognizes the potential for harmful climate change. The CISC has in its composition three specialized Working Groups in the field of climate sciences (WG-I); impacts, adaptation and vulnerability (WG-II); developing strategies to prevent the effects of climate change (WG-III). Starting from 1988 and until now, six Reports have been published: in 1990, 1995, 2001, 2007 and 2014, 2022 each of them progressively developing the issue of climate change according to the complexity of the data and the models used in the scientific substantiation of the results.

Conștientizarea schimbărilor climatice (ro)

Articolul 6 al UNFCCC privind educația, formarea și sensibilizarea publicului îndeamnă guvernele să dezvolte și să implementeze programe educaționale și de sensibilizare a publicului cu privire la schimbările climatice și efectele sale la nivel național și subnațional, în conformitate cu legile și reglementările naționale și în măsura capacităților acestora; să asigure accesul publicului la informații și să promoveze participarea publicului la abordarea problemei schimbărilor climatice și a efectelor sale, precum și la elaborarea unor soluții adecvate.

Sensibilisation au changement climatique (fr)

L'article 6 de la CCNUCC sur l'éducation, la formation et la sensibilisation du public exhorte les gouvernements à élaborer et à mettre en œuvre des programmes d'éducation et de sensibilisation du public sur le changement climatique et ses effets aux niveaux national et infranational, conformément aux lois et réglementations nationales et dans la mesure de leurs capacités à le faire. eux; garantir l'accès du public à l'information et promouvoir la participation du public à la résolution de la question du changement climatique et de ses effets, ainsi qu'à l'élaboration de solutions appropriées.

Climate change awareness (en)

Article 6 of the UNFCCC on education, training and public awareness urges governments to develop and implement education and public awareness programs on climate change and its effects at the national and subnational levels, in accordance with national laws and regulations and to the extent of capacities to them; ensure public access to information and promote public participation in addressing the issue of climate change and its effects, as well as in developing appropriate solutions.

Convenția-Cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra Schimbărilor Climatice (CONUSC) (ro)

Convenția a fost adoptată la data de 9 mai 1992 în New York și a fost semnată la Summit-ul Pământului în 1992 la Rio de Janeiro de către mai mult de 150 de țări și de Comunitatea Europeană. UNFCCC a intrat în vigoare la 21 martie 1994, iar în 1997 a adoptat Protocolul de la Kyoto. În prezent, apartenența la Convenție este aproape universală. Cele 195 de state care au ratificat Convenția se numesc “Părți”. Obiectivul său final este “stabilizarea concentrațiilor de gaze cu efect de seră din atmosferă la un nivel care să prevină interferențele antropice periculoase cu sistemul climatic”.

Convention-cadre des Nations Unies sur les changements climatiques (CCNUCC) (fr)

La Convention a été adoptée le 9 mai 1992 à New York et signée lors du Sommet de la Terre à Rio de Janeiro en 1992 par plus de 150 pays et la Communauté européenne. La CCNUCC est entrée en vigueur le 21 mars 1994 et a adopté en 1997 le Protocole de Kyoto. À l'heure actuelle, l'adhésion à la Convention est presque universelle. Les 195 États ayant ratifié la Convention sont appelés « Parties ». Son objectif ultime est de « stabiliser les concentrations de gaz à effet de serre dans l'atmosphère à un niveau empêchant toute interférence anthropique dangereuse avec le système climatique ».

United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) (en)

The Convention was adopted on 9 May 1992 in New York and was signed at the 1992 Earth Summit in Rio de Janeiro by more than 150 countries and the European Community. The UNFCCC entered into force on March 21, 1994, and in 1997 it adopted the Kyoto Protocol. At present, membership of the Convention is almost universal. The 195 states that have ratified the Convention are called "Parties". Its ultimate objective is to "stabilize greenhouse gas concentrations in the atmosphere at a level that prevents dangerous anthropogenic interference with the climate system."

Costuri de adaptare (ro)

Costurile de planificare, pregătire, facilitare și punere în aplicare a măsurilor de adaptare, inclusiv costurile perioadei de tranziție.

Coûts d'adaptation (fr)

Les coûts de planification, de préparation, de facilitation et de mise en œuvre des mesures d'adaptation, y compris les coûts de la période de transition.

Adaptation costs (en)

The costs of planning, preparing, facilitating and implementing adaptation measures, including the costs of the transition period.

Cosumul de apă (ro)

Cantitatea de apă extrasă, iremediabil pierdută în timpul utilizării sale (prin evaporare și producere de bunuri). Consumul de apă este egal cu diferența dintre fluxul de apă extras și cel returnat.

Consommation d'eau (fr)

La quantité d'eau extraite, irrémédiablement perdue lors de son utilisation (par évaporation et production de biens). La consommation d'eau est égale à la différence entre le débit d'eau extrait et restitué.

Water consumption (en)

The amount of water extracted, irretrievably lost during its use (through evaporation and production of goods). Water consumption is equal to the difference between the extracted and returned water flow.

Coping - a face față (consecințelor schimbărilor climatice) (ro)

Utilizarea abilităților, resurselor și oportunităților disponibile pentru a aborda, gestiona și depăși condițiile nefavorabile în scopul realizării funcționării de bază a instituțiilor, organizațiilor, sistemelor etc. pe termen scurt și mediu.

Faire face (faire face (aux conséquences du changement climatique)) (fr)

Utiliser les compétences, les ressources et les opportunités disponibles pour faire face, gérer et surmonter les conditions défavorables afin d'assurer le fonctionnement de base des institutions, des organisations, des systèmes, etc. court et moyen terme.

Coping (to face (the consequences of climate change)) (en)

Using available skills, resources and opportunities to address, manage and overcome adverse conditions in order to achieve the basic functioning of institutions, organizations, systems, etc. short and medium term.

Criosferă (ro)

Componentă a sistemului climatic alcătuită din apă în stare solidă (zăpadă, gheață), care se află pe sau sub suprafața Pământului și oceanelor, inclusiv cea din solul permanent înghețat (permafrost).

Cryosphère (fr)

Composante du système climatique constituée d'eau à l'état solide (neige, glace), qui se trouve sur ou sous la surface de la Terre et des océans, y compris celle des sols gelés en permanence (pergélisol).

Cryosphere (en)

Component of the climate system consisting of water in solid state (snow, ice), which is on or below the surface of the Earth and oceans, including that in the permanently frozen soil (permafrost).

Curcubeu (ro)

Grupuri de arcuri concentrice, colorate în gama de la violet spre roșu, produse de lumina solară sau lunară pe un ecran de picături de apă în atmosferă (picături de ploaie, burniță sau ceață).

Arc-en-ciel (fr)

Groupes d'arcs concentriques, colorés dans la gamme du violet au rouge, produits par la lumière du soleil ou le clair de lune sur un écran de gouttelettes d'eau dans l'atmosphère (gouttes de pluie, bruine ou brouillard).

Rainbow (en)

Groups of concentric arcs, colored in the purple to red range, produced by sunlight or moonlight on a screen of water droplets in the atmosphere (raindrops, drizzle or fog).

Curent ascendent (ro)

Curenți de aer care se deplasează din straturile inferioare spre cele superioare ale atmosferei, având în general o viteză redusă. Se întâlnesc mai ales în partea centrală a ciclonilor și talvegurilor, iar în cazul convecției mai rar și cu o intensitate sporită.

En amont (fr)

Courants d'air qui se déplacent des couches inférieures vers les couches supérieures de l'atmosphère, ayant généralement une faible vitesse. On les trouve surtout dans la partie centrale des cyclones et des creux, et en cas de convection moins souvent et avec une intensité accrue.

Upstream (en)

Air currents that move from the lower to the upper layers of the atmosphere, generally having a low speed. They are found especially in the central part of cyclones and troughs, and in the case of convection less often and with increased intensity.

Curent descendent (ro)

Curenți de aer care se deplasează din straturile superioare spre cele inferioare ale atmosferei. Ei au o deplasare în general lentă și se produc mai ales în partea centrală a anticiclonilor, dorsalelor și cu intensitate mai mare în norii orajosi.

En aval (fr)

Courants d'air qui se déplacent des couches supérieures vers les couches inférieures de l'atmosphère. Ils se déplacent généralement lentement et se produisent surtout dans la partie centrale des anticyclones, sur les crêtes et avec une plus grande intensité dans les nuages orageux.

Downstream (en)

Air currents that move from the upper to the lower layers of the atmosphere. They generally move slowly and occur especially in the central part of anticyclones, ridges and with greater intensity in storm clouds.

Curenți de aer (ro)

Sisteme de vânturi deasupra unei porțiuni mai mari sau mai mici a suprafeței terestre, într-un strat mai gros sau mai subțire al atmosferei, care reprezintă un tot unitar având o oarecare stabilitate în timp.

Les courants d'air (fr)

Systèmes éoliens au-dessus d'une partie plus ou moins grande de la surface terrestre, dans une couche plus ou moins épaisse de l'atmosphère, qui représente un tout unitaire ayant une certaine stabilité dans le temps.

Air currents (en)

Wind systems above a larger or smaller portion of the earth's surface, in a thicker or thinner layer of the atmosphere, which represents a unitary whole having some stability over time.

Cutremur (ro)

Mișcarea bruscă a unui bloc al scoarței terestre de-a lungul unei fâșii geologice și scuturarea solului asociată.

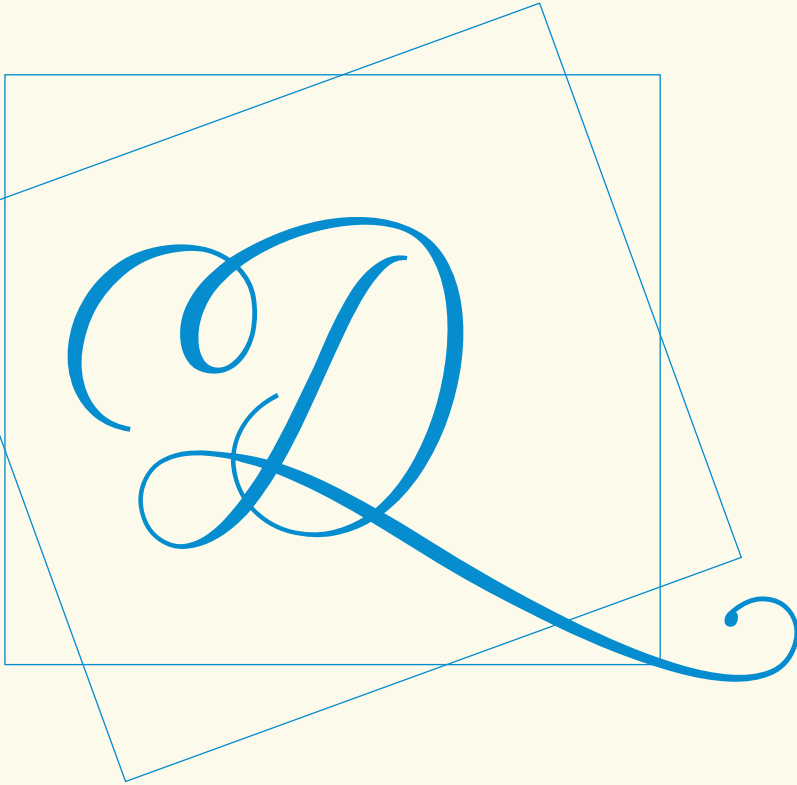
Tremblement de terre (fr)

Mouvement soudain d'un bloc de la croûte terrestre le long d'une bande géologique et secousses du sol associées.

Earthquake (en)

The sudden movement of a block of the earth's crust along a geological strip and the associated ground shaking.

Date climatice (ro)

Elemente de bază ale climei, care sânt prezentate în tabele, pe hărți, diagrame și în diferite rezumate statistice rezultând din observații pe o perioadă îndelungată.

Données climatiques (fr)

Des éléments fondamentaux du climat, qui sont présentés sous forme de tableaux, de cartes, de diagrammes et de diverses synthèses statistiques issues d'observations sur une longue période.

Climatic data (en)

Basic elements of the climate, which are presented in tables, on maps, diagrams and in various statistical summaries resulting from observations over a long period.

Daune estimate (ro)

Valoarea daunelor aduse proprietății, oamenilor, culturilor, animalelor. Pentru fiecare dezastru, cifra înregistrată corespunde valorii pagubei în momentul producerii evenimentului, adică cifrele sunt afișate fidele anului evenimentului.

Dommages estimés (fr)

Montant des dommages aux biens, aux personnes, aux cultures, aux animaux. Pour chaque sinistre, le chiffre relevé correspond à la valeur des dégâts au moment de l'événement, c'est-à-dire que les chiffres sont affichés fidèles à l'année de l'événement.

Estimated damage (en)

Amount of damage to property, people, crops, animals. For each disaster, the recorded figure corresponds to the value of the damage at the time of the event, i.e. the figures are displayed true to the year of the event.

Decalaj de adaptare (ro)

Decalajul de adaptare poate fi definit, în general, ca diferența dintre nivelul de adaptare efectiv implementat și setul social de sarcini sau obiective, care reflectă necesitățile stabilite la nivel național, asociate cu impactul schimbărilor climatice, precum și limitele de resurse și prioritățile competitive.

Retard d'adaptation (fr)

L'écart d'adaptation peut généralement être défini comme la différence entre le niveau d'adaptation réellement mis en œuvre et l'ensemble social de tâches ou d'objectifs, qui reflètent les besoins établis au niveau national, associés aux impacts du changement climatique, ainsi que les limites et les limites des ressources, priorités concurrentielles.

Adaptation lag (en)

The adaptation gap can generally be defined as the difference between the level of adaptation actually implemented and the social set of tasks or objectives, which reflect the needs established at the national level, associated with the impacts of climate change, as well as resource limits and competitive priorities.

Decalaj de cunoștințe (ro)

Integrarea cunoștințelor din diferite surse și disponibilizarea lor pentru factorii de decizie la diferite niveluri este, cel mai important lucru pentru a asigura o utilizare eficientă a cunoștințelor. Adoptarea cu succes și utilizarea cunoștințelor necesită o comunicare și cooperare între cercetători și factorii de decizie, ajustarea efectivă a cunoștințelor la contextul și circumscripția specifice și traducerea acestora în formatele sau limbile cele mai potrivite pentru luarea deciziilor. Termenul „decalaj de cunoștințe” poate fi încadrat în contextul de corelare, fie a decalajului de adaptare generală, fie a decalajului de adaptare specifică. Odată ce acestea sunt greu de cuantificat, se pot stabili obiective specifice și măsurabile pentru abordarea lor.

Écart de connaissances (fr)

Intégrer les connaissances provenant de différentes sources et les mettre à la disposition des décideurs à différents niveaux est la chose la plus importante pour garantir une utilisation efficace des connaissances. L'adoption et l'utilisation réussies des connaissances nécessitent une communication et une coopération entre les chercheurs et les décideurs, l'ajustement efficace des connaissances au contexte et au public spécifiques, et leur traduction dans les formats ou les langues les plus appropriées pour la prise de décision. Le terme « déficit de connaissances » peut être formulé dans le contexte d'une corrélation, soit du déficit d'adaptation général, soit du déficit d'adaptation spécifique. Comme ces problèmes sont difficiles à quantifier, des objectifs spécifiques et mesurables peuvent être fixés pour y répondre.

Knowledge gap (en)

Integrating knowledge from different sources and making it available to decision makers at different levels is the most important thing to ensure effective use of knowledge. Successful adoption and use of knowledge requires communication and cooperation between researchers and decision-makers, the effective adjustment of knowledge to the specific context and constituency, and its translation into the formats or languages most appropriate for decision-making. The term "knowledge gap" can be framed in the context of correlation, either of the general adaptation gap or of the specific adaptation gap. Since these are hard to quantify, specific and measurable goals can be set to address them.

Deces (ro)

- Încetarea completă și definitivă a vieții ce corespunde în mod obișnuit opririi oricăror funcții vitale, cu încetarea definitivă a oricărei activități cerebrale.
- Numărul de persoane care și-au pierdut viața din cauza evenimentului meteorologic.

La mort (fr)

- *L'arrêt complet et définitif de la vie qui correspond habituellement à l'arrêt de toutes fonctions vitales, avec l'arrêt définitif de toute activité cérébrale.*
- *Le nombre de personnes qui ont perdu la vie à cause de l'événement météorologique.*

Death (en)

- *The complete and definitive cessation of life which usually corresponds to the cessation of any vital functions, with the definitive cessation of any cerebral activity.*
- *The number of people who lost their lives due to the meteorological event.*

Decese în exces (ro)

Numărul de decese prin toate cauzele în timpul unei crize (de exemplu, val de căldură, val de frig) peste ceea ce ne-am fi așteptat să vedem în condiții „normale”.

Décès excédentaires (fr)

Le nombre de décès toutes causes confondues lors d'une crise (par exemple vague de chaleur, vague de froid) supérieur à ce à quoi nous nous attendrions dans des conditions « normales ».

Excess deaths (en)

The number of deaths from all causes during a crisis (eg heat wave, cold wave) above what we would have expected to see under "normal" conditions.

Deficit de adaptare (ro)

Diferența dintre starea actuală a unui sistem și stare care ar reduce la minim impactul negativ al condițiilor climatice existente și al condițiilor de variabilitate climatică.

Déficit d'adaptation (fr)

La différence entre l'état actuel d'un système et l'état qui minimiserait l'impact négatif des conditions climatiques existantes et des conditions de variabilité climatique.

Adaptation deficit (en)

The difference between the current state of a system and the state that would minimize the negative impact of existing climate conditions and climate variability conditions.

Deforestare (ro)

Procesul natural sau antropic de transformare a terenurilor acoperite de păduri în terenuri cu alt tip de acoperire.

La déforestation (fr)

Processus naturel ou anthropique de transformation de terres couvertes de forêts en terres présentant un autre type de couverture.

Deforestation (en)

The natural or anthropogenic process of transforming land covered by forests into land with another type of cover.

Deplasarea mortalității (ro)

Fenomen în care căldura afectează în principal indivizi a căror sănătate este deja compromisă și care oricum ar fi murit în scurt timp, indiferent de vreme, dar din cauza evenimentului meteorologic au murit mai devreme. Estimările deplasării mortalității sunt adesea calculate pentru perioade definite de val de căldură care includ „înainte”, „în timpul” și „după” perioadele valului de căldură, care durează de obicei mai puțin de 2 luni. Efectul deplasării mortalității se calculează de obicei prin împărțirea deficitului de mortalitate (numărul de „decese negative în exces” după valul de căldură și numărul de decese sub cel așteptat după valul de căldură) la numărul total de decese în exces în timpul caniculei (adică decese peste cele așteptate în timpul valului de căldură) și conversia la un procent. Estimările deplasării mortalității calculate prin această metodă includ 15% în timpul valului de căldură din Belgia din 1994; 6% la Paris, 30% la Lille în timpul valului de căldură european din 2003 din Franța; 71% în Budapesta în timpul valurilor de căldură din 1991, 45% în Londra în timpul valurilor de căldură din 2003 și 59% în Sydney în timpul valurilor de căldură din 2004. Deplasarea mortalității este un termen folosit în contextul mortalității cauzate de căldură.

Déplacement de la mortalité (fr)

Un phénomène dans lequel la chaleur affecte principalement les individus dont la santé est déjà compromise et qui seraient de toute façon décédés en peu de temps, quelle que soit la météo, mais à cause de l'événement météorologique, ils sont morts plus tôt. Les estimations du déplacement de la mortalité sont souvent calculées pour des périodes de canicule définies qui comprennent les périodes de canicule « avant », « pendant » et « après », qui durent généralement moins de 2 mois. L'effet de déplacement de la mortalité est généralement calculé en divisant le déficit de mortalité (le nombre de « décès négatifs excédentaires » après la canicule et le nombre de décès inférieurs aux attentes après la canicule) par le nombre total de décès excédentaires pendant la canicule (c'est-à-dire des décès supérieurs à ceux attendus pendant la canicule) et la conversion en pourcentage. Les estimations du déplacement de la mortalité calculées par cette méthode incluent 15 % lors de la canicule belge de 1994 ; 6 % à Paris, 30 % à Lille lors de la canicule européenne de 2003 en France ; 71 % à Budapest lors de la canicule de 1991, 45 % à Londres lors de la canicule de 2003 et 59 % à Sydney lors de la canicule de 2004. Le déplacement de la mortalité est un terme utilisé dans le contexte de la mortalité liée à la chaleur.

Mortality displacement (en)

A phenomenon in which the heat mainly affects individuals whose health is already compromised and who would have died in a short time anyway, regardless of the weather, but because of the weather event they died earlier. Estimates of mortality displacement are often calculated for defined heat wave periods that include "before", "during" and "after" heat wave periods, which typically last less than 2 months. The mortality displacement effect is usually calculated by dividing the mortality deficit (the number of "excess negative deaths" after the heat wave and the number of below-expected deaths after the heat wave) by the total number of excess deaths during the heat wave (ie deaths above those expected during the heat wave) and the conversion to a percentage. Estimates of the mortality shift calculated by this method include 15% during the 1994 Belgian heat wave; 6% in Paris, 30% in Lille during the 2003 European heat wave in France; 71% in Budapest during the 1991 heatwave, 45% in London during the 2003 heatwave and 59% in Sydney during the 2004 heatwave. Mortality displacement is a term used in the context of heat-related mortality.

Depozitarea căldurii corporale (ro)

Rata de creștere (+) sau scădere (-) a conținutului de căldură al corpului cauzată de un dezechilibru între producerea de căldură (transformarea metabolică a căldurii) și pierderea de căldură, de obicei exprimată în termeni de unitate de suprafață a suprafeței totale a corpului.

Stockage de la chaleur corporelle (fr)

Le taux d'augmentation (+) ou de diminution (-) de la teneur en chaleur corporelle provoqué par un déséquilibre entre la production de chaleur (transformation métabolique de la chaleur) et la perte de chaleur, généralement exprimé en termes d'unité de surface corporelle totale.

Body heat storage (en)

The rate of increase (+) or decrease (-) in body heat content caused by an imbalance between heat production (metabolic heat transformation) and heat loss, usually expressed in terms of unit area of total body surface area.

Descărcare electrică (oraje) (ro)

Tip de fulger care se prezintă sub formă de linii sinuoase adesea ramificate, plecând de la un canal principal, bine marcat, care rezultă dintr-un nor orajos.

Décharge électrique (orages) (fr)

Type d'éclair qui apparaît sous la forme de lignes sinueuses, souvent ramifiées, émanant d'un canal principal bien marqué qui émerge d'un nuage d'orage.

Electrical discharge (thunderstorms) (en)

A type of lightning that appears as sinuous, often branching lines, emanating from a well-marked main channel that emerges from a thundercloud.

Detectarea impactului schimbărilor climatice (ro)

Identificarea schimbărilor în sistemele naturale, umane sau în oricare sisteme gestionate, pornind de la un anumit nivel de referință (linie de bază). Nivelul de referință caracterizează starea sistemului în absența schimbărilor climatice și care poate fi staționară sau non-staționară.

Détecter l'impact du changement climatique (fr)

Identifier les changements dans les systèmes naturels, humains ou gérés, à partir d'un certain niveau de référence (baseline). Le niveau de référence caractérise l'état du système en l'absence de changement climatique et qui peut être stationnaire ou non stationnaire.

Detecting the impact of climate change (en)

Identifying changes in natural, human or any managed systems, starting from a certain reference level (baseline). The reference level characterizes the state of the system in the absence of climate change and which can be stationary or non-stationary.

Deșert (ro)

O regiune cu nivel de precipitații foarte redus, unde „foarte redus” înseamnă a fi < 100 mm pe an.

Désert (fr)

Région avec un niveau de précipitations très faible, où « très faible » signifie < 100 mm par an (fr)

Desert (en)

A region with very low rainfall, where "very low" means < 100 mm per year.

Deșertificare (ro)

Degradarea terenului în zonele cu climat arid, semiarid și uscat ca rezultat al acțiunii diversilor factori, incluzând variațiile climatice și activitățile umane, cea ce duce la reducerea sau pierderea productivității biologice sau economice și a complexității recoltelor irigate sau neirigate, a pășunilor și zonelor împădurite, ca rezultat al exploatării terenului sau ca urmare a unui proces sau combinații de procese incluzând cele generate de activitățile umane, precum eroziunea solului cauzată de vânt sau/și apă, deteriorarea însușirilor fizice, chimice și biologice sau a proprietăților economice ale solului, pierderea pe termen lung a vegetației naturale.

Désertification (fr)

Dégradation des terres dans les zones climatiques arides, semi-arides et sèches sous l'action de divers facteurs, notamment les variations climatiques et les activités humaines, qui entraînent la réduction ou la perte de la productivité biologique ou économique et la complexité des cultures irriguées ou non. cultures, pâturages et zones forestières, à la suite de l'exploitation des terres ou à la suite d'un processus ou d'une combinaison de processus, y compris ceux générés par les activités humaines, tels que l'érosion des sols causée par le vent et/ou l'eau, la détérioration des conditions physiques, chimiques et propriétés biologiques ou propriétés économiques du sol, perte à long terme le long de la végétation naturelle.

Desertification (en)

Land degradation in arid, semi-arid and dry climate areas as a result of the action of various factors, including climatic variations and human activities, which leads to the reduction or loss of biological or economic productivity and the complexity of irrigated or non-irrigated crops, pastures and forested areas, as a result of land exploitation or as a result of a process or combinations of processes including those generated by human activities, such as soil erosion caused by wind and/or water, deterioration of the physical, chemical and biological properties or economic properties of the soil, long-term loss along the natural vegetation.

Dezastru (ro)

- Modificări severe în funcționarea normală a unei comunități sau a unei societăți ca urmare a fenomenelor fizice periculoase care interacționează cu condițiile sociale vulnerabile, conducând la efecte negative – umane, materiale, economice sau de mediu de proporții, care necesită intervenții de urgență pentru a satisface nevoile critice ale oamenilor și care pot să necesite suport extern pentru recuperare (definiția GISC).
- Perturbare gravă a funcționării unei comunități, însoțită de pierderi umane, materiale, economice sau prejudiciu adus mediului înconjurător, care depășesc capacitățile comunității afectate de a face față situației folosind propriile resurse”(definiția conform agențiilor ONU (cum ar fi Biroul Națiunilor Unite pentru Reducerea Riscului; Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP) ș.a.)).

- Situație sau eveniment, care depășește capacitatea locală, necesitând o solicitare la nivel național sau internațional pentru asistență externă.
- Eveniment neprevăzut și adesea brusc care provoacă mari pagube, distrugerii și suferințe umane. Deși, adesea sunt cauzate de natură, dezastrele pot avea origini umane.

Catastrophe (fr)

- *Des changements graves dans le fonctionnement normal d'une communauté ou d'une société à la suite de phénomènes physiques dangereux qui interagissent avec des conditions sociales vulnérables, conduisant à des effets négatifs - humains, matériels, économiques ou environnementaux d'ampleur, qui nécessitent des interventions d'urgence pour satisfaire des besoins critiques. de personnes et peut nécessiter un soutien externe pour le rétablissement (définition du GISC).*
- *Perturbation grave du fonctionnement d'une communauté, accompagnée de pertes humaines, matérielles, économiques ou de dommages à l'environnement, qui dépassent la capacité de la communauté affectée à faire face à la situation en utilisant ses propres ressources » (définition selon les agences des Nations Unies (telles que comme le Bureau des Nations Unies pour la réduction des risques ; Programme des Nations Unies pour le développement (PNUD), etc.)*
- *Situation ou événement dépassant les capacités locales, nécessitant une demande d'assistance extérieure nationale ou internationale.*
- *Événement imprévu et souvent soudain qui provoque d'importants dégâts, destructions et souffrances humaines. Bien que souvent causées par la nature, les catastrophes peuvent aussi avoir une origine humaine.*

Disaster (en)

- *Severe changes in the normal functioning of a community or a society as a result of dangerous physical phenomena that interact with vulnerable social conditions, leading to negative effects - human, material, economic or environmental proportions, which require emergency interventions to satisfy critical needs of people and may require external support for recovery (GISC definition).*
- *Serious disruption of the functioning of a community, accompanied by human, material, economic loss or damage to the environment, which exceeds the capacity of the affected community to cope with the situation using its own resources" (definition according to UN agencies (such as the United Nations Office for the Reduction Risk; United Nations Development Program (UNDP) etc.)*
- *Situation or event, which exceeds local capacity, requiring a national or international request for external assistance.*
- *Unforeseen and often sudden event that causes great damage, destruction and human suffering. Although often caused by nature, disasters can also have human origins.*

Dezastru la nivel de țară (ro)

Dezastru care a afectat o anumită țară.

Catastrophe nationale (fr)

Catastrophe qui a touché un certain pays.

Nationwide disaster (en)

Disaster that affected a certain country.

Dezvoltare durabilă (ro)

Dezvoltare ce răspunde necesităților prezente, fără a compromite capacitatea și oportunitățile generațiilor viitoare de a răspunde propriilor necesități.

Le développement durable (fr)

Un développement qui répond aux besoins présents, sans compromettre la capacité et les opportunités des générations futures de répondre à leurs propres besoins.

Sustainable Development (en)

Development that meets present needs, without compromising the ability and opportunities of future generations to meet their own needs.

Dioxid de carbon (CO₂) (ro)

Gaz natural, poate fi un produs rezultat al arderii combustibililor fosili (cum ar fi petrolul, gaze, cărbune), al arderii biomasei, schimbărilor folosirii terenurilor, precum și procesele industriale. Dioxidul de carbon este principalul gaz cu efect de seră de natură antropogenă ce afectează echilibrul radioactiv al Pământului. Este gazul de referință în raport cu care sunt măsurate alte gaze cu efect de seră și, prin urmare, are un potențial de încălzire globală egal cu 1.

Dioxyde de carbone (CO₂) (fr)

Le gaz naturel peut être le produit de la combustion de combustibles fossiles (tels que le pétrole, le gaz, le charbon), de la combustion de biomasse, de changements d'affectation des terres et de processus industriels. Le dioxyde de carbone est le principal gaz à effet de serre d'origine anthropique qui affecte le bilan radioactif de la Terre. C'est le gaz de référence par rapport auquel les autres gaz à effet de serre sont mesurés et a donc un potentiel de réchauffement climatique de 1.

Carbon dioxide (CO₂) (en)

Natural gas can be a product of burning fossil fuels (such as oil, gas, coal), burning biomass, land use changes, and industrial processes. Carbon dioxide is the main anthropogenic greenhouse gas that affects the Earth's radioactive balance. It is the benchmark gas against which other greenhouse gases are measured and therefore has a global warming potential of 1.

Disconfort termic (ro)

Poate fi cauzat de răcirea sau încălzirea locală nedorită a corpului din cauza asimetriei temperaturii radiante (suprafețe reci sau calde), curențului de aer (definit ca o răcire locală a corpului cauzată de mișcarea aerului), diferenței de temperatură a aerului pe verticala încăperii și podelele reci sau calde. Poate fi folosit pentru a calcula procentul estimat de nemulțumiți.

Inconfort thermique (fr)

Cela peut être causé par un refroidissement ou un échauffement local indésirable du corps dû à une asymétrie de température radiante (surfaces froides ou chaudes), un courant d'air (défini comme un refroidissement local du corps provoqué par le mouvement de l'air), une différence verticale de température de l'air dans la pièce et sols froids ou chauds. Il peut être utilisé pour calculer le pourcentage estimé d'insatisfaits.

Thermal discomfort (en)

It can be caused by unwanted local cooling or heating of the body due to asymmetry of radiant temperature (cold or warm surfaces), draft (defined as a local cooling of the body caused by air movement), vertical air temperature difference in the room and floors cold or warm. It can be used to calculate the estimated percentage of dissatisfied.

Direcția vântului (ro)

Direcția de unde bate vântul, care se exprimă fie în puncte cardinale, fie în grade (de la 0 la 360 de grade).

Direction du vent (fr)

Direction d'où souffle le vent, exprimée soit en points cardinaux, soit en degrés (de 0 à 360 degrés).

Wind direction (en)

The direction from which the wind blows, expressed either in cardinal points or in degrees (from 0 to 360 degrees).

Distribuția temperaturii aerului în zonele urbane (ro)

Într-o zonă urbană, temperatura aerului nu este distribuită uniform. Temperatura aerului este afectată de elemente precum acoperirea suprafeței terestre (de exemplu: pavaj în loc de iarbă), înălțimea clădirii și căldura antropică. În general, în timpul zilei, râurile și parcurile sunt mai răcoroase decât zonele construite. Diferențele de temperatură a aerului în mediul urban ating un anumit vârf și în timpul nopții. Parcurile urbane sunt adesea mai reci decât împrejurimile lor, iar amploarea și momentul efectului insulei răcoroase ale parcului variază în funcție de tipul de parc și de măsura în care parcul diferă de împrejurimile sale.

Répartition de la température de l'air dans les zones urbaines (fr)

En zone urbaine, la température de l'air n'est pas uniformément répartie. La température de l'air est affectée par des facteurs tels que la couverture terrestre (par exemple : trottoir au lieu d'herbe), la hauteur des bâtiments et la chaleur anthropique. Les rivières et les parcs sont généralement plus frais que les zones bâties pendant la journée. Les différences de température de l'air en milieu urbain atteignent également un certain pic pendant la nuit. Les parcs urbains sont souvent plus froids que leur environnement, et l'ampleur et le moment de l'effet d'îlot frais du parc varient en fonction du type de parc et de la mesure dans laquelle le parc diffère de son environnement.

Air temperature distribution in urban areas (en)

In an urban area, the air temperature is not evenly distributed. Air temperature is affected by things like land surface cover (eg: pavement instead of grass), building height and anthropogenic heat. Rivers and parks are generally cooler than built-up areas during the day. Air temperature differences in the urban environment also reach a certain peak during the night. Urban parks are often colder than their surroundings, and the magnitude and timing of the park's cool island effect varies depending on the type of park and the extent to which the park differs from its surroundings.

Dorsală (anticlonică) (ro)

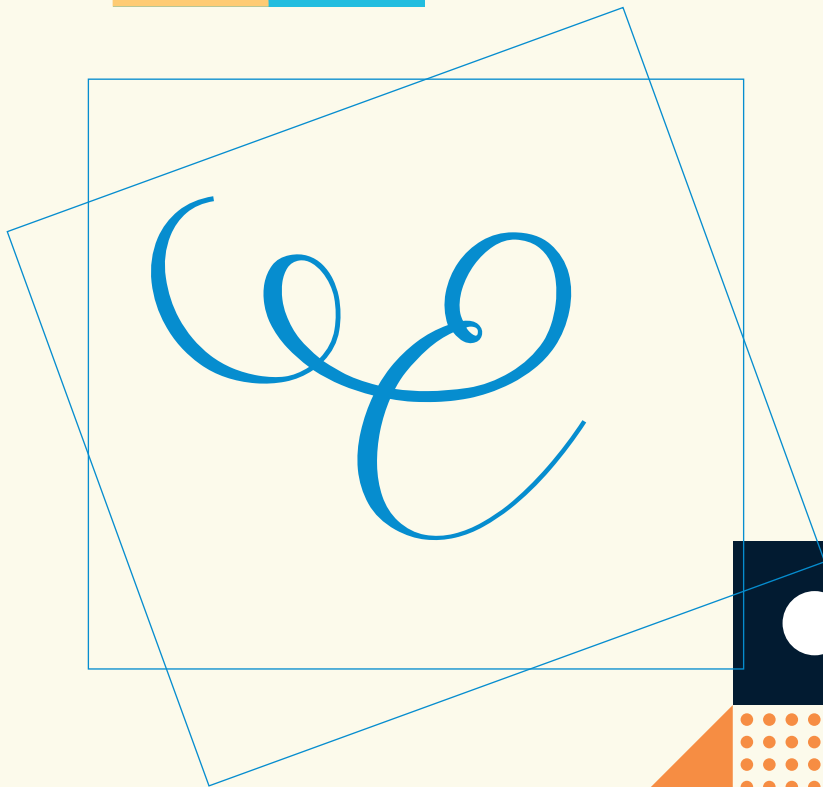
Formațiune alungită de mare presiune, cu izobare (în formă de U) legată de un anticiclone. Presiunea crește de la periferie către o axă (axa dorsalei) de la care vânturile diverg. O caracteristică a dorsalei de mare presiune este existența curenților descendenți, care determină un cer senin.

Dorsale (anticyclonique) (fr)

Formation allongée de haute pression avec des isobares (en forme de U) associées à un anticyclone. La pression augmente de la périphérie vers un axe (axe arrière) à partir duquel les vents s'écartent. Une caractéristique de la crête anticyclonique est l'existence de courants descendants, qui provoquent un ciel clair.

Dorsal (anticyclonic) (en)

Elongated high pressure formation with isobars (U-shaped) associated with an anticyclone. The pressure increases from the periphery towards an axis (back axis) from which the winds diverge. A characteristic of the high pressure ridge is the existence of downdrafts, which cause a clear sky.

Echilibrul atmosferei (pe verticală) (ro)

Stare a atmosferei caracterizată de distribuția temperaturii pe verticală. Echilibrul atmosferei poate fi: stabil, instabil, indiferent, adiabatic, convectiv etc.

Bilan atmosphérique (vertical) (fr)

État de l'atmosphère caractérisé par la distribution verticale de la température. L'équilibre de l'atmosphère peut être : stable, instable, indifférent, adiabatique, convectif etc.

Atmospheric balance (vertical) (en)

State of the atmosphere characterized by the vertical temperature distribution. The balance of the atmosphere can be: stable, unstable, indifferent, adiabatic, convective etc.

Echilibrul termic al corpului (ro)

Relația de stare staționară în care aportul total de căldură în corp este egal cu pierderea de căldură în mediu.

Bilan thermique du corps (fr)

Relation en régime permanent dans laquelle l'apport total de chaleur au corps est égal à la perte de chaleur dans l'environnement.

Body heat balance (en)

The steady-state relationship in which the total heat input to the body equals the heat loss to the environment.

Echivalent în apă al zăpezii (ro)

Înălțimea stratului de apă obținut după topirea zăpezii existente pe sol, la un moment dat. Se măsoară după topire.

Equivalent en eau de la neige (fr)

La hauteur de la couche d'eau obtenue après fonte de la neige existante au sol, à un instant donné. Elle est mesurée après fusion.

Water equivalent of snow (en)

The height of the water layer obtained after melting the existing snow on the ground, at a given moment. It is measured after melting.

Ecologie (ro)

Știință multidisciplinară în dezvoltare, care studiază relațiile dintre organisme și între acestea și mediul lor de viață (gr. *oikos*-casă, *logos*-știință).

Écologie (fr)

*Science multidisciplinaire du développement, qui étudie les relations entre les organismes et entre eux et leur milieu de vie (grec *oikos*-maison, *logos*-science).*

Ecology (en)

*Multidisciplinary science in development studies the relationships between organisms and their living environment (Greek *oikos*-house, *logos*-science).*

Ecosistem (ro)

Sistem interactiv format din toate organismele vii și mediul lor abiotic (fizic și chimic) dintr-o anumită zonă. Componentele incluse într-un anumit ecosistem și granițele sale spațiale depind de scopul pentru care este definit ecosistemul: în unele cazuri, acestea sunt relativ clare, în timp ce în altele pot fi difuze. Limitele ecosistemului se pot modifica în timp. Ecosistemele sunt parte integrantă a altor ecosisteme și scara lor spațială poate varia de la foarte mică la întreaga biosferă. În epoca actuală, majoritatea ecosistemelor fie conțin oameni ca organisme-cheie, fie sunt influențate de efectele activității umane în mediul lor.

Écosystème (fr)

Système interactif constitué de tous les organismes vivants et de leur environnement abiotique (physique et chimique) dans une zone donnée. Les composants inclus dans un écosystème particulier et ses limites spatiales dépendent de l'objectif pour lequel l'écosystème est défini : dans certains cas, ils sont relativement clairs, tandis que dans d'autres, ils peuvent être diffus. Les limites des écosystèmes peuvent changer avec le temps. Les écosystèmes font partie intégrante d'autres écosystèmes et leur échelle spatiale peut varier de très petite à la biosphère entière. À l'époque actuelle, la plupart des écosystèmes contiennent des humains comme organismes clés ou sont influencés par les effets de l'activité humaine sur leur environnement.

Ecosystem (en)

Interactive system consisting of all living organisms and their abiotic (physical and chemical) environment in a given area. The components included in a particular ecosystem and its spatial boundaries depend on the purpose for which the ecosystem is defined: in some cases they are relatively clear, while in others they may be diffuse. Ecosystem boundaries can change over time. Ecosystems are an integral part of other ecosystems and their spatial scale can vary from very small to the entire biosphere. In today's era, most ecosystems either contain humans as key organisms or are influenced by the effects of human activity in their environment.

Efect de seră (ro)

Acțiunea de protecție a atmosferei în procesul schimbului radioactiv de căldură al Pământului cu spațiul interplanetar. Ca și geamurile unei sere, atmosfera lasă să treacă destul de ușor radiația solară, absorbind radiația de undă lungă emanată de suprafața terestră.

Efectul radioactiv infraroșu al tuturor elementelor constitutive din atmosferă care absorb radiațiile infraroșii. Gazele de seră, norii și (într-o măsură mai mică) aerosolii absorb radiația terestră emisă de suprafața Pământului și de oriunde din atmosferă.

Aceste substanțe emit radiații infraroșii în toate direcțiile (inclusiv în jos, spre suprafața terestră), dar suma netă a radiațiilor emise în spațiu este, de regulă, mai mică decât ar fi fost în absența acestor absorbanți, datorită reducerii temperaturii odată cu creșterea altitudinii în troposferă și, în consecință, a diminuării emisiilor infraroșii. O creștere a concentrației de gaze cu efect de seră sporește amploarea acestui efect, iar diferența este uneori numită „efect de seră sporit”. Schimbarea concentrației de gaze cu efect de seră din cauza emisiilor antropice contribuie la un forțaj radioactiv instantaneu. Creșterea temperaturii de suprafață și încălzirea troposferei ca răspuns la acest forțaj restabilește treptat echilibrul radioactiv în partea de sus a atmosferei.

Effet de serre (fr)

L'action protectrice de l'atmosphère dans le processus d'échange thermique radioactif de la Terre avec l'espace interplanétaire. Comme les fenêtres d'une serre, l'atmosphère laisse passer assez facilement le rayonnement solaire, absorbant le rayonnement à ondes longues émanant de la surface de la Terre.

L'effet radioactif infrarouge de tous les éléments constitutifs de l'atmosphère qui absorbent le rayonnement infrarouge. Les gaz à effet de serre, les nuages et (dans une moindre mesure) les aérosols absorbent le rayonnement terrestre émis par la surface de la Terre et ailleurs dans l'atmosphère. Ces substances émettent un rayonnement infrarouge dans toutes les directions (y compris vers le bas, vers la surface de la Terre), mais la quantité nette de rayonnement émise dans l'espace est généralement inférieure à ce qu'elle serait en l'absence de ces absorbeurs, en raison de la diminution de la température avec l'augmentation de l'altitude. troposphère et, par conséquent, la réduction des émissions infrarouges. Une augmentation de la concentration des gaz à effet de serre accroît l'ampleur de cet effet, et la différence est parfois appelée « effet de serre accru ». Les changements dans la concentration des gaz à effet de serre dus aux émissions anthropiques contribuent au forçage radioactif instantané. L'augmentation de la température de surface et le réchauffement de la troposphère en réponse à ce forçage rétablissent progressivement l'équilibre radioactif dans la haute atmosphère.

Greenhouse effect (en)

The protective action of the atmosphere in the process of radioactive heat exchange of the Earth with the interplanetary space. Like the windows of a greenhouse, the atmosphere allows solar radiation to pass quite easily, absorbing the long-wave radiation emanating from the earth's surface.

The infrared radioactive effect of all constituent elements in the atmosphere that absorb infrared radiation. Greenhouse gases, clouds and (to a lesser extent) aerosols absorb terrestrial radiation emitted by the Earth's surface and elsewhere in the atmosphere. These substances emit infrared radiation in all directions (including downward towards the Earth's surface), but the net amount of radiation emitted into space is usually less than it would be in the absence of these absorbers, due to the decrease in temperature with increasing altitude in troposphere and, consequently, the reduction of infrared emissions. An increase in the concentration of greenhouse gases increases the magnitude of this effect, and the difference is sometimes called the "enhanced greenhouse effect". Change in greenhouse gas concentration due to anthropogenic emissions contributes to instantaneous radioactive forcing. The increase in surface temperature and warming of the troposphere in response to this forcing gradually restores the radioactive equilibrium in the upper atmosphere.

Eficiența muncii (ro)

Eficiența muncii (η): Munca efectuată pe un sistem extern pe unitatea de energie cheltuită de un organism în efectuarea acelei lucrări (adică energia totală cheltuită de un organism în timpul efectuării muncii, mai puțin cea a metabolismului bazal), exprimată în %.

Efficacité du travail (fr)

Efficacité du travail (η) : Le travail effectué sur un système externe par unité d'énergie dépensée par un organisme pour effectuer ce travail (c'est-à-dire l'énergie totale dépensée par un organisme lors de l'exécution d'un travail, moins celle du métabolisme basal), exprimée en %.

Work efficiency (en)

Work efficiency (η): The work done on an external system per unit of energy expended by an organism in performing that work (i.e. the total energy expended by an organism while performing work, less that of basal metabolism), expressed as a %.

Emisii antropice (ro)

Emisiile de gaze cu efect de seră, de precursori ai gazelor cu efect de seră și aerosoli, produse ale activităților umane. Aceste activități includ arderea combustibililor fosili, defrișarea, schimbările folosinței terenurilor, deșeurile, inclusiv cele medicale, producția animalieră, fertilizarea, gestionarea deșeurilor, precum și procesele industriale.

Émissions anthropiques (fr)

Émissions de gaz à effet de serre, précurseurs de gaz à effet de serre et d'aérosols, produits des activités humaines. Ces activités comprennent la combustion de combustibles fossiles, la déforestation, les changements d'affectation des terres, les déchets, y compris les déchets médicaux, la production animale, la fertilisation, la gestion des déchets et les processus industriels.

Anthropogenic emissions (en)

Emissions of greenhouse gases, precursors of greenhouse gases and aerosols, products of human activities. These activities include fossil fuel burning, deforestation, land use changes, waste, including medical waste, animal production, fertilization, waste management, and industrial processes.

Endemic (ro)

Restrâns sau specific unei localități sau regiuni. În ceea ce privește sănătatea umană, „endemic” se poate referi la o boală sau la un agent prezent constant sau, de obicei, predominant într-o populație sau zonă geografică.

Endémique (fr)

Restreint ou spécifique à une localité ou une région. En santé humaine, « endémique » peut faire référence à une maladie ou à un agent constamment présent ou habituellement répandu dans une population ou une zone géographique.

Endemic (en)

Restricted or specific to a locality or region. In human health, "endemic" can refer to a disease or agent constantly present or usually prevalent in a population or geographic area.

Epidemic (ro)

Care apare brusc în rate de incidență excesive față de așteptările normale, se aplică în special pentru bolile infecțioase, dar se poate referi și la orice boală, vătămare sau alt fenomen legat de sănătate care apar în astfel de focare.

Épidémie (fr)

Apparaître soudainement à des taux d'incidence dépassant les attentes normales, s'applique particulièrement aux maladies infectieuses, mais peut également faire référence à toute maladie, blessure ou autre phénomène lié à la santé qui survient lors de telles épidémies.

Epidemic (en)

Appearing suddenly at rates of incidence in excess of normal expectations, applies especially to infectious diseases, but can also refer to any disease, injury, or other health-related phenomenon that occurs in such outbreaks.

Eroziune (ro)

Proces de degradare, îndepărtare și transport al solului și rocilor prin acțiunea intemperiilor, râurilor, ghețarilor, valurilor, apelor subterane.

Eroziune (fr)

Proces de degradare, îndepărtare și transport al solului și rocilor prin acțiunea intemperiilor, râurilor, ghețarilor, valurilor, apelor subterane.

Erosion (en)

Process of degradation, removal and transport of soil and rocks by the action of weathering, rivers, glaciers, waves, groundwater.

Eroziunea litorală (ro)

Pierderea temporară sau permanentă a sedimentelor sau a masei de uscat în marginile de coastă din cauza acțiunii valurilor, vântului sau activităților antropice.

L'érosion côtière (fr)

La perte temporaire ou permanente de sédiments ou de masse terrestre dans les marges côtières en raison de l'action des vagues, du vent ou des activités humaines.

Coastal erosion (en)

The temporary or permanent loss of sediment or land mass in coastal margins due to wave action, wind or human activities.

Evaluarea adaptării (ro)

Practici de identificare a opțiunilor de adaptare la schimbările climatice și de evaluare a acestora conform unor criterii, cum ar fi disponibilitatea, avantajele, costurile, eficacitatea, eficiența și fezabilitatea.

Évaluation de l'adaptation (fr)

Pratiques permettant d'identifier les options d'adaptation au changement climatique et de les évaluer selon des critères tels que la disponibilité, les avantages, les coûts, l'efficacité, l'efficience et la faisabilité.

Assessment of adaptation (en)

Practices for identifying climate change adaptation options and evaluating them according to criteria such as availability, benefits, costs, effectiveness, efficiency and feasibility.

Element meteorologic (ro)

Parametrii ce în ansamblul lor caracterizează starea vremii într-un interval de timp (presiunea, temperatura și umezeala aerului, vântul, nebulozitatea, precipitațiile etc.).

Élément météo (fr)

Les paramètres qui, dans leur ensemble, caractérisent l'état du temps sur une période donnée (pression, température et humidité de l'air, vent, nébulosité, précipitations, etc.).

Weather element (en)

The parameters that as a whole characterize the state of the weather in a period of time (pressure, temperature and air humidity, wind, cloudiness, precipitation, etc.).

Eveniment meteorologic extrem (ro)

Eveniment care este rar în anumit loc și moment al anului. Definiția de „rar” variază, dar un eveniment meteorologic extrem ar fi în mod normal la fel de rar sau mai rar decât percentila a 10-a sau a 90-a a funcției de densitate de probabilitate estimată din observații. Prin definiție, caracteristicile a ceea ce se numește „meteorologice extreme” pot varia de la un loc la altul într-un sens absolut. Un model de vreme extremă care persistă de ceva timp, cum ar fi un sezon, poate fi calificat drept un eveniment climatic extrem dacă produce o medie sau o sumă care este ea însăși extremă (de exemplu, secetă sau ploile abundente pe un sezon).

Événement météorologique extrême (fr)

Événement rare à un certain endroit et à une certaine période de l'année. La définition de « rare » varie, mais un événement météorologique extrême serait normalement aussi rare, voire plus rare, que le 10e ou le 90e centile de la fonction de densité de probabilité estimée à partir des observations. Par définition, les caractéristiques de ce que l'on appelle les « conditions météorologiques extrêmes » peuvent varier d'un endroit à l'autre dans un sens absolu. Un phénomène météorologique extrême qui persiste pendant un certain temps, comme une saison, peut être considéré comme un événement climatique extrême s'il produit une moyenne ou une quantité elle-même extrême (par exemple, une sécheresse ou de fortes pluies sur une saison).

Extreme weather event (en)

Event that is rare in a certain place and time of year. The definition of "rare" varies, but an extreme weather event would normally be as rare or rarer than the 10th or 90th percentile of the probability density function estimated from observations. By definition, the characteristics of what is called "extreme weather" can vary from place to place in an absolute sense. An extreme weather pattern that persists for some time, such as a season, may qualify as an extreme climate event if it produces an average or amount that is itself extreme (eg, drought or heavy rainfall over a season).

Evenimente de hipoxie (ro)

Evenimente care conduc la deficiențe de oxigen în corpurile de apă.

Événements d'hypoxie (fr)

Événements conduisant à des carences en oxygène dans les plans d'eau.

Hypoxia events (en)

Events leading to oxygen deficiencies in water bodies.

El Niño (ro)

Încălzirea anormală a apei oceanului rezultată din oscilația curentului în Pacificul de Sud, însoțită de obicei de precipitații abundente în regiunea de coastă din Peru și Chile și reducerea precipitațiilor în Africa ecuatorială și Australia.

El Niño (fr)

Réchauffement anormal de l'eau des océans résultant de l'oscillation du courant du Pacifique Sud, généralement accompagné de fortes précipitations dans la région côtière du Pérou et du Chili et d'une réduction des précipitations en Afrique équatoriale et en Australie.

El Nino (en)

Abnormal warming of ocean water resulting from the South Pacific Current Oscillation, usually accompanied by heavy rainfall in the coastal region of Peru and Chile and reduced rainfall in equatorial Africa and Australia.

Epidemie (ro)

O creștere neobișnuită a numărului de cazuri de boală infecțioasă, care există deja în regiunea sau populația în cauză; sau apariția unei infecții absente anterior dintr-o regiune.

Épidémie (fr)

Une augmentation inhabituelle du nombre de cas d'une maladie infectieuse déjà existante dans la région ou la population concernée ; ou l'apparition d'une infection auparavant absente dans une région.

Epidemic (en)

An unusual increase in the number of cases of an infectious disease that already exists in the region or population concerned; or the appearance of a previously absent infection in a region.

Epuizare prin căldură (ro)

Slăbiciune musculară, oboseală și suferință, rezultate din expunerea prelungită la căldură. Temperatura centrală este ridicată, iar transpirația termică și vasodilatația cutanată sunt în mod obișnuit, dar nu invariabil reduse. Această afecțiune este agravată de efort muscular, deshidratare și hiponatremie. Pot apărea anomalii circulatorii.

Épuisement par la chaleur (fr)

Faiblesse musculaire, fatigue et détresse résultant d'une exposition prolongée à la chaleur. La température centrale est élevée et la transpiration thermique et la vasodilatation cutanée sont généralement, mais pas invariablement, réduites. Cette condition est aggravée par les tensions musculaires, la déshydratation et l'hyponatémie. Des anomalies circulatoires peuvent survenir.

Heat exhaustion (en)

Muscle weakness, fatigue and distress resulting from prolonged exposure to heat. Core temperature is elevated, and thermal sweating and cutaneous vasodilatation are commonly, but not invariably, reduced. This condition is aggravated by muscle strain, dehydration and hyponatremia. Circulatory abnormalities may occur.

Eroziune (ro)

Degradarea scoarței Pământului datorită agenților meteorologici și hidrologici.

Érosion (fr)

Dégradation de la croûte terrestre due aux agents météorologiques et hydrologiques.

Erosion (en)

Degradation of the Earth's crust due to meteorological and hydrological agents.

Evaporare (ro)

- Pierderea de căldură prin evaporare de la corp în atmosferă (adică, pierderea energiei termice) prin evaporarea apei din piele și suprafețele tractului respirator, de obicei exprimată în termeni de flux de căldură.
- Proces de trecere a vaporilor de apă în atmosferă, ca urmare a desprinderii celor mai mobile molecule de pe suprafețele de apă, zăpadă, gheață, sol umed, picături și cristale de gheață. Intensitatea evaporării depinde în primul rând de temperatură. Deoarece o parte din vaporii de apă revin în faza lichidă sau solidă, evaporarea este de fapt diferența a două fluxuri de molecule: a celor care se desprind și a celor care revin.

Évaporation (fr)

- *Perte de chaleur par évaporation du corps vers l'atmosphère (c'est-à-dire perte d'énergie thermique) par évaporation de l'eau de la surface de la peau et des voies respiratoires, généralement exprimée en termes de flux thermique.*
- *Processus de passage de la vapeur d'eau dans l'atmosphère, résultant du détachement des molécules les plus mobiles des surfaces de l'eau, de la neige, de la glace, du sol humide, des gouttes et des cristaux de glace. L'intensité de l'évaporation dépend principalement de la température. Puisqu'une partie de la vapeur d'eau retourne à la phase liquide ou solide, l'évaporation est en réalité la différence de deux flux de molécules : ceux qui se détachent et ceux qui reviennent.*

Evaporation (en)

- *Evaporative heat loss from the body to the atmosphere (ie, loss of thermal energy) by evaporation of water from the skin and respiratory tract surfaces, usually expressed in terms of heat flux.*
- *Process of passing water vapor into the atmosphere, as a result of the detachment of the most mobile molecules from the surfaces of water, snow, ice, moist soil, drops and ice crystals. The intensity of evaporation depends primarily on the temperature. Since part of the water vapor returns to the liquid or solid phase, evaporation is actually the difference of two flows of molecules: those that break away and those that return.*

Evaporare maximă (capacitate de evaporare) (ro)

Cantitatea maximă de evaporare posibilă din corp având în vedere condițiile de mediu predominante (măsurată în Wm^{-2}). Dacă $E_{max} < E_{req}$ (pierderea necesară de căldură prin evaporare), atunci evaporarea transpirației este limitată și apare o transpirație ineficientă. Dacă $E_{max} > E_{req}$, poate apărea răcirea prin evaporare.

Évaporation maximale (capacité d'évaporation) (fr)

Quantité maximale d'évaporation possible du corps compte tenu des conditions environnementales dominantes (mesurée en Wm^{-2}). Si $E_{max} < E_{req}$ (perte de chaleur par évaporation requise), alors l'évaporation de la sueur est limitée et une transpiration inefficace se produit. Si $E_{max} > E_{req}$, un refroidissement par évaporation peut se produire.

Maximum evaporation (evaporation capacity) (en)

The maximum amount of evaporation possible from the body given the prevailing environmental conditions (measured in Wm^{-2}). If $E_{max} < E_{req}$ (required evaporative heat loss), then sweat evaporation is limited and ineffective sweating occurs. If $E_{max} > E_{req}$, evaporative cooling may occur.

Expunere (ro)

Prezența oamenilor, a mijloacelor de existență, a speciilor sau ecosistemelor, a funcțiilor mediului, serviciilor și resurselor, a infrastructurii sau activelor economice, sociale și culturale în locuri și situații care ar putea fi afectate în mod negativ. Expunerea se referă la gradul de stres climatic pe o anumită unitate de analiză, ea poate să reprezinte modificări pe termen lung în condiții climatice sau modificări în variabilitatea climei, inclusiv magnitudinea și frecvența fenomenelor meteorologice extreme (de exemplu, seceta).

Exposition (fr)

La présence de personnes, de moyens de subsistance, d'espèces ou d'écosystèmes, de fonctions, de services et de ressources environnementales, d'infrastructures ou de biens économiques, sociaux et culturels dans des lieux et des situations qui pourraient être affectés négativement. L'exposition fait référence au degré de stress climatique sur une unité d'analyse donnée ; elle peut représenter des changements à long terme dans les conditions climatiques ou des changements dans la variabilité climatique, y compris l'ampleur et la fréquence des événements météorologiques extrêmes (par exemple, la sécheresse).

Exposure (en)

The presence of people, livelihoods, species or ecosystems, environmental functions, services and resources, economic, social and cultural infrastructure or assets in places and situations that could be adversely affected. Exposure refers to the degree of climate stress on a given unit of analysis, it may represent long-term changes in climate conditions or changes in climate variability, including the magnitude and frequency of extreme weather events (eg drought).

Eșecul recoltei (ro)

Reduceri anormale ale randamentului culturilor astfel încât să fie insuficiente pentru a satisface nevoile nutriționale sau economice ale comunității din cauza evenimentelor climatice extreme.

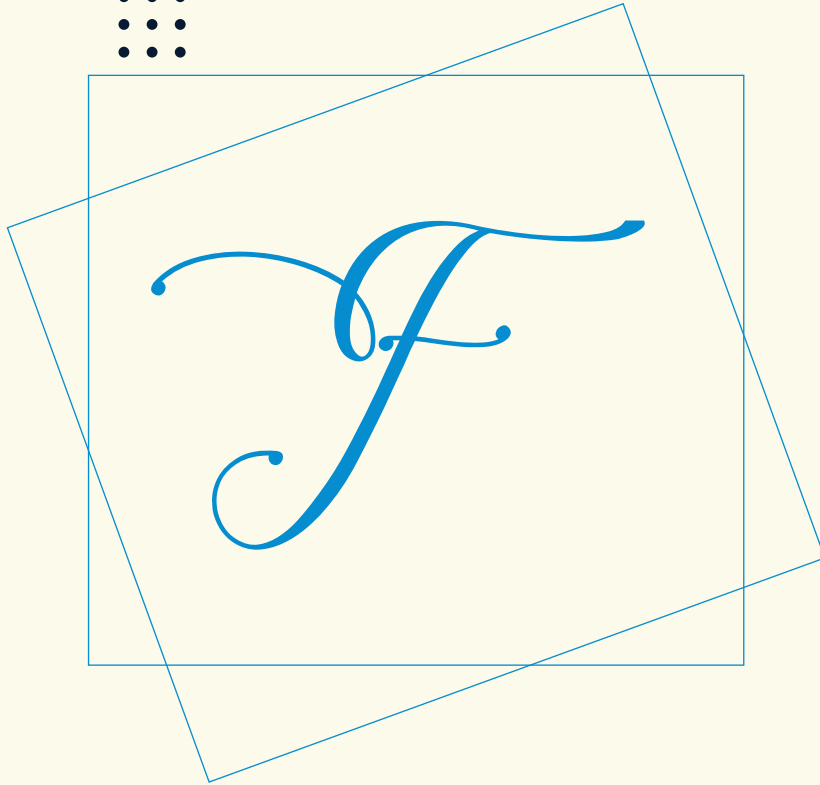
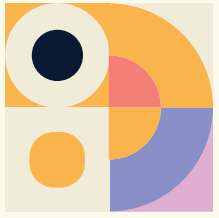
Mauvaises récoltes (fr)

Réductions anormales des rendements des cultures, tels qu'ils sont insuffisants pour répondre aux besoins nutritionnels ou économiques de la communauté en raison d'événements météorologiques extrêmes.

Crop failure (en)

Abnormal reductions in crop yields such that they are insufficient to meet the nutritional or economic needs of the community due to extreme weather events.

Factori de constrângere a adaptării (ro)

Factorii care fac mai dificilă planificarea și punerea în aplicare a acțiunilor de adaptare sau care limitează opțiunile de adaptare. Factorii de constrângere a adaptării pot fi de diferită natură: fizici (caracteristicile mediului fizic, inclusiv climatul în sine); biologici (toleranțele fiziologice, genetice, etologice ale indivizilor, populației și comunităților la schimbările climatice); financiari (lipsa de resurse: finanțare, tehnologii, cunoștințe și conștientizare); sociali și culturali (legați de valorile sociale, punctele de vedere ale populației, precum și normele culturale și comportamentale) etc.

Facteurs de contrainte d'adaptation (fr)

Facteurs qui rendent plus difficiles la planification et la mise en œuvre des actions d'adaptation ou qui limitent les options d'adaptation. Les facteurs contraignant l'adaptation peuvent être de nature différente : physique (caractéristiques de l'environnement physique, y compris le climat lui-même) ; biologique (tolérances physiologiques, génétiques, éthologiques des individus, des populations et des communautés au changement climatique) ; financier (manque de ressources : financement, technologies, connaissances et sensibilisation) ; social et culturel (lié aux valeurs sociales, aux opinions de la population, ainsi qu'aux normes culturelles et comportementales), etc.

Adaptation constraint factors (en)

Factors that make it more difficult to plan and implement adaptation actions or that limit adaptation options. The factors constraining adaptation can be of different nature: physical (characteristics of the physical environment, including the climate itself); biological (physiological, genetic, ethological tolerances of individuals, populations and communities to climate change); financial (lack of resources: funding, technologies, knowledge and awareness); social and cultural (related to social values, views of the population, as well as cultural and behavioral norms), etc.

Factori de stres (ro)

Evenimente și tendințe, care adeseori nu sunt legate de climă, dar care au un efect important asupra sistemului expus și pot crește vulnerabilitatea la riscurile schimbărilor climatice.

Facteurs de stress (fr)

Des événements et des tendances qui sont souvent sans rapport avec le climat, mais qui ont un effet important sur le système exposé et peuvent accroître la vulnérabilité aux risques liés au changement climatique.

Stress factors (en)

Events and trends, which are often unrelated to climate, but which have an important effect on the exposed system and can increase vulnerability to climate change risks.

Factori externi ai sistemului climatic (ro)

Se referă la agenții de forță din afara sistemului climatic care provoacă schimbări în cadrul acestuia. Eruptiile vulcanice, variațiile cantităților de radiație solară, precum și modificările antropice în compoziția atmosferei și în folosința terenurilor sunt exemple de factori externi ai sistemului climatic. Forțajul orbital, de asemenea, face parte, din forțajele externe prin modificările de expunere la soare, datorită parametrilor orbitali: excentricitate, înclinare, precesie a echinocțiului.

Facteurs externes du système climatique (fr)

Il s'agit d'agents de force extérieurs au système climatique qui provoquent des changements à l'intérieur de celui-ci. Les éruptions volcaniques, les variations de la quantité de rayonnement solaire ainsi que les changements anthropiques dans la composition de l'atmosphère et dans l'utilisation des terres sont des exemples de facteurs externes au système climatique. Le forçage orbital fait également partie du forçage externe dû aux changements d'exposition solaire dus aux paramètres orbitaux : excentricité, inclinaison, précession de l'équinoxe.

External factors of the climate system (en)

It refers to forcing agents outside the climate system that cause changes within it. Volcanic eruptions, variations in the amount of solar radiation, as well as anthropogenic changes in the composition of the atmosphere and in land use are examples of external factors of the climate system. Orbital forcing is also part of the external forcing through changes in sun exposure due to orbital parameters: eccentricity, inclination, precession of the equinox.

Factori genetici ai climei (ro)

Procese care determină condițiile climatice pe întreg Pământul și în diferite regiuni ale sale, cum ar fi: balanța radioactivă și calorică, circulația atmosferei, suprafața subiacentă, circuitul apei.

Facteurs génétiques du climat (fr)

Processus qui déterminent les conditions climatiques sur la Terre entière et dans ses différentes régions, tels que : l'équilibre radioactif et calorique, la circulation de l'atmosphère, la surface sous-jacente, le cycle de l'eau.

Genetic factors of climate (en)

Processes that determine the climatic conditions on the whole Earth and in its different regions, such as: the radioactive and caloric balance, the circulation of the atmosphere, the underlying surface, the water cycle.

Factori geografici ai climei (ro)

Condiții geografice care determină procesele de formare a climei într-un anumit loc. Acestea sânt: latitudinea și altitudinea locului, caracterul suprafeței subiacente, depărtarea de ocean (pe uscat) sau de uscat (pe ocean), relieful locului, curenții oceanici, caracterul suprafeței solului, învelișul vegetal, stratul de zăpadă și de gheață etc.

Facteurs géographiques du climat (fr)

Conditions géographiques qui déterminent les processus de formation du climat dans un endroit donné. Ce sont : la latitude et l'altitude du lieu, le caractère de la surface sous-jacente, la distance à l'océan (sur terre) ou à la terre (sur l'océan), le relief du lieu, les courants océaniques, le caractère de la surface du sol, le couvert végétal, la couche de neige et de glace etc.

Geographical factors of climate (en)

Geographical conditions that determine the processes of climate formation in a certain place. These are: the latitude and altitude of the place, the character of the underlying surface, the distance from the ocean (on land) or land (on the ocean), the relief of the place, ocean currents, the character of the soil surface, the vegetation cover, the snow and ice layer etc.

Factori radioactivi ai climei (ro)

Procese radioactive care determină formarea climei într-un anumit loc, spre exemplu: fluxul radiației solare, absorbția, difuzia, reflecția, radiația terestră și a atmosferei etc.

Facteurs radioactifs du climat (fr)

Processus radioactifs qui déterminent la formation du climat dans un endroit donné, par exemple : le flux du rayonnement solaire, l'absorption, la diffusion, la réflexion, le rayonnement terrestre et atmosphérique, etc.

Radioactive factors of the climate (en)

Radioactive processes that determine the formation of the climate in a certain place, for example: the flow of solar radiation, absorption, diffusion, reflection, terrestrial and atmospheric radiation, etc.

Fenologia peisajului (ro)

O abordare a dinamicii vegetației sezoniere care integrează modele fenologice (în principal spațiale) și procese (în principal temporale) în medii biofizice eterogene pe mai multe scale.

Phénologie du paysage (fr)

Une approche de la dynamique saisonnière de la végétation qui intègre des modèles phénologiques (principalement spatiaux) et de processus (principalement temporels) dans des environnements biophysiques hétérogènes à plusieurs échelles.

Landscape phenology (en)

An approach to seasonal vegetation dynamics that integrates phenological (mainly spatial) and process (mainly temporal) patterns in heterogeneous biophysical environments at multiple scales.

Fenologia suprafeței terestre (ro)

Model sezonier de variație a suprafețelor de teren cu vegetație observat prin teledetecție.

Phénologie de la surface terrestre (fr)

Modèle de variation saisonnière des surfaces végétalisées observé par télédétection.

Land surface phenology (en)

Seasonal variation pattern of vegetated land surfaces observed by remote sensing.

Feedback climatic (ro)

Un mecanism de interacțiune între procesele din sistemul climatic. Dacă rezultatul primului proces generează modificări într-un al doilea proces, ulterior aceste modificări influențează primul proces. Un feedback pozitiv intensifică procesul inițial, iar un feedback negativ îl reduce. Procesul inițial poate fi demarat de factorii externi sau să apară ca parte a variabilității interne.

Retour d'expérience climatique (fr)

Un mécanisme d'interaction entre les processus du système climatique. Si le résultat du premier processus génère des changements dans un deuxième processus, ces changements influencent ensuite le premier processus. Un feedback positif intensifie le processus initial et un feedback négatif le réduit. Le processus initial peut être initié par des facteurs externes ou se produire dans le cadre d'une variabilité interne.

Climate feedback (en)

A mechanism of interaction between processes in the climate system. If the output of the first process generates changes in a second process, these changes subsequently influence the first process. A positive feedback intensifies the initial process, and a negative feedback reduces it. The initial process may be initiated by external factors or occur as part of internal variability.

Fluctuație (ro)

Variație neregulată, neperiodică, uneori bruscă, a unui element meteorologic.

Fluctuation (fr)

Variation irrégulière, non périodique, parfois brutale, d'un élément météorologique.

Fluctuation (en)

Irregular, non-periodic, sometimes sudden variation of a meteorological element.

Flux de carbon (ro)

Rata (masă/timp) de transfer de carbon, în afara sau în interiorul sistemelor de mediu.

Flux de carbone (fr)

Taux (masse/temps) de transfert de carbone, à l'extérieur ou à l'intérieur des systèmes environnementaux.

Carbon flow (en)

Rate (mass/time) of carbon transfer, outside or inside environmental systems.

Frotaj (ro)

Obținerea, prin apăsare, a impresiunilor unor obiecte ce poartă adesea o semnificație, o efigie etc.

Frottage (fr)

Obtenir, par pressage, les impressions d'objets souvent porteurs d'un sens, d'une effigie, etc.

Frottage (en)

Obtaining, by pressing, the impressions of objects that often carry a meaning, an effigy, etc.

Furtună (ro)

Vânturi puternice cauzate de fenomene atmosferice regionale, care sunt tipice pentru o anumită zonă.

La tempête (fr)

Vents forts provoqués par des phénomènes atmosphériques régionaux, typiques d'une certaine zone.

The storm (en)

Strong winds caused by regional atmospheric phenomena, which are typical for a certain area.

Furtună convectivă (ro)

Un tip de pericol meteorologic generat de încălzirea aerului și disponibilitatea maselor de aer umede și instabile. Furtunile convective variază de la furtuni localizate (cu ploaie abundentă și/sau grindină, fulgere, vânturi puternice, tornade) până la evenimente de mai multe zile la scară mezz.

Tempête convective (fr)

Type de risque météorologique généré par le chauffage de l'air et la disponibilité de masses d'air humides et instables. Les tempêtes convectives vont des orages localisés (avec fortes pluies et/ou grêle, éclairs, vents forts, tornades) à des événements de plusieurs jours à moyenne échelle.

Convective storm (en)

A type of meteorological hazard generated by air heating and the availability of moist and unstable air masses. Convective storms range from localized thunderstorms (with heavy rain and/or hail, lightning, strong winds, tornadoes) to multi-day mezzo-scale events.

Furtună cu grindină (ro)

Ca parte dominantă a precipitațiilor se caracterizează prin grindină. Dimensiunea pietrelor de grindină poate varia între dimensiunea bobului de mazăre (6 mm) și dimensiunea mingii de soft Ball (112 mm) și, prin urmare, poate provoca daune considerabile.

Averse de grêle (fr)

La grêle constitue la partie dominante des précipitations. Les grêlons peuvent avoir une taille allant d'un pois (6 mm) à une balle molle (112 mm) et peuvent donc causer des dégâts considérables.

Hailstorm (en)

Hail is the dominant part of precipitation. Hailstones can range in size from a pea (6mm) to a softball (112mm) and can therefore cause considerable damage.

Foamete (ro)

Penurie catastrofală de alimente care afectează un număr mare de oameni din motive climatice, de mediu și socio-economice.

Famine (fr)

Pénuries alimentaires catastrophiques affectant un grand nombre de personnes pour des raisons climatiques, environnementales et socio-économiques.

Famine (en)

Catastrophic food shortages affecting large numbers of people for climatic, environmental and socio-economic reasons.

Frecvență (ro)

Numărul de cazuri de observații pe o perioadă de timp dată, când a fost observat un anumit fenomen sau valoarea unei mărimi date într-un anumit interval. Frecvența poate fi exprimată de asemenea în procente din numărul total de cazuri de observație.

Fréquence (fr)

Le nombre de cas d'observations au cours d'une période de temps donnée, lorsqu'un certain phénomène a été observé ou la valeur d'une quantité donnée dans un certain intervalle. La fréquence peut également être exprimée en pourcentage du nombre total de cas d'observation.

Frequency (en)

The number of cases of observations during a given period of time, when a certain phenomenon was observed or the value of a given quantity in a certain interval. The frequency can also be expressed as a percentage of the total number of observation cases.

Front atmosferic (ro)

Zonă de tranziție sau în mod convențional, suprafață de discontinuitate dintre două mase de aer în atmosferă. Fronturile apar practic numai în troposferă, fapt pentru care se mai numesc fronturi troposferice. Se mai numește front și linia de intersecție a suprafeței frontale cu suprafața terestră sau orice altă suprafață de referință.

Front atmosphérique (fr)

Zone de transition ou classiquement, surface de discontinuité entre deux masses d'air dans l'atmosphère. Les fronts n'apparaissent pratiquement que dans la troposphère, c'est pourquoi ils sont également appelés fronts troposphériques. On l'appelle aussi front et la ligne d'intersection de la surface frontale avec la surface terrestre ou toute autre surface de référence.

Atmospheric front (en)

Transition zone or conventionally, discontinuity surface between two air masses in the atmosphere. Fronts appear practically only in the troposphere, which is why they are also called tropospheric fronts. It is also called front and the line of intersection of the frontal surface with the terrestrial surface or any other reference surface.

Front cald (ro)

Suprafața de discontinuitate ce separă o masă de aer cald de una rece, masa caldă alunecând deasupra penei de aer rece.

Avant-poste (fr)

Surface de discontinuité qui sépare une masse d'air chaud d'une masse froide, la masse chaude glissant sur le panache d'air froid.

Warm front (en)

The discontinuity surface that separates a warm air mass from a cold one, the warm mass sliding over the cold air plume.

Front oclus (ro)

Front complex rezultat din contopirea fronturilor rece și cald într-un proces de ocluziune a unei depresiuni. Se deosebesc fronturi ocluse cu caracter cald, când aerul în spatele frontului rece este mai cald decât cel din fața frontului cald și fronturi ocluse cu caracter rece, când aerul din spatele frontului rece este mai rece decât cel din fața frontului cald.

Façade occultée (fr)

Front complexe résultant de la fusion de fronts froid et chaud dans un processus d'occlusion de dépression. Il existe des fronts chauds occlus, lorsque l'air derrière le front froid est plus chaud que celui devant le front chaud, et des fronts froids occlus, lorsque l'air derrière le front froid est plus froid que celui devant le front chaud.

Occluded front (en)

Complex front resulting from the fusion of cold and warm fronts in a depression occlusion process. There are warm occluded fronts, when the air behind the cold front is warmer than that in front of the warm front, and cold occluded fronts, when the air behind the cold front is cooler than that in front of the warm front.

Front rece (ro)

Suprafața de discontinuitate care separă două mase de aer, rece și cald, masa de aer rece substituind mai mult sau mai puțin brusc pe cea caldă. Frontul rece poate fi de ordinul I (anafront) sau de ordinul II (catafront).

Front froid (fr)

Surface de discontinuité qui sépare deux masses d'air, froide et chaude, la masse d'air froid remplaçant la masse d'air chaud plus ou moins brusquement. Le front froid peut être du premier ordre (anafront) ou du second ordre (catafront).

Cold front (en)

The surface of discontinuity that separates two air masses, cold and warm, the cold air mass replacing the warm one more or less suddenly. The cold front can be of the first order (anafront) or of the second order (catafront).

Fulger (ro)

Manifestare luminoasă care însoțește o descărcare electrică bruscă, ce se poate produce: între doi nori, în masa unui nor, între nori și suprafața terestră.

Foudre (fr)

Manifestation lumineuse qui accompagne une décharge électrique soudaine, pouvant se produire : entre deux nuages, dans la masse d'un nuage, entre les nuages et la surface terrestre.

Lightning (en)

Luminous manifestation that accompanies a sudden electrical discharge, which can occur: between two clouds, in the mass of a cloud, between clouds and the earth's surface.

Furtună (ro)

Vânt foarte puternic, de durată relativ lungă, ce se produce de obicei la trecerea ciclonilor adânci și care este însoțit de efecte distructive pe uscat și de o agitație puternică a suprafețelor de apă.

La tempête (fr)

Vent très fort, de durée relativement longue, qui se produit généralement lors du passage de cyclones profonds et qui s'accompagne d'effets destructeurs sur les terres et d'une forte agitation des plans d'eau.

The storm (en)

Very strong wind, of relatively long duration, which usually occurs during the passage of deep cyclones and which is accompanied by destructive effects on land and a strong agitation of water surfaces.

Furtună de praf (ro)

Ansamblu de particule de praf sau nisip ridicate violent de pe sol de către un vânt tare și transportate la înălțimi și distanțe foarte mari.

Tempête de poussière (fr)

Collecte de particules de poussière ou de sable violemment soulevées du sol par un vent fort et transportées à de très grandes hauteurs et distances.

Dust storm (en)

Collection of dust or sand particles violently lifted from the ground by a strong wind and transported to very great heights and distances.

Furtună magnetică (ro)

Oscilații puternice și rapide ale elementelor magnetismului terestru urmate de o înrăutățire bruscă a recepției radio pe unde scurte. Se poate produce simultan cu aurorele polare, ambele fenomene fiind legate de activitatea solară.

Tempête magnétique (fr)

Oscillations fortes et rapides des éléments du magnétisme terrestre suivies d'une brusque détérioration de la réception radio en ondes courtes. Cela peut se produire simultanément avec les aurores boréales, les deux phénomènes étant liés à l'activité solaire.

Magnetic storm (en)

Strong and rapid oscillations of the elements of terrestrial magnetism followed by a sudden deterioration of shortwave radio reception. It can occur simultaneously with the aurora borealis, both phenomena being related to solar activity.

Furtună geomagnetică (ro)

Un tip de pericol cauzat de undele de șoc ale vântului solar care perturbă temporar magnetosfera Pământului. Furtunile geomagnetice pot perturba rețelele electrice, operațiunile navelor spațiale și comunicațiile prin satelit.

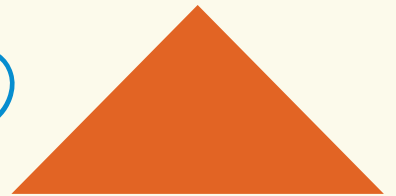
Tempête géomagnétique (fr)

Type de danger provoqué par les ondes de choc du vent solaire qui perturbent temporairement la magnétosphère terrestre. Les tempêtes géomagnétiques peuvent perturber les réseaux électriques, les opérations des engins spatiaux et les communications par satellite.

Geomagnetic storm (en)

A type of hazard caused by solar wind shock waves that temporarily disrupt Earth's magnetosphere. Geomagnetic storms can disrupt power grids, spacecraft operations, and satellite communications.

Gaze cu efect de seră (GES) (ro)

Constituenți atmosferici atât naturali, cât și rezultați din activitatea umană, care absorb și emit radiații cu lungimi de undă specifice spectrului de radiații termice infraroșii, emise de suprafața Pământului, de atmosferă și de nori. Această proprietate cauzează efectul de seră. Vaporii de apă, dioxidul de carbon, protoxidul de azot, metanul și ozonul sunt principalele gaze cu efect de seră din atmosferă Pământului. În plus, în atmosferă mai sunt prezentate și o serie de gaze cu efect de seră produse exclusiv ca urmare a activităților umane, precum compușii halogeni, perfluorcarburile, hexafluorura de sulf, substanțe conținând clor și brom.

Gaz à effet de serre (GES) (fr)

Constituants atmosphériques, naturels et artificiels, qui absorbent et émettent des rayonnements dont les longueurs d'onde sont spécifiques au spectre du rayonnement thermique infrarouge émis par la surface, l'atmosphère et les nuages de la Terre. Cette propriété provoque l'effet de serre. La vapeur d'eau, le dioxyde de carbone, l'oxyde nitreux, le méthane et l'ozone sont les principaux gaz à effet de serre présents dans l'atmosphère terrestre. En outre, une série de gaz à effet de serre produits exclusivement par les activités humaines sont également présents dans l'atmosphère, tels que les composés halogènes, les perfluorocarbures, l'hexafluorure de soufre, les substances contenant du chlore et du brome.

Greenhouse gases (GHGs) (en)

Atmospheric constituents, both natural and man-made, that absorb and emit radiation with wavelengths specific to the spectrum of infrared thermal radiation emitted by the Earth's surface, atmosphere and clouds. This property causes the greenhouse effect. Water vapor, carbon dioxide, nitrous oxide, methane and ozone are the main greenhouse gases in the Earth's atmosphere. In addition, a series of greenhouse gases produced exclusively as a result of human activities are also present in the atmosphere, such as halogen compounds, perfluorocarbons, sulfur hexafluoride, substances containing chlorine and bromine.

Genuri de nori (ro)

Forme caracteristice principale ale norilor, care se exclud reciproc. Genurile constituie baza clasificăției norilor, inclusă în Atlasul de nori. Genurile de nori sânt în număr de 10: - Cirrus Ci – Nimbostratus Ns - Cirrocumulus Cc – Stratocumulus Sc - Cirrostratus Cs – Stratus St - Altocumulus Ac – Cumulus Cu - Altostratus As – Cumulonimbus Cb.

Types de nuages (fr)

Principales formes caractéristiques des nuages, qui s'excluent mutuellement. Les genres constituent la base de la classification des nuages, incluse dans le Cloud Atlas. Il existe 10 types de nuages : - Cirrus Ci – Nimbostratus Ns - Cirrocumulus Cc – Stratocumulus Sc - Cirrostratus Cs – Stratus St - Altocumulus Ac – Cumulus Cu - Altostratus As – Cumulonimbus Cb.

Types of clouds (en)

Main characteristic shapes of clouds, which are mutually exclusive. Genres constitute the basis of cloud classification, included in the Cloud Atlas. There are 10 types of clouds: - Cirrus Ci – Nimbostratus Ns - Cirrocumulus Cc – Stratocumulus Sc - Cirrostratus Cs – Stratus St - Altocumulus Ac – Cumulus Cu - Altostratus As – Cumulonimbus Cb.

Geofizica (ro)

Complex de discipline științifice ce se ocupă cu studiul proprietăților fizice și proceselor de pe întreg globul pământesc (litosfera, hidrosfera și atmosfera). Geofizică cuprinde: studiul forței gravitației, studiul magnetismului terestru, seismologia, hidrologia și oceanografia, meteorologia și geologia. Deseori, prin geofizică în sens mai restrâns se înțelege studiul proprietăților fizice ale litosferei.

Géophysique (fr)

Complexe de disciplines scientifiques traitant de l'étude des propriétés et processus physiques sur l'ensemble du globe (lithosphère, hydrosphère et atmosphère). La géophysique comprend : l'étude de la force de gravité, l'étude du magnétisme terrestre, la sismologie, l'hydrologie et l'océanographie, la météorologie et la géologie. Souvent, la géophysique, au sens plus étroit, désigne l'étude des propriétés physiques de la lithosphère.

Geophysics (en)

Complex of scientific disciplines dealing with the study of physical properties and processes on the entire globe (lithosphere, hydrosphere and atmosphere). Geophysics includes: the study of the force of gravity, the study of terrestrial magnetism, seismology, hydrology and oceanography, meteorology and geology. Often, geophysics in a narrower sense means the study of the physical properties of the lithosphere.

Geopotențial (ro)

Energie potențială a unității de masă (energia potențială specifică) ce se definește prin poziția unității de masă în câmpul forței gravitaționale. Această energie este numeric egală cu lucrul mecanic ce trebuie cheltuit pentru a ridica o unitate de masă de la nivelul mediu al mării până la un punct dat; această cantitate este în general exprimată în metri geodinamici sau în metri geopotențiali. Analitic, geopotențialul se exprimă: $dG_p = g dz$ sau $G_p = \int g dz$

Géopotentiel (fr)

Énergie potentielle de l'unité de masse (énergie potentielle spécifique) qui est définie par la position de l'unité de masse dans le champ de force gravitationnelle. Cette énergie est numériquement égale au travail mécanique nécessaire pour élever une unité de masse du niveau moyen de la mer jusqu'à un point donné ; cette grandeur est généralement exprimée en mètres géodynamiques ou mètres géopotentiels. Analytiquement, le géopotentiel s'exprime comme : $dG_p = g dz$ ou $G_p = \int g dz$

Geopotential (en)

Potential energy of the mass unit (specific potential energy) which is defined by the position of the mass unit in the gravitational force field. This energy is numerically equal to the mechanical work required to raise a unit of mass from mean sea level to a given point; this quantity is generally expressed in geodynamic meters or geopotential meters. Analytically, the geopotential is expressed as: $dG_p = g dz$ or $G_p = \int g dz$

Gulfstream (ro)

Sistem ramificat de curenți marini calzi în Oceanul Atlantic de Nord, care se deplasează din Golful Mexic până la insulele Spitzbergen și Peninsula Kola.

Gulf Stream (fr)

Système ramifié de courants marins chauds dans l'océan Atlantique Nord, qui se déplace du golfe du Mexique vers les îles Spitzberg et la péninsule de Kola.

Gulfstream (en)

Branched system of warm marine currents in the North Atlantic Ocean, which moves from the Gulf of Mexico to the Spitzbergen Islands and the Kola Peninsula.

Grad-zi (ro)

Diferența de temperatură dintre temperatura medie exterioară pe o perioadă de 24 de ore și temperatura de prag.

Degré-jour (fr)

La différence de température entre la température extérieure moyenne sur une période de 24 heures et la température seuil.

Degree-day (en)

The temperature difference between the average outdoor temperature over a 24-hour period and the threshold temperature.

Grad-zi de încălzire (ro)

Se calculează prin însumarea numărului de grade peste o temperatură „prag” exterioară medie, pentru o perioadă de 1 zi (24 de ore).

Degré-jour de chauffage (fr)

Elle est calculée en additionnant le nombre de degrés au-dessus d'une température extérieure moyenne « seuil » sur une période de 1 jour (24 heures).

Heating degree-day (en)

It is calculated by summing the number of degrees above an average outside "threshold" temperature for a period of 1 day (24 hours).

Gradient (ro)

Vector, orientat pe normala la suprafața de valori egale în câmpul unei mărimi scalare, în sensul descreșterii mărimii date. Valoarea numerică a gradientului este egală cu descreșterea acestei mărimi pe unitatea de distanță.

Pente (fr)

Vecteur, orienté sur la normale à la surface de valeurs égales dans le domaine d'une grandeur scalaire, dans le sens de la diminution de la grandeur donnée. La valeur numérique du gradient est égale à la diminution de cette quantité par unité de distance.

Gradient (en)

Vector, oriented on the normal to the surface of equal values in the field of a scalar quantity, in the direction of the decrease of the given quantity. The numerical value of the gradient is equal to the decrease of this quantity per unit of distance.

Grindină (ro)

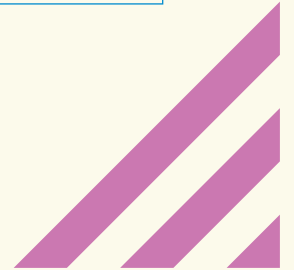
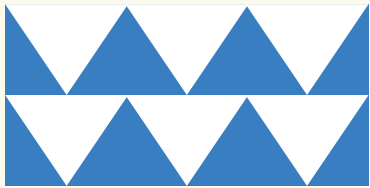
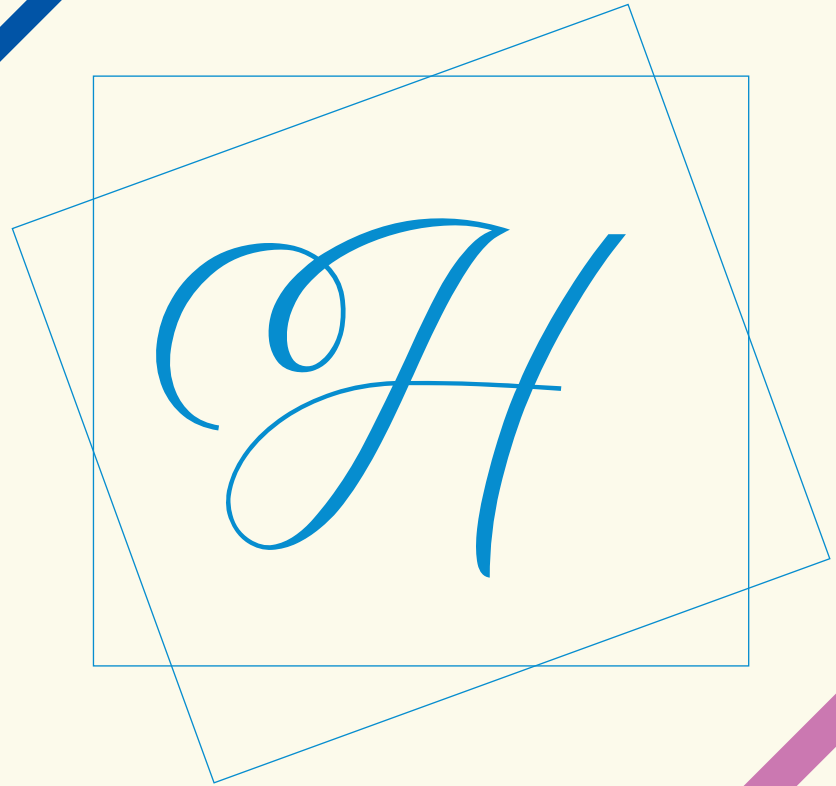
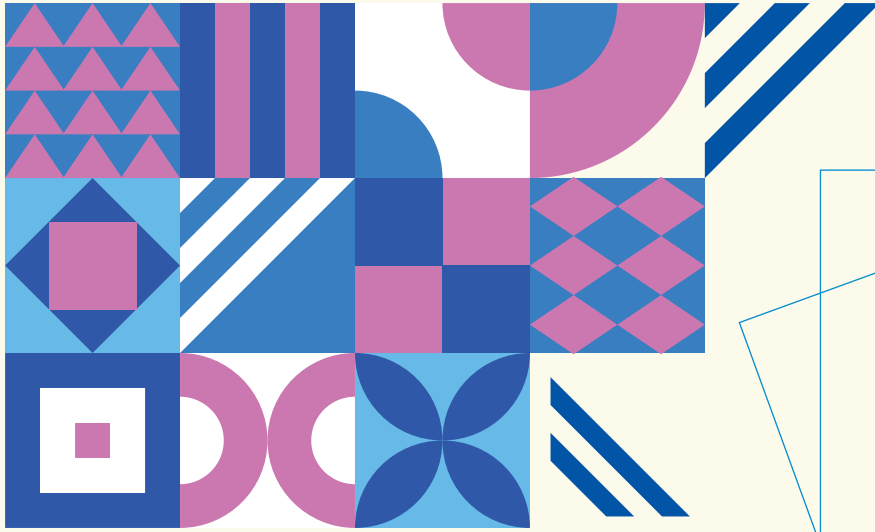
Precipitație formată din boabe de gheață densă, care cad în perioada caldă a anului din norii Cumulonimbus.

Grêle (fr)

Précipitations constituées de grains de glace denses qui tombent pendant la période chaude de l'année à partir des cumulonimbus.

Hail (en)

Precipitation consisting of dense ice grains, which fall during the warm period of the year from Cumulonimbus clouds.

Harta sinoptică (ro)

Hartă care indică prin cifre și simboluri, pentru fiecare stație meteorologică, un complex de elemente meteorologice de la o anumită oră de observație (presiunea, temperatura și umezeala aerului, nebulozitatea, tendința barică, direcția și viteza vântului, fenomenele ce se produc în momentul observației și în ora precedentă etc.). Harta sinoptică are un rol principal în elaborarea prevederii timpului.

Carte synoptique (fr)

Carte qui indique par des chiffres et des symboles, pour chaque station météorologique, un ensemble d'éléments météorologiques d'un certain moment d'observation (pression, température et humidité de l'air, nébulosité, tendance barique, direction et vitesse du vent, phénomènes se produisant au moment de l'observation et dans l'heure précédente, etc.). La carte synoptique joue un rôle principal dans l'élaboration des prévisions météorologiques.

Synoptic map (en)

Map that indicates by numbers and symbols, for each meteorological station, a complex of meteorological elements from a certain time of observation (pressure, temperature and air humidity, cloudiness, baric tendency, wind direction and speed, phenomena occurring at the time of observation and in the previous hour, etc.). The synoptic map has a main role in the preparation of the weather forecast.

Hazard biologic (ro)

Pericol cauzat de expunerea la organisme vii și la substanțele toxice ale acestora (de exemplu venin, mușchi) sau boli transmise prin vectori pe care le pot transmite. Exemple sunt animalele și insectele veninoase, plantele otrăvitoare și țânțarii purtători de agenți care cauzează boli, cum ar fi paraziții, bacteriile sau virușii (de exemplu malaria).

Risque biologique (fr)

Risque lié à l'exposition à des organismes vivants et à leurs toxines (par exemple venin, moisissures) ou aux maladies à transmission vectorielle qu'ils peuvent transmettre. Citons par exemple les animaux et insectes venimeux, les plantes venimeuses et les moustiques porteurs d'agents pathogènes tels que des parasites, des bactéries ou des virus (par exemple le paludisme).

Biological hazard (en)

Hazard from exposure to living organisms and their toxins (eg venom, mould) or vector-borne diseases they may transmit. Examples are poisonous animals and insects, poisonous plants and mosquitoes carrying disease-causing agents such as parasites, bacteria or viruses (eg malaria).

Hidrologie (ro)

Știința despre apele globului pământesc (hidrosfera). Sub această denumire se înțelege de cele mai multe ori „hidrologia uscatului”, adică știința despre apele de la suprafața uscatului. Studiul oceanelor și mărilor s-a separat într-o disciplină aparte, denumită oceanologie.

Hydrologie (fr)

La science des eaux de la terre (hydrosphère). Ce nom signifie généralement « hydrologie terrestre », c'est-à-dire la science des eaux de surface des terres. L'étude des océans et des mers s'est séparée en une discipline distincte, appelée océanologie.

Hydrology (en)

The science of the waters of the earth (hydrosphere). This name usually means "land hydrology", that is, the science of land surface waters. The study of oceans and seas has separated into a separate discipline, called oceanology.

Higrometru (ro)

Instrument destinat măsurării umidității relative a aerului. Cele mai utilizate sânt cele cu fir de păr.

Hygromètre (fr)

Instrument pour mesurer l'humidité relative de l'air. Les plus utilisés sont ceux avec des cheveux.

Hygrometer (en)

Instrument for measuring the relative humidity of the air. The most used are those with hair.

Histogramă (ro)

Diagramă care redă distribuția frecvențelor unei anumite mărimi fizice X (element meteorologic) în diferitele ei intervale prin coloane dreptunghiulare alăturate, dispuse vertical pe axa absciselor. Înălțimea fiecărei coloane este proporțională cu frecvența elementului respectiv în intervalul de existență al valorilor considerate.

Histogramme (fr)

Diagramme montrant la répartition des fréquences d'une certaine grandeur physique X (élément météorologique) dans ses différents intervalles à travers des colonnes rectangulaires adjacentes, disposées verticalement sur l'axe des abscisses. La hauteur de chaque colonne est proportionnelle à la fréquence de l'élément respectif dans la plage d'existence des valeurs considérées.

Histogram (en)

Diagram showing the distribution of the frequencies of a certain physical quantity X (meteorological element) in its different intervals through adjacent rectangular columns, arranged vertically on the abscissa axis. The height of each column is proportional to the frequency of the respective element in the range of existence of the considered values.

Hiperpnee termică (ro)

O creștere a volumului curent asociat cu o creștere a ventilației alveolare care apare în timpul stresului termic sever, care a provocat o creștere mare a temperaturii centrale.

Hyperpnée thermique (fr)

Une augmentation du volume courant associée à une augmentation de la ventilation alvéolaire se produit lors d'un stress thermique sévère, qui entraîne une forte augmentation de la température centrale.

Thermal hyperpnea (en)

An increase in tidal volume associated with an increase in alveolar ventilation occurs during severe heat stress, which has caused a large increase in core temperature.

Hipertermie (ro)

Starea de reglare a temperaturii atunci când temperatura centrală a corpului este peste intervalul specificat pentru starea activă normală a corpului. Hipertermia poate fi reglată (de exemplu, în timpul febrei sau deshidratării) sau poate fi forțată dacă producția totală de căldură depășește capacitatea de pierdere de căldură.

Hyperthermie (fr)

État de régulation de la température lorsque la température corporelle centrale est supérieure à la plage spécifiée pour l'état actif normal du corps. L'hyperthermie peut être régulée (par exemple en cas de fièvre ou de déshydratation) ou elle peut être forcée si la production totale de chaleur dépasse la capacité de perte de chaleur.

Hyperthermia (en)

Temperature regulation state when the core body temperature is above the range specified for the body's normal active state. Hyperthermia can be regulated (eg, during fever or dehydration) or it can be forced if total heat production exceeds heat loss capacity.

Hipotermie (ro)

Starea de reglare a temperaturii atunci când temperatura centrală este sub intervalul specificat pentru starea activă normală a corpului. Hipotermia poate fi reglată sau poate fi forțată dacă pierderea de căldură depășește capacitatea de producere totală de căldură.

Hypothermie (fr)

État de régulation de la température lorsque la température centrale est inférieure à la plage spécifiée pour l'état actif normal du corps. L'hypothermie peut être régulée ou forcée si la perte de chaleur dépasse la capacité totale de production de chaleur.

Hypothermia (en)

Temperature regulation state when the core temperature is below the range specified for the body's normal active state. Hypothermia can be regulated or forced if heat loss exceeds total heat production capacity.

Homeostazia (ro)

Capacitatea unui organism de a menține o stare de stabilitate internă sau de echilibru într-un mediu ambiental dinamic. În biometeorologie, aceasta se referă cel mai adesea la oameni sau animale și la capacitatea lor de a menține o temperatură corporală sănătoasă în condiții calde sau reci.

Homéostasie (fr)

Capacité d'un organisme à maintenir un état de stabilité ou d'équilibre interne dans un environnement environnemental dynamique. En biométéorologie, il s'agit le plus souvent des humains ou des animaux et de leur capacité à maintenir une température corporelle saine dans des conditions chaudes ou froides.

Homeostasis (en)

The ability of an organism to maintain a state of internal stability or equilibrium in a dynamic environmental environment. In biometeorology, it most often refers to humans or animals and their ability to maintain a healthy body temperature in hot or cold conditions.

Humidex (ro)

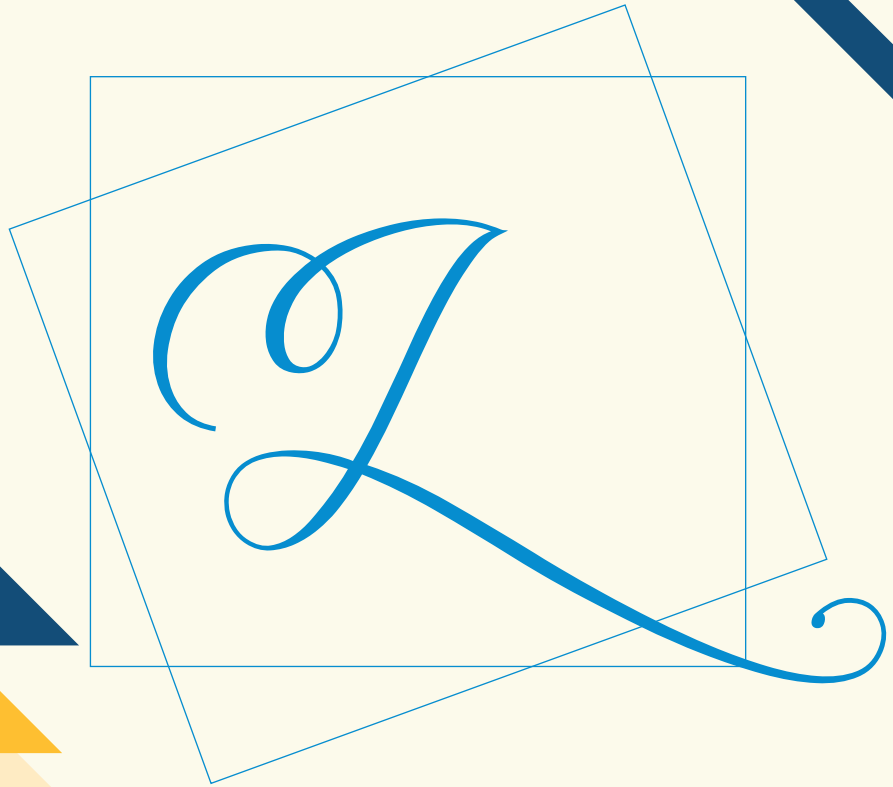
Metoda preferată de calcul a temperaturii aparente, folosită în Canada. Spre deosebire de Indicele de căldură, care este utilizat în SUA, Humidex (prescurtarea de la „indice de umiditate”) utilizează în calcul temperatura punctului de rouă în loc de umiditatea relativă.

Humidex (fr)

La méthode préférée de calcul de la température apparente utilisée au Canada. Contrairement à l'indice de chaleur, utilisé aux États-Unis, l'humidex (abréviation de « indice d'humidité ») utilise la température du point de rosée au lieu de l'humidité relative dans le calcul.

Humidex (en)

The preferred method of calculating apparent temperature used in Canada. Unlike the Heat Index, which is used in the US, Humidex (short for "humidity index") uses dew point temperature instead of relative humidity in the calculation.

Impact (ro)

Acțiune dăunătoare asupra organismelor vii.

Efecte asupra sistemelor naturale și antropice. În linii generale, termenul „impact” se referă la efectele asupra vieții, mijloacelor de existență, sănătății, ecosistemelor, economiei, societății, culturii, serviciilor și infrastructurii din cauza interacțiunii schimbărilor climatice sau a fenomenelor climatice periculoase care apar într-o anumită perioadă de timp și a vulnerabilității unei societăți expuse sau a unui sistem expus. Impactul se referă, de asemenea, la consecințe și rezultate. Impactul schimbărilor climatice asupra sistemelor geofizice, inclusiv valurile de căldură, inundațiile, seceta, și creșterea nivelului mării, sunt un subset de impacturi numite „impacturi fizice”.

Impact (fr)

Action nocive sur les organismes vivants.

Effets sur les systèmes naturels et anthropiques. D'une manière générale, le terme « impact » fait référence aux effets sur la vie, les moyens de subsistance, la santé, les écosystèmes, l'économie, la société, la culture, les services et les infrastructures dus à l'interaction du changement climatique ou à des phénomènes climatiques dangereux survenant au cours d'une période de temps et de vulnérabilité données. d'une société ou d'un système exposé. L'impact fait également référence aux conséquences et aux résultats. Les impacts du changement climatique sur les systèmes géophysiques, notamment les vagues de chaleur, les inondations, la sécheresse et l'élévation du niveau de la mer, constituent un sous-ensemble d'impacts appelés « impacts physiques ».

Impact (en)

Harmful action on living organisms.

Effects on natural and anthropogenic systems. Broadly speaking, the term "impact" refers to the effects on life, livelihoods, health, ecosystems, economy, society, culture, services and infrastructure due to the interaction of climate change or hazardous climate phenomena occurring in a given period of time and vulnerability of an exposed society or an exposed system. Impact also refers to consequences and results. The impacts of climate change on geophysical systems, including heat waves, floods, drought, and sea level rise, are a subset of impacts called "physical impacts".

Impactul schimbărilor climatice (ro)

Efectele schimbărilor climatice asupra sistemelor naturale și antropice. În ultimele decenii, schimbările climatice au provocat impact asupra sistemelor naturale și umane de pe toate continentele, precum și asupra oceanelor. Dovezile impactului schimbărilor climatice sunt mai pronunțate și mai ample pentru sistemele naturale. Dar, și în sistemele umane, anumite efecte au fost atribuite schimbărilor climatice, cu o contribuție minoră sau majoră, diferențiată de alte influențe. Impacturile legate de evenimentele climatice extreme produse recent, cum ar fi valuri de căldură; secete; inundații; cicloane și incendii, relevă vulnerabilitatea și expunerea semnificativă a multor ecosisteme, precum și a sistemelor umane la variabilitatea climatică actuală. Riscurile impactului schimbărilor climatice pot fi reduse prin limitarea ratei și amplitudinii schimbărilor climatice.

L'impact du changement climatique (fr)

Effets du changement climatique sur les systèmes naturels et anthropiques. Au cours des dernières décennies, le changement climatique a eu des impacts sur les systèmes naturels et humains sur tous les continents, ainsi que sur les océans. Les preuves des impacts du changement climatique sont plus prononcées et plus larges pour les systèmes naturels. Mais, également dans les systèmes humains, certains effets ont été attribués au changement climatique, avec une contribution mineure ou majeure, différenciée des autres influences. Impacts liés aux récents événements climatiques extrêmes, tels que les vagues de chaleur ; les sécheresses ; inondations; les cyclones et les incendies, révèlent la vulnérabilité et l'exposition importante de nombreux écosystèmes ainsi que des systèmes humains à la variabilité climatique actuelle. Les risques d'impacts du changement climatique peuvent être réduits en limitant le rythme et l'ampleur du changement climatique.

The impact of climate change (en)

Effects of climate change on natural and anthropogenic systems. In recent decades, climate change has caused impacts on natural and human systems on all continents, as well as on the oceans. Evidence of climate change impacts is more pronounced and broad for natural systems. But, also in human systems, certain effects have been attributed to climate change, with a minor or major contribution, differentiated from other influences. Impacts related to recent extreme climate events, such as heat waves; droughts; floods; cyclones and fires, reveal the vulnerability and significant exposure of many ecosystems as well as human systems to current climate variability. The risks of climate change impacts can be reduced by limiting the rate and extent of climate change.

Impurități atmosferice (ro)

Particule care nu fac parte din elementele constitutive permanente al aerului atmosferic și care se întâlnesc în cantități foarte variabile.

Impuretés atmosphériques (fr)

Particules qui ne font pas partie des éléments constitutifs permanents de l'air atmosphérique et que l'on retrouve en quantités très variables.

Atmospheric impurities (en)

Particles that are not part of the permanent constituent elements of the atmospheric air and that are found in very variable quantities.

Incendiu sălbatic (ro)

Orice ardere necontrolată a plantelor într-un cadru natural, cum ar fi o pădure, pajiște, tundră, care consumă combustibili naturali și se răspândește în funcție de condițiile de mediu (de exemplu, vânt, topografie).

Incendies sauvage (fr)

Tout brûlage incontrôlé de végétation dans un milieu naturel, comme une forêt, une prairie, une toundra, qui consomme des combustibles naturels et se propage en fonction des conditions environnementales (p. ex. vent, topographie).

Wild fire (en)

Any uncontrolled burning of vegetation in a natural setting, such as a forest, grassland, tundra, that consumes natural fuels and spreads according to environmental conditions (eg, wind, topography).

Incidența (ro)

Numărul de cazuri noi ale unei boli sau afecțiuni într-o populație într-o anumită perioadă de timp (inclusiv și pentru afecțiunile legate de climă). O creștere bruscă și mare a incidenței ar fi clasificată drept epidemie.

Incidence (fr)

Le nombre de nouveaux cas d'une maladie ou d'une affection dans une population sur une période donnée (y compris pour les affections liées au climat). Une augmentation soudaine et importante de l'incidence serait classée comme une épidémie.

Incidence (en)

The number of new cases of a disease or condition in a population over a given period of time (including for climate-related conditions). A sudden and large increase in incidence would be classified as an epidemic.

Indicele climatic al turismului (ro)

Una dintr-o suită de măsuri care urmăresc să capteze atractivitatea relativă a diferitelor destinații potențiale pentru vacanță și recreere. Aceste măsuri se bazează în mare parte pe vremea și clima dintr-o anumită zonă, iar unele includ estimări ale bilanțului energetic pentru a evalua confortul termic. Indicele climatului turistic al lui Mieczkowski (1985) include măsuri de temperatură, umiditate relativă, precipitații lunare, orele de soare și viteza vântului. Indicii climatici dezvoltati recent, inclusiv indicele climatic pentru turism, încorporează o suită mai mare de variabile pentru a evalua stresul fiziologic și/sau date empirice adunate de la vizitatori în diferite locații.

Indice climatique du tourisme (fr)

L'une des mesures visant à capter l'attractivité relative des différentes destinations potentielles de vacances et de loisirs. Ces mesures reposent en grande partie sur la météo et le climat d'une zone donnée, et certaines incluent des estimations du bilan énergétique pour évaluer le confort thermique. L'indice climatique touristique de Mieczkowski (1985) comprend des mesures de la température, de l'humidité relative, des précipitations mensuelles, des heures d'ensoleillement et de la vitesse du vent. Les indices climatiques récemment développés, y compris l'indice climatique du tourisme, intègrent un ensemble plus large de variables pour évaluer le stress physiologique et/ou des données empiriques collectées auprès des visiteurs de différents endroits.

Tourism climate index (en)

One of a suite of measures that aim to capture the relative attractiveness of different potential holiday and leisure destinations. These measures are largely based on the weather and climate in a given area, and some include energy balance estimates to assess thermal comfort. Mieczkowski's (1985) tourism climate index includes measures of temperature, relative humidity, monthly precipitation, hours of sunshine, and wind speed. Recently developed climate indices, including the tourism climate index, incorporate a larger suite of variables to assess physiological stress and/or empirical data collected from visitors to different locations.

Indice (ro)

Caracteristică numerică a unui fenomen, proces sau complex de elemente.

Indice (fr)

Caractéristique numérique d'un phénomène, d'un processus ou d'un complexe d'éléments.

Index (en)

Numerical characteristic of a phenomenon, process or complex of elements.

Indice climatic (ro)

Număr obținut printr-o formulă ce caracterizează un climat în funcție de principalii factori climatici. În meteorologie sunt cunoscuți: indici climatici de circulație, de continentalitate etc.

Indice climatique (fr)

Nombre obtenu grâce à une formule qui caractérise un climat selon les principaux facteurs climatiques. En météorologie, on connaît : les indices climatiques de circulation, de continentalité, etc.

Climatic index (en)

Number obtained through a formula that characterizes a climate according to the main climatic factors. In meteorology, the following are known: climatic indices of circulation, of continentality, etc.

Indice de circulație (ro)

Mărime care caracterizează intensitatea sau alte particularități ale circulației atmosferice deasupra întregii emisfere sau deasupra unei regiuni oarecare. Ca indici de circulație sunt folosiți: diferența de presiune între anumite puncte sau latitudini, viteza medie a vântului într-o anumită zonă, caracteristica numerică a activității ciclonice etc.

Indice de trafic (fr)

Taille qui caractérise l'intensité ou d'autres particularités de la circulation atmosphérique sur l'ensemble de l'hémisphère ou sur une certaine région. Comme indices de circulation sont utilisés : la différence de pression entre certains points ou latitudes, la vitesse moyenne du vent dans une certaine zone, la caractéristique numérique de l'activité cyclonique, etc.

Traffic index (en)

Size that characterizes the intensity or other particularities of atmospheric circulation over the entire hemisphere or over a certain region. As circulation indices are used: the pressure difference between certain points or latitudes, the average wind speed in a certain area, the numerical characteristic of cyclonic activity, etc.

Indici de calitate a aerului (ro)

Evaluare agregată a încărcăturii poluante a atmosferei în mai mulți constituenți, în general, dezvoltată pentru a compara condițiile de mediu cu rezultatele biologice, cu accent pe sănătatea umană. Indicii oferă, de asemenea, o metodă concisă de informare a publicului larg cu privire la condițiile atmosferice prin încorporarea unei serii de poluanți într-o singură măsură.

Indicele de calitate a aerului este determinat de concentrația maximă de ozon, poluare cu particule, monoxid de carbon, dioxid de sulf și dioxid de azot, unde concentrația fiecărui poluant este normalizată pe o scară fără unități 1-500, unde o valoare de 100 corespunde standardului național de calitate a aerului ambiental relevant.

Indices de la qualité de l'air (fr)

Évaluation globale de la charge de polluants atmosphériques dans plusieurs constituants, généralement développée pour comparer les conditions environnementales avec les résultats biologiques, en mettant l'accent sur la santé humaine. Les indices fournissent également une méthode concise pour informer le grand public sur les conditions atmosphériques en intégrant une gamme de polluants dans une seule mesure.

L'indice de qualité de l'air est déterminé par la concentration maximale d'ozone, de pollution particulaire, de monoxyde de carbone, de dioxyde de soufre et de dioxyde d'azote, où la concentration de chaque polluant est normalisée sur une échelle sans unité de 1 à 500, où une valeur de 100 correspond à la norme nationale pertinente sur la qualité de l'air ambiant.

Air quality indices (en)

Aggregate assessment of atmospheric pollutant load in several constituents, generally developed to compare environmental conditions with biological outcomes, with emphasis on human health. The indices also provide a concise method of informing the general public about atmospheric conditions by incorporating a range of pollutants into a single measure.

The air quality index is determined by the maximum concentration of ozone, particulate pollution, carbon monoxide, sulfur dioxide and nitrogen dioxide, where the concentration of each pollutant is normalized on a unitless scale of 1-500, where a value of 100 corresponds to the relevant national ambient air quality standard.

Indicele de umiditate al temperaturii (ro)

Temperatura corpului într-o oarecare măsură prin procese autonome și/sau comportamentale.

Indice de confort termic descris inițial de Thom (1959) pentru oameni dar este utilizat pe scară largă ca indicator de stres termic și pentru animale.

Indice d'humidité de la température (fr)

Température corporelle dans une certaine mesure par le biais de processus autonomes et/ou comportementaux. L'indice de confort thermique a été décrit à l'origine par Thom (1959) pour les humains, mais il est également largement utilisé comme indicateur du stress thermique chez les animaux.

Temperature humidity index (en)

Body temperature to some extent through autonomic and/or behavioral processes. Thermal comfort index originally described by Thom (1959) for humans but is widely used as an indicator of heat stress for animals as well.

Indice de vulnerabilitate (ro)

Măsurător care caracterizează vulnerabilitatea unui sistem. Indicele de vulnerabilitate climatică, de obicei, derivă din combinarea (cu sau fără ponderare) mai multor indicatori, care se admite că ar reprezenta vulnerabilitatea. Această abordare poate servi ca modalitate expres pentru a identifica punctele slabe și forte ale sectorului, țării, regiunii geografice, unității administrativ-teritoriale, precum și a identifica structural cauzele vulnerabilității și a direcționa sursele de suport

Indice de vulnérabilité (fr)

Métrique qui caractérise la vulnérabilité d'un système. L'indice de vulnérabilité climatique découle généralement de la combinaison (avec ou sans pondération) de plusieurs indicateurs censés représenter la vulnérabilité. Cette approche peut servir de moyen express pour identifier les points faibles et forts du secteur, du pays, de la région géographique, de l'unité administrative-territoriale, ainsi que pour identifier structurellement les causes de vulnérabilité et orienter les sources de soutien.

Vulnerability index (en)

Metric that characterizes the vulnerability of a system. The climate vulnerability index usually derives from the combination (with or without weighting) of several indicators, which are assumed to represent vulnerability. This approach can serve as an express way to identify the weak and strong points of the sector, country, geographical region, administrative-territorial unit, as well as structurally identify the causes of vulnerability and direct the sources of support.

Indicele universal de climat termic (ro)

Un standard internațional realizat de Acțiunea de Cooperare Europeană în Știință și Tehnologie, bazat pe cercetări recente în modelarea termofiziologică legată de răspunsul uman. Pentru orice combinație de temperatură a aerului, vânt, radiații și umiditate (stres), indicele este definit ca temperatura izotermă a aerului din condiția de referință care ar provoca același răspuns dinamic (deformare) al modelului fiziologic. Scala de evaluare asociată este elaborată din răspunsurile fiziologice simulate și cuprinde zece categorii: stres la frig extrem; stres la frig foarte puternic; stres puternic la frig; stres moderat la rece; stres ușor la rece; fără stres termic; stres termic moderat; stres termic puternic; stres termic foarte puternic; și stres termic extrem („stresul” se referă la sarcina de lucru fiziologică pentru menținerea echilibrului termic). Indicele universal de climat termic este un indice de temperatură aparentă.

Indice thermique et climatique universel (fr)

Une norme internationale développée par l'Action pour la coopération européenne en science et technologie, basée sur des recherches récentes en modélisation thermophysique liée à la réponse humaine. Pour toute combinaison de température de l'air, de vent, de rayonnement et d'humidité (stress), l'indice est défini comme la température isotherme de l'air à partir de la condition de référence qui provoquerait la même réponse dynamique (déformation) du modèle physiologique. L'échelle d'évaluation associée est élaborée à partir de réponses physiologiques simulées et comprend dix catégories : stress dû au froid extrême ; stress dû au froid très fort ; stress dû au froid sévère ; stress dû au froid modéré ; léger stress dû au froid ; sans stress thermique ; stress thermique modéré ; fort stress thermique ; stress thermique très fort ; et le stress thermique extrême (« stress » fait référence à la charge de travail physiologique nécessaire pour maintenir l'homéostasie thermique). L'indice thermique climatique universel est un indice de température apparente.

Universal thermal climate index (en)

An international standard developed by the Action for European Cooperation in Science and Technology, based on recent research in thermophysiological modeling related to human response. For any combination of air temperature, wind, radiation and humidity (stress), the index is defined as the isothermal air temperature from the reference condition that would cause the same dynamic response (strain) of the physiological model. The associated rating scale is developed from simulated physiological responses and comprises ten categories: extreme cold stress; very strong cold stress; severe cold stress; moderate cold stress; mild cold stress; without thermal stress; moderate thermal stress; strong thermal stress; very strong thermal stress; and extreme heat stress ("stress" refers to the physiological workload to maintain thermal homeostasis). The universal thermal climate index is an apparent temperature index.

Intensitatea ploii (ro)

Cantitatea de apă căzută într-un minut.

L'intensité de la pluie (fr)

La quantité d'eau qui tombe en une minute.

The intensity of the rain (en)

The amount of water falling in one minute.

Intensitatea radiației (ro)

Caracteristică a fluxului de radiație exprimată în cal/cm²*min, adică cantitatea de energie radiantă ce cade pe unitatea de suprafață în timp de un minut.

L'intensité du rayonnement (fr)

Caractéristique du flux de rayonnement exprimé en cal/cm²*min, c'est-à-dire la quantité d'énergie radiante qui tombe sur l'unité de surface pendant une minute.

The intensity of the radiation (en)

Characteristic of the radiation flow expressed in cal/cm²*min, i.e. the amount of radiant energy that falls on the surface unit during one minute.

Inundație (ro)

Acoperire cu apă a terenurilor învecinate cu un curs de apă datorat vântului, la gurile fluviilor, sau a creșterii debitelor cursurilor de apă cauzate de topirea bruscă a zăpezii primăvara sau de ploii torențiale abundente vara.

Inondation (fr)

Couverture en eau des terrains adjacents à un cours d'eau due au vent, à l'embouchure des rivières, ou à l'augmentation du débit des cours d'eau provoquée par la fonte brutale des neiges au printemps ou par de fortes pluies torrentielles en été.

Flood (en)

Water coverage of land adjacent to a water course due to wind, at the mouths of rivers, or to the increase in the flow of water courses caused by the sudden melting of snow in the spring or by heavy torrential rains in the summer.

Insulă urbană de căldură (ro)

Creșterea temperaturii asociată cu un mediu construit, cum ar fi un oraș, în raport cu zonele rurale din apropiere. Mărima insulei de căldură urbană este de obicei mai mare pe timp de noapte, sub cer senin și calm. Insula urbană de căldură poate reprezenta un risc pentru sănătatea locuitorilor urbani din cauza temperaturilor ridicate ale aerului ambiant. S-a dovedit, de asemenea, că modelele de precipitații sunt afectate de unele insule de căldură urbane mai mari. În zonele urbane, modelele complexe de temperatură apar din variabilitatea acoperirii suprafeței, înălțimea clădirii și sursele de căldură antropice, de exemplu. Zonele urbane au factori de vedere a cerului reduși din cauza multor clădiri înalte, care pot contribui la efectul insulei urbane de căldură.

Ilôt de chaleur urbain (fr)

L'augmentation de la température associée à un environnement bâti, comme une ville, par rapport aux zones rurales voisines. La taille de l'îlot de chaleur urbain est généralement plus grande la nuit, sous un ciel clair et calme. L'îlot de chaleur urbain peut présenter un risque pour la santé des citoyens en raison des températures élevées de l'air ambiant. Il a également été démontré que les régimes de précipitations sont affectés par certains îlots de chaleur urbains plus importants. Dans les zones urbaines, des modèles de température complexes résultent par exemple de la variabilité de la couverture terrestre, de la hauteur des bâtiments et des sources de chaleur anthropiques. Les zones urbaines ont des facteurs de vue du ciel réduits en raison de la présence de nombreux bâtiments de grande hauteur, ce qui peut contribuer à l'effet d'îlot de chaleur urbain.

Urban heat island (en)

The increase in temperature associated with a built environment, such as a city, relative to nearby rural areas. The size of the urban heat island is usually larger at night, under clear, calm skies. The urban heat island can pose a health risk to urban dwellers due to high ambient air temperatures. Rainfall patterns have also been shown to be affected by some larger urban heat islands. In urban areas, complex temperature patterns arise from land cover variability, building height and anthropogenic heat sources, for example. Urban areas have reduced sky view factors due to many tall buildings, which can contribute to the urban heat island effect.

Inundație de coastă (ro)

Niveluri ale apei mai ridicate decât cele normale de-a lungul coastei, cauzate de schimbările maselor de aer, temperaturilor ridicate sau furtunilor care duc la inundații, care pot dura de la zile la săptămâni.

Inondations côtières (fr)

Niveaux d'eau plus élevés que la normale le long de la côte, causés par des changements dans les masses d'air, des températures élevées ou des tempêtes entraînant des inondations qui peuvent durer de quelques jours à plusieurs semaines.

Coastal flooding (en)

Higher than normal water levels along the coast caused by changes in air masses, high temperatures or storms leading to flooding that can last from days to weeks.

Indicele de căldură (ro)

Calcul al temperaturii aparente conceput pentru a determina temperatura pe care corpul uman „o simte” atunci când mecanismul său de răcire prin evaporare (transpirație) este limitat din cauza umidității relative crescute.

Indice de chaleur (fr)

Calcul de la température apparente conçu pour déterminer la température que le corps humain « ressent » lorsque son mécanisme de refroidissement par évaporation (transpiration) est limité en raison de l'augmentation de l'humidité relative.

Heat index (en)

Apparent temperature calculation designed to determine the temperature the human body "feels" when its evaporative cooling mechanism (transpiration) is limited due to increased relative humidity.

Indicele de stres termic (ro)

Indice de temperatură aparentă de vară (mai-septembrie) care calculează comparații ale stresului termic relativ al locațiilor din SUA, pe baza unor seturi de date de 30 de ani și a abaterilor de la normă. Aceasta se completează prin evaluarea distribuțiilor de frecvență pentru intervale de 10 zile derivate din variabilele meteorologice, cu valori percentilice determinate pentru fiecare parametru.

Indice de contrainte thermique (fr)

Indice de température apparente estivale (mai-septembre) qui calcule des comparaisons du stress thermique relatif des emplacements aux États-Unis sur la base d'ensembles de données sur 30 ans et des écarts par rapport à la norme. Ceci est complété par l'évaluation des distributions de fréquences pour des intervalles de 10 jours dérivées des variables météorologiques, avec des valeurs centiles déterminées pour chaque paramètre.

Thermal stress index (en)

Summer apparent temperature index (May-September) that calculates comparisons of relative heat stress of US locations based on 30-year data sets and deviations from the norm. This is completed by evaluating the frequency distributions for 10-day intervals derived from the meteorological variables, with percentile values determined for each parameter.

Insolație (ro)

- Sindrom acut cauzat de o creștere excesivă a temperaturii corpului ca rezultat al supraîncărcării sau defecțiunii sistemului de termoreglare în timpul expunerii la stres termic în timpul activităților fizice într-un mediu cald.
- Condiție periculoasă și potențial fatală în care temperatura centrală a corpului unui individ crește la o temperatură de peste 40,0°C ca urmare a expunerii la temperatura ridicată a aerului. La această temperatură, alte funcții interne cheie sunt compromise, inclusiv sistemul nervos central, ceea ce poate duce la halucinații, convulsii sau comă. Insolația netratată are ca rezultat o incidență mare a leziunilor permanente sau fatale ale organelor.
- Reacție acută și periculoasă la expunerea la căldură cauzată de o defecțiune a mecanismelor de reglare a căldurii din organism. Se caracterizează prin temperatură centrală ridicată, de obicei peste 40,0°C, încetarea transpirației termice; cefalee, amorțeală, furnicături și confuzie înainte de delir sau comă bruscă, puls rapid, frecvență respiratorie rapidă și tensiune arterială crescută.
- Cantitatea de radiație solară ce cade direct pe o unitate de suprafață orizontală, la un anumit nivel (în sens strict); cantitatea de radiație solară globală ce cade pe o suprafață oarecare.

Coup de chaleur (fr)

- *Syndrome aigu provoqué par une augmentation excessive de la température corporelle suite à une surcharge ou une défaillance du système de thermorégulation lors d'une exposition à un stress thermique lors d'activités physiques dans un environnement chaud.*

- *Condition dangereuse et potentiellement mortelle dans laquelle la température corporelle centrale d'un individu dépasse 40,0°C à la suite d'une exposition à une température de l'air élevée. À cette température, d'autres fonctions internes clés sont compromises, notamment le système nerveux central, ce qui peut entraîner des hallucinations, des convulsions ou le coma. Un coup de chaleur non traité entraîne une incidence élevée de lésions organiques permanentes ou mortelles.*
- *Réaction aiguë et dangereuse à l'exposition à la chaleur provoquée par un dysfonctionnement des mécanismes de régulation thermique du corps. Elle se caractérise par une température centrale élevée, généralement supérieure à 40,0°C, et par un arrêt de la transpiration thermique ; maux de tête, engourdissements, picotements et confusion avant un délire soudain ou un coma, un pouls rapide, un rythme respiratoire rapide et une pression artérielle élevée.*
- *La quantité de rayonnement solaire qui tombe directement sur une unité de surface horizontale, à un certain niveau (au sens strict) ; la quantité de rayonnement solaire global qui tombe sur une certaine surface.*

Heat-stroke (en)

- *Acute syndrome caused by an excessive increase in body temperature as a result of overload or failure of the thermoregulatory system during exposure to heat stress during physical activities in a hot environment.*
- *Dangerous and potentially fatal condition in which an individual's core body temperature rises above 40.0°C as a result of exposure to high air temperature. At this temperature, other key internal functions are compromised, including the central nervous system, which can lead to hallucinations, seizures or coma. Untreated heatstroke results in a high incidence of permanent or fatal organ damage.*
- *Acute and dangerous reaction to heat exposure caused by a malfunction of the body's heat-regulating mechanisms. It is characterized by high core temperature, usually above 40.0°C, cessation of thermal sweating; headache, numbness, tingling and confusion before sudden delirium or coma, fast pulse, rapid breathing rate and high blood pressure.*
- *The amount of solar radiation that falls directly on a unit of the horizontal surface, at a certain level (in the strict sense); the amount of global solar radiation that falls on a certain surface.*

Izobară (ro)

Linie care unește punctele de egală presiune.

Isobare (fr)

Ligne joignant des points de pression égale.

Isobar (en)

Line joining points of equal pressure.

Izolinie (ro)

Linie trasată pe o hartă sau pe o diagramă, de-a lungul căreia un element meteorologic sau climatologic oarecare este același.

Ligne de contour (fr)

Ligne tracée sur une carte ou un graphique le long de laquelle tout élément météorologique ou climatologique est identique.

Contour line (en)

A line drawn on a map or chart along which any meteorological or climatological element is the same.

Izotermă (ro)

Linie care unește punctele cu aceeași valoare a temperaturii.

Isotherme (fr)

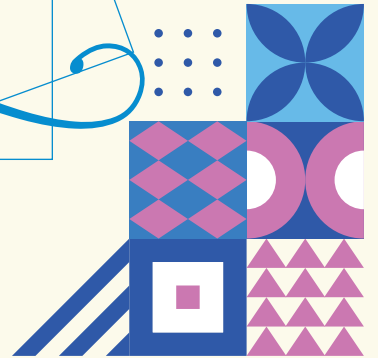
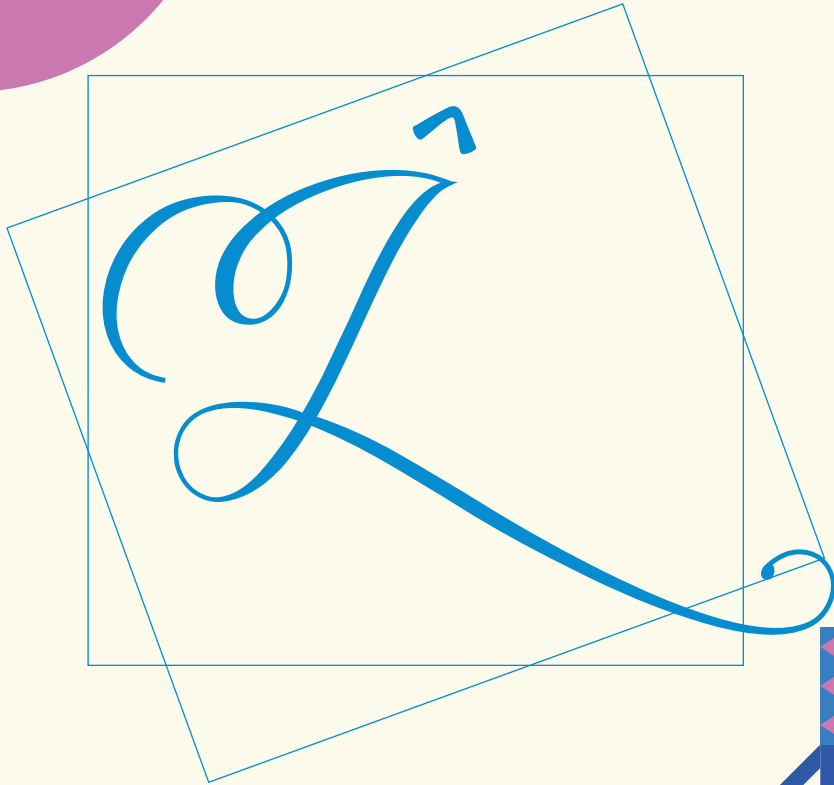
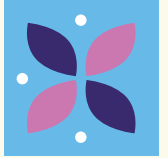
Ligne qui relie les points ayant la même valeur de température.

Isotherm (en)

Line that joins points with the same temperature value.

Încălzire globală (ro)

Încălzirea globală se referă la creșterea graduală, constatată sau estimată, a temperaturii medii a atmosferei Pământului, ca una dintre consecințele forțajului radioactiv, cauzat de emisiile antropice. Încălzirea globală și schimbările climatice sunt termeni pentru creșterea temperaturii medii observate la scara secolului în sistemul climatic al Pământului și efectele sale conexe.

Le réchauffement climatique (fr)

Le réchauffement climatique fait référence à l'augmentation progressive observée ou estimée de la température moyenne de l'atmosphère terrestre comme l'une des conséquences du forçage radioactif provoqué par les émissions anthropiques. Le réchauffement climatique et le changement climatique sont des termes désignant l'augmentation de la température moyenne observée à l'échelle d'un siècle dans le système climatique terrestre et ses effets associés.

Global warming (en)

Global warming refers to the observed or estimated gradual increase in the average temperature of the Earth's atmosphere as one of the consequences of radioactive forcing caused by anthropogenic emissions. Global warming and climate change are terms for the observed century-scale average temperature increase in the Earth's climate system and its associated effects.

Înghet (ro)

Consecința răcirii radioactive care are ca rezultat formarea de cristale subțiri de gheață pe sol sau pe alte suprafețe sub formă de ace, pene, solzi sau evantai.

Are loc atunci când temperatura aerului este 0°C sau mai mică pe o zonă extinsă pentru o perioadă de timp semnificativă din punct de vedere climatologic. Utilizarea termenului este de obicei limitată la situații advectione sau la ocazii în care vântul sau alte condiții împiedică înghețul.

Gel (fr)

Conséquence d'un refroidissement radioactif qui entraîne la formation de minces cristaux de glace sur le sol ou sur d'autres surfaces sous forme d'aiguilles, de plumes, d'écailles ou d'éventails.

Cela se produit lorsque la température de l'air est de 0 °C ou moins sur une zone étendue pendant une période climatologiquement significative. L'utilisation du terme est généralement limitée aux situations d'advection ou aux occasions où le vent ou d'autres conditions empêchent le gel.

Frost (en)

The consequence of radiative cooling that results in the formation of thin ice crystals on the ground or other surfaces in the form of needles, feathers, scales, or fans.

It occurs when the air temperature is 0 °C or lower over an extended area for a climatologically significant period of time. Use of the term is usually limited to advective situations or to occasions when wind or other conditions prevent freezing.

Îngheț advectiv (ro)

Îngheț provocat de advecția aerului rece.

Advectif de gel (fr)

Gel causé par l'advection d'air froid.

Advective frost (en)

Frost caused by cold air advection.

Îngheț de radiație (ro)

Îngheț provocat de răcirea aerului în cursul nopții, ca urmare a radiației efective intense.

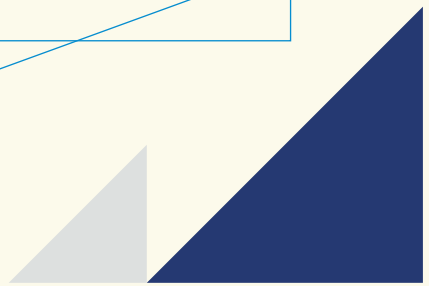
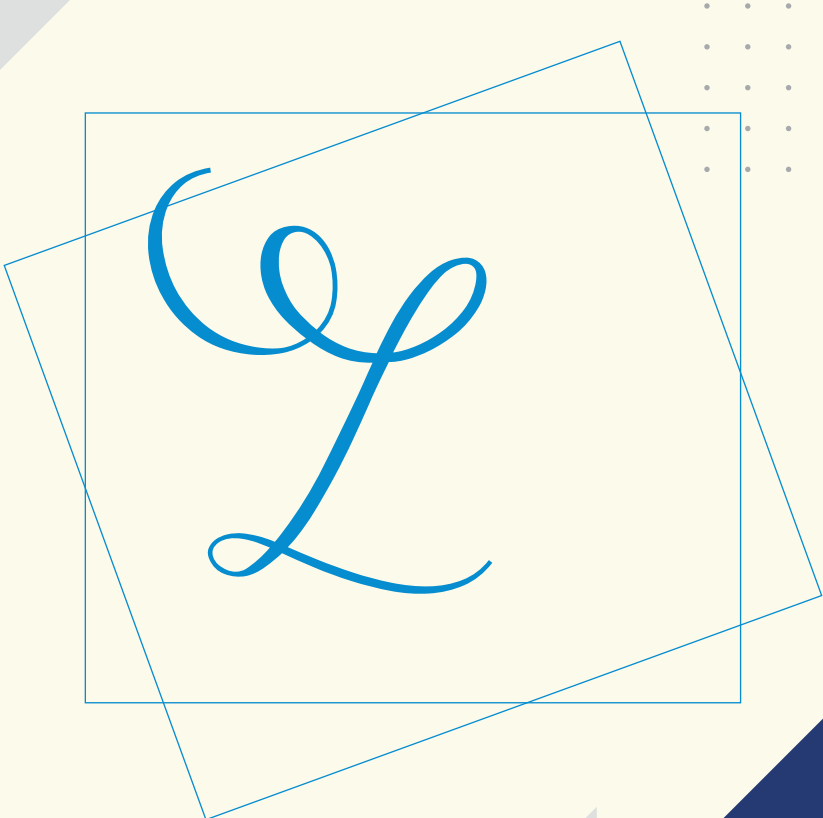
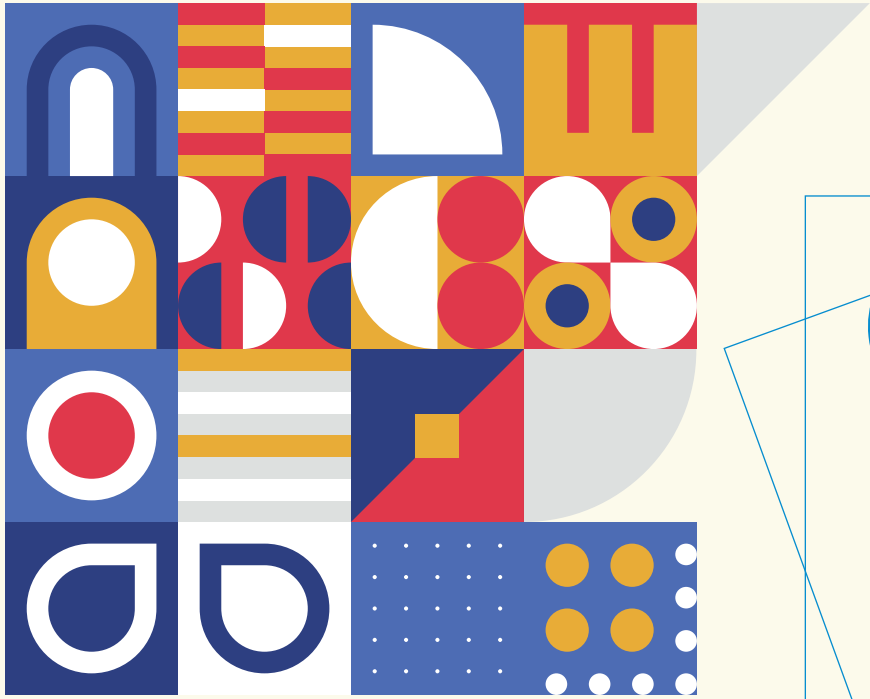
Givre radioactif (fr)

Gel causé par le refroidissement de l'air pendant la nuit, dû au rayonnement efficace intense.

Radiation frost (en)

Frost caused by the cooling of the air during the night, as a result of the intense effective radiation.

La Niña (ro)

Vânturile alizee sunt mai puternice decât de obicei, împingând mai multă apă caldă spre Asia. În largul coastei de vest a Americii, aducând la suprafață apă rece, bogată în nutrienți. Aceste ape reci din Pacific împing curentul cu jet spre nord. Acest lucru tinde să ducă la secetă în sudul SUA și la ploi abundente și inundații în nord-vestul Pacificului și în Canada. În timpul unui an La Niña, temperaturile de iarnă sunt mai calde decât în mod normal în sud și mai reci decât în mod normal în nord. La Niña poate duce, de asemenea, la un sezon de uragane mai sever. Din spaniolă înseamnă fetiță. La Niña are efectul opus El Niño. La Niña mai este numită uneori El Viejo, anti-El Niño sau pur și simplu „un eveniment rece”.

La Niña (fr)

Les alizés sont plus forts que d'habitude, poussant davantage d'eau chaude vers l'Asie. Au large de la côte ouest de l'Amérique, ramenant à la surface de l'eau froide et riche en nutriments. Ces eaux froides du Pacifique poussent le jet stream vers le nord. Cela tend à entraîner des sécheresses dans le sud des États-Unis, ainsi que de fortes pluies et des inondations dans le nord-ouest du Pacifique et au Canada. Au cours d'une année La Niña, les températures hivernales sont plus chaudes que la normale dans le sud et plus froides que la normale dans le nord. La Niña peut également entraîner une saison des ouragans plus sévère. De l'espagnol, cela signifie petite fille. La Niña a l'effet inverse d'El Niño. La Niña est aussi parfois appelée El Viejo, anti-El Niño, ou simplement « un événement froid ».

La Niña (en)

The trade winds are stronger than usual, pushing more warm water toward Asia. Off the west coast of America, bringing cold, nutrient-rich water to the surface. These cold Pacific waters push the jet stream northward. This tends to lead to drought in the southern US and heavy rain and flooding in the Pacific Northwest and Canada. During a La Niña year, winter temperatures are warmer than normal in the south and colder than normal in the north. La Niña can also lead to a more severe hurricane season. From Spanish it means little girl. La Niña has the opposite effect of El Niño. La Niña is also sometimes called El Viejo, anti-El Niño, or simply "a cold event."

Lanț trofic (ro)

Lanțul relațiilor trofice formate în cazul în care mai multe specii se hrănesc unele cu altele. Fiecare organism care intră în componența lanțului trofic formează o verigă trofică. Numărul verigilor într-un lanț trofic este variabil (mai frecvent sunt 3-5 verigi), pornind de la o bază trofică și sfârșind cu un răpitor de vârf, descompunător sau un ultrahiperparazit. Lanțul trofic este o unitate funcțională de transformare a substanței și de transfer de energie.

Chaîne alimentaire (fr)

Chaîne de relations trophiques formée lorsque plusieurs espèces se nourrissent les unes des autres. Chaque organisme faisant partie de la chaîne alimentaire forme un maillon trophique. Le nombre de maillons dans une chaîne alimentaire est variable (3 à 5 maillons sont plus courants), commençant par une base trophique et se terminant par un prédateur au sommet, un décomposeur ou un ultrahyperparasite. La chaîne alimentaire est une unité fonctionnelle de transformation de substances et de transfert d'énergie.

Food chain (en)

The chain of trophic relationships formed when several species feed on each other. Each organism that is part of the food chain forms a trophic link. The number of links in a food chain is variable (3-5 links are more common), starting from a trophic base and ending with an apex predator, decomposer or ultrahyperparasite. The food chain is a functional unit of substance transformation and energy transfer.

Lapoviță (ro)

Ninsoare la temperaturi pozitive, când fulgii de zăpadă se topesc sau când împreună cu ei cade și ploaia.

Neige fondue (fr)

Neige à des températures positives, lorsque les flocons de neige fondent ou lorsque la pluie tombe avec eux.

Sleet (en)

Snow at positive temperatures, when the snowflakes melt or when the rain falls together with them.

Limită de supraviețuire la temperatură joasă (ro)

Temperatura mediului sub care echilibrul termic nu poate fi menținut pentru o perioadă lungă de timp și organismele devin progresiv hipotermice. La această temperatură, rata metabolică bazală poate fi măsurată.

Limite de survie à basse température (fr)

Température de l'environnement en dessous de laquelle l'équilibre thermique ne peut être maintenu pendant une longue période et les organismes deviennent progressivement hypothermiques. A cette température, le métabolisme de base peut être mesuré.

Low temperature survival limit (en)

The temperature of the environment below which thermal equilibrium cannot be maintained for a long period of time and organisms become progressively hypothermic. At this temperature, the basal metabolic rate can be measured.

Limită de supraviețuire la temperatură înaltă (ro)

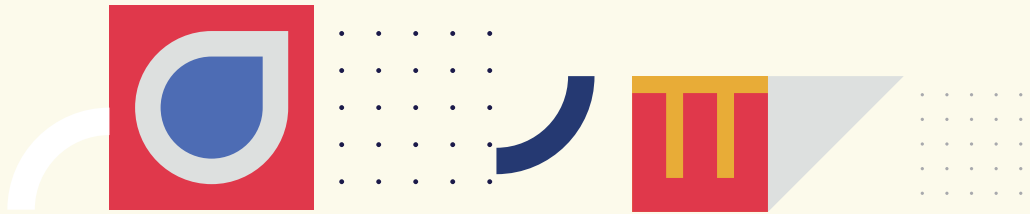
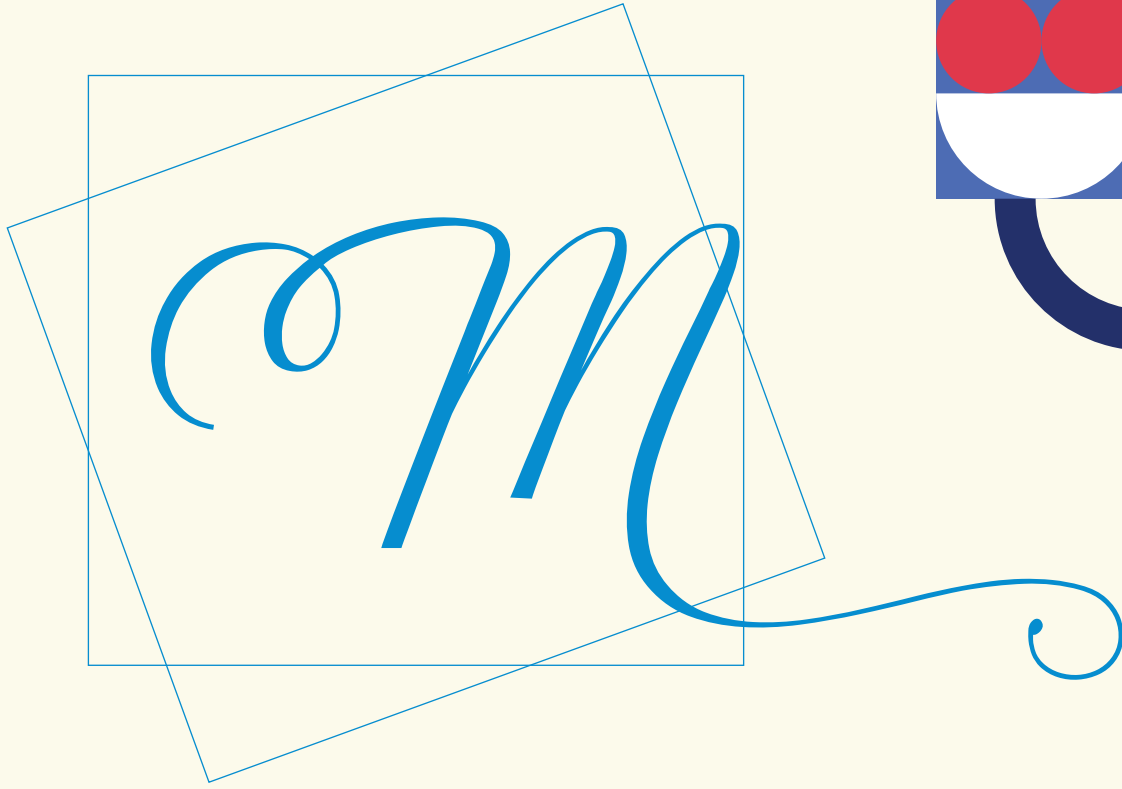
Temperatura mediului peste care echilibrul termic nu poate fi menținut pentru o perioadă lungă de timp și organismele devin progresiv hipertermice.

Limite de survie à haute température (fr)

Température de l'environnement au-dessus de laquelle l'équilibre thermique ne peut être maintenu pendant une longue période et les organismes deviennent progressivement hyperthermiques.

High temperature survival limit (en)

The temperature of the environment above which thermal equilibrium cannot be maintained for a long period of time and organisms become progressively hyperthermic.

Macroclimă (ro)

- Particularitățile principale ale climei la scară planetară.
- Climatul unei zone sau regiuni geografice de mare întindere.

Macroclimat (fr)

- *Les principales caractéristiques du climat à l'échelle planétaire.*
- *Le climat d'une grande zone géographique ou d'une grande région.*

Macroclimate (en)

- *The main features of the climate on a planetary scale.*
- *The climate of a large geographical area or region.*

Macrometeorologie (ro)

Studiul condițiilor meteorologice ale globului terestru, a unor zone sau regiuni întinse ale acestuia, pe o perioadă îndelungată. Ca discipline macrometeorologice pot fi citate meteorologia sinoptica și climatologia, care studiază procesele circulației atmosferice și legat de acestea, condițiile climatice la scară mare.

Macrométéorologie (fr)

L'étude des conditions météorologiques du globe terrestre, de certaines zones ou régions étendues de celui-ci, sur une longue période. Comme disciplines macrométéorologiques, on peut citer la météorologie synoptique et la climatologie, qui étudient les processus de circulation atmosphérique et, qui leur sont liés, les conditions climatiques à grande échelle.

Macrometeorology (en)

The study of the meteorological conditions of the terrestrial globe, of some areas or extended regions of it, over a long period. As macrometeorological disciplines, synoptic meteorology and climatology can be cited, which study atmospheric circulation processes and related to them, large-scale climatic conditions.

Malnutriție (ro)

Starea temporară sau cronică rezultată din aportul alimentar de energie și/sau proteine mai mic decât cel recomandat zilnic, fie prin ingestia insuficientă de alimente, absorbția slabă și/sau utilizarea biologică scăzută a nutrienților care se consumă.

Malnutrition (fr)

Maladie temporaire ou chronique résultant d'un apport alimentaire en énergie et/ou en protéines inférieur à l'apport journalier recommandé, soit par un apport alimentaire insuffisant, une mauvaise absorption et/ou une faible utilisation biologique des nutriments consommés.

Malnutrition (en)

Temporary or chronic condition resulting from dietary intake of energy and/or protein less than the recommended daily intake, either through insufficient food intake, poor absorption and/or low biological utilization of the nutrients that are consumed.

Managementul dezastrelor (ro)

Procesele sociale pentru proiectarea, implementarea și evaluarea strategiilor, politicilor și măsurilor care promovează și îmbunătățesc pregătirile în caz de dezastru, precum și practicile de răspuns și de recuperare la diferite niveluri de organizare socială.

La gestion des catastrophes (fr)

Processus sociaux de conception, de mise en œuvre et d'évaluation de stratégies, de politiques et de mesures qui favorisent et améliorent les pratiques de préparation, d'intervention et de rétablissement en cas de catastrophe à différents niveaux de l'organisation sociale.

Disaster management (en)

Social processes for designing, implementing, and evaluating strategies, policies, and measures that promote and improve disaster preparedness, response, and recovery practices at different levels of social organization.

Managementul riscurilor (ro)

Planuri, acțiuni sau politici pentru a reduce probabilitatea și/sau consecințele riscurilor sau pentru a răspunde la consecințe. Managementul riscului include identificarea, evaluarea și prioritizarea riscurilor, urmate de aplicarea coordonată și economică a resurselor, pentru a minimiza, monitoriza și controla probabilitatea și/sau impactul unor evenimente nefericite sau pentru a maximaliza realizarea de oportunități. Obiectul de management al riscurilor este de a asigura, ca incertitudinea să nu devieze efortul de realizare a obiectivelor de dezvoltare.

Gestion des risques (fr)

Plans, actions ou politiques visant à réduire la probabilité et/ou les conséquences des risques ou à répondre aux conséquences. La gestion des risques comprend l'identification, l'évaluation et la priorisation des risques, suivies de l'application coordonnée et économique des ressources pour minimiser, surveiller et contrôler la probabilité et/ou l'impact d'événements malheureux ou pour maximiser la réalisation des opportunités. L'objectif de la gestion des risques est de garantir que l'incertitude ne détourne pas les efforts déployés pour atteindre les objectifs de développement.

Risk management (en)

Plans, actions or policies to reduce the likelihood and/or consequences of risks or to respond to the consequences. Risk management includes the identification, assessment and prioritization of risks, followed by the coordinated and economical application of resources to minimize, monitor and control the likelihood and/or impact of unfortunate events or to maximize the realization of opportunities. The object of risk management is to ensure that uncertainty does not divert the effort to achieve development objectives.

Managementul riscului de dezastru (ro)

Procese de proiectare, implementare și evaluare a strategiilor, politicilor și măsurilor de îmbunătățire a înțelegerii riscului de dezastru, precum și promovarea îmbunătățirii continue în pregătirea pentru dezaastre, răspunsul la dezaastre și a practicilor de recuperare, cu scopul explicit de a crește securitatea umană, bunăstarea, calitatea vieții și dezvoltarea durabilă.

Gestion des risques de catastrophe (fr)

Processus de conception, de mise en œuvre et d'évaluation de stratégies, de politiques et de mesures visant à améliorer la compréhension des risques de catastrophe et à promouvoir l'amélioration continue des pratiques de préparation aux catastrophes, d'intervention en cas de catastrophe et de rétablissement, dans le but explicite d'accroître la sécurité humaine, le bien-être, la qualité de vie et le développement durable.

Disaster risk management (en)

Processes of designing, implementing and evaluating strategies, policies and measures to improve understanding of disaster risk, and promoting continuous improvement in disaster preparedness, disaster response and recovery practices, with the explicit aim of increasing human security, well-being, quality of life and sustainable development.

Masa atmosferei (ro)

Masa volumului de aer ce formează atmosfera Pământului. Într-o coloană de aer cu secțiunea de 4 cm² și cu o înălțime nelimitată: $m = \int \rho dz$.

Masse de l'atmosphère (fr)

La masse du volume d'air qui constitue l'atmosphère terrestre. Dans une colonne d'air d'une section de 4 cm² et d'une hauteur illimitée : $m = \int \rho dz$.

Mass of the atmosphere (en)

The mass of the volume of air that makes up the Earth's atmosphere. In an air column with a section of 4 cm² and an unlimited height: $m = \int \rho dz$.

Maximum (ro)

Valoarea cea mai mare a unei mărimi variabile. De exemplu: maxim de presiune în centrul anticlonului, maxim diurn al temperaturii, umezelii etc.

Maximum (fr)

La plus grande valeur d'une variable. Par exemple : pression maximale au centre de l'anticyclone, température maximale quotidienne, humidité, etc.

Maximum (en)

The largest value of a variable. For example: maximum pressure in the center of the anticyclone, daily maximum of temperature, humidity, etc.

Maximum absolut (ro)

Cea mai mare valoare a unui element meteorologic înregistrată într-o perioadă de mulți ani într-un loc dat, într-o regiune, țară, pe emisferă sau pe întreg globul pământesc.

Maximum absolu (fr)

Valeur la plus élevée d'un élément météorologique enregistrée sur une période de plusieurs années dans un lieu donné, dans une région, un pays, sur l'hémisphère ou sur le globe entier.

Absolute maximum (en)

The highest value of a meteorological element recorded in a period of many years in a given place, in a region, country, on the hemisphere or on the entire globe.

Mesaj meteorologic (ro)

Telegramă cifrată, conținând grupe de cifre distincte, ce reprezintă valori ale unor elemente meteorologice. Descifrarea unui astfel de mesaj permite cunoașterea timpului în punctul unde elementele au fost măsurate.

Message météo (fr)

Télégramme crypté, contenant des groupes de chiffres distincts, qui représentent les valeurs de certains éléments météorologiques. Décrypter un tel message permet de connaître l'heure à laquelle les éléments ont été mesurés.

Weather message (en)

Encrypted telegram, containing groups of distinct digits, which represent values of some meteorological elements. Deciphering such a message allows knowing the time at the point where the elements were measured.

Meteorolog (ro)

- Om de știință care își desfășoară activitatea în domeniul meteorologiei (cercetător meteorologic).
- Personal calificat al unui serviciu meteorologic (inginer-meteorolog, tehnician meteorolog, observator meteorolog).

Météorologue (fr)

- *Un scientifique travaillant dans le domaine de la météorologie (chercheur en météorologie).*
- *Personnel qualifié d'un service météorologique (ingénieur météorologue, technicien météorologique, observateur météorologique).*

Meteorologist (en)

- *A scientist working in the field of meteorology (meteorological researcher).*
- *Qualified personnel of a meteorological service (meteorological engineer, meteorological technician, meteorological observer).*

Meteorologie (ro)

Știință despre atmosferă care studiază legile după care se desfășoară procesele și fenomenele din atmosferă. Se mai numește „fizica atmosferei”. Principalele discipline ale meteorologiei sunt meteorologia sinoptică, meteorologia dinamică, climatologia, aerologia, agrometeorologia, actinometria și electricitatea atmosferei etc.

Météorologique (fr)

Science de l'atmosphère qui étudie les lois selon lesquelles se déroulent les processus et les phénomènes dans l'atmosphère. On l'appelle aussi « physique de l'atmosphère ». Les principales disciplines de la météorologie sont la météorologie synoptique, la météorologie dynamique, la climatologie, l'aérologie, l'agrométéorologie, l'actinométrie et l'électricité atmosphérique, etc.

Meteorological (en)

Science about the atmosphere that studies the laws according to which the processes and phenomena in the atmosphere take place. It is also called "physics of the atmosphere". The main disciplines of meteorology are synoptic meteorology, dynamic meteorology, climatology, aerology, agrometeorology, actinometry and atmospheric electricity, etc.

Meteorologie aplicată (ro)

Aplicarea cunoștințelor meteorologice în diferite activități umane, ca exemplu în medicină, agricultură, silvicultură, transporturi, construcții etc.

Météorologie appliquée (fr)

L'application des connaissances météorologiques à différentes activités humaines, par exemple dans la médecine, l'agriculture, la foresterie, les transports, la construction, etc.

Applied meteorology (en)

The application of meteorological knowledge in different human activities, for example in medicine, agriculture, forestry, transport, construction, etc.

Meteorologie medicală (ro)

Ramură a meteorologiei care se ocupă cu studiul influenței condițiilor atmosferice asupra sănătății omului și evoluției și răspândirii unor maladii mai ales epidemice și cronice.

Météorologie médicale (fr)

Branche de la météorologie qui s'occupe de l'étude de l'influence des conditions atmosphériques sur la santé humaine ainsi que de l'évolution et de la propagation de certaines maladies épidémiques et chroniques.

Medical meteorology (en)

The branch of meteorology that deals with the study of the influence of atmospheric conditions on human health and the evolution and spread of certain epidemic and chronic diseases.

Meteorologie sinoptică (ro)

Disciplină a meteorologiei care se ocupă cu studiul proceselor atmosferice de mare amploare și cu prevederea timpului pe baza cercetării lor. Studiul macroproceselor – circulației generale a atmosferei – se face cu ajutorul analizei sistematice a hărților sinoptice, aerologice, diagramelor aerologice etc.

Météorologie synoptique (fr)

Discipline de la météorologie qui traite de l'étude des processus atmosphériques à grande échelle et de la prévision du temps sur la base de leurs recherches. L'étude des processus macro - la circulation générale de l'atmosphère - se fait à l'aide de l'analyse systématique de cartes synoptiques, aérologiques, diagrammes aérologiques, etc.

Synoptic meteorology (en)

Discipline of meteorology that deals with the study of large-scale atmospheric processes and forecasting the weather based on their research. The study of macro processes - the general circulation of the atmosphere - is done with the help of the systematic analysis of synoptic, aerological maps, aerological diagrams, etc.

Metoda analogiei (ro)

Metodă de prevedere bazată pe analogia pe care o prezintă diferitele procese atmosferice, presupunând că acestea evoluează în același sens.

The method of analogy (fr)

Prediction method based on the analogy presented by the different atmospheric processes, assuming that they evolve in the same direction.

La méthode de l'analogie (en)

Méthode de prédiction basée sur l'analogie présentée par les différents processus atmosphériques, en supposant qu'ils évoluent dans le même sens.

Mezoclimă (ro)

Condițiile climatice ale unei regiuni naturale cu o suprafață puțin întinsă (clima locală).

Mésoclimat (fr)

Les conditions climatiques d'une région naturelle de petite superficie (climat local).

Mesoclimate (en)

The climatic conditions of a natural region with a small area (local climate).

Mezoscală urbană (ro)

Scară intermediară, variind spațial de la câțiva kilometri până la câteva sute de kilometri pe orizontală și zeci de metri pe verticală, cu o scară temporală de aproximativ 1 până la 12 ore. Se află între scările sistemelor meteorologice și ale microclimatelor, în cadrul stratului limită atmosferic. La această înălțime, sunt încorporați factori de rugozitate urbană, teren și condiții meteorologice, ignorând în același timp variabilitatea la nivelul cartierului (la scară locală urbană) și la scara străzilor (microscală urbană). În cadrul modelării mezoscării, efectele dinamice și termice induse de mediul urban asupra bugetelor de energie de suprafață sunt componente cheie în calcule. Există o legătură între microscafele urbane și mezoscafele urbane, unde efectele mici devin mai mari, în special efectele geometriei radiațiilor canionului urban și ale dinamicii suprafeței terestre care afectează fluxul sensibil de căldură. La mezoscală, interacțiunile cu stratul limită planetar sunt cruciale, datorită circulațiilor mai mari, cum ar fi fluxurile de munte/vale, brize de uscat/mare și brize urbane. Modelarea mezoscafei implică prognoze meteo, calitatea aerului, furtunile și climatul urban.

Mésoéchelle urbaine (fr)

Échelle intermédiaire, allant spatialement de quelques kilomètres à plusieurs centaines de kilomètres horizontalement et plusieurs dizaines de mètres verticalement, avec une échelle de temps d'environ 1 à 12 heures. Il se situe entre les échelles des systèmes météorologiques et des microclimats, au sein de la couche limite atmosphérique. À cette hauteur, les facteurs de rugosité urbaine, de terrain et de conditions météorologiques sont intégrés, tout en ignorant la variabilité à l'échelle du quartier (échelle locale urbaine) et de la rue (échelle micro-urbaine). Dans la modélisation à méso-échelle, les effets dynamiques et thermiques induits par la ville sur les bilans énergétiques de surface sont des éléments clés des calculs. Il existe un lien entre les micro-échelles urbaines et les méso-échelles urbaines, où les petits effets deviennent plus importants, en particulier les effets de la géométrie du rayonnement des canyons urbains et de la dynamique de la surface terrestre qui affectent le flux de chaleur sensible. À méso-échelle, les interactions avec la couche limite planétaire sont cruciales, en raison de circulations plus importantes telles que les flux de montagne/vallée, les brises terre/mer et les brises urbaines. La modélisation à méso-échelle concerne les prévisions météorologiques, la qualité de l'air, les tempêtes et le climat urbain.

Urban mesoscale (en)

Intermediate scale, ranging spatially from a few kilometers to several hundreds of kilometers horizontally and tens of meters vertically, with a time scale of about 1 to 12 hours. It lies between the scales of weather systems and microclimates, within the atmospheric boundary layer. At this height, factors of urban roughness, terrain, and weather conditions are incorporated, while ignoring variability at the neighborhood (urban local scale) and street (urban microscale) scales. Within the mesoscale modelling, urban-induced dynamic and thermal effects on surface energy budgets are key components in the calculations. There is a link between urban microscales and urban mesoscales, where small effects become larger, particularly the effects of urban canyon radiation geometry and land surface dynamics that affect sensible heat flux. At the mesoscale, interactions with the planetary boundary layer are crucial, due to larger circulations such as mountain/valley flows, land/sea breezes, and urban breezes. Mesoscale modeling involves weather forecasts, air quality, storms and urban climate.

Microclimă (microclimat) (ro)

- Complex de factori fizici ai mediului ce influențează schimbul de căldură între organism și mediul extern: temperatura, umiditatea, viteza de mișcare a aerului, temperatura radiantă (a obiectelor înconjurătoare). În special, este caracteristic spațiilor închise.
- Clima unui teritoriu puțin întins (câmp cultivat, panta unui deal, liziera unei păduri, malul unui lac etc.) Diferențierile microclimatice depind în primul rând de influența neomogenă a suprafeței subiacente și de aceea ele se produc în straturile inferioare de aer, de lângă sol.

Microclimat (fr)

- *Ensemble de facteurs physiques de l'environnement qui influencent l'échange thermique entre le corps et le milieu extérieur : température, humidité, vitesse de déplacement de l'air, température radiante (des objets environnants). En particulier, cela est caractéristique des espaces fermés.*
- *Le climat d'un petit territoire (champ cultivé, versant d'une colline, lisière de forêt, bord d'un lac, etc.)*

Microclimate (en)

- *Complex of physical factors of the environment that influence the heat exchange between the body and the external environment: temperature, humidity, speed of air movement, radiant temperature (of surrounding objects). In particular, it is characteristic of closed spaces.*
- *The climate of a small territory (cultivated field, hill slope, forest edge, lake shore, etc.) ground.*

Microscală urbană (ro)

Microscala urbană se ocupă de fenomenele atmosferice la scară de lungime și de timp mai mici de 1 km și 1 zi. Meteorologia la scară mică urbană se află în substratul de rugozitate și stratul mai mic de acoperiș urban, în care au loc procese micrometeorologice. Cu toate acestea, suntem adesea interesați de măsurătorile la microscală de ordinul centimetrilor la metri și de la secunde la ore.

În cadrul acestor scale, micrometeorologii sunt interesați de împărțirea fluxurilor de căldură, umiditate și schimburi de gaze din sol, vegetație, apă și suprafețele solului/clădirii, variind astfel foarte mult în cadrul aceluiași climat local. Mediile urbane obișnuite la scară mică includ parcuri, străzi, iarbă deschisă și spațiu verde cu copaci, canioane urbane, lacuri mici și curți din spate. În această scară, oamenii au capacitatea de a modifica proprietățile pentru a-și îmbunătăți confortul termic. Un efect foarte influent la scară urbană este fluxul radioactiv tridimensional, care variază substanțial în raport cu proprietățile termice și reflectorizante ale suprafețelor urbane. În mediul construit, străzile tridimensionale și interacțiunile suprafață-plantă-aer depind din ce în ce mai mult de caracteristicile la scară mică în condiții calme, clare, nocturne, demonstrând o dependență mai puternică de caracteristicile amplasamentului la scară mică. În plus, stocarea căldurii și a apei, plus fluxurile de căldură antropice, prezintă o variabilitate spațială semnificativă în ceea ce privește morfologia și tipul suprafeței urbane.

Microéchelle urbaine (fr)

La micro-échelle urbaine traite des phénomènes atmosphériques à des échelles de longueur et de temps inférieures à 1 km et 1 jour. La météorologie urbaine à petite échelle réside dans le substrat rugueux et dans la couche plus petite du toit urbain, où se déroulent les processus micrométéorologiques. Cependant, nous nous intéressons souvent aux mesures à micro-échelle, de l'ordre des centimètres aux mètres et des secondes aux heures. À ces échelles, les micrométéorologues s'intéressent à la répartition des échanges de chaleur, d'humidité et de gaz entre le sol, la végétation, l'eau et les surfaces des terrains/bâtiments, variant ainsi considérablement au sein d'un même climat local. Les environnements urbains courants à petite échelle comprennent les parkings, les rues, les pelouses ouvertes et les espaces verts avec des arbres, les canyons urbains, les petits lacs et les cours arrière. A cette échelle, les individus ont la possibilité de modifier les propriétés pour améliorer leur confort thermique. Un effet très influent à l'échelle urbaine est le flux radioactif tridimensionnel, qui varie considérablement en fonction des propriétés thermiques et réfléchissantes des surfaces urbaines. Dans l'environnement bâti, les rues tridimensionnelles et les interactions surface-plantes-air dépendent de plus en plus d'éléments à petite échelle dans des conditions calmes et claires la nuit, démontrant une plus forte dépendance à l'égard des éléments du site à petite échelle. En outre, le stockage de la chaleur et de l'eau, ainsi que les flux de chaleur anthropiques, présentent une variabilité spatiale significative dans la morphologie et le type de surface urbaine.

Urban microscale (en)

The urban microscale deals with atmospheric phenomena at length and time scales smaller than 1 km and 1 day. Small-scale urban meteorology resides in the roughness substrate and smaller urban roof layer, where micrometeorological processes take place. However, we are often interested in microscale measurements on the order of centimeters to meters and seconds to hours. Within these scales, micrometeorologists are interested in the partitioning of heat, moisture, and gas exchanges from soil, vegetation, water, and land/building surfaces, thus varying greatly within the same local climate. Common small-scale urban environments include parking lots, streets, open grass and green space with trees, urban canyons, small lakes, and backyards. In this scale, people have the ability to modify properties to improve their thermal comfort. A very influential effect at the urban scale is the three-dimensional radioactive flux, which varies substantially with the thermal and reflective properties of urban surfaces. In the built environment, three-dimensional streets and surface-plant-air interactions are increasingly dependent on small-scale features under calm, clear, nighttime conditions, demonstrating a stronger dependence on small-scale site features. In addition, heat and water storage, plus anthropogenic heat fluxes, show significant spatial variability in urban surface morphology and type.

Minimum (ro)

Valoarea cea mai mică a unei mărimi variabile. De exemplu: minim de presiune în centrul ciclonei, minimum diurn al temperaturii etc.

Le minimum (fr)

La plus petite valeur d'une variable. Par exemple : pression minimale au centre du cyclone, température minimale journalière, etc.

Minimum (en)

The smallest value of a variable. For example: pressure minimum in the center of the cyclone, daily temperature minimum, etc.

Minimum absolut (ro)

Cea mai mică valoare a unui element meteorologic înregistrată într-o perioadă de mulți ani, într-un loc dat, într-o regiune, țară, emisferă sau pe întreg globul pământesc.

Minimum absolu (fr)

Valeur la plus basse d'un élément météorologique enregistrée sur une période de plusieurs années, dans un lieu donné, dans une région, un pays, un hémisphère ou sur le globe entier.

Absolute minimum (en)

The lowest value of a meteorological element recorded in a period of many years, in a given place, in a region, country, hemisphere or on the entire globe.

Mistral (ro)

Vânt rece și uscat care suflă din nord deasupra coastei nord-vestice a Mării Mediterane, în special deasupra golfului Lyon. El bate atunci când există o zonă de presiune joasă deasupra golfului Genova și o zonă de presiune ridicată pe continent. El are adesea o mare intensitate.

Mistral (fr)

Vent froid et sec soufflant du nord sur la côte nord-ouest de la mer Méditerranée, notamment sur le golfe de Lyon. Il bat lorsqu'il y a une zone dépressionnaire sur le golfe de Gênes et une zone anticyclonique sur le continent. Il a souvent une grande intensité.

Mistral (en)

Cold and dry wind blowing from the north over the north-west coast of the Mediterranean Sea, especially over the Gulf of Lyon. It beats when there is a low pressure area over the Gulf of Genoa and a high pressure area over the mainland. He often has great intensity.

Model climatic (ro)

O reprezentare matematică a sistemului climatic ce se bazează pe proprietăți fizice, chimice și biologice ale componentelor sale, pe interacțiunile dintre acestea și pe procesele de feedback corespunzătoare și care ia în considerare toate sau o parte din proprietățile cunoscute ale acestuia. Sistemul climatic poate fi reprezentat prin modele cu grad diferit de complexitate, astfel încât pentru oricare din componentele sale sau pentru o combinație a acestora, pot fi identificate un întreg spectru sau ierarhii de modele, ce diferă prin aspecte precum numărul dimensiunilor spațiale, măsura în care procesele fizice, chimice sau biologice sunt reprezentate explicit sau gradul de utilizare a parametrizărilor empirice. Modelele globale cuplate atmosferă-ocean permit reprezentarea aproape cea mai cuprinzătoare a sistemului climatic disponibilă în prezent. De menționat o evoluție către modele mai complexe, cu module interactive de chimie și biologie. Modelele climatice sunt aplicate ca instrument de cercetare în studiul și simularea climatului, precum și pentru scopuri operaționale, inclusiv pentru predicțiile climatice lunare, sezoniere și interanuale.

Modèle climatique (fr)

Représentation mathématique du système climatique qui s'appuie sur les propriétés physiques, chimiques et biologiques de ses composants, les interactions entre eux et les processus de rétroaction correspondants, et qui prend en compte tout ou partie de ses propriétés connues. Le système climatique peut être représenté par des modèles avec différents degrés de complexité, de sorte que pour chacune de ses composantes ou pour une combinaison de celles-ci, il est possible d'identifier tout un spectre ou des hiérarchies de modèles, qui diffèrent sur des aspects tels que le nombre de dimensions spatiales, la mesure dans laquelle les processus physiques, chimiques ou biologiques sont explicitement représentés ou le degré d'utilisation de paramétrisations empiriques. Les modèles mondiaux couplés atmosphère-océan permettent la représentation la plus complète du système climatique actuellement disponible. Il convient de mentionner une évolution vers des modèles plus complexes, avec des modules interactifs de chimie et de biologie. Les modèles climatiques sont utilisés comme outil de recherche dans l'étude et la simulation du climat, ainsi qu'à des fins opérationnelles, notamment pour les prévisions climatiques mensuelles, saisonnières et interannuelles.

Climate model (en)

A mathematical representation of the climate system that is based on the physical, chemical and biological properties of its components, the interactions between them and the corresponding feedback processes, and that takes into account all or part of its known properties. The climate system can be represented by models with different degrees of complexity, so that for any of its components or for a combination of them, a whole spectrum or hierarchies of models can be identified, which differ in aspects such as the number of spatial dimensions, the extent to which physical, chemical or biological processes are explicitly represented or the degree of use of empirical parameterizations. Global coupled atmosphere-ocean models enable nearly the most comprehensive representation of the climate system currently available. It is worth mentioning an evolution towards more complex models, with interactive chemistry and biology modules. Climate models are applied as a research tool in climate study and simulation, as well as for operational purposes, including monthly, seasonal, and interannual climate predictions.

Morbiditatea (ro)

Orice abatere, subiectivă sau obiectivă, de la o stare de bunăstare fiziologică sau psihologică.
Calculare a numărului de indivizi afectați de o anumită boală sau de o stare de sănătate redusă.
Proporția afectată a unei populații sau extinderea temporală a prevalenței unei anumite boli.
Rata de apariție a bolilor sau a altor tulburări de sănătate în cadrul unei populații, ținând cont de ratele de morbiditate specifice vârstei. Indicatorii de morbiditate includ incidența/prevalența bolilor cronice, rata de spitalizare, consultații de îngrijire medicală primară, zile de dizabilitate (de exemplu, zile de absență de locul de muncă), prevalență de simptome.

Morbidité (fr)

Tout écart, subjectif ou objectif, par rapport à un état de bien-être physiologique ou psychologique.

Calcul du nombre d'individus touchés par une maladie particulière ou un état de santé dégradé.

Proportion touchée d'une population ou étendue temporelle de la prévalence d'une maladie particulière.

Taux d'apparition de maladies ou d'autres troubles de santé au sein d'une population, en tenant compte des taux de morbidité par âge. Les indicateurs de morbidité comprennent l'incidence/prévalence des maladies chroniques, le taux d'hospitalisation, les consultations en soins primaires, les jours d'invalidité (par exemple les jours d'absence du travail), la prévalence des symptômes.

Morbidity (en)

Any deviation, subjective or objective, from a state of physiological or psychological well-being.

Calculation of the number of individuals affected by a particular disease or reduced health condition.

The affected proportion of a population or the temporal extent of the prevalence of a particular disease.

The rate of occurrence of disease or other health disorders within a population, taking into account age-specific morbidity rates. Morbidity indicators include chronic disease incidence/prevalence, hospitalization rate, primary care consultations, disability days (eg days absent from work), symptom prevalence.

Mortalitatea (ro)

Rata deceselor în cadrul unei populații. În baza ratelor de deces specifice vârstei se calculează speranța de viață și mortalitatea prematură.

Mortalité (fr)

Le taux de mortalité au sein d'une population. Sur la base des taux de mortalité par âge, l'espérance de vie et la mortalité prématurée sont calculées.

Mortality (en)

The death rate within a population. Based on age-specific death rates, life expectancy and premature mortality are calculated.

Mortalitatea legată de căldură (ro)

Rata deceselor asociate temperaturilor extreme ridicate. Se confundă decesele care au loc în timpul sezonului cald și decesele atribuite căldurii. Cele mai recente coduri ICD-10 (care iau în considerare cauzele de deces legate de căldură sunt incluse în T67 (efectele căldurii și luminii), care încorporează T67.0 (insolație), T67.1 (sincopă termică), T67.2 (crampe termice), T67.3 (epuizare termică, anhidroză), T67.4 (epuizare termică din cauza epuizării sării), T67.5 (epuizare termică, nespecificată), T67.6 (oboseală termică, tranzitorie), T67.7 (edem de căldură), T67.8 (alte efecte ale căldurii și luminii) și T67.9 (efectul căldurii și luminii, nespecificat).

Mortalité liée à la chaleur (fr)

Taux de mortalité associé aux températures extrêmement élevées. Les décès survenus pendant la saison chaude et les décès imputables à la chaleur sont confondus. Les codes CIM-10 les plus récents (qui prennent en compte les causes de décès liées à la chaleur) sont inclus dans T67 (effets de la chaleur et de la lumière), qui intègrent T67.0 (coup de chaleur), T67.1 (syncope due à la chaleur), T67.2 (chaleur crampes), T67.3 (épuisement dû à la chaleur, anhidrose), T67.4 (épuisement dû à la chaleur dû à une carence en sel), T67.5 (épuisement dû à la chaleur, sans précision), T67.6 (épuisement dû à la chaleur, transitoire), T67.7 (épuisement dû à la chaleur, anhidrose). œdème), T67.8 (autres effets de la chaleur et de la lumière) et T67.9 (effet de la chaleur et de la lumière, sans précision).

Heat-related mortality (en)

Death rate associated with extreme high temperatures. Deaths occurring during the hot season and deaths attributable to heat are being confused. The most recent ICD-10 codes (which consider heat-related causes of death are included in T67 (effects of heat and light), which incorporate T67.0 (heatstroke), T67.1 (heat syncope), T67.2 (heat cramps), T67.3 (heat exhaustion, anhidrosis), T67.4 (heat exhaustion due to salt depletion), T67.5 (heat exhaustion, unspecified), T67.6 (heat exhaustion, transient), T67.7 (heat oedema), T67.8 (other effects of heat and light) and T67.9 (effect of heat and light, unspecified).

Muson (ro)

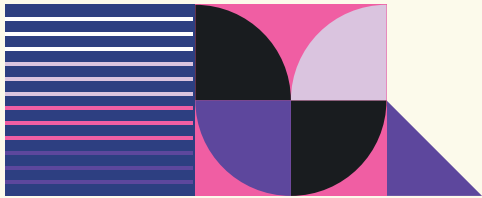
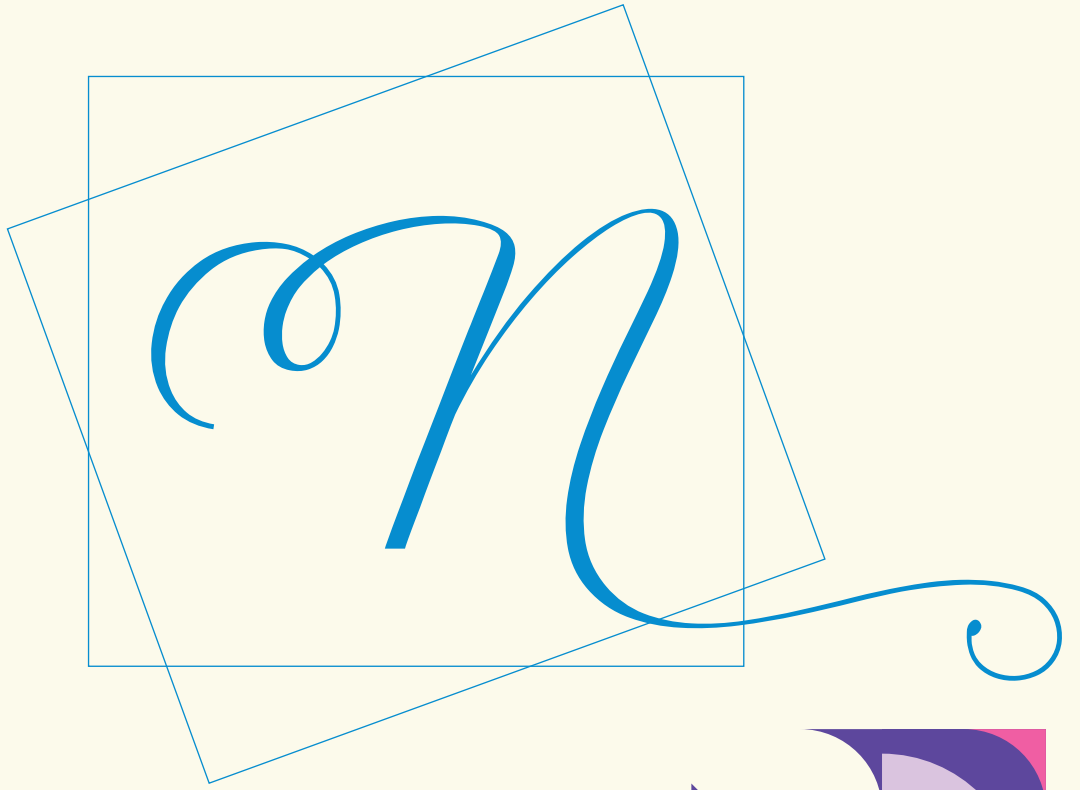
Transport de aer în troposfera inferioară, deasupra unor suprafețe întinse, care își schimbă direcția de două ori pe an. Este determinat de încălzirea diferită a suprafețelor de apă și de uscat, iar în anumite regiuni, cum ar fi sudul și sud-estul Asiei sau zonele învecinate cu Oceanul Indian, este mult amplificat în ansamblul curenților circulației generale ale atmosferei.

Mousson (fr)

Transport d'air dans la basse troposphère, sur de vastes zones, qui change de direction deux fois par an. Elle est déterminée par le réchauffement différent des surfaces de l'eau et des terres émergées, et dans certaines régions, comme le sud et le sud-est de l'Asie ou les zones adjacentes à l'océan Indien, elle est fortement amplifiée dans l'ensemble des courants de circulation générale de l'atmosphère.

Monsoon (en)

Transport of air in the lower troposphere, over large areas, that changes direction twice a year. It is determined by the different heating of the water and land surfaces, and in certain regions, such as the south and southeast of Asia or the areas adjacent to the Indian Ocean, it is greatly amplified in the set of general circulation currents of the atmosphere.

Necesități de adaptare (ro)

Circumstanțele care necesită acțiuni pentru a asigura securitatea populațiilor și a bunurilor ca răspuns la efectele schimbărilor climatice. Necesitățile de adaptare apar atunci, când riscurile anticipate sau impactul experimentat al schimbărilor climatice necesită măsuri pentru siguranța populației și securitatea bunurilor, inclusiv a ecosistemelor și a serviciilor acestora. Necesitățile de adaptare sunt diferența între ceea ce s-ar putea întâmpla în cazul schimbărilor climatice și ceea ce ne-am dori să se întâmple. Folosirea termenului „necesități de adaptare” se schimbă odată cu conturarea clară a adaptării. În cadrul programelor naționale de acțiune pentru adaptare „necesitățile” au fost discutate cu referire la vulnerabilitățile majore și activitățile prioritare de adaptare și această abordare, bazată pe pericolul hazardelor cu accent pe driverii de impact și opțiunile de atenuare ale lor, sunt utilizate până acum, atât în țările în curs de dezvoltare, cât și în cele dezvoltate. Recent, accentul a fost pus pe abordarea cauzelor care stau la baza vulnerabilității (cum ar fi cele informaționale, de capacități, financiare, instituționale și tehnologice).

Besoins d'adaptation (fr)

Circonstances nécessitant une action pour assurer la sécurité des populations et des biens en réponse aux effets du changement climatique. Les besoins d'adaptation surviennent lorsque les risques anticipés ou l'impact vécu du changement climatique nécessitent des mesures pour la sécurité de la population et la sécurité des actifs, y compris les écosystèmes et leurs services. Les besoins d'adaptation représentent la différence entre ce qui pourrait se produire en cas de changement climatique et ce que nous aimerions voir se produire. L'utilisation du terme « besoins d'adaptation » évolue avec la définition claire de l'adaptation. Dans les programmes d'action nationaux d'adaptation, les « besoins » ont été discutés en référence aux principales vulnérabilités et aux activités d'adaptation prioritaires et cette approche, basée sur le risque de dangers en mettant l'accent sur les facteurs d'impact et leurs options d'atténuation, est utilisée jusqu'à présent, à la fois dans le développement et dans le développement. pays développés. Récemment, l'accent a été mis sur la résolution des causes profondes de la vulnérabilité (telles que les causes informationnelles, capacitaires, financières, institutionnelles et technologiques).

Adaptation needs (en)

Circumstances requiring action to ensure the security of populations and assets in response to the effects of climate change. Adaptation needs arise when the anticipated risks or the experienced impact of climate change require measures for the safety of the population and the security of assets, including ecosystems and their services. Adaptation needs are the difference between what could happen under climate change and what we would like to happen. The use of the term "adaptation needs" is changing with the clear definition of adaptation. In national adaptation action programs "needs" have been discussed with reference to major vulnerabilities and priority adaptation activities and this approach, based on the risk of hazards with an emphasis on impact drivers and their mitigation options, is used so far, both in developing and developed countries. Recently, the focus has been on addressing the root causes of vulnerability (such as informational, capability, financial, institutional and technological).

Nebulozitate (ro)

Totalitatea norilor observații pe bolta cerească.

În sens mai restrâns, cantitatea norilor de pe bolta cerească exprimată în zecimi de cer acoperit sau în alte unități de măsură.

Nébulosité (fr)

La totalité des observations de nuages sur le ciel.

Dans un sens plus étroit, la quantité de nuages dans le ciel exprimée en dixièmes de ciel couvert ou en d'autres unités de mesure.

Nebulosity (en)

The totality of cloud observations on the sky.

In a narrower sense, the amount of clouds on the sky expressed in tenths of sky covered or in other units of measure.

Nivel de condensare (ro)

Nivel de la care vaporii de apă din aerul în urcare încep să se condenseze ca urmare a răcirii dinamice; nivelul bazei norilor. Se deosebesc: nivelul de condensare prin ascendență, caracteristic ascendenței întregului strat de aer (pe suprafața frontală sau pe versanții munților) și nivelul de condensare convectiv, în cazul ascendenței aerului mai cald decât cel înconjurător.

Niveau de condensation (fr)

Niveau auquel la vapeur d'eau présente dans l'air ascendant commence à se condenser suite au refroidissement dynamique ; niveau de base des nuages. Ils diffèrent : le niveau de condensation par ascension, caractéristique de l'ascension de toute la couche d'air (sur la surface frontale ou sur les pentes des montagnes) et le niveau de condensation convective, dans le cas de l'ascension d'air plus chaud que celui qui l'entoure.

Condensation level (en)

Level at which water vapor in rising air begins to condense as a result of dynamic cooling; cloud base level. They differ: the level of condensation through ascent, characteristic of the ascent of the entire layer of air (on the frontal surface or on the slopes of the mountains) and the level of convective condensation, in the case of the ascent of warmer air than the surrounding one.

Nivel de convecție (ro)

Nivelul la care curenții ascendenți slăbesc mult, intrând într-un strat cu o stratificare stabilă (cu inversiune de temperatură).

Niveau de convection (fr)

Niveau auquel les courants ascendants s'affaiblissent beaucoup, entrant dans une couche à stratification stable (avec inversion de température).

Convection level (en)

The level at which the updrafts weaken a lot, entering a layer with a stable stratification (with temperature inversion).

Nor (ro)

Sistem coloidal de produse de condensare în stare lichidă, solidă sau mixtă aflate în suspenzie în atmosferă. Când, din diferite cauze, elementele noroase cresc și devin mai grele, ele cad din nori sub formă de precipitații. Marea majoritate a norilor se formează în troposferă, la diferite etaje și sunt de diferite genuri, specii, varietăți etc. Uneori se formează nori și în stratosferă, la înălțimi de ordinul 20-25 km și 70-90 km.

Nuage (fr)

Système colloïdal de produits de condensation à l'état liquide, solide ou mixte en suspension dans l'atmosphère. Lorsque, pour diverses raisons, les éléments nuageux grossissent et deviennent plus lourds, ils tombent des nuages sous forme de précipitations. La grande majorité des nuages se forment dans la troposphère, à différents niveaux et sont de différents types, espèces, variétés, etc. Parfois, des nuages se forment également dans la stratosphère, à des hauteurs de 20 à 25 km et de 70 à 90 km.

Cloud (en)

Colloidal system of condensation products in liquid, solid or mixed state suspended in the atmosphere. When, for various reasons, the cloudy elements grow and become heavier, they fall from the clouds in the form of precipitation. The vast majority of clouds form in the troposphere, at different levels and are of different types, species, varieties, etc. Sometimes clouds also form in the stratosphere, at heights of 20-25 km and 70-90 km.

Normă (ro)

Media multianuală a elementelor meteorologice, calculată dintr-un șir de ani de referință (perioadă de bază).

Norme (fr)

Moyenne pluriannuelle des éléments météorologiques, calculée à partir d'une série d'années de référence (période de base).

Norm (en)

Multiannual average of meteorological elements, calculated from a series of reference years (base period).

Noul indice de temperatură echivalent cu răcirea vântului (ro)

Se bazează pe un model al chipului uman și calculează pericolele cauzate de vânturile de iarnă și temperaturile sub punctul de îngheț. Este un indice de temperatură aparentă, calculează viteza vântului la o înălțime medie de 1,5 m (înălțimea tipică la nivelul feții umane adulte) pe baza citirilor de la înălțimea standard națională de 10 m (înălțimea tipică a unui anemometru) și încorporează teoria transferului de căldură cu privire la pierderea de căldură din corp către împrejurimile acestuia, în zilele reci și cu vânt/condiții reci. Folosește un standard consecvent pentru rezistența țesuturilor pielii și nu presupune nici-un impact de la soare (adică cerul senin de noapte). Este indice al Serviciului Național de Meteorologie al NOAA.

Nouvelle température équivalente au refroidissement éolien (WCET) (fr)

Il est basé sur un modèle du visage humain et calcule les dangers causés par les vents hivernaux et les températures glaciales. Il s'agit d'un indice de température apparent, qui calcule la vitesse du vent à une hauteur moyenne de 1,5 m (hauteur typique du visage humain adulte) sur la base des lectures de la hauteur standard nationale de 10 m (hauteur typique d'un anémomètre) et intègre la théorie du transfert de chaleur concernant la perte de chaleur du corps à son environnement par temps froid et venteux/par temps froid. Il utilise une norme cohérente pour la résistance des tissus cutanés et suppose qu'il n'y a aucun impact du soleil (c'est-à-dire un ciel nocturne dégagé). Il s'agit d'un index du National Weather Service de la NOAA.

New Wind Chill Equivalent Temperature (WCET) (en)

It is based on a model of the human face and calculates the hazards caused by winter winds and sub-freezing temperatures. It is an apparent temperature index, calculates wind speed at an average height of 1.5m (typical adult human face height) based on readings from the national standard height of 10m (typical height of an anemometer) and incorporates transfer theory of heat regarding heat loss from the body to its surroundings on cold and windy days/cold conditions. It uses a consistent standard for skin tissue strength and assumes no impact from the sun (ie clear night sky). It is an index of NOAA's National Weather Service.

NOx (ro)

O abreviere folosită în mod obișnuit pentru a descrie concentrația atmosferică locală combinată a compușilor protoxid de azot (NO) și dioxid de azot (NO₂). NOx se formează în mod natural în atmosferă, în special la altitudini mari, prin căldura intensă a fulgerelor. Aproape de suprafața solului, NOx se formează în mare parte prin ardere (automobile, industrie etc.), activitatea microbiană în sol și aplicarea pe scară largă a îngrășămintelor agricole bogate în azot. Reacția NOx, în special NO₂, cu alte substanțe chimice antropice contribuie la formarea ozonului troposferic (O₃). În stratosferă, s-a demonstrat că NOx reduce concentrațiile de ozon, iar cea mai mare parte a acestor NOx este rezultatul emisiilor de N₂O. NO₂, în special, s-a dovedit a avea efecte negative asupra sistemului respirator uman.

NOx (fr)

Abréviation couramment utilisée pour décrire la concentration atmosphérique locale combinée des composés d'oxyde d'azote (NO) et de dioxyde d'azote (NO₂). Les NOx se forment naturellement dans l'atmosphère, notamment à haute altitude, par la chaleur intense de la foudre. Près de la surface du sol, les NOx sont principalement formés par la combustion (automobiles, industrie, etc.), l'activité microbienne du sol et l'application généralisée d'engrais agricoles riches en azote. La réaction des NOx, en particulier du NO₂, avec d'autres produits chimiques anthropiques contribue à la formation d'ozone troposphérique (O₃). Dans la stratosphère, il a été démontré que les NOx réduisent les concentrations d'ozone, et la majeure partie de ces NOx sont le résultat des émissions de N₂O. Il a été démontré que le NO₂, en particulier, a des effets néfastes sur le système respiratoire humain.

NOx (en)

An abbreviation commonly used to describe the combined local atmospheric concentration of the compounds nitrous oxide (NO) and nitrogen dioxide (NO₂). NOx is formed naturally in the atmosphere, especially at high altitudes, by the intense heat of lightning. Near the soil surface, NOx is mostly formed by combustion (automobiles, industry, etc.), microbial activity in the soil, and widespread application of nitrogen-rich agricultural fertilizers. The reaction of NOx, especially NO₂, with other anthropogenic chemicals contributes to the formation of tropospheric ozone (O₃). In the stratosphere, NOx has been shown to reduce ozone concentrations, and most of this NOx is the result of N₂O emissions. NO₂, in particular, has been shown to have negative effects on the human respiratory system.

Nucleu de condensare (ro)

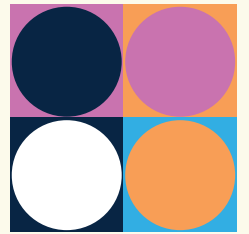
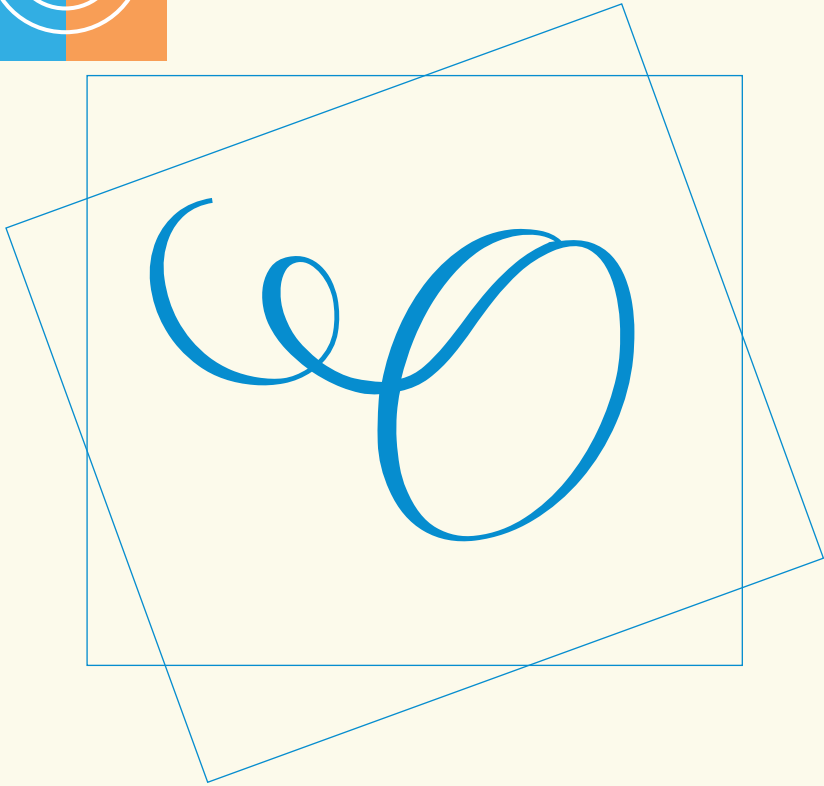
Particule lichide sau solide pe care se produce în atmosferă condensarea vaporilor de apă. Prezența lor este indispensabilă în procesele de formare a norilor și ceții.

Noyau de condensation (fr)

Particules liquides ou solides sur lesquelles la vapeur d'eau se condense dans l'atmosphère. Leur présence est indispensable dans les processus de formation des nuages et du brouillard.

Condensation core (en)

Liquid or solid particles on which water vapor condenses in the atmosphere. Their presence is indispensable in the processes of cloud and fog formation.

Observator meteorolog (ro)

Persoană care efectuează observații meteorologice. La stațiile meteorologice, observatorii execută și prelucrările primare ale datelor culese, transmiterea acestora precum și îngrijirea instrumentelor și instalațiilor.

Observateur météorologique (fr)

Personne qui fait des observations météorologiques. Dans les stations météorologiques, les observateurs effectuent le traitement primaire des données collectées, leur transmission ainsi que l'entretien des instruments et des installations.

Meteorological observer (en)

Person who makes meteorological observations. At the meteorological stations, the observers perform the primary processing of the collected data, their transmission as well as the care of the instruments and installations.

Observație meteorologică (ro)

Măsurarea valorilor numerice ale elementelor meteorologice a variației lor precum și aprecierea caracteristicilor calitative ale fenomenelor la stațiile meteorologice. Observațiile meteorologice se efectuează simultan la orele standard sinoptice și după timpul local la principalele ore standard climatologice. Condiția esențială a observațiilor meteorologice este comparabilitatea valorilor obținute la diferite stații ca și a celor obținute la un singur punct, într-o perioadă mai îndelungată. În acest scop observațiile efectuate după norme internaționale și instrucțiuni unice elaborate de serviciile meteorologice naționale.

Observation météorologique (fr)

La mesure des valeurs numériques des éléments météorologiques et de leur variation ainsi que l'évaluation des caractéristiques qualitatives des phénomènes au niveau des stations météorologiques. Les observations météorologiques sont effectuées simultanément aux heures normales synoptiques et après l'heure locale aux heures normales climatologiques principales. La condition essentielle des observations météorologiques est la comparabilité des valeurs obtenues à différentes stations ainsi que celles obtenues en un seul point, sur une période plus longue. A cet effet, les observations sont effectuées selon les normes internationales et les instructions uniques élaborées par les services météorologiques nationaux.

Meteorological observation (en)

The measurement of the numerical values of the meteorological elements and their variation as well as the assessment of the qualitative characteristics of the phenomena at the meteorological stations. Meteorological observations are carried out simultaneously at synoptic standard hours and after local time at the main climatological standard hours. The essential condition of meteorological observations is the comparability of the values obtained at different stations as well as those obtained at a single point, in a longer period. For this purpose, the observations made according to international norms and unique instructions developed by the national meteorological services.

Oportunități de adaptare (ro)

Factorii care facilitează planificarea și punerea în aplicare a acțiunilor de adaptare, care extind opțiunile de adaptare, sau care furnizează co-beneficii auxiliare. Adaptarea la schimbările climatice nu este doar o condiție necesară pentru dezvoltarea durabilă și reziliență, aceasta este o oportunitate majoră pentru a genera o economie ecologică și favorabilă incluziunii, orașe mai verzi și cetățeni mai fericiți. Oamenii de știință și liderii de afaceri tot mai mult converg asupra necesității de a îndrepta atenția spre inovație, creativitate și soluții, care pot crea mai multe beneficii comune odată cu adaptarea societăților și a infrastructurii la un impact inevitabil al schimbărilor climatice.

Possibilités d'adaptation (fr)

Facteurs qui facilitent la planification et la mise en œuvre des mesures d'adaptation, qui élargissent les options d'adaptation ou qui fournissent des co-bénéfices auxiliaires. L'adaptation au changement climatique n'est pas seulement une condition nécessaire au développement durable et à la résilience, c'est aussi une opportunité majeure pour générer une économie verte et inclusive, des villes plus vertes et des citoyens plus heureux. Les scientifiques et les chefs d'entreprise convergent de plus en plus sur la nécessité de se concentrer sur l'innovation, la créativité et les solutions susceptibles de créer davantage de bénéfices conjoints à mesure que les sociétés et les infrastructures s'adaptent à l'impact inévitable du changement climatique.

Adaptation opportunities (en)

Factors that facilitate the planning and implementation of adaptation actions, that expand adaptation options, or that provide ancillary co-benefits. Climate change adaptation is not only a necessary condition for sustainable development and resilience, it is a major opportunity to generate a green and inclusive economy, greener cities and happier citizens. Scientists and business leaders are increasingly converging on the need to focus on innovation, creativity and solutions that can create more co-benefits as societies and infrastructure adapt to an inevitable impact of climate change.

Oraj (ro)

Fulger însoțit de tunet.

Des orages (fr)

Des éclairs accompagnés de tonnerre.

Thunderstorms (en)

Lightning accompanied by thunder.

Organizația Internațională pentru Standardizare (ISO) (ro)

Rețea de organisme naționale de standardizare care reprezintă cel mai mare dezvoltator de standarde internaționale voluntare din lume. Documentele ISO sunt dezvoltate ca standarde internaționale. Odată ce documentele ISO sunt publicate, acestea pot fi republicate de către fiecare țară ca adoptare națională. Există mai multe standarde ISO pentru evaluarea mediului termic.

Organisation internationale de normalisation (ISO) (fr)

Le réseau d'organismes de normalisation nationaux est le plus grand développeur de normes internationales volontaires au monde. Les documents ISO sont élaborés en tant que normes internationales. Une fois les documents ISO publiés, ils peuvent être publiés par chaque pays en tant qu'adoption nationale. Il existe plusieurs normes ISO pour évaluer l'environnement thermique.

International Organization for Standardization (ISO) (en)

The network of national standards bodies that is the world's largest developer of voluntary international standards. ISO documents are developed as international standards. Once ISO documents are published, they can be republished by each country as a national adoption. There are several ISO standards for assessing the thermal environment.

Organizația Mondială a Sănătății (OMS) (ro)

Organizația Mondială a Sănătății este autoritatea de conducere și coordonare pentru sănătate în cadrul sistemului Națiunilor Unite. Acesta este responsabil pentru furnizarea de lider în problemele de sănătate la nivel mondial, modelarea agendei de cercetare în domeniul sănătății, stabilirea de norme și standarde, articularea opțiunilor de politică bazate pe dovezi, oferirea de sprijin tehnic țărilor și monitorizarea și evaluarea tendințelor în domeniul sănătății. Când diplomații s-au întâlnit pentru a forma Organizația Națiunilor Unite în 1945, au discutat despre înființarea unei organizații globale de sănătate. Constituția OMS a intrat în vigoare la 7 aprilie 1948 – o dată pe care acum sărbătorim în fiecare an Ziua Mondială a Sănătății. OMS își îndeplinește obiectivele prin funcțiile sale de bază: oferirea de lider în chestiuni esențiale pentru sănătate și angajarea în parteneriate în care este nevoie de acțiuni comune; modelarea agendei de cercetare și stimularea generării, traducerii și diseminării cunoștințelor valoroase; stabilirea de norme și standarde și promovarea și monitorizarea implementării acestora; articularea opțiunilor de politică etice și bazate pe dovezi; oferirea de sprijin tehnic, catalizarea schimbării și construirea capacității instituționale durabile; monitorizarea stării de sănătate și evaluarea tendințelor de sănătate.

Organisation mondiale de la santé (OMS) (fr)

L'Organisation mondiale de la santé est l'autorité principale et coordinatrice en matière de santé au sein du système des Nations Unies. Il est chargé d'assurer un leadership sur les questions de santé mondiales, d'élaborer le programme de recherche en santé, d'établir des normes et standards, d'articuler des options politiques fondées sur des données probantes, de fournir un soutien technique aux pays et de surveiller et évaluer les tendances en matière de santé.

Lorsque les diplomates se sont réunis pour créer les Nations Unies en 1945, ils ont discuté de la création d'une organisation mondiale de la santé. La Constitution de l'OMS est entrée en vigueur le 7 avril 1948 – date que nous célébrons désormais chaque année comme la Journée mondiale de la santé. L'OMS atteint ses objectifs grâce à ses fonctions essentielles : assurer un leadership sur les questions de santé critiques et s'engager dans des partenariats lorsqu'une action commune est nécessaire ; façonner le programme de recherche et stimuler la génération, l'application et la diffusion de connaissances précieuses ; établir des normes et des standards et promouvoir et surveiller leur mise en œuvre ; articuler des options politiques éthiques et fondées sur des données probantes ; fournir un soutien technique, catalyser le changement et renforcer les capacités institutionnelles durables ; surveillance de la santé et évaluation des tendances en matière de santé.

World Health Organization (WHO) (en)

The World Health Organization is the leading and coordinating authority for health within the United Nations system. It is responsible for providing leadership on global health issues, shaping the health research agenda, setting norms and standards, articulating evidence-based policy options, providing technical support to countries, and monitoring and evaluating health trends . When diplomats met to form the United Nations in 1945, they discussed establishing a global health organization. The WHO Constitution came into force on 7 April 1948 – a date we now celebrate every year as World Health Day. WHO achieves its goals through its core functions: providing leadership on critical health issues and engaging in partnerships where joint action is needed; shaping the research agenda and stimulating the generation, translation and dissemination of valuable knowledge; establishing norms and standards and promoting and monitoring their implementation; articulating ethical and evidence-based policy options; providing technical support, catalyzing change and building sustainable institutional capacity; health monitoring and assessment of health trends.

Organizația Meteorologică Mondială (OMM) (ro)

Instituție specializată a Organizației Națiunilor Unite pentru coordonarea, uniformizarea și îmbunătățirea activității meteorologice pe plan mondial prin schimbul eficient de informații între serviciile meteorologice naționale.

Agenție specializată a Organizației Națiunilor Unite cu 193 de state membre și teritorii. Este vocea autoritară a sistemului ONU privind starea și comportamentul atmosferei Pământului, interacțiunea acesteia cu pământul și oceanele, vremea și clima pe care le produce și distribuția rezultată a resurselor de apă.

Organisation météorologique mondiale (OMM) (fr)

Institution spécialisée de l'Organisation des Nations Unies pour la coordination, la normalisation et l'amélioration de l'activité météorologique dans le monde grâce à l'échange efficace d'informations entre les services météorologiques nationaux.

Agence spécialisée des Nations Unies avec 193 États et territoires membres. C'est la voix faisant autorité du système des Nations Unies sur l'état et le comportement de l'atmosphère terrestre, son interaction avec les terres et les océans, les conditions météorologiques et climatiques qu'elle produit et la répartition des ressources en eau qui en résulte.

World Meteorological Organization (WMO) (en)

Specialized institution of the United Nations Organization for the coordination, standardization and improvement of meteorological activity worldwide through the efficient exchange of information between national meteorological services.

Specialized agency of the United Nations with 193 member states and territories. It is the authoritative voice of the UN system on the state and behavior of the Earth's atmosphere, its interaction with land and oceans, the weather and climate it produces, and the resulting distribution of water resources.

Orizont (ro)

- Linie aparentă de-a lungul căreia bolta cerească pare că întâlnește suprafața Pământului.
- Parte a suprafeței Pământului vizibilă într-un loc degajat sub forma unui cerc pe care pare că se sprijină bolta cerească. Diametrul acestui cerc crește cu altitudinea locului.

Horizon (fr)

- *Ligne apparente le long de laquelle le firmament semble rencontrer la surface de la Terre.*
- *Partie de la surface terrestre visible en un endroit dégagé en forme de cercle sur lequel semble reposer la voûte céleste. Le diamètre de ce cercle augmente avec l'altitude du lieu.*

Skyline (en)

- *Apparent line along which the firmament appears to meet the Earth's surface.*
- *Part of the Earth's surface visible in a clear place in the form of a circle on which the heavenly vault seems to rest. The diameter of this circle increases with the altitude of the place.*

Oscilație (ro)

- Fenomen în care energia se transformă dintr-o formă în altă – periodic, aproape periodic sau ritmic, reversibil sau în parte reversibil.
- În meteorologie, prin oscilație se înțelege variația (periodică ritmică), a unui element meteorologic în timp.

Oscillation (fr)

- *Phenomenon in which energy transforms from one form to another - periodically, almost periodically or rhythmically, reversible or partially reversible.*
- *In meteorology, oscillation means the variation (periodic rhythmic) of a meteorological element over time.*

Oscillation (en)

- *Phénomène dans lequel l'énergie se transforme d'une forme à une autre - périodiquement, presque périodiquement ou rythmiquement, réversible ou partiellement réversible.*
- *En météorologie, l'oscillation désigne la variation (rythmique périodique) d'un élément météorologique au cours du temps.*

Oscilațiile climei (ro)

Schimbări ale climei, periodice sau ritmice, care nu au un caracter progresiv. Ele depind în primul rând de oscilațiile activității solare și de cele ale intensității circulației generale a atmosferei.

Fluctuations climatiques (fr)

Des changements climatiques, périodiques ou rythmés, qui n'ont pas de caractère progressif. Ils dépendent essentiellement des oscillations de l'activité solaire et de celles de l'intensité de la circulation générale de l'atmosphère.

Climate fluctuations (en)

Climate changes, periodic or rhythmic, which do not have a progressive character. They depend primarily on the oscillations of the solar activity and those of the intensity of the general circulation of the atmosphere.

Ozon (ro)

- Forma triatomică a oxigenului, este un constituent atmosferic gazos. În troposferă, acesta este creat atât natural, cât și prin reacții fotochimice care implică utilizarea de gaze rezultate în urma activităților umane (smogul). Ozonul troposferic acționează ca un gaz cu efect de seră. În stratosferă, acesta se formează prin interacțiunea dintre radiația ultravioletă solară și oxigenul molecular. Ozonul stratosferic joacă un rol dominant în balanța radioactivă a stratosferei. Cea mai mare concentrație a sa este stratul de ozon.

- Stare alotropică a oxigenului. El se formează în atmosferă prin descompunerea moleculei de oxigen în atomi. În atmosferă, ozonul are rolul de regulator al insolației suprafeței terestre, absorbind radiațiile ultraviolete cu lungimea de undă mai mică decât 3000 Å.
- Stratul de ozon absoarbe unele benzi de radiație solară ultravioletă, astfel, cea mai directă amenințare la adresa sănătății umane din această epuizare este creșterea cancerelor de piele. Nivelurile de ozon stratosferic cresc acum, în parte datorită Protocolului de la Montreal din 1987 și reducerilor ulterioare ale clorofluorocarburilor. Regenerarea completă a stratului de ozon va dura câteva decenii. La nivelul solului, ozonul se formează prin reacții chimice între oxizii de azot și compușii organici volatili în prezența luminii solare. Ozonul din troposferă este considerat un poluant secundar. Impacturile negative ale ozonului troposferic citate în mod obișnuit includ tulburarea sistemului respirator uman și scăderea vizibilității, în special în zonele urbane.

Ozone (fr)

- *La forme triatomique de l'oxygène est un constituant atmosphérique gazeux. Dans la troposphère, il est créé à la fois naturellement et par des réactions photochimiques impliquant l'utilisation de gaz issus des activités humaines (smog). L'ozone troposphérique agit comme un gaz à effet de serre. Dans la stratosphère, il est formé par l'interaction entre le rayonnement ultraviolet solaire et l'oxygène moléculaire. L'ozone stratosphérique joue un rôle dominant dans l'équilibre radioactif de la stratosphère. Sa plus forte concentration est la couche d'ozone.*
- *État allotropique de l'oxygène. Il se forme dans l'atmosphère par la décomposition de la molécule d'oxygène en atomes. Dans l'atmosphère, l'ozone agit comme un régulateur de l'insolation de la surface terrestre, absorbant le rayonnement ultraviolet d'une longueur d'onde inférieure à 3 000 Å.*
- *La couche d'ozone absorbe certaines bandes de rayonnement ultraviolet solaire, de sorte que la menace la plus directe pour la santé humaine liée à cet appauvrissement est l'augmentation des cancers de la peau. Les niveaux d'ozone stratosphérique augmentent désormais, en partie à cause du Protocole de Montréal de 1987 et des réductions ultérieures des chlorofluorocarbures. La régénération complète de la couche d'ozone prendra plusieurs décennies. Au niveau du sol, l'ozone est formé par des réactions chimiques entre les oxydes d'azote et les composés organiques volatils en présence de la lumière du soleil. L'ozone dans la troposphère est considéré comme un polluant secondaire. Les impacts négatifs de l'ozone troposphérique fréquemment cités comprennent la perturbation du système respiratoire humain et une visibilité réduite, en particulier dans les zones urbaines.*

Ozone (en)

- *The triatomic form of oxygen, is a gaseous atmospheric constituent. In the troposphere, it is created both naturally and by photochemical reactions involving the use of gases resulting from human activities (smog). Tropospheric ozone acts as a greenhouse gas. In the stratosphere, it is formed by the interaction between solar ultraviolet radiation and molecular oxygen. Stratospheric ozone plays a dominant role in the radioactive balance of the stratosphere. Its highest concentration is the ozone layer.*
- *Allotropic state of oxygen. It is formed in the atmosphere by the decomposition of the oxygen molecule into atoms. In the atmosphere, ozone acts as a regulator of the insolation of the earth's surface, absorbing ultraviolet radiation with a wavelength shorter than 3000 Å.*
- *The ozone layer absorbs some bands of solar ultraviolet radiation, so the most direct threat to human health from this depletion is the increase in skin cancers. Stratospheric ozone levels are now rising, in part due to the 1987 Montreal Protocol and subsequent reductions in chlorofluorocarbons. The complete regeneration of the ozone layer will take several decades. At ground level, ozone is formed by chemical reactions between nitrogen oxides and volatile organic compounds in the presence of sunlight. Ozone in the troposphere is considered a secondary pollutant. Commonly cited negative impacts of ground-level ozone include disruption of the human respiratory system and decreased visibility, particularly in urban areas.*

Ozonul de la nivelul solului (ro)

Ozonul atmosferic format în mod natural sau din precursorii de natură antropică emiși în apropiere de suprafața Pământului, afectează sănătatea umană, agricultura și ecosistemele. Pe lângă faptul că ozonul este un gaz cu efect de seră, ozonul de la nivelul solului, spre deosebire de cel stratosferic, afectează în mod direct organismele de la suprafață. Ozonul de la nivelul solului este uneori menționat ca ozon troposferic, deși o mare parte din troposferă este situată la o altitudine destul de mare față de suprafața terestră și, prin urmare, nu ar afecta direct organismele de la suprafață.

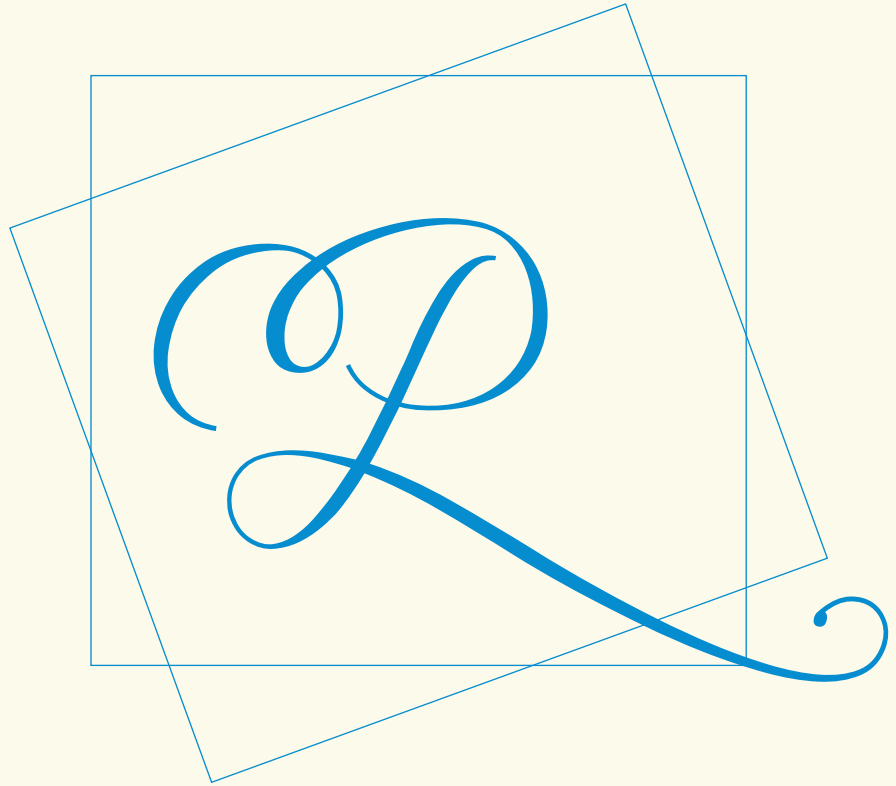

L'ozone au niveau du sol (fr)

L'ozone atmosphérique formé naturellement ou à partir de précurseurs anthropiques émis près de la surface de la Terre affecte la santé humaine, l'agriculture et les écosystèmes. En plus d'être un gaz à effet de serre, l'ozone troposphérique, contrairement à l'ozone stratosphérique, affecte directement les organismes de surface. L'ozone troposphérique est parfois appelé ozone troposphérique, bien qu'une grande partie de la troposphère soit située à une altitude assez élevée au-dessus de la surface de la Terre et n'affecterait donc pas directement les organismes de surface.

Ground-level ozone (en)

Atmospheric ozone formed naturally or from anthropogenic precursors emitted near the Earth's surface affects human health, agriculture and ecosystems. In addition to ozone being an evening-effect gas, ground-level ozone, unlike stratospheric ozone, directly affects surface organisms. Ground-level ozone is sometimes referred to as tropospheric ozone, although much of the troposphere is located at a fairly high altitude from the Earth's surface and therefore would not directly affect organisms on the surface.

Particulă de aer (ro)

Cantitate de aer, atât de redusă ca masă și volum, încât un parametru fizic oarecare poate fi caracterizat cu destulă precizie, printr-o singură valoare.

Particule d'air (fr)

Quantité d'air, si petite en masse et en volume, qu'un certain paramètre physique peut être caractérisé avec suffisamment de précision, par une seule valeur.

Air particle (en)

Amount of air, so small in mass and volume, that a certain physical parameter can be characterized with sufficient precision, by a single value.

Particule energetice (ro)

Emisii de la furtunile de radiație solară constând din bucăți de materie (de exemplu, protoni și alte particule încărcate) care se deplasează cu viteză foarte mare. Magnetosfera blochează particulele energetice (solare) să ajungă la oameni pe Pământ, dar ele dăunează tehnologiei spațiale electronice (cum ar fi sateliții) și reprezintă un pericol de radiații pentru viața în spațiu și aeronavele care călătoresc la altitudini mari.

Particules énergétiques (fr)

Émissions des tempêtes de rayonnement solaire constituées de morceaux de matière (par exemple des protons et d'autres particules chargées) se déplaçant à des vitesses très élevées. La magnétosphère empêche les particules énergétiques (solaires) d'atteindre les humains sur Terre, mais elles endommagent la technologie spatiale électronique (telle que les satellites) et présentent un risque de rayonnement pour la vie dans l'espace et les avions voyageant à haute altitude.

Energetic particles (en)

Emissions from solar radiation storms consisting of bits of matter (eg protons and other charged particles) moving at very high speeds. The magnetosphere blocks energetic (solar) particles from reaching people on Earth, but they damage electronic space technology (such as satellites) and pose a radiation hazard to life in space and aircraft traveling at high altitudes.

Pericol (ro)

Eveniment amenințător sau probabilitatea de apariție a unui fenomen meteorologic potențial dăunător într-o anumită perioadă de timp și zonă.

Danger (fr)

Événement menaçant ou probabilité d'apparition d'un phénomène météorologique potentiellement dangereux dans une période et une zone données.

Danger (en)

Threat event or the probability of occurrence of a potentially harmful weather phenomenon in a given time period and area.

Pericol climatic (ro)

Un pericol cauzat de procese atmosferice de lungă durată, la scară mezo până la macro, care variază de la variabilitatea climei intra-sezoniere până la mai multe decenii.

Danger climatique (fr)

Un danger causé par des processus atmosphériques à long terme, de méso à macro-échelle, allant de la variabilité climatique intra-saisonnière à plusieurs décennies.

Climate danger (en)

A hazard caused by long-term, meso- to macro-scale atmospheric processes ranging from intra-seasonal to multi-decadal climate variability.

Pericol hidrologic (ro)

Un pericol cauzat de apariția, mișcarea și distribuția apei dulci și sărate de suprafață și subterană.

Risque hydrologique (fr)

Un danger causé par la présence, le mouvement et la distribution d'eaux de surface et souterraines douces et salées.

Hydrological hazard (en)

A hazard caused by the occurrence, movement and distribution of fresh and salt surface and ground water.

Periodicitate (ro)

Repetare multiplă a unei stări anumite sau a unui proces, a valorilor unui element meteorologic etc., la intervale regulate de timp. Periodicitatea diurnă și anuală în variația unor elemente și procese atmosferice se caracterizează prin ritmicitate, iar variațiile climei prin ciclicitate.

Périodicité (fr)

Répétition multiple d'un certain état ou processus, valeurs d'un élément météorologique, etc., à intervalles de temps réguliers. La périodicité diurne et annuelle de la variation de certains éléments et processus atmosphériques est caractérisée par la rythmicité, et les variations climatiques par la cyclicité.

Periodicity (en)

Multiple repetition of a certain state or process, values of a meteorological element, etc., at regular intervals of time. The diurnal and annual periodicity in the variation of some atmospheric elements and processes is characterized by rhythmicity, and climate variations by cyclicity.

Permafrost (ro)

Stratul de la suprafața terestră, incluzând solul, rocile și materialele organice cuprinse în acestea, în care temperatura este de cel mult 0°C pentru cel puțin doi ani consecutivi. Permafrostul înglobează cantități imense de carbon, iar dezghețarea permafrostului duce inevitabil la eliberarea unor cantități enorme de dioxid de carbon, metan sau chiar oxizi de azot. Fenomenul de dezgheț al permafrostului va crea noi riscuri pentru sistemele umane și naturale. Efectele sale în accelerarea încălzirii planetare va face mai dificilă atingerea obiectivului de a limita încălzirea globală la 2°C peste nivelurile preindustriale.

Pergélisol (fr)

Couche à la surface de la Terre, comprenant le sol, les roches et les matières organiques qu'elle contient, où la température est d'au plus 0 °C pendant au moins deux années consécutives. Le pergélisol stocke d'énormes quantités de carbone et son dégel entraîne inévitablement la libération d'énormes quantités de dioxyde de carbone, de méthane ou même d'oxydes d'azote. Le dégel du pergélisol créera de nouveaux risques pour les systèmes humains et naturels. Ses effets d'accélération du réchauffement climatique rendront plus difficile la réalisation de l'objectif de limiter le réchauffement climatique à 2 °C au-dessus des niveaux préindustriels.

Permafrost (en)

The layer at the earth's surface, including soil, rocks and organic materials contained therein, where the temperature is at most 0oC for at least two consecutive years. Permafrost stores huge amounts of carbon, and the thawing of permafrost inevitably leads to the release of enormous amounts of carbon dioxide, methane or even nitrogen oxides. Thawing permafrost will create new risks to human and natural systems. Its effects in accelerating global warming will make it more difficult to achieve the goal of limiting global warming to 2oC above pre-industrial levels.

Platformă meteorologică (ro)

Suprafața de teren pe lângă stația meteorologică unde se instalează instrumentele pentru efectuarea observațiilor. Platforma este de forma unui pătrat cu laturile orientate pe direcțiile N-S și E-W. Instrumentele din interiorul platformei sunt instalate în ordinea descreșterii înălțimii lor, de la nord la sud.

Plateforme météo (fr)

La zone de terrain à côté de la station météorologique où sont installés les instruments permettant de réaliser des observations. La plate-forme a la forme d'un carré dont les côtés sont orientés dans les directions N-S et E-W. Les instruments à l'intérieur de la plateforme sont installés par ordre décroissant de hauteur, du nord au sud.

Weather platform (en)

The area of land next to the weather station where the instruments for making observations are installed. The platform is in the shape of a square with the sides oriented in the N-S and E-W directions. The instruments inside the platform are installed in order of decreasing height, from north to south.

Ploaie (ro)

Vapori de apă condensați în atmosferă pentru a forma picături de apă care cad pe Pământ. Deosebim ploaie continuă, sau sub forma de aversă (torențială).

Pluie (fr)

La vapeur d'eau se condense dans l'atmosphère pour former des gouttelettes d'eau qui tombent sur Terre. On distingue la pluie continue, ou sous forme d'averse (torrentielle).

Rain (en)

Water vapor condenses in the atmosphere to form water droplets that fall to Earth. We distinguish continuous rain, or in the form of a downpour (torrential).

Ploaie (ninsoare) continuă (ro)

Precipitații de lungă durată, de intensitate destul de uniformă, picăturile cad în același timp pe o suprafață apreciabilă. Ele sunt mai ales de origine frontală și cad din norii Nimbostratus și mai rar din Altostratus.

La pluie (neige) continue (fr)

Précipitation de longue durée, d'intensité assez uniforme, les gouttes tombent en même temps sur une surface appréciable. Ils sont pour la plupart d'origine frontale et tombent des nuages de Nimbostratus et moins souvent d'Altostratus.

Rain (snow) continues (en)

Long-lasting precipitation, of fairly uniform intensity, the drops fall at the same time on an appreciable surface. They are mostly of frontal origin and fall from Nimbostratus clouds and less often from Altostratus.

Ploaie suprarăcită (ro)

Ploaie ale cărei picături îngheață la contactul cu solul, ce are o temperatură negativă.

Pluie surfondue (fr)

Pluie dont les gouttes gèlent au contact du sol, qui présente une température négative.

Supercooled rain (en)

Rain whose drops freeze on contact with the ground, which has a negative temperature.

Ploaie torențială (ro)

Ploaie frontală, intensă și de lungă durată.

Pluie torrentielle (fr)

Pluie frontale, intense et de longue durée.

Torrential rain (en)

Frontal, intense and long-lasting rain.

Pluviograf (ro)

Aparat care înregistrează grafic cantitățile de precipitații lichide, intensitatea și durata lor.

Pluviographe (fr)

Appareil qui enregistre graphiquement les quantités de précipitations liquides, leur intensité et leur durée.

Pluviograph (en)

Device that graphically records the amounts of liquid precipitation, their intensity and duration.

Pluviometru (ro)

Instrument utilizat pentru măsurarea precipitațiilor, compus dintr-un recipient expus astfel încât colectarea să nu fie afectată de obstacole. Se folosesc pluviometre simple și cu ecran, ecranul împiedicând spulberarea de către vânt mai ales a precipitațiilor solide. Fiecare pluviometru este prevăzut cu două recipiente care se schimbă după colectarea precipitațiilor, precum și cu o eprubetă gradată.

Pluviomètre (fr)

Instrument utilisé pour mesurer les précipitations, constitué d'un récipient exposé de manière à ce que la collecte ne soit pas affectée par des obstacles. Des pluviomètres simples ou munis d'un écran sont utilisés, l'écran empêchant le vent de disperser les précipitations particulièrement solides. Chaque pluviomètre est équipé de deux récipients qui se changent après avoir collecté les précipitations, ainsi que d'une éprouvette graduée.

Rain gauge (en)

An instrument used to measure precipitation, consisting of a container exposed so that the collection is not affected by obstacles. Simple rain gauges and those with a screen are used, the screen preventing the wind from dispersing especially solid precipitation. Each rain gauge is equipped with two containers that change after collecting the precipitation, as well as with a graduated test tube.

PM10 (ro)

(PM - „particule în suspensie”) se referă la particule cu un diametru aerodinamic mai mic de 10 µm. Aceste particule pot pătrunde în sistemul respirator uman până în regiunea toracică inferioară și pot provoca efecte grave asupra sănătății. PM10 este produs în principal mecanic prin descompunerea particulelor solide mai mari și din surse biologice. Cele mai mari concentrații de PM10 pot fi măsurate în regiunile cu trafic intens și industrie grea. PM (PM10, PM2,5 și PM1) este cunoscut că provoacă diferite efecte asupra sănătății, în principal în sistemul *respirator*.

PM10 (fr)

(PM - « des particules en suspension ») fait référence aux particules dont le diamètre aérodynamique est inférieur à 10 µm. Ces particules peuvent pénétrer dans le système respiratoire humain jusqu'à la région thoracique inférieure et avoir de graves effets sur la santé. Les PM10 sont principalement produites mécaniquement par la décomposition de particules solides plus grosses et à partir de sources biologiques. Les concentrations les plus élevées de PM10 peuvent être mesurées dans les régions à fort trafic et à industrie lourde. Les PM (PM10, PM2,5 et PM1) sont connues pour avoir divers effets sur la santé, principalement au niveau du système respiratoire.

PM10 (en)

(PM - "particulate matter") refers to particles with an aerodynamic diameter of less than 10 μm . These particles can penetrate the human respiratory system up to the lower thoracic region and cause serious health effects. PM10 is mainly produced mechanically by the breakdown of larger solid particles and from biological sources. The highest concentrations of PM10 can be measured in regions with heavy traffic and heavy industry. PM (PM10, PM2.5 and PM1) is known to cause various health effects, mainly in the respiratory system.

PM 2.5 (ro)

PM2,5 (PM - „particule în suspensie”) se referă la particule cu un diametru aerodinamic mai mic de 2,5 μm . Spre deosebire de PM10, aceste particule pot pătrunde în regiunile de schimb de gaze ale plămânilor și se pot depozita în alveole. Un număr mare de particule din această fracție se formează din gaze și procese de ardere.

PM 2.5 (fr)

Les PM2,5 (PM - « des particules en suspension ») font référence aux particules dont le diamètre aérodynamique est inférieur à 2,5 μm . Contrairement aux PM10, ces particules peuvent pénétrer dans les régions d'échange gazeux des poumons et se déposer dans les alvéoles. Un grand nombre de particules dans cette fraction sont formées à partir de gaz et de processus de combustion.

PM 2.5 (en)

PM2.5 (PM - "particulate matter") refers to particles with an aerodynamic diameter of less than 2.5 μm . Unlike PM10, these particles can enter the gas exchange regions of the lungs and deposit in the alveoli. A large number of particles in this fraction are formed from gases and combustion processes.

PM1 și particule ultrafine (ro)

PM1 (PM - „particule în suspensie”) și particulele ultrafine sunt cele cu un diametru aerodinamic mai mic de 1 μm (PM1) sau, respectiv, 0,1 μm (particule ultrafine). Aceste particule provin în principal din procesele de ardere la temperatură înaltă. Datorită diametrului lor mic, măsurarea acestor particule este complexă, iar numărul de măsurători disponibile pe termen lung este mult mai mic decât pentru PM2,5 sau PM10. Prin urmare, efectul asupra sănătății al particulelor ultrafine este mai puțin cunoscut.

PM 1 et particules ultrafines (fr)

Les PM1 (PM - « des particules en suspension ») et les particules ultrafines sont respectivement celles dont le diamètre aérodynamique est inférieur à 1 μm (PM1) ou 0,1 μm (particules ultrafines). Ces particules proviennent principalement de processus de combustion à haute température. En raison de leur petit diamètre, la mesure de ces particules est complexe et le nombre de mesures à long terme disponibles est bien inférieur à celui des PM2,5 ou PM10. Par conséquent, l'effet des particules ultrafines sur la santé est moins connu.

PM 1 and ultrafine particles (en)

PM1 (PM - "particulate matter") and ultrafine particles are those with an aerodynamic diameter of less than 1 μm (PM1) or 0.1 μm (ultrafine particles), respectively. These particles mainly come from high temperature combustion processes. Due to their small diameter, measuring these particles is complex and the number of long-term measurements available is much smaller than for PM2.5 or PM10. Therefore, the health effect of ultrafine particles is less known.

Polei (ro)

Strat de gheață densă, mată sau transparentă, care se depune pe sol și pe obiecte mai ales pe partea expusă vântului, ca urmare a înghețării picăturilor de ploaie (burniță) suprarăcite sau a înghețării picăturilor de apă ce cad pe o suprafață puternic răcită. Fenomenul se produce cel mai frecvent la temperaturi între 0 și -3°C.

Vernis (fr)

Couche de glace dense, mate ou transparente, qui se dépose sur le sol et sur les objets, notamment du côté exposé au vent, à la suite du gel de gouttes de pluie surfondues (bruine) ou du gel de gouttes d'eau tombant sur une surface fortement refroidie. surface refroidie. Le phénomène se produit le plus fréquemment à des températures comprises entre 0 et -3°C.

Veneer (en)

Layer of dense, matte or transparent ice, which is deposited on the ground and on objects, especially on the side exposed to the wind, as a result of the freezing of supercooled raindrops (drizzle) or the freezing of water drops falling on a strongly cooled surface. The phenomenon occurs most frequently at temperatures between 0 and -3°C.

Polii căldurii (ro)

Regiuni ale globului unde au fost înregistrate temperaturile cele mai ridicate ca de exemplu nord-vestul Africii și California. Maximul absolut este în jurul a 57°C.

Les pôles de chaleur (fr)

Régions du globe où les températures les plus élevées ont été enregistrées, comme le nord-ouest de l'Afrique et la Californie. Le maximum absolu se situe autour de 57°C.

The poles of heat (en)

Regions of the globe where the highest temperatures were recorded, such as northwest Africa and California. The absolute maximum is around 57°C.

Polii frigului (ro)

Regiuni ale globului unde temperatura este cea mai scăzută, În emisferă nordică, polul frigului se află în Iakutia, unde minimum absolut este în jurul a -70°C. Un al doilea pol al frigului este situat în Groenlanda și în nord-estul Americii de Nord. În emisfera sudică, polul frigului se situează în Antarctica, unde temperatura cea mai scăzută este în jurul -90°C.

Les pôles du froid (fr)

Régions du globe où la température est la plus basse. Dans l'hémisphère nord, le pôle froid se trouve en Yakoutie, où le minimum absolu se situe autour de -70°C. Un deuxième pôle de froid se situe au Groenland et dans le nord-est de l'Amérique du Nord. Dans l'hémisphère sud, le pôle du froid se trouve en Antarctique, où la température la plus basse se situe autour de -90°C.

The poles of cold (en)

Regions of the globe where the temperature is the lowest, In the northern hemisphere, the cold pole is in Yakutia, where the absolute minimum is around -70°C. A second pole of cold is located in Greenland and northeastern North America. In the southern hemisphere, the pole of cold is in Antarctica, where the lowest temperature is around -90°C.

Potențial de încălzire globală (ro)

Indice de măsurare a forțajului radioactiv, rezultat din emisia unei unități de masă de substanță considerată, acumulat într-un orizont de timp ales (20, 100 sau 500 ani), în raport cu potențialul de încălzire globală al dioxidului de carbon (substanța de referință). Astfel, potențialul de încălzire globală reprezintă efectul radioactiv combinat al diferitor perioade de staționare a substanțelor în atmosferă și al eficienței lor în cauzarea forțajului radioactiv.

Potentiel de réchauffement planétaire (fr)

Indice de mesure du forçage radioactif, résultant de l'émission d'une unité de masse de la substance considérée, accumulée dans un horizon temporel choisi (20, 100 ou 500 ans), par rapport au potentiel de réchauffement climatique du dioxyde de carbone (la substance de référence). Ainsi, le potentiel de réchauffement climatique représente l'effet radioactif combiné des différents temps de séjour des substances dans l'atmosphère et de leur efficacité à provoquer un forçage radioactif.

Global warming potential (en)

Measurement index of the radioactive forcing, resulting from the emission of a unit mass of the considered substance, accumulated in a chosen time horizon (20, 100 or 500 years), in relation to the global warming potential of carbon dioxide (the reference substance). Thus, global warming potential represents the combined radioactive effect of the various residence times of substances in the atmosphere and their effectiveness in causing radioactive forcing.

Potop (ro)

Un termen general pentru revărsarea apei dintr-un canal de râu pe teren în mod normal uscat în câmpia inundabilă (inundarea râului), niveluri mai ridicate decât în mod normal de-a lungul coastei și în lacuri sau rezervoare (inundare de coastă), precum și înfundarea apei la sau aproape de punctul în care a căzut ploaia (inundații fulgerătoare).

Inondation (fr)

Terme général désignant le débordement de l'eau d'un canal fluvial sur des terres normalement sèches dans la plaine inondable (crue de la rivière), des niveaux plus élevés que la normale le long de la côte et dans des lacs ou des réservoirs (inondation côtière), tels que l'engorgement au niveau ou à proximité du point. où la pluie est tombée (crues soudaines).

Flood (en)

A general term for the overflow of water from a river channel over normally dry land into the floodplain (river flood), higher than normal levels along the coast and into lakes or reservoirs (coastal flood), such as and waterlogging at or near the point where the rain fell (flash floods).

Praf (ro)

Aerosol atmosferic tipic, ridicat de pe Pământ de către vânt. El provoacă opacizarea aerului și constituie o sursă de nuclee de condensare.

Poussière (fr)

Aérosol atmosphérique typique soulevé de la Terre par le vent. Il provoque une opacification de l'air et est source de noyaux de condensation.

Dust (en)

Typical atmospheric aerosol lifted from Earth by wind. It causes clouding of the air and is a source of condensation nuclei.

Prag (ro)

Nivelul de magnitudine al unui proces din cadrul unui sistem la care are loc o schimbare bruscă sau rapidă. Un punct sau un nivel la care apar noi proprietăți ale sistemului ecologic, economic sau de altă natură și care invalidează predicțiile bazate pe calcule și relații matematice, aplicate la niveluri inferioare.

Seuil (fr)

Niveau d'ampleur d'un processus au sein d'un système auquel un changement soudain ou rapide se produit. Point ou niveau auquel de nouvelles propriétés du système écologique, économique ou autre apparaissent et invalident les prédictions basées sur des calculs mathématiques et des relations appliquées à des niveaux inférieurs.

Threshold (en)

The level of magnitude of a process within a system at which sudden or rapid change occurs. A point or level at which new properties of the ecological, economic, or other system appear and invalidate predictions based on mathematical calculations and relationships applied at lower levels.

Prag climatic (ro)

Punctul în care factorii externi ai sistemului climatic, cum ar fi, de exemplu, creșterea concentrației de gaze cu efect de seră în atmosferă, declanșează un fenomen meteorologic sau ecologic semnificativ, care se consideră inalterabil sau recuperabil doar la o scară de timp de lungă durată (de exemplu, fenomenul răspândit de albire a recifelor de corali, colapsul sistemelor de circulație oceanice, devitalizarea pădurilor amazoniene etc.)

Seuil climatique (fr)

Le moment où des facteurs externes au système climatique, comme par exemple une augmentation de la concentration de gaz à effet de serre dans l'atmosphère, déclenchent un phénomène météorologique ou écologique important qui est considéré comme irréversible ou récupérable seulement à une longue échelle de temps (par ex. blanchissement généralisé des coraux, effondrement des systèmes de circulation océanique, dévitalisation des forêts amazoniennes, etc.).

Climatic threshold (en)

The point at which external factors of the climate system, such as, for example, an increase in the concentration of greenhouse gases in the atmosphere, trigger a significant meteorological or ecological phenomenon that is considered irreversible or recoverable only on a long time scale (e.g. widespread coral bleaching, collapse of ocean circulation systems, devitalization of Amazon forests, etc.).

Precipitații (ro)

- Hidrometeor alcătuit din particule de apă lichidă sau solidă, cristalizată sau amorfă, care cad dintr-un nor, dintr-un sistem noros, mai rar din ceață și care ating solul.
- Cantitatea de apă rezultată din precipitațiile căzute într-un loc dat și într-un anumit interval de timp, exprimată prin înălțimea stratului de apă căzută, în milimetri.

Précipitations (fr)

- *Hydrométéore constitué de particules d'eau liquides ou solides, cristallisées ou amorphes qui tombent d'un nuage, d'un système nuageux, moins souvent du brouillard et qui touchent le sol.*
- *La quantité d'eau résultant des précipitations tombant en un endroit donné et dans un certain intervalle de temps, exprimée par la hauteur de la couche d'eau tombée, en millimètres.*

Rainfall (en)

- *Hydrometeor made up of liquid or solid, crystallized or amorphous water particles that fall from a cloud, from a cloudy system, less often from fog and that touch the ground.*
- *The amount of water resulting from precipitation falling in a given place and in a certain time interval, expressed by the height of the fallen water layer, in millimeters.*

Precipitațiile convective (ro)

Precipitații care cad din norii convectivi. Ele au, în majoritatea cazurilor, caracter de aversă.

Précipitations convectives (fr)

Précipitations provenant de nuages convectifs. Elles ont, dans la plupart des cas, un caractère défavorable.

Convective precipitation (en)

Precipitation that falls from convective clouds. They have, in most cases, an adverse character.

Precipitații lichide (ro)

Apă în stare lichidă care cade din nori sau ceață. Precipitații lichide sunt: ploaia și burnița.

Précipitations liquides (fr)

Eau liquide qui tombe des nuages ou du brouillard. Les précipitations liquides sont : la pluie et la bruine.

Liquid precipitation (en)

Liquid water that falls from clouds or fog. Liquid precipitation is: rain and drizzle.

Precipitații solide (ro)

Apă în stare solidă care cade din nori. Precipitațiile solide sunt: zăpadă, măzărichea, grăunțele de zăpadă, ploaie de gheață și grindină.

Précipitations solides (fr)

Eau solide tombant des nuages. Les précipitations solides sont : la neige, le grésil, les flocons de neige, le grésil et la grêle.

Solid precipitation (en)

Solid water falling from clouds. Solid precipitation is: snow, sleet, snow flakes, sleet and hail.

Predictibilitate (ro)

Măsura în care viitoarele stări ale unui sistem pot fi prezise în baza cunoștințelor despre stările actuale și anterioare ale sistemului. Totodată, deoarece aceste cunoștințe sunt imperfecte, la fel ca și modelele care folosesc aceste cunoștințe pentru a produce o predicție climatică, și pentru că sistemul climatic este ca atare neliniar și haotic, predictibilitatea sistemului climatic este în mod inerent limitată. Chiar și cu modele cu precizie arbitrară și cu observații, pot exista încă limite în predictibilitatea unui astfel de sistem neliniar.

Prévisibilité (fr)

La mesure dans laquelle les états futurs d'un système peuvent être prédits sur la base de la connaissance des états actuels et passés du système. De plus, parce que ces connaissances sont imparfaites, tout comme les modèles qui utilisent ces connaissances pour produire une prévision climatique, et parce que le système climatique est par nature non linéaire et chaotique, la prévisibilité du système climatique est intrinsèquement limitée. Même avec des modèles et des observations de précision arbitraire, il peut encore y avoir des limites à la prévisibilité d'un tel système non linéaire.

Predictability (en)

The extent to which future states of a system can be predicted based on knowledge of the system's current and past states. Also, because this knowledge is imperfect, as are the models that use this knowledge to produce a climate prediction, and because the climate system is inherently nonlinear and chaotic, the predictability of the climate system is inherently limited. Even with arbitrary precision models and observations, there may still be limits to the predictability of such a nonlinear system.

Presiune (ro)

Forța care apasă asupra unei unități de suprafață perpendiculară pe aceasta.

Pression (fr)

Force qui exerce une pression sur une unité de surface perpendiculaire à celle-ci.

Pressure (en)

The force that presses on a unit of surface perpendicular to it.

Presiune la stație (ro)

Citire barometrică făcută la stație, la care s-au aplicat corecții de temperatură și de gravitație.

La pression à la station (fr)

Relevé barométrique effectué à la station, auquel des corrections de température et de gravité ont été appliquées.

Pressure at the station (en)

Barometric reading taken at the station, to which temperature and gravity corrections have been applied.

Presiunea atmosferică (ro)

Forța cu care aerul atmosferic apasă pe unitatea de suprafață. În orice punct de pe suprafața terestră sau din atmosferă ea este egală cu greutatea coloanei de aer ce se întinde de la acest punct până la limita superioară a atmosferei. Presiunea se măsoară cu barometrul și se exprimă fie în mm Hg, fie în mb. Valoarea presiunii exercitate de o coloană de mercur de 760 mm la 0°C la latitudinea de 45° și la nivelul mării se numește presiune atmosferică normală. Ea este egală cu $1,013250 \text{ dyne/cm}^2 = 1013,25 \text{ mb}$.

Pression atmosphérique (fr)

La force avec laquelle l'air atmosphérique appuie sur l'unité de surface. En tout point de la surface terrestre ou de l'atmosphère, il est égal au poids de la colonne d'air qui s'étend de ce point jusqu'à la limite supérieure de l'atmosphère. La pression est mesurée avec le baromètre et exprimée soit en mm Hg, soit en mb. La valeur de la pression exercée par une colonne de mercure de 760 mm à 0°C à la latitude de 45° et au niveau de la mer est appelée pression atmosphérique normale. Elle est égale à $1,013250 \text{ dyne/cm}^2 = 1013,25 \text{ mb}$.

Atmospheric pressure (en)

The force with which the atmospheric air presses on the surface unit. At any point on the earth's surface or in the atmosphere, it is equal to the weight of the column of air that extends from this point to the upper limit of the atmosphere. The pressure is measured with the barometer and expressed either in mm Hg or in mb. The value of the pressure exerted by a column of mercury of 760 mm at 0°C at the latitude of 45° and at sea level is called normal atmospheric pressure. It is equal to $1.013250 \text{ dyne/cm}^2 = 1013.25 \text{ mb}$.

Prevederea timpului (ro)

- Determinarea caracterului și mersului condițiilor atmosferice viitoare pe un interval de timp, cu ajutorul unor metode științifice.
- Rezultatul concret al activității de elaborare a prevederii timpului; textul prin care se expune timpul probabil.
- Parte a meteorologiei sinoptice.

Temps de prévision (fr)

- *Déterminer la nature et l'évolution des conditions atmosphériques futures sur une période donnée, à l'aide de méthodes scientifiques.*
- *Le résultat concret de l'activité d'élaboration de la prévision temporelle ; le texte à travers lequel l'heure probable est exposée.*
- *Fait partie de la météorologie synoptique.*

Forecasting time (en)

- *Determining the nature and course of future atmospheric conditions over a period of time, using scientific methods.*
- *The concrete result of the activity of developing the time forecast; the text through which the probable time is exposed.*
- *Part of synoptic meteorology.*

Prevedere climatologică (ro)

Prevedere de lungă durată elaborată pe baza datelor climatologice rezultate din prelucrarea statistică a observațiilor din anii precedenți.

Prévisions climatologiques (fr)

Prévision à long terme élaborée sur la base de données climatologiques issues du traitement statistique des observations des années précédentes.

Climatological forecast (en)

Long-term forecast developed on the basis of climatological data resulting from the statistical processing of observations from previous years.

Prevedere numerică (ro)

Prevederea câmpului baric, a câmpului curenților etc. Obținută prin metode numerice sau grafoanalitice.

Prédiction numérique (fr)

La prédiction du champ barique, du champ de courants, etc. Obtenu par des méthodes numériques ou graphoanalytiques.

Numerical prediction (en)

The prediction of the baric field, the field of currents, etc. Obtained by numerical or graphoanalytical methods.

Prevedere de durată medie (mijlocie) (ro)

Prevedere a cărei durată de valabilitate se întinde pe câteva zile (de la 2 până la 10).

Prévisions à moyen terme (fr)

Disposition dont la validité s'étend sur plusieurs jours (de 2 à 10).

Medium term forecast (en)

Provision whose validity spans several days (from 2 to 10).

Prevedere de lungă durată (ro)

Prevedere a cărei durată de valabilitate este de ordinul: decadă, lună, sezon.

Disposition à long terme (fr)

Disposition dont la durée de validité est de l'ordre : décennie, mois, saison.

Long term provision (en)

Provision whose validity period is of the order: decade, month, season.

Prevedere de scurtă durată (ro)

Prevedere a cărei valabilitate este mai mică de 48 de ore.

Disposition à court terme (fr)

Disposition dont la validité est inférieure à 48 heures.

Short term provision (en)

Provision whose validity is less than 48 hours.

Probabilitate (ro)

- Dacă N este numărul general al termenilor unui șir (de observații), iar n – numărul termenilor șirului cu caracteristica A , atunci probabilitatea apariției caracteristicii A este $P=n/N$
- Șansa ca un eveniment specific să se producă în locul (cazul) în care acest lucru ar putea fi estimat probabilistic.

Probabilité (fr)

- *Si N est le nombre général de termes d'une chaîne (d'observations), et n – le nombre de termes d'une chaîne de caractéristique A , alors la probabilité d'apparition de la caractéristique A est $P=n/N$*
- *La probabilité qu'un événement spécifique se produise à l'endroit (cas) où il pourrait être estimé de manière probabiliste.*

Probability (en)

- *If N is the general number of terms of a string (of observations), and n – the number of terms of the string with characteristic A , then the probability of the appearance of characteristic A is $P=n/N$*
- *The chance that a specific event will occur in the place (case) where this could be probabilistically estimated.*

Proiecție climatică (ro)

Răspunsul climatic la emisiile sau concentrațiile gazelor cu efect de seră și aerosolilor; descrise de scenariile de emisie sau de forțaj radioactiv, adeseori bazate pe simulări numerice realizate cu modele climatice. Proiecțiile climatice depind de un scenariu de emisii/concentrații/forțaj radioactiv, care este bazat pe ipoteze privind, spre exemplu, dezvoltarea socio-economică și tehnologică viitoare, și care se pot sau nu se pot realiza. Ca urmare, proiecțiile climatice sunt asociate cu un grad substanțial de incertitudine.

Projection climatique (fr)

La réponse climatique aux émissions ou aux concentrations de gaz à effet de serre et d'aérosols, décrite par des scénarios d'émission ou de forçage radioactif, souvent basés sur des simulations numériques avec des modèles climatiques. Les projections climatiques dépendent d'un scénario d'émissions/concentrations/forçage radioactif, qui repose sur des hypothèses concernant, par exemple, le développement socio-économique et technologique futur, et qui peut ou non se réaliser. En conséquence, les projections climatiques sont associées à un degré important d'incertitude.

Climate projection (en)

The climate response to emissions or concentrations of greenhouse gases and aerosols, described by emission or radioactive forcing scenarios, often based on numerical simulations with climate models. Climate projections depend on a scenario of emissions/concentrations/radioactive forcing, which is based on assumptions about, for example, future socio-economic and technological development, and which may or may not be realized. As a result, climate projections are associated with a substantial degree of uncertainty.

Prognoza agrometeorologică (ro)

Prognoze care indică gradul de favorabilitate al condițiilor de timp viitoare pentru dezvoltarea culturilor agricole, efectuarea lucrărilor agricole sau pentru folosirea metodelor agrotehnice celor mai adecvate.

Prévisions agrométéorologiques (fr)

Prévisions qui indiquent le degré de faveur des conditions météorologiques futures pour le développement des cultures agricoles, la réalisation de travaux agricoles ou l'utilisation des méthodes agrotechniques les plus appropriées.

Agrometeorological forecast (en)

Forecasts that indicate the degree of favorability of future weather conditions for the development of agricultural crops, the performance of agricultural works or the use of the most appropriate agrotechnical methods.

Punct de rouă (ro)

Temperatură la care aerul umed trebuie să se răcească ca să devină saturat în prezența apei pure, fără schimbarea presiunii și a raportului de amestec.

Point de rosée (fr)

Température à laquelle l'air humide doit refroidir pour devenir saturé en présence d'eau pure, sans changement de pression ni de rapport de mélange.

Dew point (en)

Temperature to which moist air must cool to become saturated in the presence of pure water, without change in pressure and mixing ratio.

Punct fierbinte (ro)

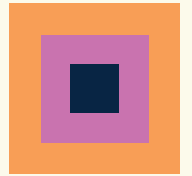
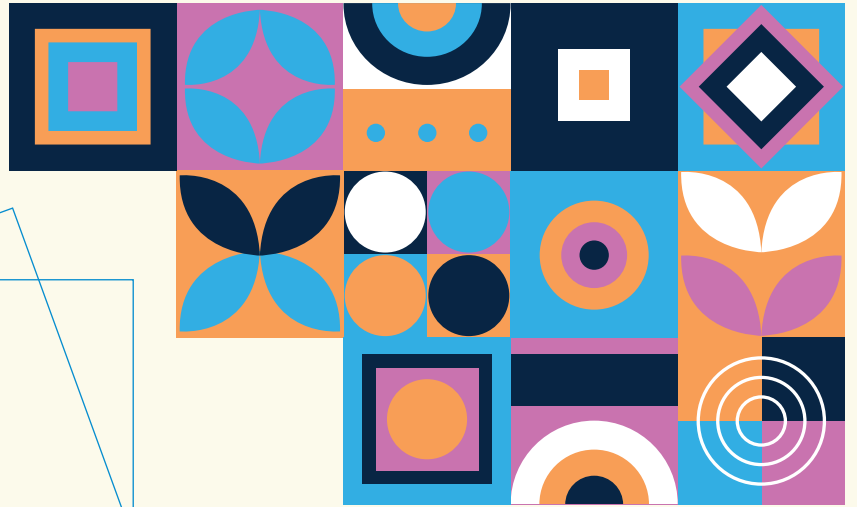
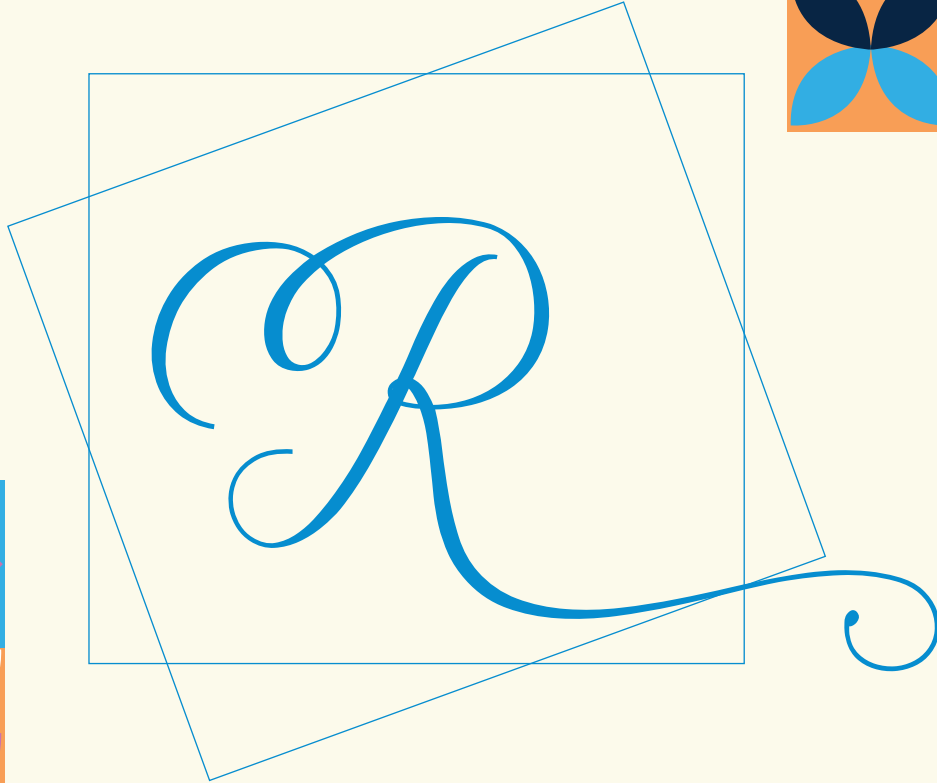
Zonă geografică caracterizată prin vulnerabilitate și expunere ridicată la schimbările climatice.

Point chaud (fr)

Zone géographique caractérisée par une vulnérabilité et une forte exposition au changement climatique.

Hot spot (en)

Geographical area characterized by vulnerability and high exposure to climate change.

Radar (radiolocator) (ro)

Aparat radioelectric care permite determinarea poziției și direcției de deplasare a unui obiect îndepărtat. Funcționarea acestui aparat se bazează pe principiul emiterii unor impulsuri electromagnetice și recepționării lor după ce au fost reflectate de obiectivul vizat. Termenul derivă din limba engleză (radio direction and range).

Radar (fr)

Dispositif radioélectrique qui permet de déterminer la position et la direction de déplacement d'un objet distant. Le fonctionnement de cet appareil repose sur le principe d'émettre des impulsions électromagnétiques et de les recevoir après qu'elles aient été réfléchies par l'objectif visé. Le terme dérive de la langue anglaise (direction et portée radio).

Radar (en)

Radioelectric device that allows determining the position and direction of movement of a distant object. The operation of this device is based on the principle of emitting electromagnetic pulses and receiving them after they have been reflected by the targeted objective. The term derives from the English language (radio direction and range).

Radiația atmosferei (ro)

Radiație de undă lungă (4-120 μ) emisă de însăși atmosfera. Aproximativ 70% din această radiație este îndreptată spre suprafața Pământului numindu-se contraradiația atmosferei, iar restul este emisă de spațiul interplanetar.

Rayonnement atmosphérique (fr)

Rayonnement à ondes longues (4-120 μ) émis par l'atmosphère elle-même. Environ 70 % de ce rayonnement est dirigé vers la surface de la Terre, appelé contre-rayonnement atmosphérique, et le reste est émis par l'espace interplanétaire.

Atmospheric radiation (en)

Long-wave radiation (4-120 μ) emitted by the atmosphere itself. Approximately 70% of this radiation is directed towards the Earth's surface, called atmospheric counter-radiation, and the rest is emitted by interplanetary space.

Radiație termică (ro)

Radiația electromagnetică emisă de toate corpurile cu temperaturi mai mari de zero absolut. Radiația termică emisă de Pământ, alături de radiația solară absorbită, sunt doi din cei mai importanți factori ce determină temperatura și clima Pământului.

Radiation thermique (fr)

Rayonnement électromagnétique émis par tous les corps dont la température est supérieure au zéro absolu. Le rayonnement thermique émis par la Terre, ainsi que le rayonnement solaire absorbé, sont deux des facteurs les plus importants qui déterminent la température et le climat de la Terre.

Thermal radiation (en)

Electromagnetic radiation emitted by all bodies with temperatures greater than absolute zero. The thermal radiation emitted by the Earth, along with the absorbed solar radiation, are two of the most important factors that determine the Earth's temperature and climate.

Radiație (ro)

Una din cele două forme principale ale materiei denumită „lumină” în sensul larg al cuvântului. Radiația posedă simultan și proprietățile undelor electromagnetice și pe cele ale particulelor dar luată ca un tot nu este nici undă și nici particulă și nici un amestec al acestora. În meteorologie termenul „radiație” este folosit pentru definirea radiațiilor de orice lungime de undă (radiație solară, directă și difuză, radiație terestră, radiația atmosferei etc.)

Radiation (fr)

Une des deux principales formes de matière appelée « lumière » au sens le plus large du terme. Le rayonnement possède à la fois les propriétés des ondes électromagnétiques et celles des particules, mais pris dans son ensemble, il n'est ni une onde, ni une particule, ni un mélange de ceux-ci. En météorologie, le terme « rayonnement » est utilisé pour définir un rayonnement de toute longueur d'onde (rayonnement solaire, direct et diffus, rayonnement terrestre, rayonnement atmosphérique, etc.)

Radiation (en)

One of the two main forms of matter called "light" in the broadest sense of the word. Radiation simultaneously possesses the properties of electromagnetic waves and those of particles, but taken as a whole it is neither a wave nor a particle nor a mixture of them. In meteorology, the term "radiation" is used to define radiation of any wavelength (solar, direct and diffuse radiation, terrestrial radiation, atmospheric radiation, etc.)

Radiație de undă lungă (ro)

Radiații a căror lungime de undă nu se întâlnește în spectrul vizibil (infraroșii). Din această categorie fac parte: radiația terestră și radiația atmosferei.

Rayonnement à ondes longues (fr)

Rayonnement dont la longueur d'onde ne se retrouve pas dans le spectre visible (infrarouge). Cette catégorie comprend : le rayonnement terrestre et le rayonnement atmosphérique.

Long wave radiation (en)

Radiation whose wavelength is not found in the visible spectrum (infrared). This category includes: terrestrial radiation and atmospheric radiation.

Radiație difuză (ro)

Parte a radiației solare, cu compoziție spectrală modificată și deviată de la propagarea rectilinie, ca urmare a difuziei provocată de molecule de gaz și de particule coloidale în suspenzie. Radiația difuză ajunge la suprafața pământului din toate punctele bolții cerești.

Rayonnement diffus (fr)

Partie du rayonnement solaire, avec une composition spectrale modifiée et déviée de la propagation rectiligne, en raison de la diffusion provoquée par les molécules de gaz et les particules colloïdales en suspension. Le rayonnement diffus atteint la surface de la Terre depuis tous les points du ciel.

Diffuse radiation (en)

Part of solar radiation, with modified spectral composition and deviated from rectilinear propagation, as a result of diffusion caused by gas molecules and colloidal particles in suspension. Diffuse radiation reaches the earth's surface from all points in the sky.

Radiație (solară) directă (ro)

Parte a radiației solare care ajunge la suprafața Pământului sub formă de fascicule de raze paralele provenite direct de la discul solar.

Rayonnement direct (solaire) (fr)

Partie du rayonnement solaire qui atteint la surface de la Terre sous forme de rayons parallèles provenant directement du disque solaire.

Direct (solar) radiation (en)

Part of the solar radiation that reaches the Earth's surface in the form of parallel rays coming directly from the solar disk.

Radiație solară (ro)

Totalitatea radiațiilor emise de Soare în spațiu și care pătrund în atmosfera terestră. Radiația solară propagă sub formă de unde electromagnetice cu o viteză de 300000 km/s. Energia radiației solare denumită „energie radiantă”, este sursa principală a energiei proceselor din atmosferă. Spectrul radiației solare este cuprins între 0,17 și 4μ cu un maximum la 0,475 μ. Spectrului vizibil îi revin 50% din totalul radiației, fiind cuprins între lungime de undă de 0,40-0,76 μ, spectrului ultraviolet – 7% (lungimi de undă <0,40 μ) și spectrului infraroșu – 43% (lungimi de undă >0,76 μ). La trecerea prin atmosfera terestră radiația își schimbă intensitatea și compoziția spectrală datorită difuziei și absorbției. Ca rezultat, la suprafața Pământului, radiația solară ajunge sub formă de radiație directă și radiație difuză care însumate definesc radiația globală. Aproximativ 40% din radiația incidentă la limita superioară a atmosferei este reflectată în spațiul interplanetar, fiind cunoscută sub denumirea de „albedoul Pământului”. Restul radiației (60%) se transformă în energie calorică, fiind sursa de încălzire a suprafeței terestre și a atmosferei precum și a proceselor chimice și biologice de pe Pământ și din atmosferă.

Radiation solaire (fr)

Ensemble du rayonnement émis par le Soleil dans l'espace et pénétrant dans l'atmosphère terrestre. Le rayonnement solaire se propage sous forme d'ondes électromagnétiques à une vitesse de 300 000 km/s. L'énergie du rayonnement solaire, appelée « énergie radiante », est la principale source d'énergie nécessaire aux processus atmosphériques. Le spectre du rayonnement solaire est compris entre 0,17 et 4 μ avec un maximum à 0,475 μ . Le spectre visible représente 50 % du rayonnement total, étant compris entre les longueurs d'onde de 0,40 à 0,76 μ , le spectre ultraviolet - 7 % (longueurs d'onde < 0,40 μ) et le spectre infrarouge - 43 % (longueurs d'onde > 0,76 μ). En traversant l'atmosphère terrestre, le rayonnement change d'intensité et de composition spectrale en raison de la diffusion et de l'absorption. En conséquence, le rayonnement solaire atteint la surface de la Terre sous forme de rayonnement direct et de rayonnement diffus, qui définissent ensemble le rayonnement global. Environ 40 % du rayonnement incident à la limite supérieure de l'atmosphère est réfléchi dans l'espace interplanétaire, connu sous le nom d'« albédo terrestre ». Le reste du rayonnement (60 %) est transformé en énergie calorique, source de chauffage de la surface terrestre et de l'atmosphère ainsi que des processus chimiques et biologiques sur Terre et dans l'atmosphère.

Solar radiation (en)

The totality of the radiation emitted by the Sun in space and penetrating the Earth's atmosphere. Solar radiation propagates in the form of electromagnetic waves with a speed of 300,000 km/s. The energy of solar radiation, called "radiant energy", is the main source of energy for processes in the atmosphere. The spectrum of solar radiation is between 0.17 and 4 μ with a maximum at 0.475 μ . The visible spectrum accounts for 50% of the total radiation, being comprised between wavelengths of 0.40-0.76 μ , the ultraviolet spectrum - 7% (wavelengths <0.40 μ) and the infrared spectrum - 43% (wavelengths of wave >0.76 μ). When passing through the earth's atmosphere, the radiation changes its intensity and spectral composition due to diffusion and absorption. As a result, solar radiation reaches the Earth's surface in the form of direct radiation and diffuse radiation, which together define the global radiation. Approximately 40% of the incident radiation at the upper limit of the atmosphere is reflected in the interplanetary space, being known as the "Earth's albedo". The rest of the radiation (60%) is transformed into caloric energy, being the source of heating the earth's surface and the atmosphere as well as the chemical and biological processes on Earth and in the atmosphere.

Radiatoare de carbon (ro)

Un sistem de mediu care acumulează carbon pe perioade lungi de timp.

Radiateurs carbone (fr)

Un système environnemental qui accumule du carbone sur de longues périodes.

Carbon radiators (en)

An environmental system that accumulates carbon over long periods of time.

Rata mortalității (ro)

Măsură a frecvenței de apariție a decesului într-o populație definită într-un interval de timp specificat.

Taux de mortalité (fr)

Une mesure de la fréquence des décès dans une population définie sur une période de temps spécifiée.

Mortality rate (en)

A measure of the frequency of death in a defined population over a specified time period.

Rănit (ro)

Persoane care suferă de leziuni fizice sau, traume care necesită asistență medicală imediată ca urmare directă a unui dezastru.

Blessé (fr)

Les personnes qui subissent des blessures physiques ou des traumatismes nécessitant des soins médicaux immédiats, conséquence directe d'une catastrophe.

Injured (en)

People who suffer physical injuries or trauma that require immediate medical attention as a direct result of a disaster.

Rafală de vânt (ro)

Creștere bruscă de durată relativ scurtă a vitezei vântului.

Rafale de vent (fr)

Augmentation soudaine de la vitesse du vent de durée relativement courte.

Gust of wind (en)

Sudden increase in wind speed of relatively short duration.

Registru de observație (ro)

Registru destinat înscrierii directe a observațiilor și măsurărilor meteorologice în cursul unei luni.

Registre d'observation (fr)

Registre destiné à la saisie directe des observations et mesures météorologiques au cours d'un mois.

Observation register (en)

Register intended for the direct entry of meteorological observations and measurements during a month.

Rețea de stații meteorologice (ro)

Totalitatea stațiilor meteorologice dotate cu aparatură de același tip, care execută observații după programe și metodici unice.

Réseau de stations météorologiques (fr)

Toutes les stations météorologiques équipées du même type d'équipement, qui effectuent des observations selon des programmes et des méthodes uniques.

Network of meteorological stations (en)

All meteorological stations equipped with the same type of equipment, which perform observations according to unique programs and methods.

Reglarea temperaturii (ro)

Menținerea temperaturii sau temperaturilor unui corp într-un interval restrâns în condiții care implică sarcini termice interne și/sau externe variabile. Din punct de vedere biologic, există reglare a temperaturii corpului într-o oarecare măsură prin mijloace autonome sau comportamentale.

Régulation de la température (fr)

Maintenir la ou les températures d'un corps dans une plage étroite dans des conditions impliquant des charges thermiques internes et/ou externes variables. Biologiquement, il existe une régulation de la température corporelle dans une certaine mesure par des moyens autonomes ou comportementaux.

Temperature regulation (en)

Maintaining a body's temperature or temperatures within a narrow range under conditions involving variable internal and/or external thermal loads. Biologically, there is regulation of body temperature to some extent by autonomic or behavioral means.

Reglarea temperaturii, comportamentală (ro)

Orice mișcare coordonată a unui organism care tinde în cele din urmă să stabilească un mediu termic care reprezintă o condiție preferată pentru schimbul de căldură (producere de căldură, pierdere de căldură sau echilibru de căldură) al organismului cu mediul său.

Régulation de la température, comportementale (fr)

Tout mouvement coordonné d'un organisme qui tend finalement à établir un environnement thermique qui représente une condition privilégiée pour l'échange thermique (production de chaleur, perte de chaleur ou bilan thermique) de l'organisme avec son environnement.

Temperature regulation, behavioral (en)

Any coordinated movement of an organism that ultimately tends to establish a thermal environment that represents a preferred condition for heat exchange (heat production, heat loss, or heat balance) of the organism with its environment.

Regulator de temperatură (ro)

Un organism care își reglează temperatura.

Régulateur de température (fr)

Un organisme qui régule sa température.

Temperature regulator (en)

An organism that regulates its temperature.

Reziliență (ro)

Capacitatea sistemelor sociale, economice și de mediu de a absorbi stresul și de a face față presiunilor din exterior, tendințelor sau perturbărilor periculoase, reorganizându-se în modul, în care să-și mențină funcția, identitatea și structura de bază, păstrându-și, în același timp, capacitatea de a se adapta, de a învăța și de a se transforma. Reziliența climatică poate fi descrisă la nivel național, de sector, comunitate etc. Fără o planificare prudentă, există riscul ca eforturile de dezvoltare să scadă, de fapt, reziliența (aceasta se referă la activitățile care promovează amenajarea teritoriilor sau dezvoltarea infrastructurii în zonele care pot deveni nepotrivite din cauza schimbărilor climatice).

Résilient (fr)

La capacité des systèmes sociaux, économiques et environnementaux à absorber le stress et à faire face aux pressions externes, aux tendances ou aux perturbations dangereuses, en se réorganisant de manière à maintenir leur fonction de base, leur identité et leur structure, tout en préservant leur capacité d'adaptation. , apprendre et se transformer. La résilience climatique peut être décrite au niveau national, sectoriel, communautaire, etc. Sans une planification minutieuse, il existe un risque que les efforts de développement réduisent réellement la résilience (il s'agit d'activités qui favorisent l'utilisation des terres ou le développement d'infrastructures dans des zones qui pourraient devenir inadaptées en raison du changement climatique).

Resilient (en)

The ability of social, economic and environmental systems to absorb stress and cope with external pressures, trends or dangerous disturbances, reorganizing in such a way as to maintain their basic function, identity and structure, preserving, at the same time, the ability to adapt, learn and transform. Climate resilience can be described at the national, sector, community, etc. level. Without careful planning, there is a risk that development efforts will actually reduce resilience (this refers to activities that promote land use or infrastructure development in areas that may become unsuitable due to climate change).

Reziliența climatică (ro)

Capacitatea unui sistem socio-ecologic la: absorbirea solicitărilor și menținerea funcției în fața presiunilor exterioare care sunt impuse de schimbările climatice; și adaptarea, reorganizarea și evoluarea în mai multe configurații dorite care îmbunătățesc durabilitatea pe termen lung a sistemului, pregătindu-l mai bine pentru impactul viitor al schimbărilor climatice.

Résilience climatique (fr)

La capacité d'un système socio-écologique à : absorber les demandes et maintenir son fonctionnement face aux pressions externes imposées par le changement climatique ; et s'adapter, se réorganiser et évoluer vers de multiples configurations souhaitées qui améliorent la durabilité à long terme du système, le préparant ainsi mieux aux impacts futurs du changement climatique.

Climate resilience (en)

The capacity of a socio-ecological system to: absorb demands and maintain function in the face of external pressures imposed by climate change; and adapting, reorganizing, and evolving into multiple desired configurations that improve the long-term sustainability of the system, better preparing it for the future impacts of climate change.

Risc

- Pierderi preconizate (de vieți omenești, *persoane* rănite, deteriorare a bunurilor și activitate economică întreruptă) din cauza unui anumit pericol pentru o anumită zonă și perioadă de referință. Pe baza calculului matematic, riscul este produsul hazardului și vulnerabilității.
- Potențialul consecințelor în care ceva valoros este pus în pericol, iar urmările sunt incerte, recunoscându-se diversitatea factorilor ce pot provoca respectivele consecințe. Riscul este adesea definit ca probabilitatea de apariție a *evenimentelor* sau tendințelor periculoase, multiplicată cu impactul acestora în cazul în care survin. Termenul „risc” este folosit pentru a desemna potențialele consecințe negative asupra vieții, mijloacelor de existență, sănătate, ecosistemelor și speciilor, bunurilor economice, sociale și culturale, serviciilor (inclusiv serviciilor de mediu) și a infrastructurii. Noțiunea de risc are două interpretări distincte: în prima interpretare accentul este pus pe eventualitatea sau probabilitatea unui eveniment; în a doua interpretare accentul este pus pe consecințele sau efectele unui eveniment, în special pe pierderile eventuale în raport cu un motiv, loc sau perioadă concrete.

Risque (fr)

- *Pertes attendues (en vies humaines, en personnes blessées, en dommages matériels et en activité économique interrompue) dues à un aléa spécifique pour une zone et une période de référence spécifiques. Selon des calculs mathématiques, le risque est le produit du danger et de la vulnérabilité.*
- *Le potentiel de conséquences lorsqu'un objet de valeur est mis en danger et que les conséquences sont incertaines, en reconnaissant la diversité des facteurs qui peuvent provoquer ces conséquences. Le risque est souvent défini comme la probabilité d'occurrence d'événements ou de tendances dangereuses multipliée par leur impact s'ils se produisent. Le terme « risque » est utilisé pour désigner les conséquences négatives potentielles sur la vie, les moyens de subsistance, la santé, les écosystèmes et les espèces, les biens économiques, sociaux et culturels, les services (y compris les services environnementaux) et les infrastructures. La notion de risque a deux interprétations distinctes : dans la première interprétation, l'accent est mis sur l'éventualité ou la probabilité d'un événement ; dans la deuxième interprétation, l'accent est mis sur les conséquences ou les effets d'un événement, en particulier sur les pertes éventuelles liées à une raison, un lieu ou une période concrets.*

Risk (en)

- *Pertes attendues (en vies humaines, en personnes blessées, en dommages matériels et en activité économique interrompue) dues à un aléa spécifique pour une zone et une période de référence spécifiques. Selon des calculs mathématiques, le risque est le produit du danger et de la vulnérabilité.*
- *Le potentiel de conséquences lorsqu'un objet de valeur est mis en danger et que les conséquences sont incertaines, en reconnaissant la diversité des facteurs qui peuvent provoquer ces conséquences. Le risque est souvent défini comme la probabilité d'occurrence d'événements ou de tendances dangereuses multipliée par leur impact s'ils se produisent. Le terme « risque » est utilisé pour désigner les conséquences négatives potentielles sur la vie, les moyens de subsistance, la santé, les écosystèmes et les espèces, les biens économiques, sociaux et culturels, les services (y compris les services environnementaux) et les infrastructures. La notion de risque a deux interprétations distinctes : dans la première interprétation, l'accent est mis sur l'éventualité ou la probabilité d'un événement ; dans la deuxième interprétation, l'accent est mis sur les conséquences ou les effets d'un événement, en particulier sur les pertes éventuelles liées à une raison, un lieu ou une période concrets.*

Rouă (ro)

Depunere, pe obiectele de la sol sau din apropierea solului, de picături de apă rezultând din condensarea vaporilor de apă conținuți în aerul din apropierea solului ce se răcește prin radiație. Condițiile care favorizează formarea de rouă sunt: cerul senin și vântul slab.

Rosée (fr)

Dépôt, sur des objets au sol ou à proximité du sol, de gouttelettes d'eau résultant de la condensation de la vapeur d'eau contenue dans l'air à proximité du sol qui se refroidit par rayonnement. Les conditions favorisant la formation de rosée sont : un ciel clair et des vents légers.

Dew (en)

Deposit, on objects on the ground or near the ground, of water droplets resulting from the condensation of water vapor contained in the air near the ground that cools by radiation. The conditions favoring the formation of dew are: clear skies and light winds.

Roza vânturilor (ro)

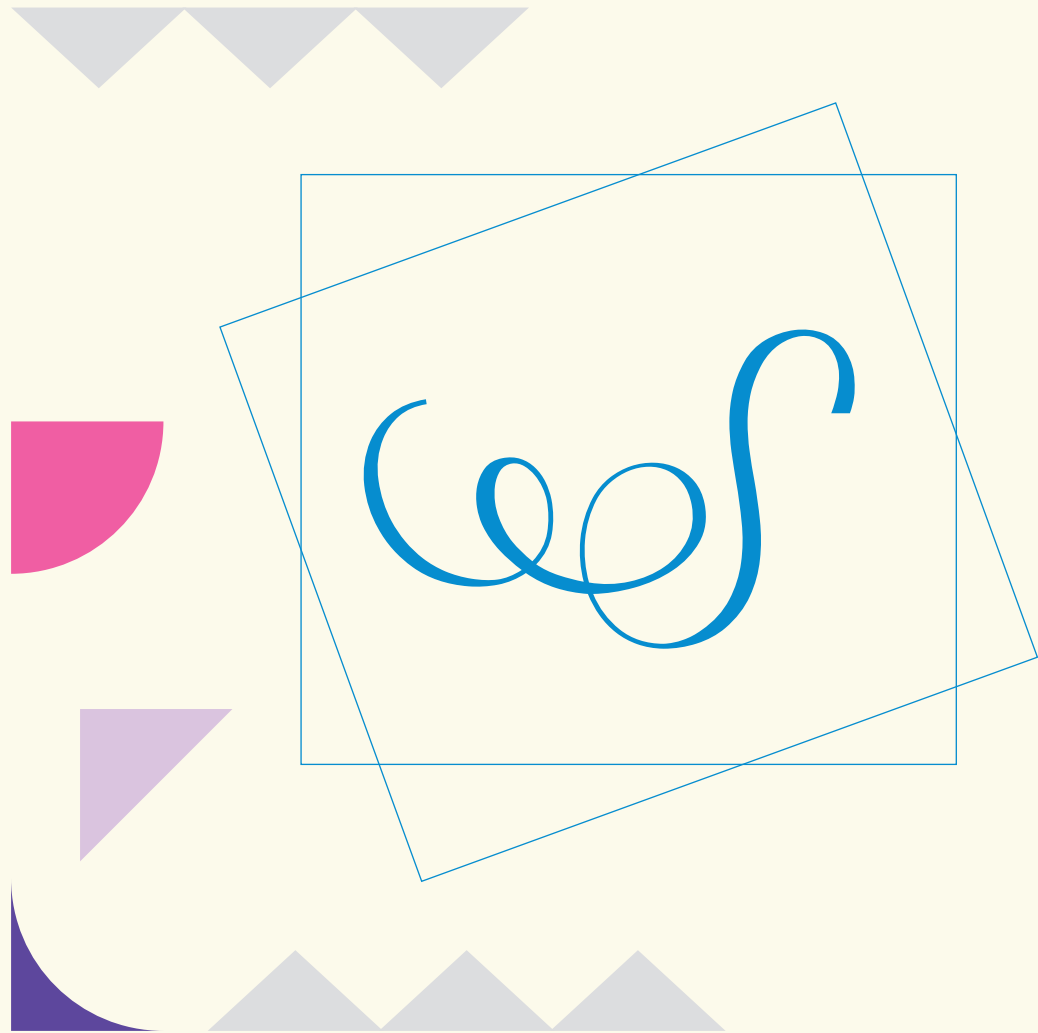
Reprezentarea grafică a frecvenței vânturilor pe diferite direcții.

Rose des vents (fr)

Représentation graphique de la fréquence du vent dans différentes directions.

Rose of the winds (en)

Graphic representation of wind frequency in different directions.

Scară absolută de temperatură (ro)

Scară de temperatură la care punctul de topire al gheții este notat cu 273,2°. Punctul 0° al scării absolute este "zero absolut" (-273,2°C). Această scară se mai numește scară Kelvin (°K). Formula de transformare în grade Celsius este: $^{\circ}\text{K}=(t +273)^{\circ}\text{C}$.

Échelle de température absolue (fr)

Échelle de température à laquelle le point de fusion de la glace est marqué à 273,2°. Le point 0o de l'échelle absolue est le « zéro absolu » (-273,2°C). Cette échelle est également appelée échelle Kelvin (°K). La formule de conversion en degrés Celsius est : $^{\circ}\text{K}=(t +273)^{\circ}\text{C}$.

Absolute temperature scale (en)

Temperature scale at which the melting point of ice is marked with 273.2°. The 0o point of the absolute scale is "absolute zero" (-273.2°C). This scale is also called Kelvin scale (°K). The formula for converting to degrees Celsius is: $^{\circ}\text{K}=(t +273)^{\circ}\text{C}$.

Scară Beaufort (ro)

Scară a tăriei vântului care exprimă forța vântului printr-un număr cuprins între 0 și 12, fiecare număr reprezentând un grad Beaufort. Din 1954, O.M.M. a lărgit această scară și a înlocuit numărul 12 prin numere de la 12 la 17, care permit clasificarea diverselor tipuri de uragane.

Échelle de Beaufort (fr)

Échelle de force du vent qui exprime la force du vent à travers un nombre compris entre 0 et 12, chaque chiffre représentant un degré de Beaufort. Depuis 1954, O.M.M. a élargi cette échelle et remplacé le numéro 12 par les numéros 12 à 17, qui permettent la classification de différents types d'ouragans.

Beaufort scale (en)

Wind strength scale that expresses the force of the wind through a number between 0 and 12, each number representing a Beaufort degree. Since 1954, O.M.M. expanded this scale and replaced the number 12 with numbers 12 to 17, which allow classification of various types of hurricanes.

Scară Celsius (ro)

Scară a temperaturii în care punctul 0, ales arbitrar, este punctul de topire al gheții la presiunea normală, iar punctul 100, temperatura vaporilor de apă distilată care fierbe la presiunea normală. O diviziune a scării Celsius se numește grad-centigrad. Sinonim cu „SCARA CENTIGRADĂ”. Formula de transformare din grade Fahrenheit este: $t^{\circ}\text{C} = 5/9(t^{\circ}\text{F} - 32)$.

Échelle Celsius (fr)

Échelle de température où le point 0, choisi arbitrairement, est le point de fusion de la glace à pression normale, et le point 100, la température de la vapeur d'eau distillée bouillant à pression normale. Une division de l'échelle Celsius est appelée degré centigrade. Synonyme de « ÉCHELLE CENTIGRADE ». La formule de conversion de degrés Fahrenheit est : $t^{\circ}\text{C} = 5/9(t^{\circ}\text{F} - 32)$.

Celsius scale (en)

Temperature scale where point 0, chosen arbitrarily, is the melting point of ice at normal pressure, and point 100, the temperature of the vapor of distilled water boiling at normal pressure. A division of the Celsius scale is called degree-centigrade. Synonymous with "CENTIGRADE SCALE". The conversion formula from degrees Fahrenheit is: $t^{\circ}\text{C} = 5/9(t^{\circ}\text{F} - 32)$.

Scară Fahrenheit (ro)

Scară de temperatură la care punctul de topire al gheții este notat cu 32°, iar punctul de fierbere al apei cu 212°. Distanța între cele două puncte caracteristice este deci de 180°F. Formula de transformare din grade Celsius este: $t^{\circ}\text{F} = 9/5(t^{\circ}\text{C} + 32)$

Échelle Fahrenheit (fr)

Échelle de température à laquelle le point de fusion de la glace est marqué à 32° et le point d'ébullition de l'eau à 212°. La distance entre les deux points caractéristiques est donc de 180°F. La formule de conversion de degrés Celsius est : $t^{\circ}\text{F} = 9/5(t^{\circ}\text{C} + 32)$

Fahrenheit scale (en)

Temperature scale at which the melting point of ice is marked with 32°, and the boiling point of water with 212°. The distance between the two characteristic points is therefore 180°F. The conversion formula from degrees Celsius is: $t^{\circ}F = 9/5(t^{\circ}C + 32)$

Scară locală urbană (ro)

Scara locală urbană se află între microscala urbană și mezoscala urbană. Reprezintă turbulența orară a fluxurilor de căldură sensibile, latente și de stocare într-un volum spațial de 102–104 m³, atingând o înălțime până la substratul inerțial. Scara locală este caracteristică răspunsurilor și fluxurilor de vecinătate (spre deosebire de curte/casă pentru microscală urbană și regiune pentru mezoscală urbană). Scara locală este cuprinsă în stratul limită urban, care conține atât stratul de suprafață, cât și substratul de rugozitate. Atât procesele la microscală, cât și la mezoscară ale fluxurilor de căldură sensibile, latente și de stocare, influențează scara locală. Mai mult, variabilitatea ridicată a fluxurilor găsite la microscara urbană (substratul de rugozitate) – generată de topografia rugoasă/variabilă și suprafețele clădirii/terenului – sunt mai puțin variabile la înălțimea substratului inerțial și pot fi, astfel, mediate cu timp. Prin urmare, există un răspuns de cartier, care este apoi afectat de modelele meteo locale.

Échelle urbaine locale (fr)

L'échelle urbaine locale se situe entre la micro-échelle urbaine et la méso-échelle urbaine. Il représente la turbulence horaire des flux de chaleur sensible, latente et de stockage dans un volume spatial de 102 à 104 m³ atteignant une hauteur jusqu'au substrat inertiel. L'échelle locale est caractéristique des réponses et des flux du quartier (par opposition à la cour/maison pour la micro-échelle urbaine et à la région pour la méso-échelle urbaine). L'échelle locale est contenue dans la couche limite urbaine, qui contient à la fois la couche superficielle et le substrat rugueux. Les processus à micro-échelle et à méso-échelle des flux de chaleur sensible, latente et de stockage influencent l'échelle locale. De plus, la forte variabilité des flux constatée à l'échelle micro-urbaine (substrat de rugosité) – générée par une topographie et des surfaces de bâtiments/terrains rugueuses/variables – est moins variable à la hauteur du substrat inertiel et peut donc être moyennée dans le temps. Il y a donc une réponse du quartier, qui est ensuite affectée par les conditions météorologiques locales.

Local urban scale (en)

The local urban scale lies between the urban microscale and the urban mesoscale. It represents the hourly turbulence of the sensible, latent, and storage heat fluxes in a spatial volume of 102–104 m³ reaching a height up to the inertial substrate. Local scale is characteristic of neighborhood responses and flows (as opposed to yard/house for urban microscale and region for urban mesoscale). The local scale is contained in the urban boundary layer, which contains both the surface layer and the roughness substrate. Both microscale and mesoscale processes of sensible, latent, and storage heat fluxes influence the local scale. Furthermore, the high variability of flows found at the urban microscale (roughness substrate) – generated by rough/variable topography and building/land surfaces – are less variable at the height of the inertial substrate and can thus be averaged over time. There is therefore a neighborhood response, which is then affected by local weather patterns.

Scenariu (ro)

Descriere plauzibilă a modului în care poate evolua viitorul, în baza unui set coerent și consecvent pe plan intern de ipoteze cu privire la forțele motrice cheie și relații. De menționat că scenariile nu sunt nici prognoze, nici previziuni, dar sunt utile pentru a oferi o perspectivă a consecințelor evenimentelor și acțiunilor.

Scénario (fr)

Description plausible de la manière dont l'avenir pourrait évoluer, basée sur un ensemble d'hypothèses cohérentes et cohérentes en interne concernant les principales forces motrices et relations. Il convient de noter que les scénarios ne sont ni des prévisions ni des prédictions, mais qu'ils sont utiles pour donner un aperçu des conséquences des événements et des actions.

Scenario (en)

Plausible description of how the future may evolve, based on a coherent and internally consistent set of assumptions about key driving forces and relationships. It should be noted that the scenarios are neither forecasts nor predictions, but they are useful in providing insight into the consequences of events and actions.

Scenariu climatic (ro)

Reprezentare plauzibilă simplificată a climatului viitor, bazată pe un set de relații climatice consistente, care a fost construită cu scopul explicit de a investiga potențialele consecințe ale schimbărilor climatice induse de activitatea umană și adesea servind ca date de intrare pentru modelele de impact. Proiecțiile climatice pot fi folosite ca material de bază pentru construirea scenariilor climatice, dar scenariile climatice necesită, de obicei, informații adiționale precum informațiile despre climatul curent observat.

Scénario climatique (fr)

Représentation plausible simplifiée du climat futur, basée sur un ensemble de relations climatiques cohérentes, qui a été construite dans le but explicite d'étudier les conséquences potentielles du changement climatique induit par l'homme et sert souvent de contribution aux modèles d'impact. Les projections climatiques peuvent être utilisées comme matériau de base pour élaborer des scénarios climatiques, mais les scénarios climatiques nécessitent généralement des informations supplémentaires, telles que des informations sur le climat actuellement observé.

Climate scenario (en)

Simplified plausible representation of future climate, based on a set of consistent climate relationships, that has been constructed with the explicit purpose of investigating the potential consequences of human-induced climate change and often serving as input to impact models. Climate projections can be used as basic material for building climate scenarios, but climate scenarios usually require additional information such as information about current observed climate.

Schimbări climatice (ro)

- Orice schimbare a climei în timp, fie ca urmare a variabilității naturale, fie ca urmare a activității umane.
- Schimbare a climei care este atribuită direct sau indirect activității umane care modifică compoziția atmosferei globale și care se adaugă variabilității climatice naturale observate de-a lungul perioadei de timp comparabile.
- Schimbările climatice se referă la modificările climei care pot fi identificate (de exemplu, prin utilizarea datelor statistice) prin schimbarea valorii medii și/sau a variabilității proprietăților ei și care persistă pentru o perioadă îndelungată, de obicei, zeci de ani sau mai mult. Schimbările climatice pot fi cauzate de procesele naturale interne sau factorii externi, cum ar fi modulațiile ciclurilor solare, erupțiile vulcanice și modificările antropogene persistente în compoziția atmosferei sau în folosința terenurilor.
- “Schimbări de climat care sunt atribuite direct sau indirect unei activități omenești ce alterează compoziția atmosferei la nivel global și care se adaugă variabilității naturale a climatului, observat în decursul unor perioade comparabile” (conform articolului 1 din Convenția-Cadru asupra Schimbărilor Climatice).
- Variații de durată foarte mare, progresive sau regresive, care s-au produs în trecutul geologic al Pământului. După diferite teorii și ipoteze, schimbările climatice au fost provocate de schimbările survenite în natură a suprafeței Pământului, schimbările intensității radiației solare și legat de acestea a circulației generale a atmosferei.

Changements climatiques (fr)

- *Tout changement climatique dans le temps, soit du fait de la variabilité naturelle, soit du fait de l'activité humaine.*
- *Les changements climatiques directement ou indirectement imputables à l'activité humaine qui modifie la composition de l'atmosphère globale et qui s'ajoutent à la variabilité naturelle du climat observée sur des périodes comparables.*
- *Le changement climatique fait référence aux changements du climat qui peuvent être identifiés (par exemple, à l'aide de données statistiques) en modifiant la valeur moyenne et/ou la variabilité de ses propriétés et qui persistent pendant une longue période, généralement des décennies ou plus. Le changement climatique peut être causé par des processus naturels internes ou par des facteurs externes, tels que des modulations des cycles solaires, des éruptions volcaniques et des changements anthropiques persistants dans la composition atmosphérique ou l'utilisation des terres.*
- *« Les changements climatiques attribués directement ou indirectement à l'activité humaine qui modifie la composition de l'atmosphère au niveau global et qui s'ajoute à la variabilité naturelle du climat, observée au cours de périodes comparables » (selon l'article 1 de la Convention-cadre sur le changement climatique).*
- *Des variations de très longue durée, progressives ou régressives, survenues dans le passé géologique de la Terre. Selon diverses théories et hypothèses, les changements climatiques seraient causés par des changements dans la nature de la surface de la Terre, des changements dans l'intensité du rayonnement solaire et liés à la circulation générale de l'atmosphère.*

Climatic changes (en)

- *Any change in climate over time, either as a result of natural variability or as a result of human activity.*
- *Climate change that is directly or indirectly attributable to human activity that alters the composition of the global atmosphere and that is in addition to natural climate variability observed over comparable time periods.*
- *Climate change refers to changes in the climate that can be identified (for example, by using statistical data) by changing the average value and/or variability of its properties and that persist for a long period, usually decades or more. Climate change can be caused by internal natural processes or external factors, such as modulations of solar cycles, volcanic eruptions, and persistent anthropogenic changes in atmospheric composition or land use.*
- *"Climate changes that are attributed directly or indirectly to human activity that alters the composition of the atmosphere at a global level and that is added to the natural variability of the climate, observed during comparable periods" (according to article 1 of the Framework Convention on Climate Change).*
- *Variations of very long duration, progressive or regressive, that occurred in the Earth's geological past. According to various theories and hypotheses, climate changes were caused by changes in the nature of the Earth's surface, changes in the intensity of solar radiation and related to the general circulation of the atmosphere.*

Schimbare climatică bruscă (ro)

Schimbare la scară largă în sistemul climatic, care are loc în decurs de câteva zeci de ani sau mai puțin, persistă (sau se anticipează să persiste) timp de cel puțin câteva zeci de ani și provoacă perturbări semnificative în sistemele umane și naturale.

Changement climatique soudain (fr)

Un changement à grande échelle du système climatique qui se produit en quelques décennies ou moins, persiste (ou devrait persister) pendant au moins plusieurs décennies et provoque des perturbations significatives des systèmes humains et naturels.

Sudden climate change (en)

Large-scale change in the climate system that occurs within a few decades or less, persists (or is projected to persist) for at least several decades, and causes significant disruption to human and natural systems.

Schimbări globale (ro)

Termen generic pentru a descrie schimbările la scară globală în sistemele precum sistemul climatic, ecosistemele și sistemele socio-ecologice, dar și a Pământului ca sistem alcătuit din uscat, oceane, atmosferă, regiuni polare, organisme, cicluri naturale ale planetei și procese profunde ale Pământului. Aceste părți constitutive se influențează reciproc.

Changements globaux (fr)

Terme générique pour décrire les changements à l'échelle mondiale dans des systèmes tels que le système climatique, les écosystèmes et les systèmes socio-écologiques, mais aussi la Terre en tant que système composé de terres, d'océans, d'atmosphère, de régions polaires, d'organismes, de cycles naturels de la planète et de profondeurs. Processus terrestres. Ces éléments constitutifs s'influencent mutuellement.

Global changes (en)

Generic term to describe global-scale changes in systems such as the climate system, ecosystems and socio-ecological systems, but also the Earth as a system consisting of land, oceans, atmosphere, polar regions, organisms, natural cycles of the planet and deep Earth processes . These constituent parts influence each other.

Screening-ul climatic (ro)

Screening-ul climatic este definit ca un proces sistematic de examinare a activităților, rezultatelor și programelor cu scopul de a identifica sensibilitatea lor la consecințele și cauzele schimbărilor climatice și de a determina în ce măsură această sensibilitate necesită acțiuni pentru a spori rezistența la schimbările climatice și/sau a reduce emisiile de gaze cu efect de seră.

Dépistage climatique (fr)

L'analyse climatique est définie comme un processus systématique d'examen des activités, des résultats et des programmes afin d'identifier leur sensibilité aux conséquences et aux causes du changement climatique et de déterminer dans quelle mesure cette sensibilité nécessite une action pour améliorer la résilience au changement climatique et/ou réduire les émissions de gaz à effet de serre.

Climate screening (en)

Climate screening is defined as a systematic process of examining activities, outputs and programs in order to identify their sensitivity to the consequences and causes of climate change and to determine the extent to which this sensitivity requires action to enhance resilience to climate change and /or reduce greenhouse gas emissions.

Secetă (ro)

- Perioadă îndelungată de primăvară sau vară cu precipitații mult sub valoarea normală, în condiții de temperatură ridicată a aerului. În aceste condiții rezervele de apă din sol se micșorează mult, ceea ce crează premise nefavorabile dezvoltării normale a plantelor. Se deosebesc: seceta atmosferică – cu precipitații foarte reduse, temperaturi ridicate și umezeală a aerului scăzută și secetă pedologică – când rezervele de apă din sol sunt epuizate. Seceta pedologică depinde în mare măsură de structura solului.
- O perioadă prelungită de precipitații neobișnuit de scăzute, care produce o lipsă de apă pentru oameni, animale și plante. Seceta este diferită de majoritatea altor pericole prin faptul că se dezvoltă lent, uneori chiar de-a lungul anilor, iar debutul ei este în general dificil de detectat. Seceta nu este doar un fenomen fizic, deoarece efectele sale pot fi exacerbate de activitățile umane și de cererea de alimentare cu apă. Prin urmare, seceta este adesea definită atât conceptual, cât și operațional. Definițiile operaționale ale secetei, adică gradul de reducere a precipitațiilor care constituie o secetă, variază în funcție de localitate, climă și sectorul de mediu.

- Perioadă de vreme anormal de uscată și suficient de lungă pentru a provoca un dezechilibru hidrologic grav. Seceta este un termen relativ, prin urmare, orice discuție în termeni de deficit de precipitații trebuie să indice tipul de secetă la care se referă. De exemplu, deficitul de precipitații în perioada de vegetație afectează producția vegetală sau funcția ecosistemului în general (din cauza umidității scăzute a solului, denumită, de asemenea, "secetă agricolă"), iar deficitul apei de scurgere și de infiltrare în sol afectează, în primul rând, aprovizionarea cu apă (secetă hidrologică). Nivelul scăzut al umidității solului și al apelor subterane se datorează nu numai reducerii precipitațiilor, ci și creșterii evaporării transpirației. O perioadă cu un deficit anormal de precipitații este definită ca secetă meteorologică. O mega-secetă este o secetă foarte lungă și omniprezentă, de durată mult mai mare decât în mod normal, de obicei, de un deceniu sau mai mult.

Sécheresse (fr)

- *Longue période du printemps ou de l'été avec des précipitations bien inférieures à la valeur normale, dans des conditions de température de l'air élevée. Dans ces conditions, les réserves en eau du sol diminuent beaucoup, ce qui crée des conditions défavorables au développement normal des plantes. Ils diffèrent : la sécheresse atmosphérique - avec de très faibles précipitations, des températures élevées et une faible humidité de l'air et la sécheresse pédologique - lorsque les réserves d'eau du sol sont épuisées. La sécheresse des sols dépend en grande partie de la structure du sol.*
- *Une période prolongée de précipitations inhabituellement faibles qui entraîne une pénurie d'eau pour les personnes, les animaux et les plantes. La sécheresse diffère de la plupart des autres aléas dans la mesure où elle se développe lentement, parfois sur plusieurs années, et son apparition est généralement difficile à détecter. La sécheresse n'est pas seulement un phénomène physique, car ses effets peuvent être exacerbés par les activités humaines et la demande en eau. Par conséquent, la sécheresse est souvent définie à la fois sur le plan conceptuel et opérationnel. Les définitions opérationnelles de la sécheresse, c'est-à-dire le degré de réduction des précipitations qui constitue une sécheresse, varient selon la localité, le climat et le secteur environnemental.*

- *Période de temps anormalement sec suffisamment longue pour provoquer un fort déséquilibre hydrologique. La sécheresse est un terme relatif, donc toute discussion en termes de déficit pluviométrique doit indiquer à quel type de sécheresse elle fait référence. Par exemple, le manque de précipitations pendant la saison de croissance affecte la production végétale ou le fonctionnement des écosystèmes en général (en raison de la faible humidité du sol, également appelée « sécheresse agricole »), et le manque de ruissellement et d'infiltration de l'eau dans le sol affecte, en premier lieu, l'approvisionnement en eau (sécheresse hydrologique). Le faible niveau d'humidité du sol et des eaux souterraines est dû non seulement à une réduction des précipitations, mais aussi à une augmentation de l'évaporation par transpiration. Une période avec un déficit de précipitations anormal est définie comme une sécheresse météorologique. Une méga-sécheresse est une sécheresse très longue et généralisée qui dure beaucoup plus longtemps que la normale, généralement une décennie ou plus.*

Drought (en)

- *Long period of spring or summer with precipitation far below the normal value, in conditions of high air temperature. In these conditions, the water reserves in the soil decrease a lot, which creates unfavorable conditions for the normal development of plants. They differ: atmospheric drought - with very low precipitation, high temperatures and low air humidity and pedological drought - when the water reserves in the soil are exhausted. Soil drought largely depends on soil structure.*
- *A prolonged period of unusually low rainfall that produces a shortage of water for people, animals and plants. Drought differs from most other hazards in that it develops slowly, sometimes over years, and its onset is generally difficult to detect. Drought is not only a physical phenomenon, as its effects can be exacerbated by human activities and water supply demand. Therefore, drought is often defined both conceptually and operationally. Operational definitions of drought, i.e. the degree of reduction in precipitation that constitutes a drought, vary by locality, climate and environmental sector.*

- *Period of abnormally dry weather long enough to cause severe hydrological imbalance. Drought is a relative term, therefore any discussion in terms of rainfall deficit must indicate the type of drought it is referring to. For example, the lack of precipitation during the growing season affects plant production or ecosystem function in general (due to low soil moisture, also called "agricultural drought"), and the lack of water runoff and infiltration into the soil affects, in first, water supply (hydrological drought). The low level of soil moisture and groundwater is due not only to a reduction in precipitation, but also to an increase in transpiration evaporation. A period with an abnormal precipitation deficit is defined as meteorological drought. A mega-drought is a very long and pervasive drought lasting much longer than normal, usually a decade or 0more.*

Securitate umană (ro)

Condiție care este îndeplinită atunci când nucleul vital al vieților omenesti este protejat și atunci când oamenii au libertatea și capacitatea de a trăi cu demnitate. În contextul schimbărilor climatice, nucleul vital al vieților omenesti include specificul universal și cultural, elementele materiale și nemateriale necesare pentru ca oamenii să acționeze în numele intereselor lor și să trăiască cu demnitate.

Sécurité humaine (fr)

Une condition qui est remplie lorsque le noyau vital de la vie humaine est protégé et lorsque les individus ont la liberté et la capacité de vivre dans la dignité. Dans le contexte du changement climatique, le noyau vital de la vie humaine comprend la spécificité universelle et culturelle, les éléments matériels et non matériels nécessaires pour que les individus puissent agir au nom de leurs intérêts et vivre dans la dignité.

Human security (en)

A condition that is met when the vital core of human lives is protected and when people have the freedom and ability to live with dignity. In the context of climate change, the vital core of human lives includes the universal and cultural specificity, material and non-material elements necessary for people to act on behalf of their interests and live with dignity.

Sensibilitate (ro)

Se referă la gradul de afectare a sistemului, fie advers sau benefic de către factorii climatici. Efectul poate fi direct (de exemplu, modificarea recoltei ca răspuns la schimbarea mediei, intervalului sau variabilității temperaturii) sau indirect (de exemplu, daunele provocate de creșterea frecvenței inundațiilor costale datorită creșterii nivelului mării).

Sensibilité (fr)

Il fait référence à la mesure dans laquelle le système est affecté, de manière négative ou bénéfique, par les facteurs climatiques. L'effet peut être direct (par exemple, changement de rendement en réponse à un changement dans la moyenne, la plage ou la variabilité de la température) ou indirect (par exemple, dommages causés par la fréquence accrue des inondations côtières dues à l'élévation du niveau de la mer).

Sensitivity (en)

It refers to the degree to which the system is affected, either adversely or beneficially, by climatic factors. The effect may be direct (eg, change in yield in response to change in the mean, range or variability of temperature) or indirect (eg, damage caused by increased frequency of coastal flooding due to sea level rise).

Sector cald (ro)

Regiunea unui ciclon care conține o masă de aer cald cuprinsă între frontul cald anterior și frontul rece posterior.

Secteur chaud (fr)

Région d'un cyclone qui contient une masse d'air chaud entre le front chaud avant et le front froid arrière.

Warm sector (en)

The region of a cyclone that contains a mass of warm air between the front warm front and the rear cold front.

Sensibilitatea (ro)

Gradul în care un sistem este afectat, fie negativ, fie benefic, de stimuli legați de climă [vezi „Stimuli legați de climă”].

Sensibilité (fr)

Le degré auquel un système est affecté, de manière négative ou bénéfique, par des stimuli liés au climat [voir « Stimuli liés au climat »].

Sensitivity (en)

The degree to which a system is affected, either negatively or beneficially, by climate-related stimuli [see “Climate-related stimuli”].

Sincopa de căldură (ro)

Colaps, de obicei cu pierderea conștiinței, în timpul expunerii la căldură. Simptomele sunt similare cu cele ale sindromului vasovagal (leșin).

Syncope thermique (fr)

Collapsus, généralement accompagné d'une perte de conscience, lors d'une exposition à la chaleur. Les symptômes sont similaires à ceux du syndrome vasovagal (évanouissement).

Heat syncope (en)

Collapse, usually with loss of consciousness, during exposure to heat. The symptoms are similar to those of vasovagal syndrome (fainting).

Sindromul clădirii bolnave (ro)

Un grup de simptome generale, ale mucoasei, pielii care sunt legate temporar de munca în anumite clădiri. Sindromul clădirii bolnave este legat atât de factori personali, cât și de mediu, cu dovezi tot mai mari pentru rolul trăsăturilor de personalitate și al mediului de lucru psihosocial, chimia reactivă și proprietățile inflamatorii ale particulelor de interior pentru sindromul clădirii bolnave. Legătura dintre poluarea aerului din interior și exterior nu trebuie neglijată atunci când se evaluează sindromul clădirii bolnave.

Syndrome des bâtiments malsains (fr)

Groupe de symptômes cutanés généraux, au niveau des muqueuses, temporairement liés au travail dans certains bâtiments. Le syndrome des bâtiments malsains est lié à des facteurs à la fois personnels et environnementaux, avec de plus en plus de preuves du rôle des traits de personnalité et de l'environnement de travail psychosocial, de la chimie réactive et des propriétés inflammatoires des particules intérieures dans le syndrome des bâtiments malsains. Le lien entre la pollution de l'air intérieur et extérieur ne doit pas être négligé lors de l'évaluation du syndrome des bâtiments malsains.

Sick building syndrome (en)

A group of general, mucosal, skin symptoms that are temporarily related to work in certain buildings. Sick building syndrome is linked to both personal and environmental factors, with growing evidence for the role of personality traits and the psychosocial work environment, reactive chemistry and inflammatory properties of indoor particles for sick building syndrome. The link between indoor and outdoor air pollution should not be overlooked when assessing sick building syndrome.

Sinoptician, previzionist (ro)

Meteorolog care elaborează prevederi de timp.

Prévisionniste (fr)

Météorologue qui fait des prévisions météorologiques.

Forecaster (en)

Meteorologist who makes weather forecasts.

Siroco (ro)

Vânt cald din sud sau din sud-est care suflă în partea anterioară a unei depresiuni ce trece de la vest spre est, de-a lungul Mediteranei. El atinge coasta nordică a Africii sub forma unui vânt foarte cald și uscat, dar se umezește traversând Mediterana și atinge Malta și regiunile Europei meridionale sub forma unui vânt cald și umed.

Sirocco (fr)

Un vent chaud du sud ou du sud-est soufflant à l'avant d'une dépression d'ouest en est à travers la Méditerranée. Il atteint la côte nord de l'Afrique sous forme de vent très chaud et sec, mais il s'humidifie en traversant la Méditerranée et atteint Malte et les régions du sud de l'Europe sous forme de vent chaud et humide.

Sirocco (en)

A warm southerly or southeasterly wind blowing at the front of a west-to-east depression across the Mediterranean. It reaches the northern coast of Africa in the form of a very warm and dry wind, but it moistens as it crosses the Mediterranean and reaches Malta and the regions of southern Europe in the form of a warm and humid wind.

Sistem climatic (ro)

Sistem complex alcătuit din cinci componente majore: atmosfera, hidrosfera, criosfera, litosfera și biosfera și interacțiunile dintre acestea. Sistemul climatic evoluează în timp sub influența dinamicii sale interne și datorită forțărilor externe (precum erupțiile vulcanice, variațiile cantității de radiație solară) și forțărilor de origine antropică (precum modificările în compoziția atmosferei și schimbările folosinței terenurilor).

Système climatique (fr)

Système complexe composé de cinq composants majeurs : l'atmosphère, l'hydrosphère, la cryosphère, la lithosphère et la biosphère et leurs interactions. Le système climatique évolue au fil du temps sous l'influence de sa dynamique interne et en raison de forces externes (telles que les éruptions volcaniques, les variations de la quantité de rayonnement solaire) et anthropiques (telles que les changements dans la composition de l'atmosphère et les changements dans l'utilisation des terres).).

Climate system (en)

Complex system made up of five major components: the atmosphere, hydrosphere, cryosphere, lithosphere, and biosphere and their interactions. The climate system evolves over time under the influence of its internal dynamics and due to external forces (such as volcanic eruptions, variations in the amount of solar radiation) and anthropogenic forces (such as changes in the composition of the atmosphere and changes in land use).

Sistem uman (ro)

Orice sistem în care organizațiile și instituțiile umane joacă un rol major. De multe ori (dar nu întotdeauna), termenul este sinonim cu „societate” sau „sistem social” (de exemplu, sistem agricol, sistem politic, sistem tehnologic, sistem economic).

Système humain (fr)

Tout système dans lequel les organisations et institutions humaines jouent un rôle majeur. Souvent (mais pas toujours), le terme est synonyme de « société » ou de « système social » (par exemple, système agricole, système politique, système technologique, système économique).

Human system (en)

Any system in which human organizations and institutions play a major role. Often (but not always), the term is synonymous with "society" or "social system" (eg, agricultural system, political system, technological system, economic system).

Sistem baric (ro)

Formă a câmpului baric. Sistemele barice se împart în general în regiuni de presiune ridicată și regiuni de presiune joasă. Se deosebesc sisteme barice cu izobare închise (ciclone și anticiclone) și deschise (dorsale și talveguri).

Systeme barique (fr)

Forme du champ barique. Les systemes bariques sont généralement divisés en régions à haute pression et en régions à basse pression. Il existe des systemes bariques avec des isobares fermées (cyclone et anticyclone) et ouvertes (dorsale et vallée).

Baric system (en)

Shape of the baric field. Baric systems are generally divided into high pressure regions and low pressure regions. There are baric systems with closed (cyclone and anticyclone) and open (dorsal and valley) isobars.

Sistem de avertizare timpurie (ro)

Setul de capacități necesare pentru a produce și difuza informații de avertizare în timp util și semnificativ pentru a permite persoanelor fizice, comunităților și organizațiilor amenințate de un pericol să se pregătească să acționeze prompt și adecvat pentru a reduce posibilitatea de vătămare sau pagube. Sistemul de avertizare timpurie este un element major al reducerii riscului de dezastre. Pentru a fi eficiente, sistemele de avertizare timpurie trebuie să implice activ comunitățile în situații de risc, pentru a facilita educația publică și conștientizarea riscurilor, în mod eficient a difuza alerte, precum și avertismente și să se asigure că este starea constantă de pregătire.

Systeme d'alerte precoce (fr)

L'ensemble des capacités requises pour produire et diffuser des informations d'alerte opportunes et significatives afin de permettre aux individus, aux communautés et aux organisations menacés par un danger de se préparer à agir rapidement et de manière appropriée pour réduire la possibilité de préjudice ou de dommage. Le système d'alerte precoce est un élément majeur de la réduction des risques de catastrophe. Pour être efficaces, les systèmes d'alerte precoce doivent impliquer activement les communautés à risque pour faciliter l'éducation du public et la sensibilisation aux risques, diffuser efficacement les alertes ainsi que les avertissements et garantir un état de préparation constant.

Early warning system (en)

The set of capabilities required to produce and disseminate timely and meaningful warning information to enable individuals, communities and organizations threatened by a hazard to prepare to act promptly and appropriately to reduce the possibility of harm or damage. The early warning system is a major element of disaster risk reduction. To be effective, early warning systems must actively engage communities at risk to facilitate public education and risk awareness, effectively disseminate alerts as well as warnings, and ensure a constant state of preparedness.

Sistem de avertizare pentru sănătatea căldurii (ro)

Un sistem, de obicei inițiat de autoritățile de sănătate publică, pentru a reduce impactul valurilor de căldură asupra sănătății. Acesta constă din două componente principale: una este responsabilă pentru identificarea și prognoza valurilor de căldură cu impact grav asupra sănătății, iar a doua inițiază și coordonează măsurătorile de sănătate publică pentru a atenua efectele cele mai grave asupra sănătății ale efectului valului de căldură.

Système d'avertissement de santé lié à la chaleur (fr)

Un système, généralement initié par les autorités de santé publique, pour réduire l'impact sanitaire des vagues de chaleur. Il se compose de deux composantes principales : l'une est chargée d'identifier et de prévoir les vagues de chaleur ayant de graves impacts sur la santé, et la seconde initie et coordonne les mesures de santé publique pour atténuer les pires effets sanitaires de l'effet de la vague de chaleur.

Heat Health Warning System (en)

A system, usually initiated by public health authorities, to reduce the health impact of heat waves. It consists of two main components: one is responsible for identifying and forecasting heat waves with severe health impacts, and the second initiates and coordinates public health measures to mitigate the worst health effects of the heat wave effect.

Sistem noros (ro)

Grupare de nori migratori, persistentă și de mare întindere, având mai multe zone diferențiate, care se succed într-o anumită ordine. Cel mai tipic sistem noros este cel al frontului cald.

Système nuageux (fr)

Groupe de nuages migrants, persistants et de grande étendue, comportant plusieurs zones différenciées, qui se succèdent dans un certain ordre. Le système nuageux le plus typique est celui du front chaud.

Cloudy system (en)

Group of migratory clouds, persistent and of great extent, having several differentiated areas, which follow each other in a certain order. The most typical cloud system is that of the warm front.

Smog fotochimic (ro)

Amestec de poluanți atmosferici cu proprietăți oxidative, produși prin reacția luminii solare cu principalii poluanți ai aerului, în special cu hidrocarburile.

Smog photochimique (fr)

Mélange de polluants atmosphériques aux propriétés oxydantes, produit par la réaction de la lumière solaire avec les principaux polluants atmosphériques, notamment les hydrocarbures.

Photochemical smog (en)

Mixture of atmospheric pollutants with oxidative properties, produced by the reaction of sunlight with the main air pollutants, especially hydrocarbons.

Standardele Organizației Internaționale de Standardizare pentru evaluarea mediilor termice (ro)

Standardele ISO pentru evaluarea mediilor termice pot fi împărțite în trei categorii: cald, moderat și rece.

Normes de l'Organisation internationale de normalisation pour l'évaluation des environnements thermiques (fr)

Les normes ISO pour l'évaluation des environnements thermiques peuvent être divisées en trois catégories : chaud, modéré et froid.

Standards of the International Organization for Standardization for the assessment of thermal environments (en)

ISO standards for rating thermal environments can be divided into three categories: warm, moderate and cold.

Starea timpului (ro)

Totalitatea elementelor și fenomenelor meteorologice deasupra unei regiuni la un moment dat sau într-un interval de timp.

L'état du temps (fr)

Ensemble des éléments et phénomènes météorologiques au-dessus d'une région à un instant donné ou dans un intervalle de temps.

The state of time (en)

The totality of meteorological elements and phenomena above a region at a given moment or in a time interval.

Stație agrometeorologică (ro)

Stație meteorologică, care în afara observațiilor meteorologice principale efectuează paralel măsurători complete de temperatură și umezeală a solului pe platforma meteorologică și în lanurile cultivate și execută observații asupra fazelor de vegetație și stadiilor de dezvoltare a plantelor. Parcelele pentru observațiile fizice și biologice se aleg în așa fel încât măsurătorile făcute în diferiți ani să fie comparabile între ele.

Station agrométéorologique (fr)

Station météorologique qui, outre les principales observations météorologiques, effectue simultanément des mesures complètes de température et d'humidité du sol sur la plateforme météorologique et dans les champs cultivés et effectue des observations sur les phases de végétation et les stades de développement des plantes. Les parcelles pour les observations physiques et biologiques sont choisies de manière à ce que les mesures effectuées au cours des différentes années soient comparables entre elles.

Agrometeorological station (en)

Meteorological station, which, apart from the main meteorological observations, simultaneously performs complete measurements of temperature and soil moisture on the meteorological platform and in cultivated fields and performs observations on vegetation phases and plant development stages. The plots for the physical and biological observations are chosen in such a way that the measurements made in different years are comparable to each other.

Stație aerologică (ro)

Stație meteorologică unde se execută măsurători în altitudine, îndeosebi prin radiosondaj.

Station météo (fr)

Station météorologique où sont effectuées des mesures d'altitude, notamment par radiosondage.

Weather station (en)

Meteorological station where altitude measurements are performed, especially by radio sounding.

Stație hidrometeorologică (ro)

Stație la care se efectuează atât observații meteorologice cât și hidrologice.

Station hydrométéorologique (fr)

Station où sont effectuées des observations météorologiques et hydrologiques.

Hydrometeorological station (en)

Station where both meteorological and hydrological observations are made.

Stație meteorologică (ro)

- Punct de observații meteorologice unde se măsoară precipitațiile atmosferice și înălțimea stratului de zăpadă și unde se determină vizual fenomenele atmosferice.
- Stație unde se execută observații meteorologice, aleasă după anumite criterii care să asigure reprezentativitatea elementelor măsurate pentru regiunea înconjurătoare. Stația meteorologică, dispune de o platformă meteorologică pe care sunt instalate cea mai mare parte a instrumentelor și de un local, în care se află barometrul și barograful și unde se execută prelucrările primare ale datelor din observații. După volumul și felul observațiilor, stațiile meteorologice se împart în diferite categorii și tipuri. Cele mai numeroase stații sunt cele climatologice și sinoptice.

Station météo (fr)

- *Point d'observations météorologiques où sont mesurées les précipitations atmosphériques et la hauteur de la couche de neige et où les phénomènes atmosphériques sont déterminés visuellement.*
- *Station où sont effectuées les observations météorologiques, choisie selon certains critères pour assurer la représentativité des éléments mesurés pour la région environnante. La station météorologique dispose d'une plate-forme météorologique sur laquelle sont installés la plupart des instruments et d'une salle où se trouvent le baromètre et le barographe et où s'effectue le traitement primaire des données issues des observations. Selon le volume et le type d'observations, les stations météorologiques sont divisées en différentes catégories et types. Les stations climatologiques et synoptiques sont les plus nombreuses.*

Weather station (en)

- *Point of meteorological observations where atmospheric precipitation and the height of the snow layer are measured and where atmospheric phenomena are determined visually.*
- *Station where meteorological observations are carried out, chosen according to certain criteria to ensure the representativeness of the measured elements for the surrounding region. The meteorological station has a meteorological platform on which most of the instruments are installed and a room where the barometer and barograph are located and where the primary processing of the data from the observations is carried out. According to the volume and type of observations, meteorological stations are divided into different categories and types. The most numerous stations are the climatological and synoptic ones.*

Stație meteorologică automată (ro)

Aparat complex care măsoară și transmite automat valoarea unor elemente meteorologice. Asemenea stații se instalează de obicei în locuri greu accesibile.

Station météo automatique (fr)

Appareil complexe qui mesure et transmet automatiquement la valeur de certains éléments météorologiques. Ces stations sont généralement installées dans des endroits difficiles d'accès.

Automatic weather station (en)

Complex device that automatically measures and transmits the value of some meteorological elements. Such stations are usually installed in hard-to-reach places.

Stimulii legați de climă (ro)

Toate elementele schimbărilor climatice, inclusiv caracteristicile climatice medii, variabilitatea climei și frecvența și magnitudinea extremelor. Efectul poate fi direct (de exemplu, o modificare a randamentului culturii ca răspuns la o modificare a mediei, intervalului sau variabilității temperaturii) sau indirect (de exemplu, daune cauzate de creșterea frecvenței inundațiilor de coastă din cauza nivelului mării).

Incitations liées au climat (fr)

Tous les éléments du changement climatique, y compris les caractéristiques climatiques moyennes, la variabilité climatique ainsi que la fréquence et l'ampleur des extrêmes. L'effet peut être direct (par exemple, un changement dans le rendement des cultures en réponse à un changement dans la moyenne, la plage ou la variabilité de la température) ou indirect (par exemple, les dommages causés par la fréquence accrue des inondations côtières dues au niveau de la mer).

Climate related incentives (en)

All elements of climate change, including average climate characteristics, climate variability, and frequency and magnitude of extremes. The effect may be direct (eg, a change in crop yield in response to a change in the mean, range, or variability of temperature) or indirect (eg, damage caused by increased frequency of coastal flooding due to sea level).

Strat de baldachin urban (ro)

Stratul de acoperiș urban este stratul din structura verticală a stratului limită urban care variază de la suprafață până la vârful clădirilor. În cadrul stratului de acoperiș urban, clima urbană la scară locală este influențată în mare măsură de proprietățile termice ale clădirilor și suprafețelor, precum și de fluxurile la scară locală care decurg din geometria clădirilor și străzilor.

Couche de canopée urbaine (fr)

La couche de toiture urbaine est la couche de la structure verticale de la couche limite urbaine qui s'étend de la surface jusqu'au sommet des bâtiments. Au sein de la couche de toiture urbaine, le climat urbain à l'échelle locale est largement influencé par les propriétés thermiques des bâtiments et des surfaces, ainsi que par les flux à l'échelle locale découlant de la géométrie des bâtiments et des rues.

Urban canopy layer (en)

The urban roof layer is the layer in the vertical structure of the urban boundary layer that ranges from the surface to the top of buildings. Within the urban roof layer, local-scale urban climate is largely influenced by the thermal properties of buildings and surfaces, as well as local-scale fluxes arising from the geometry of buildings and streets.

Strat de ozon (ro)

Strat atmosferic în care conținutul în ozon este foarte mare, maximul de concentrație fiind situat între 20 și 30 km altitudine. El are proprietatea de a absorbi o mare parte din radiațiile ultraviolete emise de Soare.

Couche d'ozone (fr)

Couche atmosphérique dans laquelle la teneur en ozone est très élevée, la concentration maximale se situant entre 20 et 30 km d'altitude. Il a la propriété d'absorber une grande partie du rayonnement ultraviolet émis par le Soleil.

Ozone layer (en)

Atmospheric layer in which the ozone content is very high, the maximum concentration being located between 20 and 30 km altitude. It has the property of absorbing a large part of the ultraviolet radiation emitted by the Sun.

Strat de zăpadă (ro)

Pătură de zăpadă depusă pe suprafața solului sau a gheții, care se formează în timpul iernii în urma ninsurilor. Caracteristicile sale principale sunt: înălțimea, densitatea și conținutul în apă. Ca suprafață subiacentă el reprezintă un factor climatic important. Stratul de zăpadă are de asemenea un rol protector împotriva gerurilor pentru culturile care ierneză.

Couche de neige (fr)

Couverture de neige déposée à la surface du sol ou de la glace, qui se forme durant l'hiver suite à des chutes de neige. Ses principales caractéristiques sont : la hauteur, la densité et la teneur en eau. En tant que surface sous-jacente, elle représente un facteur climatique important. Le manteau neigeux a également un rôle de protection contre le gel pour les cultures hivernantes.

Snow layer (en)

A blanket of snow deposited on the surface of the ground or ice, which forms during the winter following snowfalls. Its main characteristics are: height, density and water content. As an underlying surface, it represents an important climatic factor. The snow cover also has a protective role against frost for overwintering crops.

Strat limită urban (ro)

Porțiune a stratului limită planetar de deasupra stratului de acoperiș urban ale cărei caracteristici climatice sunt modificate de prezența unui oraș la suprafață.

Couche limite urbaine (fr)

Partie de la couche limite planétaire au-dessus de la couche de canopée urbaine dont les caractéristiques climatiques sont modifiées par la présence d'une ville de surface.

Urban boundary layer (en)

Portion of the planetary boundary layer above the urban canopy layer whose climatic characteristics are modified by the presence of a surface city.

Stratificarea (aerului) (ro)

Distribuția pe verticală a temperaturii în atmosferă de care depinde dezvoltarea și intensitatea proceselor de convecție. Stratificarea poate fi stabilă, instabilă sau indiferentă, atât pentru aerul uscat sau umed cât și pentru cel umed saturat.

Stratification (de l'air) (fr)

La distribution verticale de la température dans l'atmosphère dont dépendent le développement et l'intensité des processus de convection. La stratification peut être stable, instable ou indifférente, aussi bien pour l'air sec ou humide que pour l'air saturé et humide.

Stratification (of air) (en)

The vertical distribution of temperature in the atmosphere on which the development and intensity of convection processes depends. Stratification can be stable, unstable or indifferent, both for dry or moist air and for saturated moist air.

Stratificarea instabilă (ro)

În cazul aerului uscat sau umed nesaturat stratificarea în care gradientii verticali de temperatură sunt mai mari decât cei adiabatici uscați ($\gamma > \gamma_a$). În cazul aerului umed saturat, stratificarea în care gradientii de temperatură sunt mai mici decât cei adiabatici uscați și mai mari decât cei adiabatici umezi $\gamma_a > \gamma < \gamma(a)$. O astfel de stare se numește „stratificare umed instabilă”.

Stratification instable (fr)

Dans le cas d'air insaturé sec ou humide, stratification dans laquelle les gradients verticaux de température sont supérieurs aux gradients adiabatiques secs ($\gamma > \gamma_a$). Dans le cas d'air humide saturé, la stratification dans laquelle les gradients de température sont inférieurs à ceux adiabatiques secs et supérieurs à ceux adiabatiques humides $\gamma_a > \gamma < \gamma(a)$. Un tel état est appelé « stratification humide instable ».

Unstable stratification (en)

In the case of dry or humid unsaturated air, the stratification in which the vertical temperature gradients are higher than the dry adiabatic ones ($\gamma > \gamma_a$). In the case of saturated moist air, the stratification in which the temperature gradients are lower than the dry adiabatic ones and higher than the wet adiabatic ones $\gamma_a > \gamma < \gamma(a)$. Such a state is called "unstable wet stratification".

Stratificare stabilă (ro)

În cazul aerului uscat sau umed nesaturat, stratificarea în care gradientul vertical de temperatură este mai mic decât cel adiabatic uscat ($\gamma < \gamma_a$). În cazul aerului umed saturat stratificarea în care gradientul vertical de temperatură este mai mic decât cel adiabatic umed ($\gamma < \gamma'_a$).

Superposition stable (fr)

Dans le cas d'air insaturé sec ou humide, stratification dans laquelle le gradient vertical de température est inférieur à celui adiabatique sec ($\gamma < \gamma_a$). Dans le cas d'air humide saturé, stratification dans laquelle le gradient vertical de température est inférieur à celui adiabatique humide ($\gamma < \gamma'_a$).

Stable layering (en)

In the case of dry or moist unsaturated air, the stratification in which the vertical temperature gradient is lower than the dry adiabatic one ($\gamma < \gamma_a$). In the case of saturated moist air, the stratification in which the vertical temperature gradient is lower than the moist adiabatic one ($\gamma < \gamma'_a$).

Stratosferă (ro)

Zona cea mai stratificată din atmosferă, de deasupra troposferei, ce se întinde de la aproximativ 10 km (de la 9 km la latitudini mari și de la 16 km la tropice) până la aproximativ 50 km altitudine.

Stratosphère (fr)

Zone la plus stratifiée de l'atmosphère, au-dessus de la troposphère, s'étendant d'environ 10 km (de 9 km aux hautes latitudes et de 16 km sous les tropiques) jusqu'à environ 50 km d'altitude.

Stratosphere (en)

The most stratified area of the atmosphere, above the troposphere, extending from about 10 km (from 9 km in high latitudes and from 16 km in the tropics) to about 50 km altitude.

Stres termic (ro)

În medii calde și/sau în timpul activității fizice crescute, organismul poate să nu fie capabil să disipeze eficient căldura metabolică. Această situație poate duce în cele din urmă la creșterea temperaturii corpului și la diminuarea abilităților fizice și mentale. Epuizarea termică și insolația sunt, de asemenea, posibile efecte secundare ale temperaturii corporale ridicate susținute.

În cazuri extreme, stresul termic poate duce direct la mortalitatea umană. Există numeroși indici cantitativi pentru evaluarea potențialului stres termic, inclusiv indicele de stres termic, temperatura globului umed, indicele stresului termic, temperatura echivalentă fiziologică, indicele climatic termic universal și Humidex.

Stress thermique (fr)

Dans des environnements chauds et/ou lors d'une activité physique accrue, le corps peut ne pas être en mesure de dissiper efficacement la chaleur métabolique. Cette situation peut éventuellement entraîner une augmentation de la température corporelle et une diminution des capacités physiques et mentales. L'épuisement dû à la chaleur et le coup de chaleur sont également des effets secondaires possibles d'une température corporelle élevée et prolongée. Dans des cas extrêmes, le stress thermique peut directement entraîner la mortalité humaine. Il existe de nombreux indices quantitatifs pour évaluer le stress thermique potentiel, notamment l'indice de stress thermique, la température du globe humide, l'indice de stress thermique, la température physiologique équivalente, l'indice climatique thermique universel et l'humidex.

Thermal stress (en)

In hot environments and/or during increased physical activity, the body may not be able to dissipate metabolic heat efficiently. This situation can eventually lead to increased body temperature and diminished physical and mental abilities. Heat exhaustion and heat stroke are also possible side effects of sustained high body temperature. In extreme cases, heat stress can directly lead to human mortality. There are numerous quantitative indices for assessing potential heat stress, including heat stress index, wet globe temperature, heat stress index, physiological equivalent temperature, universal thermal climate index, and Humidex.

Sol expansiv (ro)

Sol, în special argilă care, la umezire, îngheț sau uscare, se va dilata sau contracta alternativ, provocând deteriorarea fundațiilor clădirilor și a altor structuri.

Sol expansif (fr)

Le sol, en particulier l'argile, qui, lorsqu'il est mouillé, gelé ou séché, se dilate ou se contracte alternativement, endommageant les fondations des bâtiments et autres structures.

Expansive soil (en)

Soil, especially clay, which, upon wetting, freezing, or drying, will alternately expand or contract, causing damage to the foundations of buildings and other structures.

Sursă de carbon (ro)

Un proces sau sistem care eliberează mai mult carbon în atmosferă decât asimilează

Source de carbone (fr)

Processus ou système qui libère plus de carbone dans l'atmosphère qu'il n'en absorbe

Carbon source (en)

A process or system that releases more carbon into the atmosphere than it takes in

Sustenabilitate (ro)

Proces dinamic care garantează persistența sistemelor naturale și umane într-un mod echitabil. Acest concept implică stabilirea unui echilibru între creșterea economică și protecția mediului și găsirea de resurse alternative.

Durabilité (fr)

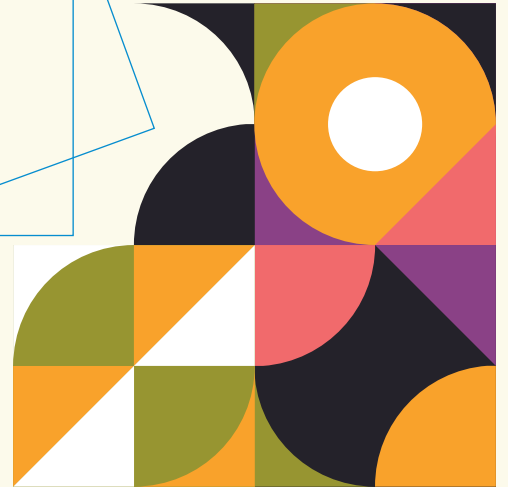
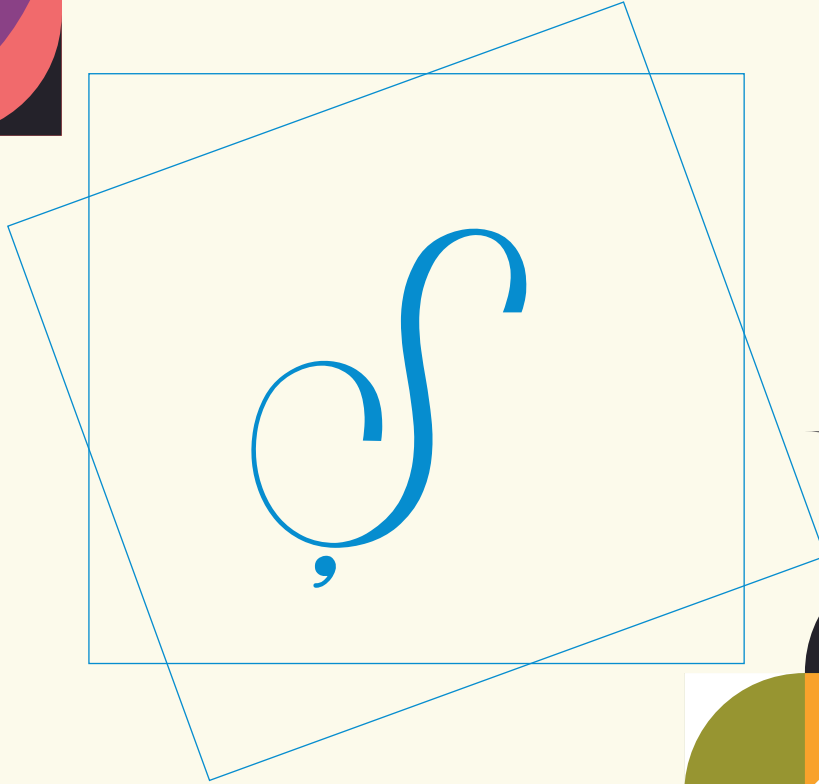
Processus dynamique qui garantit la persistance des systèmes naturels et humains de manière équitable. Ce concept implique d'établir un équilibre entre croissance économique et protection de l'environnement et de trouver des ressources alternatives.

Sustainability (en)

Dynamic process that guarantees the persistence of natural and human systems in an equitable way. This concept involves establishing a balance between economic growth and environmental protection and finding alternative resources.

Șa barometrică (ro)

Regiune cuprinsă între două talveguri și două dorsale înconjurând punctul unde se întâlnesc axele celor două talveguri și dorsale.

Selle barométrique (fr)

La région située entre deux vallées et deux crêtes entourant le point de rencontre des axes des deux vallées et crêtes.

Barometric saddle (en)

The region between two valleys and two ridges surrounding the point where the axes of the two valleys and ridges meet.

Șir de observații (ro)

Serie multianuală, cronologică, a unui element meteorologic oarecare, cu ajutorul căreia se calculează mediile, frecvențele etc., pe diferite perioade.

Chaîne d'observations (fr)

Série chronologique pluriannuelle d'un certain élément météorologique, à l'aide de laquelle des moyennes, des fréquences, etc. sont calculées pour différentes périodes.

String of observations (en)

Multiannual, chronological series of a certain meteorological element, with the help of which averages, frequencies, etc., are calculated for different periods.

Șir omogen (ro)

Șir de valori succesive ale unui element meteorologic, obținut din observații pe o perioadă lungă de la o stație oarecare, la care condițiile înconjurătoare nu au suferit mari schimbări, iar măsurătorile s-au făcut de observatori calificați, după o aceeași metodică și cu instrumente instalate reglementar.

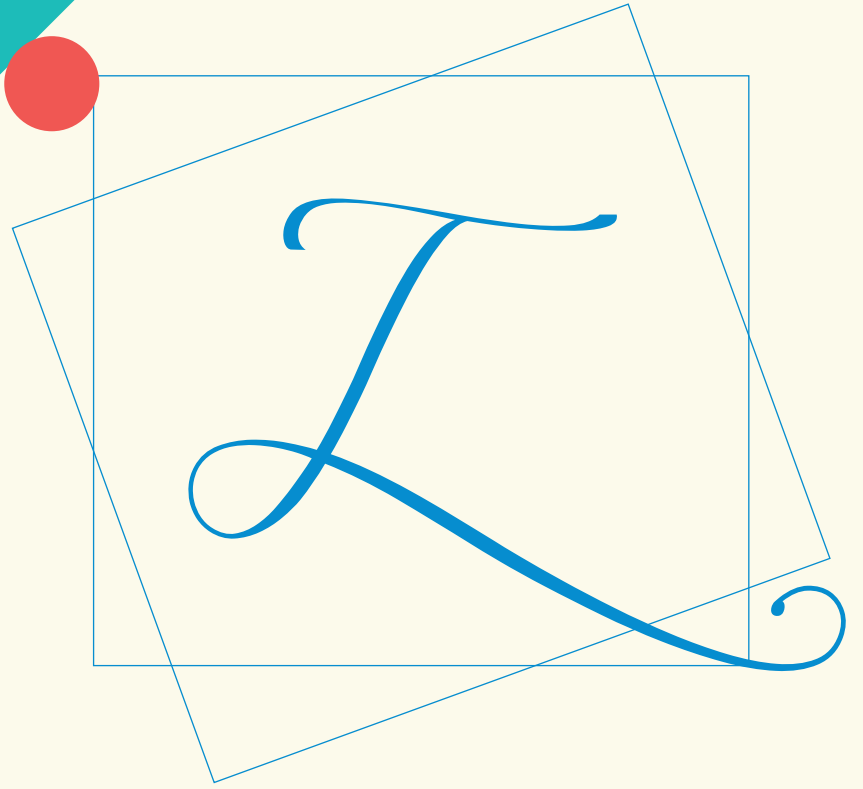
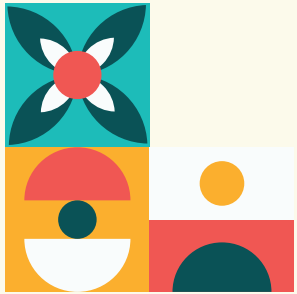
Chaîne homogène (fr)

Série de valeurs successives d'un élément météorologique, obtenues à partir d'observations sur une longue période depuis une certaine station, où les conditions environnantes n'ont pas subi de changements majeurs, et les mesures ont été effectuées par des observateurs qualifiés, selon la même méthodologie et avec des installations instrumentales réglementaires.

Homogeneous string (en)

Series of successive values of a meteorological element, obtained from observations over a long period from a certain station, where the surrounding conditions have not undergone major changes, and the measurements were made by qualified observers, according to the same methodology and with installed instruments regulatory.

Tehnologii de adaptare (ro)

Aplicarea tehnologiilor pentru a reduce vulnerabilitatea sau a spori rezistența unui sistem natural sau uman la efectele schimbărilor climatice. Conceptul contemporan al tehnologiilor de adaptare se bazează pe abordarea pluridimensională a tehnologiilor, care încorporează trei dimensiuni: echipament, informații/programe și cadrul organizațional. Ponderea unei sau altei dimensiuni depinde de tipul tehnologiei aplicate.

Technologies d'adaptation (fr)

Appliquer des technologies pour réduire la vulnérabilité ou augmenter la résilience d'un système naturel ou humain aux effets du changement climatique. Le concept contemporain des technologies d'adaptation repose sur l'approche multidimensionnelle des technologies, qui intègre trois dimensions : l'équipement, l'information/programmes et le cadre organisationnel. Le poids de l'une ou l'autre dimension dépend du type de technologie appliquée.

Adaptation technologies (en)

Applying technologies to reduce the vulnerability or increase the resilience of a natural or human system to the effects of climate change. The contemporary concept of adaptation technologies is based on the multidimensional approach to technologies, which incorporates three dimensions: equipment, information/programs and organizational framework. The weight of one or another dimension depends on the type of technology applied.

Temperatura aerului (ro)

Unul din cei mai importanți parametri ai stării aerului. Ea se măsoară cu instrumente (termometre și termografe) aflate în contact direct cu aerul și ferite de radiația solară directă. Temperatura aerului este un element foarte variabil în timp și în spațiu; oscilațiile sale în timp pot fi periodice (diurne și anuale) sau neperiodice, datorate circulației generale a atmosferei. Temperatura este variabilă cu înălțimea și în troposferă scade o dată cu acestea.

Température de l'air (fr)

L'un des paramètres les plus importants de la climatisation. Elle est mesurée avec des instruments (thermomètres et thermographes) en contact direct avec l'air et protégés du rayonnement solaire direct. La température de l'air est un élément très variable dans le temps et dans l'espace ; ses oscillations dans le temps peuvent être périodiques (diurnes et annuelles) ou non périodiques, dues à la circulation générale de l'atmosphère. La température varie avec l'altitude et dans la troposphère elle diminue avec elle.

Air temperature (en)

One of the most important parameters of the air condition. It is measured with instruments (thermometers and thermographs) in direct contact with the air and protected from direct solar radiation. Air temperature is a very variable element in time and space; its oscillations in time can be periodic (diurnal and annual) or non-periodic, due to the general circulation of the atmosphere. The temperature is variable with height and in the troposphere it decreases with it.

Temperatura absolută (ro)

Temperatură exprimată în grade ale scării absolute de temperatură; se notează, de obicei, în°K (grade Kelvin).

Température absolue (fr)

Température exprimée en degrés de l'échelle de température absolue ; il s'écrit généralement °K (degrés Kelvin).

Absolute temperature (en)

Temperature expressed in degrees of the absolute temperature scale; it is usually written as °K (degrees Kelvin).

Temperatura acumulată (ro)

Suma temperaturilor (medii zilnice sau altele) înregistrate în cursul unei perioade determinate.

Température accumulée (fr)

La somme des températures (moyennes journalières ou autres) enregistrées pendant une période donnée.

Accumulated temperature (en)

The sum of temperatures (daily averages or others) recorded during a given period.

Temperatura aerului de suprafață (ro)

Temperatura stratului de 1,5 m de aer bine ventilat de deasupra solului.

Température de l'air en surface (fr)

La température de la couche de 1,5 m d'air bien ventilé au-dessus du sol.

Surface air temperature (en)

The temperature of the layer of 1.5 m of well-ventilated air above the ground.

Temperatura aparentă (ro)

Un termen generic folosit pentru a acoperi o serie de indici biometeorologici care estimează temperatura percepută a unui individ, pe baza temperaturii și umidității aerului și/sau a vitezei vântului. Reprezintă modul în care „se simte” clima de către corpul uman.

Température apparente (fr)

Terme générique utilisé pour couvrir une gamme d'indices biométéorologiques qui estiment la température perçue par un individu en fonction de la température et de l'humidité de l'air et/ou de la vitesse du vent. Il représente la façon dont le corps humain « ressent » le climat.

Apparent temperature (en)

A generic term used to cover a range of biometeorological indices that estimate an individual's perceived temperature based on air temperature and humidity and/or wind speed. It represents how the human body "feels" the climate.

Temperatura apei (ro)

Temperatură măsurată cu termometre speciale la diferite adâncimi ale bazinelor de apă.

La température de l'eau (fr)

Température mesurée avec des thermomètres spéciaux à différentes profondeurs des piscines d'eau.

Water temperature (en)

Temperature measured with special thermometers at different depths of water pools.

Temperatura echivalentă fiziologică (ro)

Parametru biometeorologic uman care descrie percepția termică a unui individ. Este definită ca temperatura aerului la care, într-un spațiu interior tipic (fără vânt și radiații solare), balanța termică a corpului uman este echilibrată cu aceeași temperatură centrală și a pielii ca în condițiile exterioare complexe care trebuie evaluate.

Température équivalente physiologique (fr)

Paramètre biométéorologique humain décrivant la perception thermique d'un individu. Elle est définie comme la température de l'air à laquelle, dans un espace intérieur typique (sans vent ni rayonnement solaire), le bilan thermique du corps humain est équilibré avec la même température centrale et cutanée que dans les conditions extérieures complexes à évaluer.

Physiological equivalent temperature (en)

Human biometeorological parameter describing an individual's thermal perception. It is defined as the air temperature at which, in a typical indoor space (without wind and solar radiation), the heat balance of the human body is balanced with the same core and skin temperature as in the complex outdoor conditions to be evaluated.

Temperatura de prag (ro)

Temperatura peste sau sub la care se observă creșteri semnificative ale morbidității sau mortalității. În cazul mortalității legate de căldură, metodele de stabilire a temperaturilor de prag includ identificarea unui punct de inflexiune în relația „în formă de J” sau „în formă de U” dintre temperatură și mortalitate sau o anumită percentilă de temperatură asociată cu creșteri semnificative statistic ale riscului de mortalitate. Temperaturile de prag variază sistematic din punct de vedere geografic, astfel încât cei expuși în mod regulat la temperaturi ridicate sunt mai puțin sensibili la căldură decât cei care trăiesc în locuri mai reci.

Température équivalente physiologique (fr)

Paramètre biométéorologique humain décrivant la perception thermique d'un individu. Elle est définie comme la température de l'air à laquelle, dans un espace intérieur typique (sans vent ni rayonnement solaire), le bilan thermique du corps humain est équilibré avec la même température centrale et cutanée que dans les conditions extérieures complexes à évaluer.

Physiological equivalent temperature (en)

Human biometeorological parameter describing an individual's thermal perception. It is defined as the air temperature at which, in a typical indoor space (without wind and solar radiation), the heat balance of the human body is balanced with the same core and skin temperature as in the complex outdoor conditions to be evaluated.

Temperatura de suprafață a mării (ro)

Temperatura medie a apei mării în primii câțiva metri de la suprafață, măsurată de nave și balize.

Température de la surface de la mer (fr)

Température moyenne de l'eau de mer dans les premiers mètres de la surface, mesurée par les navires et les balises.

Sea surface temperature (en)

The average temperature of the sea water in the first few meters from the surface, as measured by ships and beacons.

Temperatura medie a corpului (ro)

Estimată aproximativ din măsurători ale unei temperaturi centrale reprezentative și ale temperaturii medii ale pielii.

Température corporelle moyenne (fr)

Estimé grossièrement à partir des mesures d'une température centrale représentative et d'une température cutanée moyenne.

Average body temperature (en)

Roughly estimated from measurements of a representative core temperature and average skin temperature.

Temperatura medie de suprafață la nivel global (ro)

Estimarea temperaturii medii a aerului de suprafață la nivel global.

Température moyenne mondiale en surface (fr)

Estimation de la température moyenne mondiale de l'air en surface.

Global average surface temperature (en)

Estimation of global mean surface air temperature.

Temperatura la termometrul cu bulb umed (ro)

Cea mai scăzută temperatură la care poate fi răcită prin evaporarea adiabatică a apei. Această măsurare este comparată cu cea citită de un termometru obișnuit, sau termometru cu bulb uscat, pentru a estima umiditatea ambientală. Notă: Termenul se aplică de obicei temperaturii înregistrate de un termometru cu aspirație acoperit cu un manșon umed care este aproximativ egală cu temperatura termodinamică a bulbului umed atunci când bulbul este protejat de radiații.

Température humide (fr)

Température la plus basse à laquelle l'eau peut être refroidie par évaporation adiabatique. Cette mesure est comparée à celle lue par un thermomètre ordinaire, ou un thermomètre à bulbe sec, pour estimer l'humidité ambiante. Remarque : Le terme s'applique généralement à la température enregistrée par un thermomètre à aspiration recouvert d'un manchon humide qui est approximativement égale à la température thermodynamique du bulbe humide lorsque le bulbe est protégé du rayonnement.

Wet bulb temperature (en)

The lowest temperature to which water can be cooled by adiabatic evaporation. This measurement is compared to that read by a regular thermometer, or dry bulb thermometer, to estimate the ambient humidity. Note: The term usually applies to the temperature recorded by a suction thermometer covered with a wet sleeve which is approximately equal to the thermodynamic temperature of the wet bulb when the bulb is shielded from radiation.

Temperatura medie radiantă (T_{mrt}) (ro)

Parametru care combină toate fluxurile radiante de unde lungi și scurte la o singură valoare. Este definită ca temperatura unui corp negru (un corp opac idealizat, nereflectorizant) care provoacă aceleași fluxuri de căldură radiantă ca fluxurile radiante complexe. În biometeorologia umană, T_{mrt} este de obicei calculată pentru o persoană standardizată, stând în picioare.

Température radiante moyenne (T_{mrt}) (fr)

Paramètre qui combine tous les flux radiants à ondes longues et courtes en une seule valeur. Elle est définie comme la température d'un corps noir (un corps opaque et non réfléchissant idéalisé) qui provoque les mêmes flux de chaleur radiante que les flux radiants complexes. En biométéorologie humaine, la T_{mrt} est généralement calculée pour une personne debout et standardisée.

Mean radiant temperature (T_{mrt}) (en)

Parameter that combines all longwave and shortwave radiant fluxes into a single value. It is defined as the temperature of a blackbody (an idealized opaque, nonreflective body) that causes the same radiant heat fluxes as complex radiant fluxes. In human biometeorology, T_{mrt} is usually calculated for a standardized, standing person.

Temperatura minimă de mortalitate (ro)

Temperatura zilnică (medie, maximă sau minimă) asociată cu cel mai mic număr de evenimente de mortalitate legate de temperatură într-un anumit oraș. Temperatura minimă a mortalității (MMT) este deosebit de relevantă în locațiile care afișează caracteristica „curba J”, care arată că ratele mortalității scad de obicei pe măsură ce temperaturile cresc până la un anumit punct (TMM). Când temperaturile cresc peste MMT, ratele mortalității încep să crească din nou.

Température minimale de mortalité (fr)

Température quotidienne (moyenne, maximale ou minimale) associée au plus petit nombre d'événements de mortalité liés à la température dans une ville donnée. La température minimale de mortalité (MMT) est particulièrement pertinente dans les endroits qui affichent la caractéristique « courbe en J », qui montre que les taux de mortalité diminuent généralement à mesure que les températures augmentent jusqu'à un certain point (MMT). Lorsque les températures dépassent le MMT, les taux de mortalité recommencent à augmenter

Minimum mortality temperature (en)

The daily temperature (average, maximum, or minimum) associated with the fewest number of temperature-related mortality events in a given city. The Minimum Mortality Temperature (MMT) is particularly relevant in locations that display the "J-curve" characteristic, which shows that mortality rates typically decrease as temperatures rise up to a certain point (MMT). When temperatures rise above the MMT, mortality rates begin to rise again.

Temperatura percepută (ro)

Parametru biometeorologic uman care descrie percepția termică a unui individ, prin utilizarea temperaturii aerului dintr-un mediu de referință. Acest mediu este definit ca o încăpere interioară, cu viteza vântului redusă la un curent de aer ușor, o temperatură radiantă medie care este egală cu temperatura aerului și o presiune a vaporilor de apă de 50%.

Température perçue (fr)

Paramètre biométéorologique humain qui décrit la perception thermique d'un individu, en utilisant la température de l'air d'un environnement de référence. Cet environnement est défini comme une pièce intérieure, avec une vitesse du vent réduite à un léger courant d'air, une température radiante moyenne égale à la température de l'air et une pression de vapeur d'eau de 50 %.

Perceived temperature (en)

Human biometeorological parameter that describes an individual's thermal perception, using the air temperature of a reference environment. This environment is defined as an indoor room, with the wind speed reduced to a light draft, an average radiant temperature that is equal to the air temperature, and a water vapor pressure of 50%.

Temperatura solului (ro)

Temperatură măsurată cu termometre având rezervoarele la diferite adâncimi în sol.

Température du sol (fr)

Température mesurée avec des thermomètres ayant des réservoirs à différentes profondeurs dans le sol.

Soil temperature (en)

Temperature measured with thermometers having the reservoirs at different depths in the soil.

Termometru (ro)

Instrument folosit în măsurarea temperaturii. După principiul lor de funcționare distingem: termometre cu lichid (mercur, alcool), cu gaz (hidrogen), cu deformare (lamă bimetalică, tub Bourdon), electrice (termopare, rezistență). Termometrele cu lichid și cu gaz sunt termometre absolute. În meteorologie, termometrele absolute sunt cele cu mercur.

Thermomètre (fr)

Instrument utilisé pour mesurer la température. Selon leur principe de fonctionnement, on distingue : les thermomètres à liquide (mercure, alcool), à gaz (hydrogène), à déformation (lame bimétallique, tube de Bourdon), électriques (thermocouple, résistance). Les thermomètres à liquides et à gaz sont des thermomètres absolus. En météorologie, les thermomètres absolus sont ceux à mercure.

Thermometer (en)

Instrument used in measuring temperature. According to their operating principle, we distinguish: thermometers with liquid (mercury, alcohol), with gas (hydrogen), with deformation (bimetallic blade, Bourdon tube), electric (thermocouple, resistance). Liquid and gas thermometers are absolute thermometers. In meteorology, absolute thermometers are those with mercury.

Termometru de maximă (ro)

Termometru folosit la determinarea celei mai ridicate valori de temperatură în decursul unui anumit interval de timp, de exemplu o zi, o oră. Termometru de maximă cu mercur este cel mai răspândit. Tubul său capilar prezintă o porțiune îngustată care permite mercurului să se dilate atunci când temperatura crește, dar îl împiedică să revină în rezervor, când temperatura scade. Instrumentul trebuie operat după fiecare citire.

Thermomètre maximum (fr)

Thermomètre utilisé pour déterminer la valeur de température la plus élevée pendant une certaine période de temps, par exemple un jour, une heure. Le thermomètre à température maximale à mercure est le plus répandu. Son tube capillaire présente une partie rétrécie qui permet au mercure de se dilater lorsque la température augmente, mais l'empêche de retourner dans le réservoir lorsque la température baisse. L'instrument doit être utilisé après chaque lecture.

Maximum thermometer (en)

Thermometer used to determine the highest temperature value during a certain period of time, for example a day, an hour. Maximum thermometer with mercury is the most widespread. Its capillary tube has a narrowed portion that allows the mercury to expand when the temperature rises, but prevents it from returning to the reservoir when the temperature drops. The instrument must be operated after each reading.

Termometru de minimă (ro)

Termometru folosit pentru determinarea celei mai scăzute valori de temperatură în decursul unui anumit interval de timp, de exemplu o zi, o oră. Printre termometrele de minimă cu lichid, termometru cu alcool este unul din cele mai des întrebuințate. El dispune de un mic indicator în lichid, care este antrenat spre rezervor de către menisc, atunci când temperatura coboară, și rămâne nemișcat – când temperatura se ridică. Instrumentul trebuie să stea în poziție orizontală și să fie operat după fiecare citire.

Thermomètre à minimum (fr)

Thermomètre utilisé pour déterminer la valeur de température la plus basse pendant une certaine période de temps, par exemple un jour, une heure. Parmi les thermomètres à minimum de liquide, le thermomètre à alcool est l'un des plus couramment utilisés. Il possède un petit indicateur dans le liquide, qui est attiré vers le réservoir par le ménisque lorsque la température baisse et reste immobile lorsque la température augmente. L'instrument doit être en position horizontale et utilisé après chaque lecture.

Minimum thermometer (en)

Thermometer used to determine the lowest temperature value during a certain period of time, for example a day, an hour. Among liquid minimum thermometers, the alcohol thermometer is one of the most commonly used. It has a small indicator in the liquid, which is drawn to the reservoir by the meniscus when the temperature drops, and remains motionless - when the temperature rises. The instrument must be in a horizontal position and operated after each reading.

Termometru de sol (ro)

Termometru utilizat pentru măsurarea temperaturii în sol, la diferite adâncimi. Cele mai utilizate termometre de sol sunt termometrele Savinov și Fuess pentru stratul arabil și termometrele cu tragere verticală, pentru straturile de la adâncimi mai mari

Thermomètre de sol (fr)

Thermomètre utilisé pour mesurer la température du sol, à différentes profondeurs. Les thermomètres de sol les plus utilisés sont les thermomètres Savinov et Fuess pour la couche arable et les thermomètres à traction verticale pour les couches plus profondes.

Soil thermometer (en)

Thermometer used to measure the temperature in the soil, at different depths. The most used soil thermometers are the Savinov and Fuess thermometers for the arable layer and the vertical pull thermometers for the layers at greater depths.

Termometru ordinar (ro)

Termometru cu mercur cu rezervor cilindric ce se folosește la măsurarea temperaturii suprafeței solului. Se instalează pe sol, cu rezervorul pe jumătate îngropat.

Termometru cu mercur, folosit la stații meteorologice pentru citiri momentane (la termenele de observație).

Termen folosit în comparație cu termometrele de maximă și minimă.

Thermomètre ordinaire (fr)

Thermomètre à mercure avec réservoir cylindrique utilisé pour mesurer la température de la surface du sol. Il est installé au sol, le réservoir étant à moitié enterré.

Thermomètre à mercure, utilisé dans les stations météorologiques pour des lectures momentanées (lors des périodes d'observation). Terme utilisé en comparaison avec les thermomètres à maximum et à minimum.

Ordinary thermometer (en)

Termometru cu mercur cu rezervor cilindric ce se folosește la măsurarea temperaturii suprafeței solului. Se instalează pe sol, cu rezervorul pe jumătate îngropat.

Termometru cu mercur, folosit la stații meteorologice pentru citiri momentane (la termenele de observație). Termen folosit în comparație cu termometrele de maximă și minimă.

Termoreglare (ro)

Procesul de control al energiei termice în orice sistem fizic. Organismele vii produc energie prin procese metabolice și câștigă și pierde energie din mediu. Atunci când nu există nici-o modificare în producția metabolică de căldură sau orice pierdere de căldură prin evaporare, este posibil să se definească zona termoneutră, limitată de temperatura critică inferioară și temperatura critică superioară. Aici, organismul nu are nevoie să câștige sau să piardă energie pentru mediu. În zona homeotermiei, organismul își poate menține temperatura corpului în limite înguste.

Thermorégulation (fr)

Le processus de contrôle de l'énergie thermique dans tout système physique. Les organismes vivants produisent de l'énergie par le biais de processus métaboliques et gagnent et perdent de l'énergie provenant de l'environnement. Lorsqu'il n'y a aucun changement dans la production de chaleur métabolique ni aucune perte de chaleur par évaporation, il est possible de définir la zone thermoneutre, délimitée par la température critique inférieure et la température critique supérieure. Ici, le corps n'a pas besoin de gagner ou de perdre de l'énergie au profit de l'environnement. Dans la zone d'homéothermie, le corps peut maintenir sa température corporelle dans des limites étroites.

Thermoregulation (en)

The process of controlling thermal energy in any physical system. Living organisms produce energy through metabolic processes and gain and lose energy from the environment. When there is no change in metabolic heat production or any evaporative heat loss, it is possible to define the thermoneutral zone, bounded by the lower critical temperature and the upper critical temperature. Here, the body does not need to gain or lose energy to the environment. In the zone of homeothermy, the body can maintain its body temperature within narrow limits.

Termotoleranță (ro)

Capacitatea unei celule sau a unui organism de a deveni rezistent la stresul termic.

Thermotolérance (fr)

Capacité d'une cellule ou d'un organisme à devenir résistant au stress thermique.

Thermotolerance (en)

The ability of a cell or an organism to become resistant to thermal stress.

Timp solar adevărat (ro)

Timp determinat de mișcarea Soarelui adevărat pe bolta cerească. Se măsoară prin unghiul orar al centrului Soarelui. Durata zilelor solare adevărate este variabilă în decursul anului din cauza deplasării inegale a Pământului pe orbita sa și a înclinării eliptice față de ecuator. Din această cauză în practică se folosește timpul solar mediu.

Heure solaire vraie (fr)

Temps déterminé par le mouvement du Soleil réel sur la voûte céleste. Elle est mesurée par l'angle horaire du centre du Soleil. La durée des jours solaires vrais varie tout au long de l'année en raison du déplacement inégal de la Terre sur son orbite et de l'inclinaison de l'ellipse par rapport à l'équateur. C'est pour cette raison que l'heure solaire moyenne est utilisée dans la pratique.

True solar time (en)

Time determined by the movement of the real Sun on the celestial vault. It is measured by the hour angle of the center of the Sun. The length of true solar days varies throughout the year due to the uneven displacement of the Earth in its orbit and the tilt of the ellipse relative to the equator. For this reason, mean solar time is used in practice.

Timp solar mediu (ro)

Timp determinat de mișcarea așa zisului Soare mediu, adică deplasarea unui punct imaginar ce se rotește uniform pe ecuatorul ceresc. Durata anuală de rotație a Soarelui mediu pe ecuatorul ceresc este egală cu durata de rotație a Soarelui adevărat pe ecliptică. Se măsoară pe unghiul orar al Soarelui mijlociu. Durata zilelor solare medii este aceeași în tot cursul anului și este egală cu durata medie anuală a zilelor solare adevărate.

Temps solaire moyen (fr)

Temps déterminé par le mouvement du Soleil dit moyen, c'est-à-dire le mouvement d'un point imaginaire qui tourne uniformément sur l'équateur céleste. La période annuelle de rotation du Soleil moyen sur l'équateur céleste est égale à la période de rotation du Soleil vrai sur l'écliptique. Elle est mesurée sur l'angle horaire du Soleil moyen. La durée moyenne des jours solaires est la même tout au long de l'année et est égale à la durée moyenne annuelle des jours solaires vrais.

Mean solar time (en)

Time determined by the movement of the so-called average Sun, i.e. the movement of an imaginary point that rotates uniformly on the celestial equator. The annual period of rotation of the mean Sun on the celestial equator is equal to the period of rotation of the true Sun on the ecliptic. It is measured on the hour angle of the middle Sun. The length of average solar days is the same throughout the year and is equal to the annual average length of true solar days.

Tip de circulație (ro)

Model de circulație generală care se prezintă mai mult sau mai puțin frecvent.

Type de trafic (fr)

Schéma de circulation générale qui se produit plus ou moins fréquemment.

Type of traffic (en)

General circulation pattern that occurs more or less frequently.

Tip de timp (ro)

Ansamblu de condiții meteorologice specifice care pot fi asociate unui tip de circulație determinat.

Type de temps (fr)

Ensemble de conditions météorologiques spécifiques pouvant être associées à un type de trafic déterminé.

Type of time (en)

Set of specific meteorological conditions that can be associated with a determined type of traffic.

Toleranța la căldură (ro)

Capacitatea de a tolera temperaturi ambientale ridicate. Acest termen cuprinde o varietate de caracteristici fiziologice.

Tolérance à la chaleur (fr)

La capacité de tolérer des températures ambiantes élevées. Ce terme englobe une variété de caractéristiques physiologiques.

Heat tolerance (en)

The ability to tolerate high ambient temperatures. This term encompasses a variety of physiological characteristics.

Tornado (ro)

- O coloană de aer care se rotește violent și ajunge la pământ sau în surse deschise de apă.
- Nume dat, în Africa occidentală, vârtejului de vânt ce însoțește un oraj.

Tornade (fr)

- *Une colonne d'air qui tourne violemment et atteint le sol ou des sources d'eau libres.*
- *Nom donné, en Afrique de l'Ouest, au tourbillon qui accompagne un orage.*

Tornado (en)

- *A column of air that rotates violently and reaches the ground or open water sources.*
- *Name given, in West Africa, to the whirlwind that accompanies a thunderstorm.*

Traectoria unui ciclon (anticiclon) (ro)

Drum parcurs de centrul unui ciclon (anticiclon) de la apariția și până la dispariția sa. Se determină din hărțile sinoptice succesive.

Trajectoire d'un cyclone (anticyclone) (fr)

Chemin parcouru par le centre d'un cyclone (anticyclone) depuis son apparition jusqu'à sa disparition. Elle est déterminée à partir des cartes synoptiques successives.

Trajectory of a cyclone (anticyclone) (en)

Path traveled by the center of a cyclone (anticyclone) from its appearance to its disappearance. It is determined from the successive synoptic maps.

Traietorie (ro)

- Curbă determinată de pozițiile succesive ale unei particule de aer în mișcare.
- Curbă determinată de poziția succesivă a centrului unui sistem de izolinii sau unui punct unic dintr-un sistem de linii, de curent, turbioane etc.

Trajectoire (fr)

- *Courbe déterminée par les positions successives d'une particule d'air en mouvement.*
- *Courbe déterminée par la position successive du centre d'un système d'isolignes ou d'un point unique dans un système de lignes, courants, tourbillons, etc.*

Trajectory (en)

- *Curve determined by the successive positions of a moving air particle.*
- *Curve determined by the successive position of the center of a system of isolines or a single point in a system of lines, currents, eddies, etc.*

Transformarea unei mase de aer (ro)

- Schimbarea treptată a proprietăților unei mase de aer, în deplasare, sub influența noilor condiții termice ale suprafeței subiacente (transformare relativă).
- Schimbare fundamentală a proprietăților unei mase de aer, care duce la transformarea ei, într-un alt tip de masă de aer (transformare absolută). Transformarea absolută se produce atunci când masa de aer rămâne timp îndelungat deasupra unei noi regiuni geografice.

Transformation d'une masse d'air (fr)

- *La modification progressive des propriétés d'une masse d'air en mouvement sous l'influence des nouvelles conditions thermiques de la surface sous-jacente (transformation relative).*
- *Modification fondamentale des propriétés d'une masse d'air, qui conduit à sa transformation en un autre type de masse d'air (transformation absolue). Une transformation absolue se produit lorsque la masse d'air reste longtemps au-dessus d'une nouvelle région géographique.*

Transformation of an air mass (en)

- *The gradual change in the properties of a moving air mass under the influence of the new thermal conditions of the underlying surface (relative transformation).*
- *Fundamental change in the properties of an air mass, which leads to its transformation into another type of air mass (absolute transformation). Absolute transformation occurs when the air mass remains over a new geographic region for a long time.*

Transport de zăpadă la înălțime (ro)

Zăpadă purtată de vânt până la o înălțime ce depășește statura mijlocie a unui om și care determină o scădere apreciabilă a vizibilității orizontale. O condiție esențială în cazul transportului de zăpadă la înălțime este existența unei suprafețe a stratului de zăpadă uscată și fără crustă.

Transport de neige en hauteur (fr)

Neige transportée par le vent à une hauteur qui dépasse la taille moyenne d'un homme et qui provoque une diminution sensible de la visibilité horizontale. Une condition essentielle dans le cas du transport de neige en hauteur est l'existence d'une surface de la couche de neige sèche et sans croûte.

Transport of snow at height (en)

Snow carried by the wind to a height that exceeds the average height of a man and that causes an appreciable decrease in horizontal visibility. An essential condition in the case of transporting snow at height is the existence of a surface of the snow layer that is dry and without crust.

Transport de zăpadă la sol (ro)

Zăpadă purtată de vânt în imediata apropiere a suprafeței stratului de zăpadă.

Transport de neige au sol (fr)

Neige transportée par le vent à proximité immédiate de la surface du manteau neigeux.

Snow transport on the ground (en)

Snow carried by the wind in close proximity to the surface of the snowpack.

Trăsnet (ro)

Descărcare electrică ce se produce între nori și sol sau obiecte de pe sol.

Coup de tonnerre (fr)

Décharge électrique qui se produit entre les nuages et le sol ou des objets au sol.

Thunderbolt (en)

Electric discharge that occurs between clouds and the ground or objects on the ground.

Troiene de zăpadă (ro)

Îngrămădire a zăpezii provocată de vânt sau de viscole îndelungate.

Chevaux de Troie des neiges (fr)

Accumulation de neige causée par le vent ou des blizzards prolongés.

Snow Trojans (en)

Accumulation of snow caused by wind or prolonged blizzards.

Tropopauză (ro)

Strat intermediar discontinuu simplu sau multiplu între troposferă și stratosferă. La nivelul tropopauzei se formează curenți de mare viteză, denumiți curenți jet, care determină discontinuitatea tropopauzei.

Tropopause (fr)

Couche intermédiaire discontinue simple ou multiple entre la troposphère et la stratosphère. Au niveau de la tropopause se forment des courants à grande vitesse, appelés courants-jets, qui déterminent la discontinuité de la tropopause.

Tropopause (en)

Simple or multiple discontinuous intermediate layer between the troposphere and stratosphere. At the level of the tropopause, high-speed currents are formed, called jet currents, which determine the discontinuity of the tropopause.

Troposferă (ro)

- Parte inferioară a atmosferei terestre, care se întinde de la sol până la o înălțime variind între circa 8 km la poli și circa 17 km la ecuator, în care temperatura scade odată cu creșterea în înălțime. În troposferă au loc majoritatea fenomenelor și proceselor care determină timpul.
- Primul strat atmosferic ce se desfășoară de la suprafața pământului până la aproximativ 10 km altitudine (variind, în medie, de la 9 km la latitudini mari până la 16 km la tropice), unde se formează norii și se manifestă fenomenele de vreme.

Troposphère (fr)

- *Partie inférieure de l'atmosphère terrestre, qui s'étend du sol jusqu'à une hauteur variant entre environ 8 km aux pôles et environ 17 km à l'équateur, où la température diminue avec l'augmentation de l'altitude. La plupart des phénomènes et processus qui déterminent le temps se déroulent dans la troposphère.*
- *La première couche atmosphérique qui s'étend de la surface terrestre jusqu'à environ 10 km d'altitude (variant en moyenne de 9 km aux hautes latitudes à 16 km sous les tropiques), où se forment les nuages et où se manifestent les phénomènes météorologiques.*

Troposphere (en)

- *Lower part of the earth's atmosphere, which extends from the ground to a height varying between about 8 km at the poles and about 17 km at the equator, where the temperature decreases with the increase in height. Most of the phenomena and processes that determine time take place in the troposphere.*
- *The first atmospheric layer that extends from the earth's surface up to about 10 km altitude (varying, on average, from 9 km at high latitudes to 16 km at the tropics), where clouds are formed and weather phenomena are manifested.*

Tunet (ro)

Zgomot sec sau bubuit surd care însoțește fulgerul. Este produs de încălzirea și deci de dilatarea bruscă a aerului pe traiectoria fulgerului.

Tonnerre (fr)

Bruit sec ou boom sourd qui accompagne la foudre. Elle est produite par l'échauffement et donc par la brusque dilatation de l'air le long de la trajectoire de la foudre.

Thunder (en)

Dry noise or dull boom that accompanies lightning. It is produced by the heating and therefore by the sudden expansion of the air along the lightning trajectory.

Turbulență (ro)

Stare a fluidului (aer) caracterizată printr-o mișcare turbulentă. Turbulența condiționează în atmosferă rafale de vânt, transportul pe verticală a suspensiilor și a căldurii, schimbul cantității de mișcare între diferite straturi și legat de aceasta, a forței de frecare.

Turbulence (fr)

État du fluide (air) caractérisé par un mouvement turbulent. Les conditions de turbulence dans l'atmosphère, les rafales de vent, le transport vertical des suspensions et de la chaleur, l'échange de quantité de mouvement entre les différentes couches et, en relation avec cela, la force de frottement.

Turbulence (en)

State of the fluid (air) characterized by a turbulent movement. Turbulence conditions in the atmosphere gusts of wind, the vertical transport of suspensions and heat, the exchange of the amount of movement between different layers and related to this, the frictional force.

Tsunami (ro)

O serie de valuri (cu lungimi de undă mari atunci când traversează oceanul adânc) care sunt generate de o deplasare a cantităților masive de apă. Valurile de tsunami traversează oceanul cu viteză foarte mare, dar pe măsură ce încep să atingă apa puțin adâncă, încetinesc și valul devine mai abrupt. În japoneză „val în port”.

Tsunami (fr)

Une série de vagues (avec de grandes longueurs d'onde lors de la traversée des profondeurs de l'océan) générées par un déplacement de quantités massives d'eau. Les vagues du tsunami traversent l'océan à très grande vitesse, mais lorsqu'elles commencent à toucher les eaux peu profondes, elles ralentissent et la vague devient plus raide. En japonais « vague au port ».

Tsunami (en)

A series of waves (with long wavelengths when crossing the deep ocean) that are generated by a displacement of massive amounts of water. Tsunami waves travel across the ocean at very high speed, but as they begin to hit shallow water, they slow down and the wave becomes steeper. In Japanese "wave in port".

Taifun (ro)

Sistem de circulație închisă la scară largă în atmosfera deasupra Pacificului de vest, cu presiune barometrică scăzută și vânturi puternice.

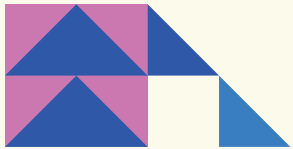
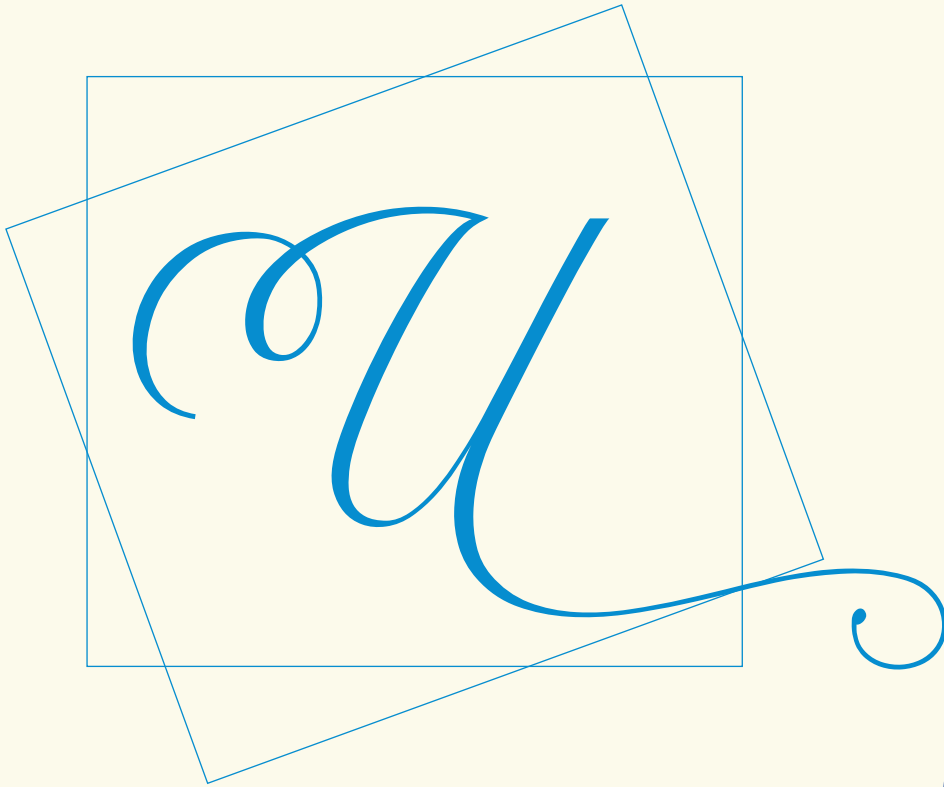
Typhon (fr)

Système de circulation fermée à grande échelle dans l'atmosphère au-dessus du Pacifique occidental avec une faible pression barométrique et des vents forts.

Typhoon (en)

Large-scale closed circulation system in the atmosphere over the western Pacific with low barometric pressure and strong winds.

Umiditatea aerului (ro)

Conținutul vaporilor de apă din aer exprimat în unități absolute și relative.

L'humidité de l'air (fr)

Teneur en vapeur d'eau dans l'air exprimée en unités absolues et relatives.

Air humidity (en)

The content of water vapor in the air expressed in absolute and relative units.

Umiditatea absolută (ro)

Cantitatea de vaporii de apă (în grame) conținută într-un volum de aer egal cu unitatea.

Humidité absolue (fr)

La quantité de vapeur d'eau (en grammes) contenue dans une unité de volume d'air.

Absolute humidity (en)

The amount of water vapor (in grams) contained in a unit volume of air.

Umiditatea relativă (ro)

- Raportul dintre tensiunea actuală, a vaporilor de apă și tensiunea maximă, la aceeași temperatură, exprimată în procente.
- Raportul dintre umiditatea absolută sau specifică la un moment dat și umiditatea absolută sau specifică a aerului saturat la aceeași temperatură.

Humidité relative (fr)

- *Le rapport entre la tension actuelle de la vapeur d'eau et la tension maximale, à la même température, exprimé en pourcentage.*
- *Le rapport entre l'humidité absolue ou spécifique à un instant donné et l'humidité absolue ou spécifique de l'air saturé à la même température.*

Relative humidity (en)

- *The ratio between the current tension of water vapor and the maximum tension, at the same temperature, expressed as a percentage.*
- *The ratio between the absolute or specific humidity at a given time and the absolute or specific humidity of the saturated air at the same temperature.*

Umiditatea specifică (ro)

Cantitatea vaporilor de apă (în grame) conținută într-un kg de aer umed. Se exprimă prin raportul dintre densitatea vaporilor de apă și densitatea aerului.

Humidité spécifique (fr)

La quantité de vapeur d'eau (en grammes) contenue dans un kg d'air humide. Elle s'exprime par le rapport entre la densité de la vapeur d'eau et la densité de l'air.

Specific humidity (en)

The amount of water vapor (in grams) contained in a kg of moist air. It is expressed by the ratio between the density of water vapor and the density of air.

Umiditatea solului (ro)

Cantitatea de apă conținută în sol sub diferite forme (capilară, gravitațională, adițională). Se exprimă fie în milimetri strat de apă sau în metri cubi la hectar ($1\text{mm}=10\text{m}^3/\text{ha}$), fie în procente din greutatea solului uscat.

Humidité du sol (fr)

La quantité d'eau contenue dans le sol sous différentes formes (capillaire, gravitationnelle, supplémentaire). Elle s'exprime soit en millimètres de couche d'eau, soit en mètres cubes par hectare ($1\text{mm}=10\text{m}^3/\text{ha}$), soit en pourcentage du poids sec du sol.

Soil moisture (en)

The amount of water contained in the soil in different forms (capillary, gravitational, additional). It is expressed either in millimeters of water layer or in cubic meters per hectare ($1\text{mm}=10\text{m}^3/\text{ha}$), or in percentages of the dry soil weight.

Uragan (ro)

- Sistem de circulație închisă la scară largă în atmosfera deasupra Atlanticului de vest, cu presiune barometrică scăzută și vânturi puternice care se rotesc în sensul acelor de ceasornic în emisfera sudică și în sens invers acelor de ceasornic în emisfera nordică. Viteza maximă a vântului de 64 de noduri sau mai mult [Vezi „ciclone” și „taifun”].
- Nume dat inițial ciclonilor tropicali din Marea Antilelor.
- Nume dat prin generalizare, a fiecărui ciclon tropical sau vântului care atinge o viteză foarte mare.
- Nume dat prin convenție a fiecărui vânt a cărui viteză atinge sau depășește 64 noduri (12 în scara Beaufort).

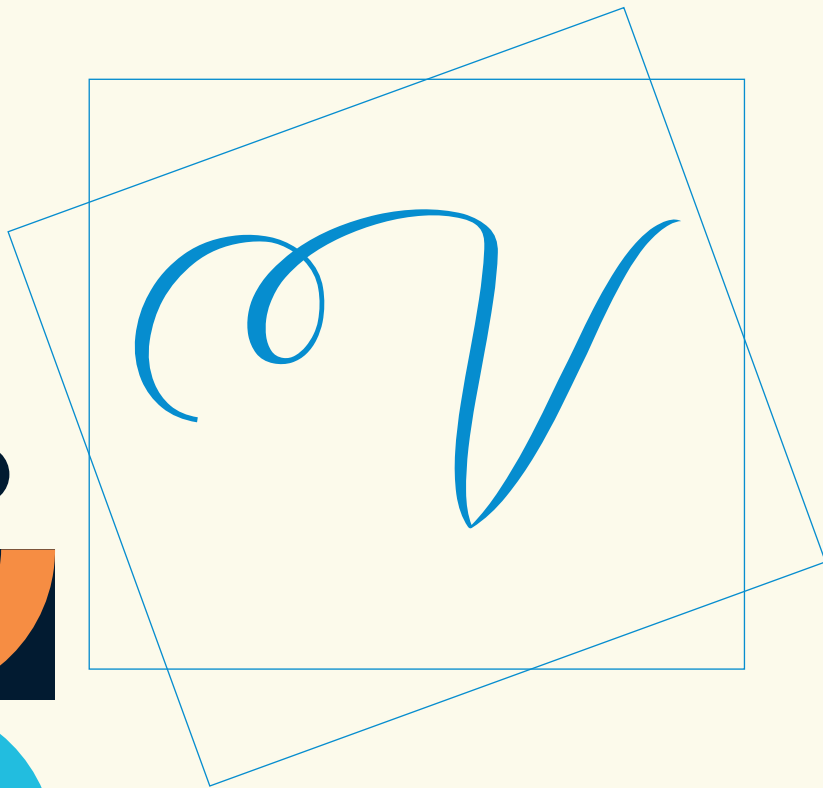
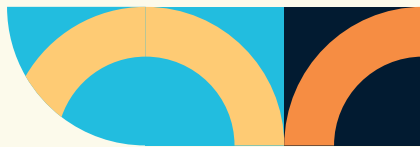
Ouragan (fr)

- *Système de circulation fermée à grande échelle dans l'atmosphère au-dessus de l'Atlantique Ouest, avec une faible pression barométrique et des vents forts tournant dans le sens des aiguilles d'une montre dans l'hémisphère sud et dans le sens inverse des aiguilles d'une montre dans l'hémisphère nord. Vitesse maximale du vent de 64 nœuds ou plus [Voir « cyclone » et « typhon »].*
- *Nom donné à l'origine aux cyclones tropicaux de la mer des Antilles.*
- *Nom donné par généralisation à tout cyclone tropical ou vent atteignant une vitesse très élevée.*
- *Nom donné par convention à tout vent dont la vitesse atteint ou dépasse 64 nœuds (12 sur l'échelle de Beaufort).*

Hurricane (en)

- *Large-scale closed circulation system in the atmosphere over the western Atlantic, with low barometric pressure and strong winds rotating clockwise in the Southern Hemisphere and counterclockwise in the Northern Hemisphere. Maximum wind speed of 64 knots or more [See "cyclone" and "typhoon"].*
- *Name originally given to tropical cyclones in the Sea of Antilles.*
- *Name given by generalization to every tropical cyclone or wind that reaches a very high speed.*
- *Name given by convention to every wind whose speed reaches or exceeds 64 knots (12 on the Beaufort scale).*

Variabilitate (ro)

Gradul de variație al unui element în timp și în spațiu. Variația stării medii sau a altor mărimi statistice (cum ar fi deviația standard, valorile extreme etc.) a climei la toate scările temporale și spațiale mai mari decât cea a evenimentelor individuale de vreme. Variabilitatea poate fi cauzată de procese interne ale sistemului climatic (variabilitate internă) sau de variații naturale sau de origine antropică a frotajelor externe (variabilitate externă).

Variabilité (fr)

Le degré de variation d'un élément dans le temps et dans l'espace. Variation de l'état moyen ou d'autres grandeurs statistiques (telles que l'écart type, les valeurs extrêmes, etc.) du climat à toutes les échelles temporelles et spatiales supérieures à celles des événements météorologiques individuels. La variabilité peut être causée par des processus internes du système climatique (variabilité interne) ou par des variations naturelles ou anthropiques des modèles externes (variabilité externe).

Variability (en)

The degree of variation of an element in time and space. Variation in the mean state or other statistical quantities (such as standard deviation, extreme values, etc.) of the climate at all temporal and spatial scales greater than that of individual weather events. Variability can be caused by internal processes of the climate system (internal variability) or by natural or anthropogenic variations in external patterns (external variability).

Val de căldură (ro)

O perioadă de vreme anormal de caldă și, uneori, neobișnuit de umedă. Criteriile exacte de temperatură pentru ceea ce constituie un val de căldură variază în funcție de locație, în general – pe o perioadă de cel puțin cinci zile consecutive, temperaturile maxime depășesc cu cel puțin 5°C mediile climatologice ale maximelor termice, calculate pentru intervalul 1961-1990, conform Organizației Meteorologice Mondiale.

Vague De Chaleur (fr)

Une période de temps inhabituellement chaud et parfois inhabituellement humide. Les critères exacts de température pour déterminer ce qui constitue une vague de chaleur varient généralement selon le lieu : pendant une période d'au moins cinq jours consécutifs, les températures maximales dépassent d'au moins 5°C les moyennes climatologiques des maximums thermiques, calculées pour la période 1961-1990, selon à l'Organisation météorologique mondiale.

Heat wave (en)

A period of unusually warm and sometimes unusually wet weather. The exact temperature criteria for what constitutes a heat wave varies by location, generally – for a period of at least five consecutive days, the maximum temperatures exceed by at least 5°C the climatological averages of thermal maximums, calculated for the period 1961-1990, according to the World Meteorological Organization.

Val de frig (ro)

O perioadă de vreme anormal de rece. De obicei, un val de frig durează două sau mai multe zile și poate fi agravat de vânturile puternice. Criteriile exacte de temperatură pentru ceea ce constituie un val de frig variază în funcție de locație.

Vague de froid (fr)

Une période de temps anormalement froid. Une vague de froid dure généralement deux jours ou plus et peut être aggravée par des vents violents. Les critères exacts de température pour déterminer ce qui constitue une vague de froid varient selon l'endroit.

Cold snap (en)

A period of abnormally cold weather. A cold snap usually lasts two or more days and can be made worse by strong winds. The exact temperature criteria for what constitutes a cold snap varies by location.

Vânt (ro)

- Mișcarea aerului în raport cu suprafața solului. De obicei se are în vedere componenta orizontală a acestei mișcări. Câteodată însă sfera noțiunii este extinsă și asupra componentei verticale a vântului, care în general este mult mai redusă față de cea orizontală. Vântul se definește prin 2 elemente: direcția din care bate și viteza, ambele extrem de variabile în timp și în spațiu. Vântul ca mișcare orizontală ia naștere sub acțiunea forței gradientului baric, fiind apoi deviat de forța de frecare, de forța Coriolis și de forța centrifugă.
- Diferențele de presiune a aerului care duc la mișcarea orizontală a aerului. Cu cât diferența de presiune este mai mare, cu atât vântul este mai puternic. Vântul se deplasează de la presiune înaltă la presiune scăzută.

Vent (fr)

- *Mouvement de l'air par rapport à la surface du sol. La composante horizontale de ce mouvement est généralement prise en compte. Parfois, cependant, le champ d'application de la notion s'étend également à la composante verticale du vent, qui est généralement beaucoup plus petite que la composante horizontale. Le vent est défini par 2 éléments : la direction d'où il souffle et la vitesse, toutes deux extrêmement variables dans le temps et dans l'espace. Le vent en tant que mouvement horizontal naît sous l'action de la force du gradient barique, étant ensuite dévié par la force de frottement, la force de Coriolis et la force centrifuge.*
- *Différences de pression atmosphérique qui entraînent un mouvement d'air horizontal. Plus la différence de pression est grande, plus le vent est fort. Le vent passe de la haute pression à la basse pression.*

Wind (en)

- *Air movement in relation to the ground surface. The horizontal component of this movement is usually taken into account. Sometimes, however, the scope of the notion is also extended to the vertical component of the wind, which is generally much smaller than the horizontal one. The wind is defined by 2 elements: the direction from which it blows and the speed, both extremely variable in time and space. The wind as a horizontal movement arises under the action of the force of the baric gradient, being then deflected by the force of friction, the Coriolis force and the centrifugal force.*
- *Differences in air pressure that lead to horizontal air movement. The greater the pressure difference, the stronger the wind. Wind moves from high pressure to low pressure.*

Vânt de gradient (ro)

Mișcarea uniformă a aerului, de-a lungul izobarelor, condiționată de forța gradientului baric, forța Coriolis și forța centrifugă. În cazul izobarelor rectilinii și paralele, vântul de gradient este geostrofic, iar în cazul izobarelor circulare și paralele, el este geociclostrofic.

Dégradé de vent (fr)

Mouvement uniforme de l'air, le long des isobares, conditionné par la force du gradient barique, la force de Coriolis et la force centrifuge. Dans le cas d'isobares rectilignes et parallèles, le vent de gradient est géostrophique, et dans le cas d'isobares circulaires et parallèles, il est géocyclostrophique.

Wind gradient (en)

The uniform movement of air, along the isobars, conditioned by the force of the baric gradient, the Coriolis force and the centrifugal force. In the case of rectilinear and parallel isobars, the gradient wind is geostrophic, and in the case of circular and parallel isobars, it is geocyclostrophic.

Vânt termic (ro)

Creșterea vectorului vântului geostrofic de la un nivel inferior la unul superior, depinzând de gradientul orizontal mediu de temperatură al stratului. Frecvent, vântul termic este denumit „componenta termică a vântului”.

Vent thermique (fr)

L'augmentation du vecteur vent géostrophique d'un niveau inférieur à un niveau supérieur, en fonction du gradient de température horizontal moyen de la couche. Le vent thermique est souvent appelé la « composante thermique du vent ».

Thermal wind (en)

The increase of the geostrophic wind vector from a lower level to a higher one, depending on the average horizontal temperature gradient of the layer. Thermal wind is often referred to as the "thermal component of the wind".

Vector (ro)

Organism care transmite agenți patogeni și paraziți de la o persoană infectată la alta, care provoacă boli grave în populațiile umane.

Vector, în știința atmosferică, o cantitate care posedă o magnitudine și o direcție (de exemplu, vânt, vorticitate etc.). În biologie, un organism care răspândește infecția prin transportul agenților patogeni de la o gazdă la alta, care provoacă boli grave în populațiile umane. De exemplu, țânțarii sunt vectori ai malariei, iar căpușele sunt vectori ai bolii Lyme.

Vecteur (fr)

Organisme qui transmet des agents pathogènes et des parasites d'une personne infectée à une autre, provoquant ainsi de graves maladies chez les populations humaines.

Vecteur, en science atmosphérique, quantité possédant une ampleur et une direction (par exemple vent, tourbillon, etc.). En biologie, organisme qui propage une infection en transportant des agents pathogènes d'un hôte à un autre, provoquant ainsi des maladies graves chez les populations humaines. Par exemple, les moustiques sont des vecteurs du paludisme et les tiques sont des vecteurs de la maladie de Lyme.

Vector (en)

Organism that transmits pathogens and parasites from one infected person to another, causing serious disease in human populations.

Vector, in atmospheric science, a quantity possessing magnitude and direction (eg wind, vorticity, etc.). In biology, an organism that spreads infection by carrying pathogens from one host to another, causing serious disease in human populations. For example, mosquitoes are vectors of malaria and ticks are vectors of Lyme disease.

Vijelie, gren (ro)

Fenomen meteorologic caracterizat printr-o variație bruscă a direcției și vitezei vântului, o creștere bruscă a presiunii și umezelii relative, o scădere bruscă a temperaturii și adesea prin precipitații sub formă de averse însoțite câteodată de oraje. Grenul este un fenomen specific fronturilor reci de ordinul II.

Bourrasque (fr)

Phénomène météorologique caractérisé par un changement brutal de la direction et de la vitesse du vent, une augmentation brutale de la pression et de l'humidité relative, une baisse brutale de la température et souvent par des précipitations sous forme d'averses parfois accompagnées d'orages. Le grenule est un phénomène spécifique aux fronts froids du second ordre.

Squall (en)

Meteorological phenomenon characterized by a sudden change in wind direction and speed, a sudden increase in pressure and relative humidity, a sudden drop in temperature and often by precipitation in the form of showers sometimes accompanied by thunderstorms. Grenule is a phenomenon specific to cold fronts of the second order.

Viscol (ro)

- Un sistem de presiune joasă în lunile de iarnă cu acumulări semnificative de zăpadă, ploaie înghețată, lapoviță sau gheață.
- Furtună puternică de zăpadă cu vânturi care depășesc 56 km/h timp de trei sau mai multe ore, producând vizibilitate redusă (mai puțin de 400 m).
- Transport de zăpadă deasupra suprafeței Pământului provocat de un vânt suficient de puternic și turbulent, însoțit sau nu de ninsoare. În practica observațiilor meteorologice se face o distincție între viscolul general când zăpada este viscolită puternic, fără să se poată aprecia dacă ninge sau nu, și viscolul cu zăpadă, când observatorul poate stabili dacă ninge.

Tempête De Neige (fr)

- *Un système dépressionnaire durant les mois d'hiver avec des accumulations importantes de neige, de pluie verglaçante, de grésil ou de glace.*
- *Forte tempête de neige avec des vents dépassant 56 km/h pendant trois heures ou plus, produisant une visibilité réduite (moins de 400 m).*
- *Transport de neige au dessus de la surface terrestre provoqué par un vent suffisamment fort et turbulent, accompagné ou non de neige. Dans la pratique des observations météorologiques, on distingue le blizzard général, lorsque la neige est fortement blizzardée, sans pouvoir apprécier s'il neige ou non, et le blizzard avec neige, lorsque l'observateur peut déterminer s'il neige.*

Blizzard (en)

- *A low pressure system during the winter months with significant accumulations of snow, freezing rain, sleet or ice.*
- *Severe snowstorm with winds exceeding 56 km/h for three or more hours, producing reduced visibility (less than 400 m).*
- *Transport of snow above the Earth's surface caused by a sufficiently strong and turbulent wind, accompanied or not by snow. In the practice of meteorological observations, a distinction is made between the general blizzard, when the snow is heavily blizzarded, without being able to appreciate whether it is snowing or not, and the blizzard with snow, when the observer can determine whether it is snowing.*

Viitură (ro)

Inundații interioare rapide din cauza precipitațiilor intense. O viitură rapidă descrie inundații bruște de scurtă durată. În teren în pantă apa curge rapid cu un potențial de distrugere ridicat. Pe teren plat, apa de ploaie nu se poate infiltra în pământ sau nu poate curge (din cauza pantei mici) la fel de repede cum cade. Inundațiile fulgerătoare sunt de obicei asociate cu furtuni. O viitură fulgerătoare poate avea loc aproape în orice loc.

Crue soudaine (fr)

Inondations soudaines à l'intérieur des terres dues à de fortes pluies. Une crue éclair décrit une inondation soudaine de courte durée. En terrain en pente, l'eau s'écoule rapidement avec un fort potentiel de destruction. Sur un terrain plat, l'eau de pluie ne peut pas s'infiltrer dans le sol ni s'écouler (en raison de la faible pente) aussi vite qu'elle tombe. Les crues soudaines sont généralement associées aux orages. Une crue soudaine peut survenir presque n'importe où.

Flash flood (en)

Flash inland flooding due to heavy rainfall. A flash flood describes sudden flooding of short duration. In sloping terrain, water flows quickly with a high potential for destruction. On flat land, rainwater cannot seep into the ground or run off (due to the low slope) as quickly as it falls. Flash floods are usually associated with thunderstorms. A flash flood can occur almost anywhere.

Vizibilitate (ro)

Distanța maximă la care un obiect având caracteristici definite poate fi văzut și identificat cu ușurință. Ea depinde de contrastul fondului și de pragul sensibilității de contrast al ochiului, iar în cazul invariabilității acestor condiții de transparența atmosferei (condițiile de timp).

Visibilité (fr)

Distance maximale à laquelle un objet présentant des caractéristiques définies peut être vu et identifié facilement. Elle dépend du contraste du fond et du seuil de sensibilité au contraste de l'œil, et en cas d'invariabilité de ces conditions de la transparence de l'atmosphère (conditions temporelles).

Visibility (en)

The maximum distance at which an object with defined characteristics can be seen and identified easily. It depends on the contrast of the background and the contrast sensitivity threshold of the eye, and in the case of the invariability of these conditions on the transparency of the atmosphere (time conditions).

Vreme, timp (ro)

Stare în continuă schimbare a atmosferei. Vremea la un moment dat este caracterizată prin totalitatea valorilor elementelor meteorologice, iar într-un interval de timp prin variația succesivă a acestor elemente sau prin media acestora în intervalul respectiv.

Temps (fr)

État de l'atmosphère en constante évolution. Le temps à un instant donné est caractérisé par la totalité des valeurs des éléments météorologiques, et dans un intervalle de temps par la variation successive de ces éléments ou par leur moyenne dans l'intervalle respectif.

Time (en)

Constantly changing state of the atmosphere. The weather at a given moment is characterized by the totality of the values of the meteorological elements, and in a time interval by the successive variation of these elements or by their average in the respective interval.

Vulcan = activitate vulcanică (ro)

Un tip de eveniment vulcanic în apropierea unei deschideri/orificii de pe suprafața Pământului, inclusiv erupții vulcanice de lavă, cenușă, vapori fierbinți, gaz și material piroclastic.

Volcan = activité volcanique (fr)

Type d'événement volcanique près d'une ouverture/évent à la surface de la Terre, comprenant des éruptions volcaniques de lave, de cendres, de vapeur chaude, de gaz et de matières pyroclastiques.

Volcano = volcanic activity (en)

A type of volcanic event near an opening/vent in the Earth's surface, including volcanic eruptions of lava, ash, hot steam, gas, and pyroclastic material.

Vulnerabilitate (ro)

- Măsura în care schimbările climatice ar putea deteriora sau dăuna un sistem natural sau uman.
- Gradul în care un sistem este susceptibil sau incapabil să facă față efectelor adverse ale schimbărilor climatice, inclusiv variabilitatea și extremele climatice.
- Gradul de pierdere (de la 0% la 100%) rezultat dintr-un fenomen potențial dăunător.
- Funcție de caracter, amploare și rată a schimbărilor climatice și variației la care este expus un sistem, a sensibilității și a capacității sale de adaptare.
- Predilecția sau predispoziția de-a fi afectat în mod negativ. Vulnerabilitatea cuprinde o varietate de concepte și elemente, inclusiv sensibilitatea sau susceptibilitatea la rău (daune) și lipsa de capacitate de a face față consecințelor și de a se adapta.
- Gradul în care un sistem este sensibil la, sau în imposibilitatea de a face față efectelor negative ale schimbărilor climatice, inclusiv variabilitatea climei și fenomenelor climatice extreme. Vulnerabilitatea este funcție de caracterul, magnitudinea și rata de variație climatică la care un sistem este expus, sensibilitatea sa, precum și capacitatea de adaptare (definiția GISC)
- Determinantele vulnerabilității sunt: expunerea, sensibilitatea, capacitatea adaptivă.

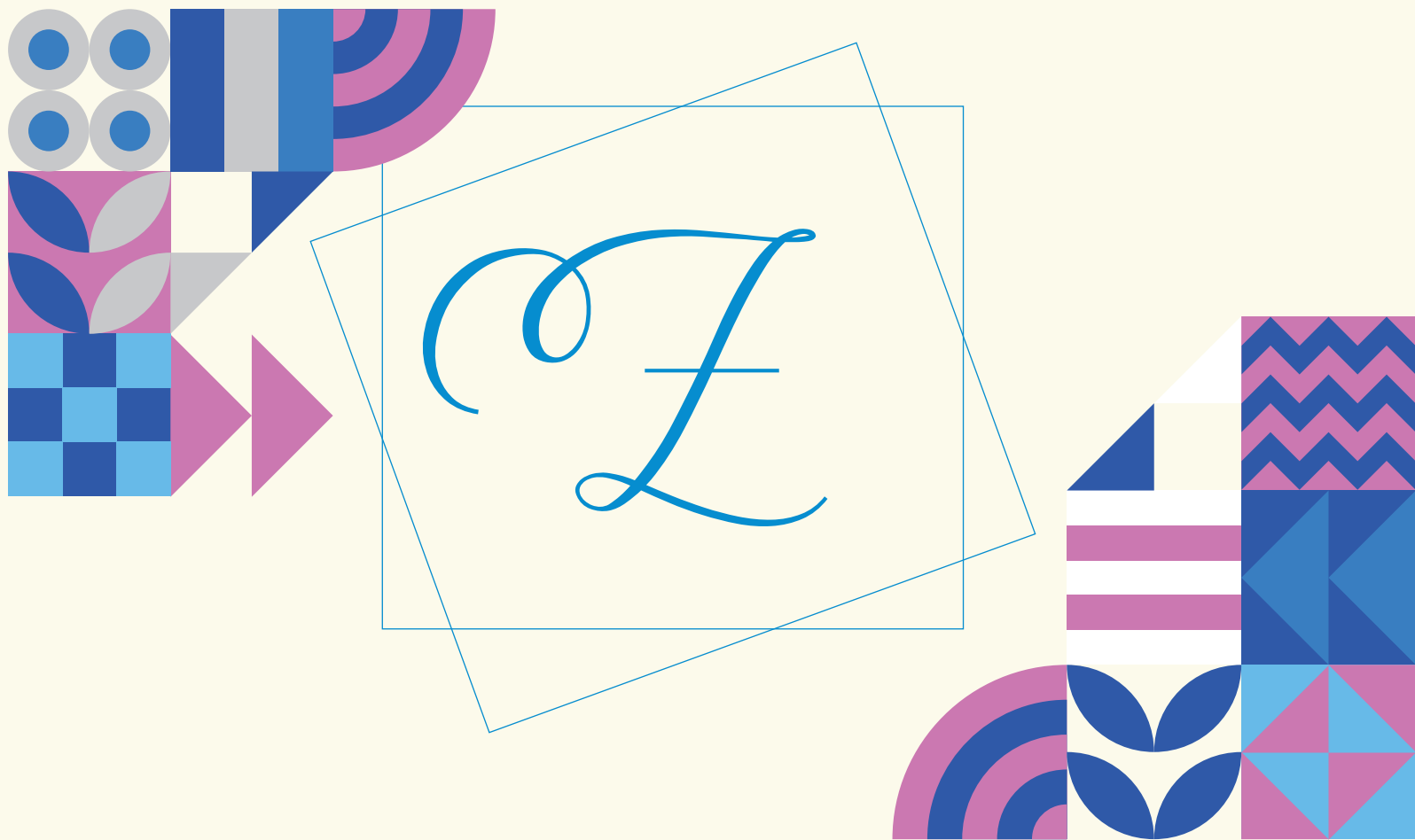
Vulnérabilité (fr)

- *La mesure dans laquelle le changement climatique pourrait endommager ou nuire à un système naturel ou humain.*
- *Le degré auquel un système est susceptible ou incapable de faire face aux effets néfastes du changement climatique, y compris la variabilité et les extrêmes climatiques.*
- *Le degré de perte (de 0% à 100%) résultant d'un phénomène potentiellement nuisible.*
- *Fonction du caractère, de l'ampleur et du rythme du changement et des variations climatiques auxquels un système est exposé, de sa sensibilité et de sa capacité d'adaptation.*
- *La prédilection ou la prédisposition à être lésé. La vulnérabilité englobe une variété de concepts et d'éléments, notamment la sensibilité ou la susceptibilité au préjudice (dommages) et le manque de capacité à faire face aux conséquences et à s'adapter.*
- *Le degré auquel un système est sensible ou incapable de faire face aux effets néfastes du changement climatique, y compris la variabilité climatique et les événements climatiques extrêmes. La vulnérabilité est fonction de la nature, de l'ampleur et du rythme du changement climatique auquel un système est exposé, de sa sensibilité, ainsi que de sa capacité d'adaptation (définition GISC)*
- *Les déterminants de la vulnérabilité sont : l'exposition, la sensibilité, la capacité d'adaptation.*

Vulnerability (en)

- *The extent to which climate change could damage or harm a natural or human system.*
- *The degree to which a system is susceptible or unable to cope with the adverse effects of climate change, including climate variability and extremes.*
- *The degree of loss (from 0% to 100%) resulting from a potentially harmful phenomenon.*
- *A function of the character, magnitude and rate of climate change and variation to which a system is exposed, its sensitivity and adaptive capacity.*
- *The predilection or predisposition to be adversely affected. Vulnerability encompasses a variety of concepts and elements, including sensitivity or susceptibility to harm (damage) and lack of ability to cope with consequences and adapt.*
- *The degree to which a system is sensitive to, or unable to cope with, the adverse effects of climate change, including climate variability and extreme climate events. Vulnerability is a function of the nature, magnitude and rate of climate change to which a system is exposed, its sensitivity, as well as its adaptive capacity (GISC definition)*
- *The determinants of vulnerability are: exposure, sensitivity, adaptive capacity.*

Zăpadă (ro)

Precipitații solide ce cad din nori sub formă de cristale de gheață (fulgi) de diferite dimensiuni.

La neige (fr)

Précipitations solides tombant des nuages sous forme de cristaux de glace (flocons) de différentes tailles.

The snow (en)

Solid precipitation that falls from clouds in the form of ice crystals (flakes) of various sizes.

Zenit (ro)

Punct imaginar situat la intersecția verticalei locului cu bolta cerească.

Zénith (fr)

Point imaginaire situé à l'intersection de la verticale du lieu et du ciel.

Zenith (en)

Imaginary point located at the intersection of the vertical of the place and the sky.

Zona de confort termic (ro)

Gama de temperaturi ambientale, asociate cu temperatura radiantă medie specificată, umiditatea și mișcarea aerului, în care un om în îmbrăcăminte specifică își exprimă indiferența față de mediul termic pentru o perioadă nedeterminată.

Zone de confort thermique (fr)

Plage de températures ambiantes, associée à la température radiante moyenne spécifiée, à l'humidité et au mouvement de l'air, dans laquelle un humain portant des vêtements spécifiés exprime son indifférence à l'environnement thermique pendant une période indéfinie.

Thermal comfort zone (en)

The range of ambient temperatures, associated with the specified mean radiant temperature, humidity, and air movement, in which a human in specified clothing expresses indifference to the thermal environment for an indefinite period.

Zonă frontală (ro)

Strat atmosferic „încălat”, care separă două mase de aer diferite și în interiorul căruia proprietățile sunt intermediare între cele două mase de aer situate de o parte și de alta.

Zone frontale (fr)

Couche atmosphérique « inclinée », qui sépare deux masses d'air différentes et au sein de laquelle les propriétés sont intermédiaires entre les deux masses d'air situées d'un côté et de l'autre.

Frontal area (en)

"Inclined" atmospheric layer, which separates two different air masses and within which the properties are intermediate between the two air masses located on one side and the other.

Zonă frontală înaltă (ro)

Zonă frontală în atmosfera liberă caracterizată printr-o configurație de izohipse dese și vânturi foarte puternice.

Zone frontale élevée (fr)

Zone frontale en atmosphère libre caractérisée par une configuration d'isohypses denses et de vents très forts.

High frontal area (en)

Frontal zone in the free atmosphere characterized by a configuration of dense isohypses and very strong winds.

Zonă frontală planetară înaltă (ro)

Zonă frontală înaltă de mare întindere la latitudinile tropicale și mijlocii asociată curenților JET din zona „căderii în trepte” a tropopauzei.

Zone frontale planétaire élevée (fr)

Zone frontale élevée largement répandue dans les latitudes tropicales et moyennes associée aux courants JET dans la zone "abaissement" de la tropopause.

High Planetary Frontal Zone (en)

Widespread high frontal zone in the tropical and mid-latitudes associated with JET currents in the tropopause "step-down" zone.

Zone climatice (ro)

Regiuni ale globului pământesc, mai puțin întinse de-a lungul paralelelor, fiecare din ele având condiții climatice distincte. Există mai multe clasificări zonale ale climei, ca de exemplu: clasificarea lui Koppen, Berg, Alisov etc.

Zones climatiques (fr)

Régions du globe, moins étendues le long des parallèles, chacune d'elles ayant des conditions climatiques distinctes. Il existe plusieurs classifications climatiques zonales, telles que : la classification de Koppen, celle de Berg, celle d'Alisov, etc.

Climatic zones (en)

Regions of the globe, less extended along the parallels, each of them having distinct climatic conditions. There are several zonal climate classifications, such as: Koppen's classification, Berg's, Alisov's, etc.

Zone climatice urbane (ro)

Discretizarea zonelor din mediul construit pe baza impactului potențial al clădirilor și altor structuri de a modifica atmosfera/mediul local. Clasele zonelor climatice urbane sunt clasate aproximativ în ordinea capacității lor de a modifica caracteristicile vântului, termic și de umiditate. Acestea încorporează grupuri de zone ale lui Ellefsen, plus o măsură simplă a structurii urbane, care s-a dovedit a fi strâns legată de flux, umbrirea solară și insula de căldură nocturnă. De asemenea, este inclusă o măsură a acoperirii suprafeței (% construit) care este legată de gradul de permeabilitate a suprafeței (sau o măsură inversă folosind % deschis și vegetat; cu toate acestea, aceasta nu crește odată cu dezvoltarea urbană ca în versiunea construită). Această clasificare a fost detaliată și îmbunătățită de Stewart și Oke pe parcursul modelului zonelor climatice locale moștenind din clasificarea lui Oke.

Zones climatiques urbaines (fr)

Discrétisation des zones de l'environnement bâti en fonction de l'impact potentiel des bâtiments et autres structures sur la modification de l'atmosphère/de l'environnement local. Les classes de zones climatiques urbaines sont grossièrement classées par ordre de leur capacité à modifier les caractéristiques du vent, de la chaleur et de l'humidité. Ceux-ci intègrent les groupes de zones d'Ellefsen, ainsi qu'une mesure simple de la structure urbaine, qui s'est avérée étroitement liée au flux, à la protection solaire et à l'îlot de chaleur nocturne. Sont également incluses une mesure de la couverture terrestre (% construit) liée au degré de perméabilité de la surface (ou une mesure inverse utilisant le% ouvert et végétalisé ; cependant, cela n'augmente pas avec le développement urbain comme dans la version construite) . Cette classification a été élaborée et améliorée par Stewart et Oke à travers le modèle de zones climatiques locales héritant de la classification d'Oke.

Urban climate zones (en)

Discretization of areas in the built environment based on the potential impact of buildings and other structures to alter the local atmosphere/environment. Urban climate zone classes are roughly ranked in order of their ability to modify wind, thermal, and moisture characteristics. These incorporate Ellefsen's area clusters, plus a simple measure of urban structure, which has been shown to be closely related to flow, solar shading and the nocturnal heat island. Also included is a measure of land cover (% built) that is related to the degree of surface permeability (or an inverse measure using % open and vegetated; however, this does not increase with urban development as in the built version) . This classification was elaborated and improved by Stewart and Oke throughout the model of local climate zones inheriting from Oke's classification.

Referințe bibliografice

- ACF. Qui tient compte des impacts du changement climatique sur la faim et la sous-nutrition? Un appel aux décideurs. ACF-International. 2018
- Adam-Poupart A. et al. Impacts des changements climatiques sur la santé et la sécurité des travailleurs (Rapport R-733) 2012.
- Bélanger G., Bootsma A. Impacts des changements climatiques sur l'agriculture au Québec. 2001.
- Benjamin D., Por H., Budescu D. Climate change versus global warming: who is susceptible to the framing of climate change? *Environment and behavior*. 2017, 7(49). p. 745-770.
- Chambaud L. et al. ASPHER Statement for COP28. A call for action in seven points public health reviews. 2023, no. 44. p. 27-29.
- Chevuturi A. et al. Projected changes in the East Asian hydrological cycle for different levels of future Comunicarea Națională Patru a Republicii Moldova. 2018.
- Global warming atmosphere. 2022, nr. 3(13), p. 35-115.
- Glosar de termeni meteorologici. <http://www.meteo.md/index.php/clima/terminologie-si-unitati-de-masura/glosar-de-termeni/>
- Cissé G. et al. Chapter 7. Health, wellbeing, and the changing structure of communities. 2022, p. 1041-1170.
- Gasparrini A. Comment mieux appréhender les impacts sanitaires du changement climatique: l'Intérêt des collaborations multicentriques internationales Comprendre et prévenir les impacts sanitaires de la chaleur dans un contexte de changement climatique. 2018, no. 16-17, p. 340-344.
- Gavrilăș T., Druță A. Glosar de termeni privind adaptarea la schimbările climatice. 2016.
- Guvernul Republicii Moldova Programul național de adaptare la schimbările climatice până în anul 2023 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia. 2023.
- HLPE. Sécurité alimentaire et changement climatique. Rapport du Groupe d'experts de haut niveau sur la sécurité alimentaire et la nutrition du Comité de la sécurité alimentaire mondiale. Rome, 2012.

- IPCC Climate Change 2021: The Physical Science Basis / IPCC, 2023. 2409 c.
- IPCC. Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Cambridge University Press. Cambridge, UK and New York, NY, USA, 2022, 3056 pp., doi:10.1017/9781009325844.
- IPCC. Climate change 2023: Synthesis report contribution of working groups I, II and III to the sixth assessment. Geneva, Switzerland, 2023.
- Kaddo J. Climate change: causes, effects, and solutions. 2016.
- Lekoyiet S., Leon R. Comunicarea Națională Cinci a Republicii Moldova: Elaborată pentru a fi raportată către Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei. Instituția publică "Oficiul Național de Implementare a Proiectelor în Domeniul Mediului, Agenția de Mediu a Republicii Moldova, Chișinău, 2023.
- Mach K. J., Planton S., Stechow C. von Glossary. Annex II. In: IPCC, 2014: Annex II: Glossary In: Climate change 2014: synthesis report. Contribution of working groups I, II and III to the fifth assessment report of the intergovernmental panel on climate change. 2014..
- Maif F. Rapport de projet soutenu par la Fondation MAIF (2008-2010). Actions de valorisation. 2010.
- Mohieldin M. et al. Implementation report 2023. Sharm El-Sheikh adaptation agenda. 2023.
- NOAA. National Centers for Environmental Information Annual 2022 global climate report. <https://www.ncei.noaa.gov/access/monitoring/monthly-report/global/202213>.
- Ridde V. Les migrants climatiques et la promotion de la santé Global Health Promotion. 2018, no 1(25).
- Santé Publique France. Bilan canicule et santé: un été marqué par des phénomènes climatiques multiples et un impact sanitaire important. <https://www.santepubliquefrance.fr/presse/2022/bilan-canicule-et-sante-un-ete-marque-par-des-phenomenes-climatiques-multiples-et-un-impact-sanitaire-important>.
- Tamini L. D. et al. Incidences des changements climatiques sur la compétitivité de quelques cultures du Québec Cahiers Agricultures. 2015, no 5(24), p. 261-268.

- The Royal Society. A short guide to climate science. London. 2020.
- Tomczyk A. M., Bednorz E., Pórolniczak M. The occurrence of heat waves in Europe and their circulation conditions Geografie. 2019. no 1(124), p. 1-17.
- UNICEF. La lutte contre le changement climatique. 2014.
- Warren F. J., Lemmen D. S. Impacts et adaptation liés aux changements climatiques: perspective canadienne. 2004.
- Watts N. et al. The 2020 report of The Lancet Countdown on health and climate change: responding to converging crises. 2021.
- WHO Protecting health in the face of climate change impacts on the environment. 2015.
- Le climat change, l'alimentation et l'agriculture aussi editor. FAO, 2016.
- ВОЗ/ВМО. Атлас здоровья и климата. 2012. 68 с.

CUPRINS – CONTENU – CONTENTS

Republica Moldova este vulnerabilă la impactul schimbărilor climatice	3	L	173
République de Moldavie est vulnérable aux impacts du changement climatique	6	M	177
The Republic of Moldova is vulnerable to the impact of climate change	9	N	197
A	13	O	205
B	45	P	217
C	61	R	241
D	93	S	255
E	109	Ș	289
F	125	T	293
G	139	U	319
H	146	V	325
I	151	Z	339
Î	169	Referințe bibliografice	345